

Quadraginto duo opuscula
Theodori Abucarae
Episcopi Cariae
contra varios Infideles,
Seuerianos, Nestorianos,
Iudaeos & Saracenos

Graece & Latine

Extraits du volume
Anastasii Sinaitae
Patriarchae Antiocheni,
ΟΔΗΓΟΣ, Sev Dux Viae, Aduersus Acephalos

MDCVI

ANASTASII SINAITÆ,
PATRIARCHÆ ANTIOCHENI

ᾠΔΗΓΟΣ, SEV DVX VIÆ, AD-
VERSVS ACEPHALOS.

Nunc primum

Ex Bibliotheca inclytæ Reipublicæ AVGVSTA-
NÆ græcè & latinè editus.

Studij & opera

JACOBI GRETSERI SOCIE-
TATIS IESV THEOLOGI.

AD

MARCVM VELSERVM REIP. AVGVST.
II. VIRVM AMPLISSIMVM.

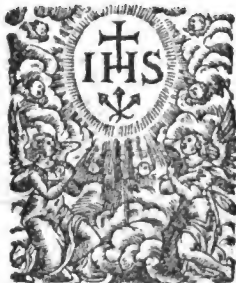
Accefferunt

Quadraginta duo opuscula THEODORI AEUCHARÆ, Episcopi Ca-
sia, contrarios Infideles, Severianos, Nestorianos,
Iudeos & Mahometanos.

Ex Bibliotheca Serenissimi vtriusque Bauariæ Du-
cis, &c. MAXIMILIANI, &c.

AD

ANTONIVM VELSERVM, CATHEDRALIS
ECCLESIAE-FRISINGENSIS CANONICVM.

Cum gratia & privilegio Cesareæ Maiest.

INGOLSTADII, Ex Typographeo ADAMI SARTORII.

ANNO DOMINI M. DCVI.

THEODORI
ABVCARAE, EPI-
SCOPI CARIAE, VARIA CONTRA
HÆRETICOS, IVDÆOS ET SAR-
RACENOS OPUSCULA.

Nunc primum

GRÆCE ET LATINE EX
SERENISSIMI VTRIVSQUE BAVARIAE
DVCIS MAXIMILIANI BIBLIOTHE-
CA IN LVCEM PROLATA.

INTERPRETIBVS

FRANCISCO TVRRIANO,
ET IACOBO GRETSERO, SO-
CIIETATIS IESV.

AD

REVERENDVM ADMODVM ET
NOBILEM DOMINVM ANTONIVM
VELSERVM, SS. THEOLOGIAE DOCTO-
rem, Cathedralis Ecclesiae Frisingen-
sis Canonicum, &c.

Aa

ADMODVM REVE-
RENDO ET NOBILI DOMINO,
ANTONIO VELSERO, SS. THEOLOGIÆ
DOCTORI, CATHEDRALIS ECCLESIAE
Frisingensis Canonico, Præposito Spaltenfi, optimo
& eruditissimo viro IACOBVS GRËTSE-
RVS Societatis IESV S. D.

IN TITULO ad te, *admodum Reuerende & clarissime Domine Doct̃or*, Theodorum cognomento Abucaram, opus nec nouum, neque antiquum; sed, si nouato vocabulo vt licet, νεοπαλαιον, *Nouantiquum*. Antiquum est; quia iam olim doct̃issimus *Genebrardus* quindecim huius Auctoris dissertationes latinitate abs se donatas publici iuris fecit; quæ etiam in Tomum quartum Bibliothecæ sanctorum Patrum relatae sunt. Nouum est, quia Græcè, quod mihi liqueat, iam primum prodit. Nouum, quia noua partim *Turriani* nostri, partim mea Interpretatione vestitum, lucem aspicit. Nouum, quia duplo propemodum auctius, quàm antea dias sub luminis auras & oras sese effert; quod Bibliothecæ Bauaricæ in acceptis referendum est; ex cuius duobus manu scriptis codicibus hætenus inedita, edenda: Græca, exscribenda; inque latinum sermonem conuertenda curauimus. Hoc laboris, quod-

AA 2

cunque,

cunque id est, libenter cepi, præcipue propter ipsum Abucaram, quia doctus est, argutus, elegans, inuictusq; monstrorum domitor; dignus legi, hoc potissimum æno, similium portentorum feracissimo. Deinde adiungendus fuit Anastasio Sinaite comes; ne solus latinum, ignotum sibi, orbem, peragraret. Quis autem aptior comes, quàm Abucaras, contra eosdem cum Anastasio hostes Christi que ofores viriliter dimicans; & breuia quidem; sed sanguinem elicere nata spicula in impiorum cætuas spargens. Tertio, dedi aliquid memoriz Turriani; de Ecclesia Dei optimè meriti; & in Græcorum monumentis versatissimi, cuius vel solum nomen non modò viui, sed & ad meliorem vitam euocati, animo meo semper venerabile fuit: Indignum mihi videbatur, vt quæ tanto studio conquisierat, & in latinam linguam transtulerat, cum mortuo intermorerentur, & denuò tenebris occulerentur. Itaq;, vt aliàs alia; ita iam hæc opuscula Abucaræ vulganda censui. Quis autem iste Abucaras fuerit; quo seculo floruerit, non ego dicere; sed à te, *vir clarissime*, qui omnem antiquitatis memoriam pectore conclusam tenes, discere cupio. Turrianus aliquoties Damasceni discipulum nominat, cui probabilitatem conciliat illud ex titulo dissertationis decimæ octauæ: *Ἀπὸ Φωτῆς Ἰωάννου Δαμασκηνῶς*, significat enim Abucaram, ea, quæ in illa disputatione aduersus Sarracenos disseruntur, ex ore distantis Damasceni excepisse: quo modo Leontius etiam Byzantinus literis se mandasse profitetur cõmentarium de sectis *Ἀπὸ Φωτῆς Θεοδορίου Ἐπιστοφίλετου ἀββῆ*, ex ore Theodori religiosissimi Abbatis. Haud grauatè assentirer, nisi me coniectura aliò raperet. Arbitror enim Theodorum nostrum Abucaram, alium non fuisse, quàm illum, qui cum Photianis

tianas

rianas partes contra Ignatium legitimum Sedis Constantinopolitanæ præfulem secutus fuisset; atq; adeo vna cum Zacharia Metropolitano Chalcedoneasi pro Phocio ad Ludouicum I. Imperatorem, Francorumque Regem, legationem obiisset; vt in vita Ignatii testatur Nicetas, postea Photij fraudibus in apertum prolatis, vela retrorsum vertit; & in octaua Synodo oecumenica admissi piaculi veniam impetrauit, prout secunda & quarta eiusdē Concilij Actio nos docet; pro quo etiā apud Hadrianum summum Pontificem intercessit B. Ignatius, vt pristino honori & muneri restitueretur; quod item fecerūt tres Imperatores Basilius, Constantinus, Leo, in litteris ad eundem Romanæ Ecclesiæ Antistitem: qui Theodorum insigni encomio decorarūt; cūm, *hominem Ecclesiæ valde utilem*, appellare voluerūt. Qua de caussa verò, nisi propter eximiam eruditionem, qua instructus cum Hæreticis, Iudæis & Mahometanis animosè congredebatur? quorum ingens in Caria tum multitudo; vt & Laodiceæ; quò Theodorum translatum Nicetas scribit. Cū ergo Nicetas, & octaua Synodus Theodorum illum nominent Cariz Episcopum & Metropolitam; vt & Ignatius, & Imperatores in epistolis ad Hadrianum Pontificem; noster autem Theodorus Cariz Præsul fuerit; neque temporis ratio obftet; in eam sententiam descendo, vt mihi persuadeam, alium harum dissertationum auctorem non fuisse; quā illum Theodorum Cariz Antistitem; qui sub Basilio Macedone, temporibus octauæ Synodi, doctrina nominisq; celebritate claruit. Cū autem à secunda Synodo Nicæna anno Domini DCC. LXXXVII. celebrata; vsque ad octauam Synodum, quæ habita est, Anno Redemptoris DCCC. LXIX. anni septuaginta duo interfluxerint;

*Exst. ha. litt. in
fin. octaua Synodi, cit. Baro.*

rint; Ioānes verò Damascenus, vt plerisq; Chronologę non imperitis placet, ante septimam Synodum supremum diem obierit; alterutrum necessariò afferendum esset; aut Abucaram fermè adhuc puerum Damasceno operam dedisse; aut octogesimum ætatis annum longè transcendisse; quādo Constantinopoli œcumenica Synodus, ordine octaua, coacta fuit; nisi quis Damasceni vitam, vltra septimam Synodum proferre velit.

Verum hæc omnia tui iudicij & arbitrij facio, *ern-
ditiſſime Domine*, qui nodo huic facilè vindicem reperies; cui Abucaram, quisquis tandem fuerit, & quocunq; sæculo vitam agitarit, sacrum dicatumq; volo; testem & indicē mei in te amoris, & singularis obseruantię. Occurrebat quidem ille apud Plutarchū versiculus:

Οὐ βέλομαι παρτὲντι δωρεῖσθαι πένης,
μή μ' ἄφρονι κείνῃς, ἢ δίδως αἰτὲν δλοκά.

Pauper ego cum sim, nolo diuiti dare.

Ne videar amens: vel aliquid dans poscere.

Sed vicit desiderium mei erga te affectus publicè testandi. Nam simul atque cum MARCO, fratre tuo, litteraria necessitudo ante complusculos annos mihi contracta est; tecū etiam contracta est; & quidem nexu firmo, nec vt voueo, dissoluendo. Et quamuis in te admirer ac suspiciam ea omnia ornamenta & decora, quibus virum Ecclesiasticum insignitum nobilitatumq; esse oportet; nescio tamen quo occulto illice mirificè me in tui cultū trahat incredibilis illa tua doctrinæ varietas, Theologiæ, inquam, Philosophiæ; & elegantioris litteraturæ scientiæ; linguarumque non modò Italicæ, Gallicæ, Hispanicæ; sed & Græcæ; & Latinæ; nō illius, quæ & compita & pulpita iam obsidet; sed eius, qua prisca illi *Qui-
rites* vsi, peritia; Vnde fit, vt æs nunquā melius vtiliusq;
exposi-

expositū insumptumq; opineris; quā si in libros impendatur. Hinc Bibliotheca illa tua omni voluminum genere instructissima & abundantissima. Quis vel apud ultimos Iberos bonæ probæque notæ Auctor in publicū venit, qui per tot maris terrarumq; spatia *Frisingam* pariter ad Museum tuum non veniat?

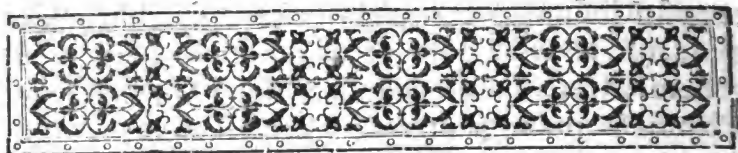
Laudat Agathias Historicus Trallianam quandam mulierem, eamque fortunatam prædicat, quod quinq; filios, eosq; postea omnes doctissimos & celeberrimos progenerasset. Arthmesium Mathematicum; Metrodorum Grammaticum: Olympium Iureconsultum; Dioscorum & Alexandrū Medicos. Hæc profectò laus in tuam domū stirpemque concinnius, quā in illam Tralliensem, quadrat; in qua insignem *πντὰς* selectissimorum fratrum cernere licet; litteris ita florentem, ut has solas tractare videatur; rursusque in negotiis quæ ad Dicen & Themidem spectant, usque adeò excellentē, ut reliquis omnibus posthabitis, hoc vnū duntaxat curæ cordique habere existimari queat. Nec pluribus te detineo; tantum rogo, ut quia Anastasius, MARCO, fratri tuo, viro amplissimo, inscriptus est; tu itidem nomen tuum, Abucaræ quasi postibus præfixum prænotatumque, æquo animo intuearis; huncque nouum ciuem in libraria & litteraria tua ciuitate; loco aliquo & statione digneris; quamuis satius fortè fuerit, non rogare; quia ut Ennodius Ticinensis scire alicubi ait,
argumentum est nil merentū, diu rogare. Vale.

Ingolstadij X. Kalend. Martij.

M. DCVI.

THEO.

I ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΤΟ ΕΠΊΚΛΗΝ ΑΒΟΥΚΑΡΑ ΤΟΥ ΚΑ-

ΡΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ, ΟΤΙ

πέντε χθρὲς ἔχομεν. ἐξ ὧν ἡμᾶς ὁ ζωτὴρ
ἐλυτρώσται.

κατὰ πείσιν, καὶ δόξα κερσιν.

A.

Εἴτε θανατηφόρος ἐχθρὲς ἔχομεν, ἐξ ὧν ἡμαῖς ἐνα-
θρωπήσας ὁ χριστὸς ἐλυτρώσται. B. τίς ἐπι, καὶ τίς
ὁ τρόπος τῆς ἐξ ἐκείνων λυτρώσεως, ἡ δέως αὐτοῖσι,
καὶ σὺ διδωσκῇ πικρῶς πωλυθινομένη, καὶ φράσῃ πα-

ρακαλῶ; A. ἐγὼ σοι φιλοπύσῃ ἐν τῷ ζητῆματι, ὡς αὐτοῖς ὡς

τῷ λόγῳ διδασκῇ. Ἐκείνο δέ μοι * ἐπιρωτῶν σε, * λέξον. B.

* ἐπιρωτῶντι.

* C. B. λέξω.

malè.

ποῖον; A. Φῆς τὸν ὅτι πᾶσι θεὸν μάττω π, καὶ ἐκὴν περὶ τὴν, ἡ

δοξα φαίνεται; B. πῶς τὸ ὅτι θεὸς λέγει εὐαγγέλιον, ὅτι γε, ὅτι ὅτι

τὸν ζωτὴρ λογισμὸν ἔχοντων, καὶ ἀποδείξῃ αὐτοῖς πᾶν;

A. ἡνίκα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ παρὰ θεοῦ τὸ αὐτὸ τὸ ἐν πλὴν ἀπὸ

φῆναι, γὰρ εἰ, καὶ εἰς γλῶσσαν ἀποδόσῃ, καὶ τὴν περὶ τὴν αὐτὸν

αὐτὸν διδασκαλίαν. ἡ δὲ αὐτὴ ἡμέρα φανῇ ἀπὸ αὐτῶν τῶν ἀπὸ

* Videtur le-
gend. ἐξυλν,
δῆλον, ὅτι.

ἐκείνων, δῆλον, ὅτι * ἐξυλν, θανάτῳ δοξαζῇ; πῶς αὐτὸ τὸ ἐξυλν

αὐτὸν ἡκύνωσιν δόξασι, μηδὲν ἐτέρῳ θιγόντι λόγῳ δικαίως

αὐτὸν λύνει; εἰ γὰρ κερὶ τὴν ἐξουσίαν κρίσιν ἵνα κερύσῃ σήμε-

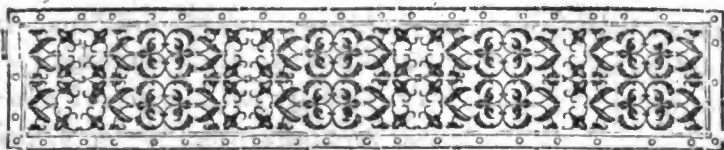
ρον. εἴτε αὐτοῖς αὐτὴν καταργῇ. εἴτε αὐτὸν ἐπὶ εὐαγγελίου μεί-

νεται; πῶς ἐν ὁ θεὸς τὴν πρῶτην αὐτῶν κερύσιν ἀνέτεται, καὶ δόξα

φασιν; B. εἰπέ, πῶς. σὺ δὲ εἰ γὰρ εἰς ἐκὴν ἔχω. A. τίς ἡ αἰτία τῆς

τῇ θανάτῳ κατακρίσεως; B. ἡ παρὰ θεοῦ δῆλον ὅτι. A. ὡς περὶ διὰ

τῆς

THEODORI COGNOMENTO ABVCARA EPISCOPI CARVM. DE QVINQVE INIMICIS, A QVIBVS

NOS CHRISTVS HOMO FACTVS LIBERAVIT.

Per interrogationem, & responſionem.

Franciſco Turriano, Societatis I E S V, interprete.

A. Chriſtianus. B. Infidelis.

Quinque nobis inimici ſunt capitales, à quibus nos Chriſtus homo factus liberavit. B. Qui iſti ſunt inimici? & quomodo ab vno quoque eorum liberati ſumus, libenter intelligerem; idque te reuerenter interrogo, & vt explices, rogo. A. Ego tibi cupidè interroganti, & ſcire aucti, quantum conſequi potero, quod quaeris, ſermone explanabo. Sed illud primum mihi reſponde. B. Quid? A. Dicis ne tu Deum, qui omnia moderatur, & regit, quicquam temerè, & fruſtra facere, aut dicere? B. Quomodo hoc de Deo fas eſt dicere? quandoquidem nec in hominem ſana mente præditum, & cordatum cadere hoc decet. A. Cùm igitur Deus contra hominem, qui mandatum eius tranſierat, *Terra es, & in terram ibis*, pronunciauit, ſicut poſtula-
bat, quod prius eidem teſtatus fuerat, quocunque, inquit, die ex ligno interdito comederis, morte morieris, Quomodo ſenten-
tiam ſuam irritam fecit, ſi nullum verbum aliud factum eſt, quo iuſtè ſit ſententia illa abrogata? Si enim tu iudicem vi-
diſſes, hodie iudicium aliquod pronunciare, & cras illud ipſum irritum facere, annon exiſtimares inſanire? quomodo igitur illius primum iudicium, & ſententiam abrogauit? B. Dic tu quomodo. ego enim intelligentia comprehendere non poſſum. A. Quæ fuit cauſſa iudicij de morte pronuncia-
 Bb ti? B.

τῆς παρεκκοῆς ἔτι ἐνὸς ἀνθρώπου Ἀδὰμ, ὁ γένεσθαι ἐποίησεν εἰς τὸν
 κόσμον, καὶ ἕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους διέβη, ἕτως καὶ διὰ
 τῆς ὑπακοῆς ἔτι ἐνὸς ἀνθρώπου διδύμευ Ἀδὰμ χρεῖσθαι ὁ γένε-
 σθαι ἐυλόγως κατὰρηγήσεται, καὶ ἡ ζωὴ ἀντιστοιχήσεται. Β. πρὸς
 ἐν ἔχοντες Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, καὶ Μωσῆς, καὶ Εὐὼχ,
 ἔχοντες ὑπακούσαντες ἡμῶν, καὶ ἐνυπνίου αὐτῶν; Α. εἰ καὶ ἐνυπνίου αὐτῶν
 τῶν ἡμετέρων λέγονται. ἀλλὰ πρὸς σύγκρισιν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. ἁ-
 κρως δὲ, καὶ τὸ παρεκπαῖον ἀμαρτίας ἄγλαυται ἕδους εἰ μὴ ὁ χρε-
 σθαι. πῶς δὲ ἀμαρτία, καὶ ἡ τοχὺς, γένεσθαι ὁπφίρεται. ὅσον ἐν
 καὶ τὸν ἔχοντες λόγον, ἀπὸ ἔχοντες ὑπακούσαντες ἄκραν ὑπακούσαντες,
 καὶ πρὸς ἔχοντες ὑπακούσαντες πρὸς ἄκραν ἀπεκρέσθησαν καὶ τὴν ἐν τῇ ἐ-
 ρήμῳ πάλιν, πρὸς γένεσθαι ἔλυσεν, καὶ τὴν ζωὴν διὰ τῆς ἰδίας ὑπα-
 κοῆς ἀντιστοιχήσεται. Β. τίς ἐν ἐπὶ τῷ χρεῖσθαι ἔχοντες ὑπακούσαντες
 λειμυμένης τῆς τῷ γένεσθαι κατὰ χρεῖσθαι; Α. ἀλλ' ἄρα πρὸς τοῦ
 διδύμου πρὸς ἐγὼ καὶ ἡμῶν. ἡ, ὅσον οἶδα, ὅσον γινώσκω
 αὐτῶν ὑπακούσαντες, τῷ μὲν ἡμῶν παρεκκρίσαντες, αὐτῶν δὲ ὑπακού-
 σαντες; τίς ἐν φέρεται εἰπῆν ἡμῶν αὐτῶν, εἰ ὁ μὲν γένεσθαι ἀν-
 τιστοιχήσεται. ἡ δὲ αὐτῶν τρεῖς, καὶ ἐξ ὅσων διέμεινεν; ἀλλὰ, καὶ
 μακάριον ἐργάζηται ὡς ἀνθρώπων βασιλεύων. Β. ἔτι μὲν μακάριον πρὸς
 τρεῖς γινώσκωμεν διὰ τοῦ τῷ διδύμου. Α. ὁ γένεσθαι ἀρχῆς πρὸς
 οὐκ εἰς τὸν ἀνθρώπον, ἰσχυρὸν, καὶ ἀντίστοιχον αὐτὸν ἀπὸ φησιν. ὁ γένεσθαι
 διδύμου, μὴ διδύμου αὐτῶν πρὸς ἡμῶν οἰκιστῶν, πρὸς δὲ ὡς
 τῷ κακοποιῶν, ἐμνηστεύσεται, καὶ ἐσφίσει αὐτὸν, ἕως εἰς ἀπὸ
 μνηστεύσεται τῆς ἐν ἡμῶν καὶ ἔχοντες ὑπακούσαντες δὲ ἡ-
 δοῆς διελθῶν αὐτὸν. καὶ ἕτως ἀποδεδίκαται αὐτῶν ἐπεκρέσθησιν,
 καὶ εὐχολως εἰς πᾶσαν ἡδονὴν, καὶ ἀμαρτίαν, καὶ παρεκκρίαν αὐτῶν,
 καὶ ὅσον ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμῶν. καὶ λοιπὸν ὁ γένεσθαι, ὡς τὴν αὐτῶν ἐν τῷ ὅσον
 φαυλίσαντες, τῷ ἐχθρῷ δὲ πρὸς δρᾶμόντα, καὶ πρὸς παρὰ χρεῖσθαι
 παρεκκρίαν αὐτὸν διὰ τῶν τρεῶν ἐν τῷ ὅσον ἐκείνῳ. ὁ γάρ τις ὁ-
 ππῶς, τῷ καὶ ὅσον αὐτὸν ὁππῶς ἐκείνῳ, ὡς φησὶν ὁ ὁππῶς
 διὰ τοῦ γένεσθαι, ὁ ὑπακούσαντες. πρὸς ἡμῶν ἐν αὐτῶν ἐλθόντες ὡς ὁ
 ἀνθρώπος τῷ ἡδοῇ, καὶ τῷ ἐχθρῷ.

B. Kay

ti? B. Non obedire. A. Sicut igitur quia non obediuit vnus *Rom. 5.*
homo Adam, mors ingressa est in mundum, & ita in omnes
homines peruasit, sic per obedientiam vnus hominis secun-
di Adam Christi, iuste mors destruetur; & vita introdu-
cetur. B. Ante Christum igitur Abraam, & Isaac, & Iacob,
& Moyses, & Enoch, & Noë, nonne obedierunt Deo, & ei
placuerunt? A. Etsi placuisse Deo dicuntur, sic tamen, si
cum reliquis hominibus conferantur, perfecte verò, & om-
nino nemo non peccatum gustauit, præter quam Christum.
omne autem peccatum, quodcunque sit, mortem inducit.
Quod igitur ad rationem iustitiæ attinet, ex quo obediuit
Christus summa illa obedientia, & tentationes diaboli cun-
ctas illa in eremo luctatione repulit, mortem dissoluit; &
vitam per propriam obedientiam induxit. B. Quid igitur
opus fuit mortē in cruce, post deletam damnationem mor-
tis? A. At remanebat diaboli in nos criminatio. an igno-
ras factos nos fuisse illius seruos, cum Deo non paruimus,
& diabolo paruimus? Quid igitur, cedò, curaret ipse, quod
mors euerfa esset, si ipsius tyrannis, & potestas remanebat?
immò magis fortassis lætitia exultasset, tanquam rex esset
immortalium. B. Rogo, vt doceas, quomodo facti fuimus
serui diaboli. A. Deus à principio cum hominem finxit, &
fortem & inuictum fecit, quare diabolus cum non posset
suis illum viribus superare, essetque sapiens ad nocendum,
fallaciam illi machinatus est, quousque per obedientiam
voluntariam voluptate delinitum, nudauit eum gratia, quæ
fortem illum reddebat, atque ita debilitatis viribus faciliè
eum superauit, & in omnem voluptatem, & peccatum, & obe-
dientiæ repulsam vnā cum posteris suis, induxit. deinde Deus
eum, qui mandatum suum improbauerat, & reiecerat, & ad
inimicum accurrerat, eique obedierat, iuste permisit ty-
rannide eius opprimi, *cui enim qui obedit, huius se seruum facit, Rom. 6.*
inquit Apostolus, *serui enim estis eius, cui obeditis. 2. Pet. 2.*
& homo, qui liber erat, voluptati, & inimico.

Bb. 2

B. Et

Β. καὶ πῶς μὲν τὴν ἀμαρτίαν μετασθῆσαι ὁ ἀνθρώπος. ὅτι
 ἡ διωγὴ καὶ τὸν ἀνακαλέσασθαι, καὶ τὸν ζυγὸν τῆς ἀδικίας ἀποσείσαι
 αὐτοῦ. Α. ὅτι τὸ μὲν πηρὸς αὐτοῦ ἐν ἡμῖν ἐστιν. τὸ δὲ μὲν πᾶσι
 σιν, καὶ τὴν δακτύλῳ αὐτοῦ ἐλθέτωσαν, ὅτι ἐστὶν ἐν ἡμῖν. καὶ ἔτι
 λέγομεν κύριον ἡμῶν γεγονέναι τὸν ἀδικόλον, ὡς βία κρατύνει πάν-
 τι ὡς ἡμῶν, ἀλλ' ὅτι ἀδυνάτωσι τὴν ἀμαρτίαν, λοιπὸν, ὡς νο-
 στροὶ, καὶ εὐχεύεται τῷ ἀδικόλῳ γέγοναμεν βλάβος, καὶ εὐχεύεται εἰς
 τὴν ἀμαρτίαν αὐτοῦ, καὶ ἡδονὰς ἐσχαλόμενοι. ὡς γὰρ ἔτι ἐχθρὸς
 τοῦ σώματος τοῦ σώματος δηλητήριον νοσοποιὸν τὸν αὐτοῦ δυσμενῆ, ὡς
 ἀδυνάτωσιν αὐτὴν γιγνόμενον. λοιπὸν βλάβος περιγίγνηται, ἔτι δὲ ἐλ-
 σεν ὁ διάβολος τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ τῆς ἀπὸ γένεσιν βρώσεως,
 καὶ ἀδυνάτωσιν γιγνόμενον ἀπεδράζετο. ἔτι δὲ ἡμᾶς ὑποχέρις.
 καὶ εἰ μὴ ὅτι ἐλθέτωσιν τὸν ἀντίπαλον ἡμῶν ὁ χριστός, ἕως αὐτὸν ἀν-
 ἔλιν ἀδίκως, καὶ ἀπὸ τῆς ἀδικίας ἀναίρεσως αὐτόν τε τὸν ἀδικόλον, καὶ
 πάντας αὐτοῦ ὑποχέρις αὐτὸς δέχεται ἐλαβεν. καὶ ἔτι ἡμᾶς ἐρρύ-
 σαι ἡ αὐτὸς ὁ χριστὸς δικαιοπραγία ὅτι τῆς ἀδικίας δακτύλου καὶ
 φέρεται εἶπεν, καὶ τὸν θάνατον ἀπὸ ἡμῶν ἀποσείσας. κατεῖχεν γὰρ ἡ-
 μάς, ὡς ὑποκατέστησας ὁ σαταναῖς. Β. ἦ δὲ δι' ὑποδείγματι τῆς
 μαθῆναι τηλαυγέστερον. Α. ἔγωγε βασιλεὺς ἐν χώρῳ καὶ ἔχων δούλους,
 περικυκλώτω δὲ τὴν χώραν ταύτην περικυκλώσω. ἐπὶ κεῖνα δὲ τὸ περικυκ-
 λώσω περικυκλώσω καὶ τὸν καρπὸν ὡραίας, καὶ εὐχόμενος κε-
 τημένος. ἀπεγορεύω δὲ ὁ βασιλεὺς πᾶσιν τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ὁρμήν
 τὸν κήπον ἐκείνον τὸ περικυκλῶ περικυκλώσω, τίς δὲ τῶν δούλων ἐκεί-
 νων ἡλεχθεὶς τῇ χειρὶ, καὶ τῇ θυμῷ τῶν καρπῶν ἐκείνων, καὶ τῇ ἰδίᾳ
 χαυνωθείς ὁρᾷ, καὶ τῇ θυμῷ ἀλογίως, τὴν διαποικίλῃ ἐν τῇ, καὶ
 τὸν περικυκλῶ ἀπὸ τῆς ἐμφορέας τῆς θυμῷ, καὶ μὴ μοι
 νοῦ τῆς ποιήτω. ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ λοιπὸς συνδέχεται ἐξ ἀπαιτήτων διελ-
 ζων ἀπὸ τῆς τῶν ἀποδεδειγμένων καρπῶν ἡδονῆς. ὅτι μὲν καὶ διαπο-
 κῆται περικυκλῶ, καὶ τὸν περικυκλῶ ἀπὸ τῆς θυμῷ, καὶ ὑποχέρις αὐτοῦ γί-
 νεται. ὅτι τὰ αὐτοῦ αὐτοῦ συνδέχεται ὁ ἀρχικακὸς ἐκείνος τυραννίτω, καὶ
 κατὰ ποιήτω. βοάτωσαν δὲ πρὸς οἰκῶν διαποικίλῃ οἱ τυραννέμενοι, καὶ
 ἐπὶ καλῶσιν τὴν ἐκείνην ἐκ τῶν συνεχουσῶν κακώσεων λύτρωσιν.

ἔτι

B. Et quomodo post peccatum non potuit homo per penitentiam reuocare seipsum, & iugum diaboli excutere? A. Quoniam vendere nos ipsos, penes nos est; post venditionem verò, & seruitutem, vt nos ipsi liberemus, non est in nostra potestate. & non dicimus sic factum, esse diabolum nostrum Dominum, vt nos penitus per vim teneat; sed quod per peccatum debilitati, deinceps tanquam valetudinarii faciles facti sumus diabolo ad capiendum nos, nullo negotio, & facile in peccata eius & voluptates adducti, & illecti. Sicut enim si quis inimicus malenolo suo potionem veneni adhibeat, vt portione debilitatum facile vincat, sic cibo illo vetito hominem decepit; & factum imbecillum arripuit. tenebat itaque nos seruituti subiectos, nisi quod Christus aduersarium nostrum decepit, quousque ipse aduersarius Christum iniquè occidit; & per iniquum interitum illum ipsum diabolum, & omnes eius seruos cepit; & sic nos à diaboli seruitute liberauit ipsa iustitia Christi; & mortem, vt ita dicā, à nobis excussit. tenebat enim nos satanas tanquam, qui ei obedissemus. B. Cupio intelligere hoc dilucidius per exemplū. A. Sit rex, qui in regione quapiam habeat seruos. Circumfluat regionem istam amnis. vltra amnem verò sit hortus consitus, qui pulchros, & iucundos fructus ferat; interdicat rex seruis suis omnibus amnis ad illum hortum traiectionem. aliquis verò ex illis seruis delinitus, & illectus aspectu, & cupiditate illorum fructuum, & sua appetitione mollitus, ac victus, nulla ratione mandati domini habita, amnem traiciat, vt cupiditatem suam expleat: ac non solum hoc faciat, sed etiam reliquos conseruos saluat, voluptate fructuum, quos ostendit, eos decipiens, vt communis domini obedientiam abiiciant, & fluuium transmittant, & serui eius efficiantur. Deinde ille princeps malorum, exerceat in eos tyrannidem, & opprimat. illi verò tyrannide oppressi inclament dominum suum; & implorent illius opem; & è tantis malis liberationē. Postea horum misericordia

commotus mansuetissimus rex mittat propriū filium vestitu
 seruorum indutum, in omnibus assimilatū eis (excepto
 peccato) ille autem in medium prodiens deambulet iuxta ri-
 pas fluminis. quem cū tyrannus ille viderit, & arbitratus,
 esse vnum ē seruis, hortetur, vt solet, voluptatibus fructuum
 propositis, & ostensis, ad traiciendum fluuium, & vt sub
 imperio suo sit, videat tamen non obedire, quin potius ipsius
 hortationes vehementer repellere, vnde zelo, & inuidia in-
 census tyrānus transeat fluuium, & filium regis occidat: hunc
 verò rex prāhensum percontetur in hunc modum: age iam
 pessime & nequissime, cum aliis seruis suadebas, vt mihi co-
 rum natura Domino non parerent, & ad te transirent, an eos
 ē manibus tuis eripui? & à seruitute tua tibi subiectos libera-
 ui? cum id aliqui facere potuissem, nolui tamen ius immu-
 tare. Hunc verò filium meum, qui hortationibus tuis nequa-
 quam cessit, quare interfecisti, & iniuste occidisti? igitur quo-
 niam hoc ausus es, iure optimo & te, & omnes tuos seruos ca-
 piam, & potestati eius subiiciam. & si tot millia acquisiisti,
 tamen neque multesimam partem debiti recuperabo. Quid
 enim vnquam tu efficere possis vni guttæ sanguinis regij par?
 hoc modo à tyrannide dæmonis nos liberavit, iusta ratione,
 & non robore, & potestate solum vsus.

B. Satis de hac re dictum est. dic quinque illos inimicos,
 ex quibus nos Christus liberavit. A. Mors, diabolus, maledi-
 ctum legis & damnatio, peccatum, infernus. B. De morte qui-
 dem quòd per obedientiam Christi deleta est, dixisti. similiter
 etiam, quomodo nos ab imperio diaboli liberavit. explica
 nunc, quomodo nos redemit à maledicto legis factus pro no-
 bis maledictū. A. Memineris eorum, quæ prius à me dicta sunt
 quod qui millies * legem mortis transiimus, millies interi-
 re debemus. responde enim mihi, quod te primum de morte
 Adam rogabam. Facit ne Deus quicquā frustra, & casu? B. Ab-
 sit. A. Siquis alicui deberet mille nummos, quos nullo modo
 soluere

* illam legē di-
 cit de qua Pau-
 lus in epist. ad
 Hebr. 2. 10. me-
 minit; irritam
 quā faciens le-
 gem Moysi sine
 illa miseratione
 duobus, vel
 tribus testibus
 moritur, Deu-
 ter. 17.

ὅσα ἡθέλειτο ἡ ἀπαγότης αὐτὸν ὅτι χρεῖς κύριον τὴν ἑρως πο-
σότητα ἐχραψεν ἡ τὴν ἄλλως κατ' αὐτὴν χερύργαρον, καὶ λαβὼν ἐν
φυλακῇ ἦντο, καὶ ἐλύπησεν, ἔς ἐνέωσεν παντῶς, μὴ βελόμεν. ὡς
πρὸς φῶν, παρ' αὐτὸν τὸ πρὸν λαβὼν, ἀλλ' ὕστερον ἀπαγίων αὐτὸν
δοπολύσαι, ἔτι μάταιον τὸν πειθεὶν ὑπολαμβάσκουσιν; B. πῶς γὰρ ἐς
A. εἰ ἐν ὁ θεὸς ὅσα ἡθέλειτο παρ' ἡμῶν ἀπαγότης τὰς νόμους δικαιο-
ματα, ἵν' ὁ χάριν τῆς κατ' ἡμῶν ἐχραψεν; ἀλλ' ἐχ' ἔτι τῆς
μὴ γήνοισι. ὡς γὰρ πείρασος, ἔοικα παύζων ὁ θεὸς, ἀλλὰ τῇ αὐτῇ δικαιο-
κροσία πάντες παρ' ἡμῶν τὰ ἐν τῷ νόμῳ γαργαμμένα ἀπὸ τῆς καὶ ἐπὶ
δὴ ὅσα ἐκλύουσιν δοποσίαι, τέττα χάριν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ δευότης ἡμῶν
χρεῖς ἀπέδωκεν, καὶ τὴν κατὰ τὴν, καὶ κατὰ δίκην τὴν κατ' ἡμῶν
χρεώσεσιν ἀνέλαβεν, ἔκαστος αὐτοῖς ἐξῆλθε. καὶ ὅπως ἡμᾶς ἐχρῶν
παύσιν, αὐτὸς πίπνυσιν. ἔμασίχθη, καὶ ἐνεπίύθη, καὶ ἐρραπίθη, καὶ
ἐκολαφίσθη, καὶ ἐσαυρώθη, ἔπεισαν ὑπὲρ ἡμῶν. καὶ περ, ὡς ἐφα-
μεν καὶ πρῶτον, διὰ τῆς ὑπακοῆς λύσαι τὸν γένετον διωκόμεν. ἀλλ'
ἐκ παρρησίας, ἵνα καὶ ἐκ τῆς διὰ βόλῃς ἡμᾶς ἐξέλθῃ, καὶ ἐκ τῆς
κατὰ τῆς νόμους, καὶ πρὸς τῆς δικαιοκροσίας, ἀπὸ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν,
ἵνα ἐξ ἡ τῆς θεῆς ἐλθῇ ἡμᾶς. ἔμετε τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ἀκυρώ-
σαι, καὶ κατὰ τὴν. ἀλλὰ ταύτῃ περὶ τὴν ἀπὸ λαβῆσαι τὰ ἰδία
δικαιοματα. μήτε τὸ ἐλεῖ αὐτὸν ἄπειρον παρῆσαι.

B. Καὶ πάλιν τέττα δὲ κέντως λέλειται, φράσιν δὴ πῶς ἡμᾶς ἐκ
τῆς ἀμαρτίας ἐρρύσαι. A. ἵστιν ἀμαρτία; ἔτι δοποτυχίας τις, ἔστι
χρῆς σκοπῆς; ὡς γὰρ ἡ πρὸς ὑμῶν ὡς ἐν τῇ βασιλείᾳ, ὅπως γέλοι, τὸν
πόδα ἵστησιν, ἡνίκα ἡ ἐξ ἀδελφείας πινὸς ἀρρώστους τρομικὸς γήνηται.
μὴ διωκηθεὶ τὸν πόδα γῆναι, ὅπως βέλει. ἀλλὰ σκοπῆς εἰς τίς πο-
νὰ πῆξαι τὸ ἔχον, ὑπὸ τῆς ἐνοικίσεως ἀρρώστους ὡς ἔμεν, ἀλλ'
τὸ βῆμα παρῆσαι. ἔτω καὶ τῆς ἀμαρτίας ἐνοικίσεως τῇ ἡμέ-
ρᾳ ψυχῇ, ἀδελφὴ αὐτῇ, καὶ ἀρρώσιν πεποίηκεν ἀσυχῆσαι, ἔμαρ-
τῆσαι τῶν οἰκείων σκοπῶν, ἔπεισαν. ὅτι χρεῖς βασιλείᾳ ἡμᾶς
ἐν ὕδατι, καὶ πτόματι, καὶ ἡ χάρις τῆς ἀγίας πτόματι. ὡς ποῦσιν
ἡμᾶς, πῶς τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τὴν ἀρρώστιαν, ἐνόσον δοποῦν, καὶ
ἀδελφῇ, ἔπεισαν. καὶ εἰς τὸ δὲ χαῖον ὡς ἔμεν, ἔπεισαν, τὸ πῶς
τῆς

soluere posset, nollet autem exigere Dominus, cui debetur, summam auri, scripsisset autem aliàs contra illum debitorem chirographum, & in carcerem coniiceret, & malè omnibus modis afficeret, affligeret, & premeret, qui nollet, vt antè dixi, summam repetere, sed potius postularet, vt dimitteretur liber & solutus, nonne stultum hunc esse existimaremus? B. Quomodo non? A. Si igitur Deus nolebat exigere à nobis iustificationes legis, quare hanc contra nos scripsit? at non sic est, absit. non enim otiosè, & tanquam ludens, quin potius iusto iudicio suo, omnia quæ in lege scripta erant, à nobis exigebat, & quia non poteramus soluere debitum, pro nobis Dominus noster Christus persoluit, maledictum & condemnationem nobis debitam volens assumpsit, atque in se suscepit: & quæ nos pati oportebat, ipse passus est; verberatus, sputis, pugnis, colaphis affectus, crucifixus, & pro nobis mortuus: quamuis, vt paulò antè diximus, per obedientiam mortem delere potuisset, sed tamen *ἐκ περισσίου*, id est, vt abundaret, & superflueret, quo nos ex diabolo eriperet, & ex maledicto legis, iustoq; Dei iudicio; pro nobis mortuus est, vtliceret Deo misericordiam nobis tribuere; & non iustitiam propriam improbareret, & superuacuum, atque irritum redderet; sed potius hanc circumscriberet, & terminaret receptis, & recuperatis propriis iustificationibus; neque misericordia eius *ἀργαῖον*, id est, sine opere iustitiæ transmitteretur.

B. Sed de his satis haftenus. explica modò, quo modo ex peccato nos liberauit. A. Quid est peccatum? nonne est aberratio ab scopo? vt enim si quis valet, cum ambulat, vbi vult, pedem ponit; cum verò ex quapiam imbecillitate laborat, effectus tremulus, non potest vestigium figere, vbi vult, sed potius animaduerso loco, in quo vestigium ponat, ab infirmitate sua detrusus, alibi ponit. Sic cum in anima nostra peccatū habitare cœpit, infirmam, & imbecillem eam facit, & aberrantem à suo scopo ac proposito; Christus autem baptizat nos in aqua, & Spiritus sancto, & gratia Spiritus sancti roborat nos, & omne peccatum, atque infirmitatem detrahit; ac renouat, & robur pristinum, & pulchritudinem, quæ ante transgressionem

Cc

nem

τῆς παραβώσεως ἀποκαθίστησιν. Β. πέμπτον ὑπολείπειται τὸ ὅτι ἄδεν.
 Α. ἐπεὶ δὲ ἄδυνατον ἐστὶ σαρκὸς ἐνδημῆσαι τοῖς ἐν ἄδεν, τῷ θανάτῳ δια-
 ρεθείσης ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς τῷ κυρίου ψυχῆς, γυνή τ' ἐκ σκότει ψυ-
 χαῖς ἐνδημῆσαι, καὶ φῶς αὐτοῖς τὸ τῆς θεότητος ἀπεσπάσαι, καὶ
 εἰς αὐτὴν περυστάσαι εἰς τὴν παραδείσῳ μετέστηκεν, καὶ τὸ τῷ ἄδεν
 βασιλεῖον κατέλειπεν. ὡς περ γὰρ πύλη, καὶ ἔσθλη τ' εἰς τὸ κόσμον
 ἐπέστημιαις τῷ θεῷ λόγῳ ἡ παναγία παρθένη γένει, ἔτι καὶ ὁ θά-
 νατος πύλη καὶ ἔσθλη τῆς εἰς ἄδην καταφοιτήσεως.

II.

Διάκρισις τε, καὶ διασάφησις τῷ περὶ αὐτοῖς οἱ φιλό-
 σφοι κατὰ γίνονται φωνῶν, καὶ ἐλεγχῶ τῆς τῶν ἀκηφαλῶν
 περὶ λαῶν, ἡ τῶν ἱακωβιτῶν ψυχοφθόρος αἵρε-
 σις, τῷ αὐτῷ ἀδελφῷ.

Οἷς τ' ἀληθινῶν δογμάτων ἐρασταί τε, ἔσθλα σπουδαῖς
 αἰσιν καὶ καθίστηκεν ἡ τῶν φωνῶν, περὶ αὐτοῖς οἱ φιλό-
 σφοι μάστιγα κατὰ γίνονται, διὰ κρισεῖς τε, καὶ διὰ κρί-
 φησις. τὴν γὰρ τῶν ἀκρίτων γυνήσιν πολλοὶ τῶν δι-
 κύντων εἶναι ζυφῶν ἀγνοήσαντες περὶ τῶν ἀληθῶν ἡσυχασμῶν, καὶ εἰς
 αὐτοπίας, καὶ βλασφημίας ἐξώκειλαν, καὶ τ' εἰς τὸ θεῶν ὁρῆς πίστεως
 ἐξέπεσαν ἡγορηκότες μὲν, ἐκόντες δὲ πᾶς τῆς ἀθανάτου οὐσίας ἀποκρί-
 ναντες τῇ τῆς ζωτικῆς φωνῆς, ἔσθλα τὸ ἐλέγξαι σκοπὸς αὐτομα-

* Sequēbatur
 hic in Bamarico
 codice assu-
 ptum sicut pro-
 lium. Quod
 optisimus, quia
 Turrianus in
 exemplari non
 reperit, et cla-
 rum videtur,
 non ab auto-
 re, sed ab alio
 quoriam pro-
 diisse.

λήσαντες, εἰς ἀπώλειαν κατὰ λίσσον βαρύνοντες. διὸ περὶ μὲν ἀσώμων
 φωνῶν ἐνάρθρων, ἡ ἀνάρθρων, ἡ περὶ σημειωτικῶν ἀνάρθρων, ἔστι
 εἰς ἀποδεικτικῶν ζωτικῶν μέθον λέγειν, τὴν νῦν εἰσάγουσιν, περὶ
 αὐτῶν, ὡς οἱ οἱ τε τυγχάνομεν ὄντες, βραχεία ἀναληψόμεθα. ὅτι τ'
 ἐκκλησίας τρυφίμους καὶ τῶν φρενοβλαβῶν τ' ἐκκλησίας αὐτοπῶ-
 λων ἀκρίτων αἰρετικῶν κατὰ πλῆθους καὶ τῶν ἐκκλινῶν ἀνομιῶν,
 καὶ ἀδρανῶν ἐλεγχοντες τε, καὶ ἐκκλησιάζοντες.*

Τῶν φωνῶν, περὶ αὐτοῖς οἱ φιλόσφοι κατὰ γίνονται, αἱ μὲν εἰσι φι-
 λόσφοι, οἷον ἐστὶν, ζῶν, ἀνθρώπος, πᾶς τ' αὐτῶν. αἱ δὲ λογική, οἷον γυν-

καὶ τῶν

nam Adæ erat, restituit. B. Quintus inimicus relinquitur, id est, infernus. A. Quia fieri non poterat, ut cum carne in inferis peregrinaretur, anima à carne Domini per mortem separata ad animas, quæ in tenebris erant, profecta & lumine diuinitatis illis illato, eas, quæ in eum crediderunt, in paradysum transtulit, & regiam inferni demolitus est. Sicut enim ianua & aditus peregrinationis verbi Dei in mundum facta est sanctissima virgo, sic mors facta est ianua, & introitus descensus Christi in infernum.

Eiusdem Theodori Abucarę explanatio vo- II.
cum, quibus Philosophi vtuntur, & confutatio hæresis
Acephalorum Seuerianorum, id est,
Iacobitarum.

Interprete Francisco Turriano Societatis IESV.

Is, qui verorum dogmatum studiosi sunt, & defensores, necessaria est vocum, in quibus philosophi versantur, explanatio, & distinctio. Harum enim cognitionem perfectam quia multi ex iis, qui sapientes esse videbantur, ignorauerunt, à veritate aberrarunt, & in absurditates, ac blasphemias impeerunt; & à recta in Deum fide nescientes quidem exciderunt, sed quia oculos mentis à lumine salutis deflectere voluerunt, & ad pestiferas tenebras sponte declinare, in profundum interitus deciderunt. Quamobrem omisis nunc vocibus nihil significantibus tum articulatis, tum non articulatis; aut significantibus non articulatis, quæ ad conclusiones rationum nihil prodesse possunt, de illis, quas principio dixi, pauca pro viribus nostris tractabimus, quibus alumnos Ecclesiæ contra hæreticos, & Ecclesiæ aduersarios Acephalos dementes instruamus, & armemus.

Ex vocibus igitur quibus vtuntur philosophi, alii quidem sunt Philosophicæ, vt substantia animal, homo, Petrus.

Cc 2

Alia

κώτα τον γνῶσιον, εἰδῶσι, φύσις, ὑσία, ἄπμον, ὑπόστασις, πρῶτον.
 διορατέον καὶ τῶν τέτων ἀπ' ἀλλήλων διαφορεῖται. πᾶν κινεῖται ἐν μὲν ἤ
 φιλοσόφοις φωναῖς μετὰ δίδωσι πῆς ὑπὸ αὐτὸ τῆς ονόματος, ἔξ
 ὁρισμῶ. οἷον, τὸ ζῶον μετὰ δίδωσι πῆς ὑπὸ αὐτὸ, ἀνθρώπων, καὶ ἰπ-
 πων, καὶ βοῶν, ἔλεοντι, τῆς ονόματος, καὶ τῆς ὁρισμῶ. ὅτι γὰρ ἀνθρώ-
 πος, καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστων, ζῶον καὶ λέγεται. ἔς ὑσία ἐμφυλῶσι αἰδιη-
 πικῇ, καὶ οἱ καὶ μέρεσιν ἀνθρώπων ὡσαύτως. ἐν ἤ λογικῆς φωναῖς τὸ
 κινεῖται ἐν μετὰ δίδωσι πανταπασιν, ἔτι ἔξ ονόματος, ἔτι τῆς ὁρισμῶ, ἔτι
 γὰρ αὐτὸ λεγόμενον γνῶσιον, τὸ αὐτὸ καὶ εἶδος ὑπ' ἀλλήλων καλοῦται πο-
 θυμικῶς τῶν γνῶσιον, ἔτι τὸ ὁρισμῶν ἔξ ἡμικωλύει γνῶσιον πανταπᾶς ὅτι
 δέχεται, ἔτι τὸ εἰδικῶς τῶν εἰδῶσι ονόμαζονται γνῶσιον, ἔτι τὸ ἄπμον
 εἰδῶσι, ἔτι μὲν τὸ περιέχειται ἐν ἤ λογικῆς φωναῖς τὸ ὑποκάτω
 δέχεται διῶσι, ἔτι τῶν κατηγοριῶν, ἔτι τὸν ὅρον τὸ ἐπάνω. ἔτι πᾶν
 ὁριζόμενον ἐν φιλοσόφοις φωναῖς, αὐτίκα δέχεται ἐν αὐτῶ τὸ αὐ-
 τὸν ὁρίσασθαι ὁρισμῶν ἀληθῶς. ὁ γὰρ ἀνθρώπων ὁριζόμενος
 ζῶον λογικόν, ὅτι πᾶν, καὶ ὁ πρῶτος δέχεται. περιέχεται ἐν ἑαυτῶ ἐν
 αὐτῶ τῆς τῶν ὁρισμῶν ἀληθῶς τογαῶν. ἐν ἣ πῆς λογικῆς ἔξ ὑ-
 τως. ἀλλὰ πᾶν ἐν τῶν τῶν ὁριζόμενον ἐφ' αὐτῶ μετὰ ψάδι. ὅτι ἣ ἔξ
 φιλοσοφικῆς ἀληθῶς οἷον τὸ εἰδῶσι οἷον ἡ γὰρ ἡ δύσιν καὶ αὐτῶ
 λέξεις, ὁριζόμενον π, καὶ παλιν, καὶ διαφορῶν τῶ ἀριθμῶ, ἐν τῶ
 ἡ ἐστὶν κατηγορούμενον. ἐφ' αὐτῶ μετὰ ψάδι. ὅτι ἣ τῶ φιλοσοφικῶν,
 καὶ ἡ πᾶσι. (αὐτῶς ἀληθῶς, καὶ ὡς ἐφημεν. τὸ γὰρ εἰδῶσι τῶ
 ἐστὶν, ἡ δύσιν καὶ αὐτῶ λέξεις, οἷον αὐτῶ ἐν τῶ πᾶσι κατηγορούται καὶ
 παλιν, καὶ διαφορῶν τῶ ἀριθμῶ, ὡς ὁ ὁρισμῶς διαφορῶν.
 ἀλλ' ἐν τῶ ἀνθρώπων δέχεται) ἔτι ἀληθῶς. ὁ γὰρ ἀνθρώπων καὶ
 (κατὰ τῶν, ἔλεοντι, ἔλεοντι, καὶ ἀριστάρχων, καὶ φαίδων, καὶ τῶν καὶ μέ-
 ρων ἀνθρώπων, οἷον ἀπῶν καὶ κατὰ τῶν, καὶ ἀριστάρχων, καὶ ἀριστάρχων, καὶ ἀριστάρχων,
 ἔλεοντι, κατὰ τῶν, καὶ τὸν ὅρον ὅλον ἐν αὐτῶ (αὐτῶ ἀληθῶς).

Πᾶν πρῶτον καὶ ἡ πᾶσι τὸ εἰδικῶς τῶν εἰδῶσι, καὶ τὸ λο-
 γικῶν εἰδῶσι, φύσις πᾶσι ονόμαζονται, καὶ ὑσία. διὸ καὶ πάντες ὅσοι ὅτι
 αὐτῶ μετὰ τῶν, ὁμοφυῶν τε λέγεται, καὶ ὁμοῦσα. οἷον ὁ ἀνθρώπων.
 πᾶσι τῶν γὰρ καὶ αὐτῶ τὸ εἰδικῶς τῶν εἰδῶσι. ὅτι πᾶν τῶ λέγεται
 εἰδῶσι.

Alia verò Logica. vt genus generalissimum, species, natura, substantia, indiuiduum, hypostasis, persona, notanda verò est horum ab aliis inter se differentia. Omne commune in vocibus quidem philosophicis, communicat nomen, & definitionem, cum iis, quæ sunt infra ipsum commune, vt animal communicat homini, equo, boui & leoni, quæ sub ipso sunt, tum nomen, tum definitionem. homo enim, eademque est ratio aliorum, animal & substantia animata, & sentiens dicitur, & vnusquisque singularis homo similiter. in logicis verò quod commune est, omnino non communicat nomen, neque definitionem. nec enim quod dicitur genus, idemque species subalterna, dicitur vnquam genus generalissimum. neque definitionem generis generalissimi penitus recipiet, neque species specialissima genus appellabitur, nec indiuiduum species, neque aliquid prorsus in vocibus logicis eorum, quæ inferiora sunt nomen, vel definitionem superiorum potest suscipere. Præterea, omne quod in vocibus philosophicis definitur, statim ostendit in seipso definitionem, qua definitur, veram esse. homo enim, quem definiunt esse animal particeps rationis mortale, & mentis, ac scientiæ capax, statim in seipso demonstrat esse hanc veram definitionem hominis, in vocibus verò logicis non sic. Sed contra potius, omne quod in his definitur, in se quidem falsum est, in voce verò philosophica verum est. verbi gratia, hoc nomen species, id est, hæc dictio trium syllabarum, sic definita, quod de pluribus differentibus numero in eo, quod quid est, prædicatur, in se quidem falsum esse hoc demonstrat, in philosophica verò voce, de qua prædicatur, planè verum, vt diximus. Species enim, id est, hæc dictio trium syllabarum non prædicatur de pluribus differentibus in eo, quod quid est, quod definitio dicit, sed in homine ostenditur, verum esse. homo enim de Socrate, Platone, Aristarcho, Phædone, & de singulis hominibus, qui sunt infiniti, & numero differentes, prædicatur, & definitionem totam in se veram seruat.

Præterea, omnis res, de qua dicitur species specialissima, postquam dicitur species, natura etiam, & substantia nominatur. ex quo fit, vt quæcunque æqualiter eam speciem partici-

pant, eiusdem naturæ, & eiusdem substantiæ esse dicantur, ut homo, prædicatur enim de illo species infima. Quocirca simul atq; species vocatur, vocatur & natura & substantia respectu omnium, de quibus prædicatur; prædicatur aut de Petro, Paulo, Ioanne, & de singulis hominibus, qui specie æqualiter participant. Vnde qui speciei subiiciuntur, eiusdē naturæ sunt ac substantiæ. quæ verò secundū rem sunt æqualia, de quibus genus dicitur; non necesse est esse eiusdem naturæ, & substantiæ. quæ autem sunt eiusdem naturæ, & substantiæ, de quibus prædicatur genus, non quia sunt æqualia secundum genus, idcirco sunt eiusdē naturæ, & substantiæ, sed quia secundum specie, quæ infra genus ipsum est, sunt æqualia. Quocirca de quibus dicitur genus, non est genus eorum natura, & substantia, verbi gratia, secundum animal, quod est, genus, æquales sunt homo, equus, bos, leo, quæ quidem sunt eiusdē generis, sed non eiusdem naturæ, neq; substantiæ. vnde animal est quidem genus, non autem natura, neq; substantia. substantia illa quæ ad voces philosophicas pertinet, quam definiunt, rem per se existentem, non indigentem alio, ut existat, est quidem genus eorum omnium, quæ infra eam sunt, siquidem quæcunq; secundū ipsam æqualia sunt, omnino eiusdem generis dicuntur, & sunt; non tamen est eorū natura, & substantia, quia non omnia, quæ secundum ipsam æqualia sunt, eiusdem naturæ, & substantiæ sunt, ut omnibus est manifestum, homo enim, & malus punica, & lapis secundum ipsam substantiam æqualia sunt; quia utrunq; recipit nomen, & definitionem substantiæ; non sunt tamen eiusdē naturæ & substantiæ. Quare substantia proposita genus quidem horum est, immo genus generalissimum, non tamen est natura eorum, neque substantia.

Quare omnes cōcedunt, dupliciter dici nomē substantiæ, logicè, & philosophicè. & ut simpliciter dicam, omne nomen philosophicū, statim ut dicitur, facit, ut qui audit, aliquid certi & definiti intelligat, remota scilicet ab eo homonymia, quæ æquiuocatio dici solet; ita ut nihil aliud intelligi ex eo possit præter rem definitā, ut si quis dicat hoc nomen *homo*, continuo qui audit, rem certā intelligit, animal scilicet rationis particeps,

τον οὖν, τὸ εἶδ' ὅτι ὄνομα λογικὸν ἐκπαρχον, πολλὰ καὶ περὶ Φερόμε-
 νον, καὶ ὅτι πῶς ὅτι ἀνθρώπου, καὶ ἵππου, καὶ βοῦς, καὶ χρυσοῦ, καὶ
 κύκλου, καὶ γραμματικῆς, καὶ ὅτι παλαιῶν, καὶ διαφερόντων ὁ συγ-
 γράφει τὸν ἀποροπῶν ὡς λυμένον τι κατανοῇ. ὡσαύτως εἰ μὲν λέγοι
 τις τὸ Παῦλ' ὄνομα, τῆς ὁμωνυμίας ἐκκακαρμένον περὶ αὐτοῦ
 μα νοῦν δὲ διδῶσι, ὡς φέρεται ἐπ' αὐτὸν, τὸν μέγαν διὰ τὸν σὺν, τὸν ποτε τῆς
 ἐκκλησίας διώκτης, καὶ πᾶς ἄλλαις ιδιοτήτας, αὐτὸς χαρῶν ἐξ
 περὶ ὁ σπασίς. αὐτὸς δὲ καὶ αὐτὸς ὅτι πῶς ἄλλ' ἐγένοντο. εἰ δὲ τις
 ἄτομον εἴποι ὄνομα περὶ αὐτοῦ, καὶ περὶ Φερόμενον, ἀπορίτως παραδείκ-
 νυται ὅτι Παῦλ', καὶ Πέτρος, καὶ τοῦ δι' ἵππου, καὶ τοῦ δι' ἑλ-
 λου, καὶ τοῦ δι' ἐκ κύκλου, καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως, τῶν μὴ τιμωμένων
 παλαιῶν, ἢ γὰρ τῶν ἄλλων κατηγορουμένων. ἐπεὶ δὲ τοῖσι τὸ
 φύσις ὄνομα, καὶ τὰ ἑστία λογικῶς λαμβανόμενα. καὶ τὸ ὑπόστα-
 σις ἐκ τῶν περὶ Φερόμενων, καὶ ὅτι πολλῶν ἀπορίτως ἡγεμένων ἦεν
 τῶν λογικῶν ἐκπαρχῶν εἰς αὐτὴν φαίνεται, καθὼς καὶ τὸ εἶδ' ὄνομα,
 καὶ τὸ ἀτομοῦ, αὐτὸς δὲ αὐτὸς. τὸ γὰρ φύσις ὄνομα, καὶ ὅτι ἀνθρώ-
 πος, καὶ ἵππος, καὶ χρυσός, καὶ τῶν λοιπῶν ἑστίαται, πολλὰ καὶ περὶ
 Φερόμενον περὶ αὐτοῦ τὸ εἶδ' ὄνομα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ
 τὸ ὑπόστασις ὄνομα ὅτι Πέτρος, καὶ Παῦλος, καὶ τοῦ δι' ἵππου, καὶ
 τοῦ δι' ἐλ- βοῦς ἑστίαται, ὡς καὶ τὸ ἀτομον.

Εντεῦθεν τοιγαροῦν ἡ ἀγνοία τοῦ περὶ Φερόντος αἰρετικῶς Σά-
 ρης διαρρήδην ἐλέγχεται. ἐκείν' ὅτι ἐπειδὴ φησιν, Παῦλ' ὄνομα
 εἶναι ὑπόστασις, ἀνθρώπου. δὲ φύσις, ὡς παρὶ Παῦλ' ἀνθρώπου.
 εἶναι λέγεται, ἔτω λογικῶς, καὶ ὑπόστασις φύσις. ἡμεῖς δὲ πᾶσι τοῖς
 ἀνοήτοις κακόνους ἀνατρέποντες ἀντεροῦμεν. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον,
 ὅτι παρὶ αὐτοῦ ὡς καὶ φησιν, ἐπειδὴ Παῦλ' ὄνομα εἶναι ἄτομον, ἀν-
 θρώπου δὲ εἶδ', καθὼς τὸν Παῦλον ἀνθρώπου εἶναι φησιν, λέγει, καὶ
 τὸ ἀτομον εἶδ', καὶ πᾶσι καὶ καθὼς τῷ Παύλῳ διδῶν τὸν τοῦ
 ἀνθρώπου ὁρισμόν, καὶ τοῦ ὀνόματος, δώσεις καὶ τῷ ἀτόμῳ, τὸν τῷ εἶδους
 ὁρισμόν ὁμοίως, καὶ ταῦτο, καὶ ἔτι φησὶς ἐκπαρχῶν εἶναι τὸ καὶ
 παλαιῶν, καὶ διαφερόντων τῶν ἀριθμῶν, ἐπὶ τῷ πᾶσι κατηγορουμένων.

* οὐκ, ὅτι αἰρετικῶν καὶ εἰς αὐτὴν ἀφ' ἑαυτῆς, * οὐκ ἐκ τῶν ἄλλων αἰρετι-
 κῶς

ceps, & mortale; neq; potest aliud quippiā ex ipso nomine hominis comprehendere præter rem definitā. omne verò nomen logicū habet hoc proprium, vt cū dicitur, non subiiciat menti audiētis aliquid rei certæ, & definitæ, quia in multis, & diuersis rebus ponitur. vt nomen logicum species, quod multipliciter circumfertur, & in hominem, equum, bouem, aurū, circulum, grammaticā, plurimaq; alia cadit, nō finit, vt auditor aliquid definitum intelligat. Similiter, si quis dicat nomen Paulus homonymia nudatū, statim intelligimus, verbi gratia, magnum Paulum Ecclesiæ quondam persecutorem, cum aliis proprietatibus, quibus signatur, de quo propositū est loqui, quæ quidem proprietates nunquam in alio insint. Si quis verò dicat nomen hoc indiuiduum, infinitè fertur in multis, vt in Paulo, Petro, hoc equo, hoc albo, hoc circulo, & in reliquis similiter indiuiduis de quibus dicitur. Hinc igitur nomen naturæ, & substantiæ logicè sumpta, & nomen hypostasis ex vocibus, quæ in multis infinitè ponuntur, id est, ex vocibus logicis perspicuè sunt, sicut nomen species, & indiuiduum, vt demonstratum est. nomen enim naturæ in homine, & in equo, & in auro, & in reliquis ponitur, & multipliciter fertur, sicut nomē species. eodem modo nomen hypostasis in Petro, & Paulo, & in hoc equo, & in hoc boue ponitur, sicut & indiuiduum.

Hinc apertè ignorantia insani Seueri redarguitur, ille enim, quia, inquit, Paulus est hypostasis, homo verò natura; sicut Paulus dicitur homo, sic etiam dicatur hypostasis esse natura. nos verò vt prauam intelligentiam stulti euertamus, sic occurremus. Si hoc, quod prauè intulisti, valet, ô delire, quando Paulus quidem est indiuiduū, homo verò est species, sicut ais Paulum esse hominem, dic indiuiduum esse speciem, & tūc vt Paulo tribuis hominis definitionem, & nomen, tribues etiā indiuiduo definitionem & nomē similiter speciei, atq; ita dices, indiuiduum esse, quod de pluribus differētibus numero in eo, quod quid est, prædicatur, quæ est summa insipientia tibi, præter alios hæreticos, congruens. Et sicut Paulum ais esse substantiam, quæ est genus generalissimū, & tribuis Paulo substantiæ definitionem, id est, esse rem per se existentem, non in-

Dd digen-

digentem alio, ad existendum, dic etiam indiuiduum esse generalissimum genus; & tribue indiuiduo definitionem, & nomen generis generalissimi, id est, quo non est aliud genus superius; & quod semper est genus; hoc autem cuinam placeat, & probetur nisi ei, qui omnibus modis à diuina gratia alienatus est? Ex his omnibus necessariò apud eum, qui mente præditus est, infertur, non esse hypostasim naturam, neq; substantiam quæ omnimodis circumfertur, & circumfert, sicut natura logicè sumpta, omnia enim, quæ sunt eiusdem naturæ, omnino sunt eiusdem substantiæ & contra, omnia, quæ substantia differunt, & natura differunt, quare idem est natura, & substantia.

Sciendum autem est, quod res non numerantur cum nominibus suis philosophicis secundum compositionem, sed cum logicis congruentibus, ut si velimus numerare Petrum, & Paulum, & Ioannem, non dicimus tres homines (proprie scilicet) quia vnusquisque quidem ipsorum est homo; homo verò nullus horum est, superiora enim dicuntur de inferioribus; non inferiora de superioribus, non enim dices hominem esse Petrum; sed potius Petrum esse hominem. Si igitur dicas Petrum, & Paulum, & Ioannem esse tres homines, numerabis, quos non erat propositum subiicere numero. diximus enim antea hominem nullum horum esse. Si autem hos ipsos dicas tres esse, vnumquemque horum numerabis tres; ut tres in nouem multiplicentur, quòd fieri non potest. hinc necessariò infertur nomen, quod cuiq; horum congruit, logicum esse, quod est hypostasis, indiuiduum, persona, quatenus proposuerant, ut numerarentur, ita ut dicantur tres hypostases, vel indiuidua, vel personæ. in hunc modum demonstratum est, non esse Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum tres deos. & si vnusquisque horum est Deus perfectus, sicut vnusquisque illorum est homo perfectus, non tamen dicuntur tres homines. Pater igitur, & Filius, & Spiritus sanctus tres hypostases sunt, sicut illi * ex his cognoscemus manifestè confitendum esse Christum esse vnā hypostasim in duabus naturis. est enim Christus æternus Dei Filius, qui incar-

**Est disparratio, qui in diuinitate est vna numero natura in tribus personis. In propositione autem sunt tres numero distincta natura humana in tribus personis.*

Dd 2

natus tribus personis,

καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τρεῖς εἰσιν ὑποστάσεις, ὡς περ καὶ κείνοι. ὅτι
 διὰ τὰς γνωστέας σαφῶς, δλεῖν ὁμολογηῖσθαι τὸν χριστὸν εἶναι μί-
 αν ὑπόστασιν ἐν διυσι φύσεσιν. ἐστὶ γὰρ ὁ χριστὸς ὁ ὁ θεὸς αἰδίῳ ὁ υἱὸς
 ὁ παρκαθίς. τὰτ' εἰσιν, ἡ μία τῆς ἀγίας τριάδος ὑπόστασις παρ-
 κωμένη. καὶ αὐτὴ ἡ ὑπόστασις, ἡ γὰρ αἰδίῳ ὁ υἱὸς ἐστὶν ὁ αὐτὸς θεὸς ὁ-
 μῆ, καὶ ἀνθρωπῳ. βεβλόμεν τοίνυν δλεῖν μῆσαι θεῖν, καὶ ἀνθρω-
 πον, αἱ εἰσιν αἰδίῳ θεός, τὰτ' εἰσιν ἡ μία ὑπόστασις, ἐν διυσι τὰς ἐν-
 ἑπὶ ὑποστάσεις εἶναι διῦο. ἔτι γὰρ ὁ θεὸς ὄνομα, ἔτε τὸ ἀνθρώπος
 ὑπόστασιν σημαίνει ἡ μὲν ὑπόστασις ἐν διενὸς ὁλως κατηγορεῖται, ὡς
 ὅτι ἐστὶν ἐν διέν τέτων ὑποστάσεις. ἔτε μὲν ὅτι ἐστὶν ἐπὶ τὸν θεόν, καὶ
 * κατ' ἑδῶς. τὸν ἀνθρώπον διῦο γένη. ἐπειδὴ περ ἑκάστων γένῳ * ἴδιον κατηγορεῖ-
 ται· τέτων διῖ ἐδὲν κατηγορεῖται ἴδιον. ἀλλ' ἐν διῖ διῦο εἶδη ἀρμόζει
 αὐτῶν· λέγειται, ἑκάστων γὰρ αὐτῶν ὑπὸ γένῳ ἑπὶ τῇται. θεὸς διῖ ἐχ
 εἰς γένῳ ὑποταχθήσεται, ὡς ἔχει ἀνθρώπῳ, διὸ κυριώτερον ἐστὶν
 δλεῖν μῆσαι ταῦτα διῦο φύσεις, καὶ διῦο ὑσῖας. ἐκάτερον γὰρ αὐτῶν,
 καὶ φύσις ἐστὶν, καὶ ὑσῖα τοῖς ὡν κατηγορεῖται. ὅτι ἔχει γὰρ ἐδὲν τῶν
 ὑφ' ἐκατέρων τέτων συσσεπικὰς ἀλλοφωρίας, ἡ γὰρ ὑσῖα δέσ, καὶ φυ-
 * τὸ. σικὰς, ὡς φύσις, καὶ ὑσῖα * τῶν κατ' ὡν κατηγορεῖται, ἐκάτερον
 εἶναι.

Διὰ πολλῶν ἔν δ' ἀποδείκνυται, μὴ εἶναι τὴν ὑπόστασιν φύσιν, μῆ-
 τι μὲν ὑσῖαν τὴν λογικὴν, τὴν καὶ πάντε τρόπων περὶ εἶναι, ὡς ἡ
 φύσις. ἐπειδὴ διῖ ἡ ὁρδοδοξία φησὶν, μὴ εἶναι τὴν φύσιν ὑπόστασιν
 μίαν τῶν κατ' ὡν κατηγορεῖται. μῆτι ὅλας τὰς ὑποστάσεις, ὅσαι αὐ-
 τῶν αὐτῶν εἶναι, οἷον ἡ θεότης, ἡ γὰρ ὁ θεός, ὅτι ἐστὶ πατήρ. εἰ γὰρ ἐστὶ
 πατήρ, πάντως ὅτι ἐστὶ ὁ υἱὸς θεός. ἔτι γὰρ ἀντιστρέφει ἡ κατηγορία,
 ὡς πᾶσιν εὐδηλον. ὅτι ὁ πατήρ μὲν ἐστὶ θεός. θεός διῖ ἐπὶ πάντως ἐστὶ
 πατήρ. καὶ ὁ υἱός, θεός ἐστὶν. ὡσαύτως καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ὡς θε-
 ὅς ὅτι ἐστὶν ἐν διέν τῶν τριῶν τέτων. ἀλλ' ἐν διῖ ὅλας τὰς τριάς ἐστὶ θεός. εἰ
 γὰρ θεός πατήρ ἐστὶν, ὁ υἱὸς τε, καὶ ἅγιον πνεῦμα, πάντως πᾶν οἱ θεός,
 ἐστὶ πατήρ, καὶ υἱός, καὶ ἅγιον πνεῦμα. ἀλλ' ἑκάς τῶν τριῶν θεός
 ὑποάρχων τέλει, ὅτι ἐστὶν ἄλλα τὰς τριάς. καὶ τὰς σαφές τε, καὶ
 ἐπαργῆς τοῖς γε νῦν ἔχουσι.

natus est, id est, vna hypostasis sanctæ Trinitatis incarnata, & hæc hypostasis, æternus scilicet filius est idem Deus simul & homo. quare qui vult numerare Deum & hominem, quæ sunt æternus filius, id est, vna hypostasis, non potest dicere esse hos duas hypostasies. nec enim nomen Deus, neque nomen homo hypostasim significat. hypostasis enim de nullo omnino prædicatur. quare nihil horum est hypostasis. neque videtur licere dicere Deum & hominem duo genera, siquidem vnumquodq; genus de speciebus prædicatur, quod hic non fit. neque conuenit dicere eos duas species. vnaquæque enim species sub genere collocatur. Deus autem non habet genus, sub quo collocandus sit, sicut habet homo. quamobrem magis proprium est, numerare hæc duas naturas, & duas substantias. vtrumque enim eorum est & natura, & substantia iis, de quibus prædicatur. nihil enim sub vtroque horum habet constitutiuas differentias, vel substantiales & naturales, vt sit natura, & substantia vtrumque eorum, de quibus prædicatur.

Demonstratum igitur est pluribus non esse hypostasim naturam, neque substantiam logicam, quæ omnibus modis circuit, sicut natura. * Quia verò orthodoxa doctrina dicit non esse naturam hypostasim, vnam eorum, de quibus prædicatur, neque vniuersas hypostasies, quæ sub ipsa sunt, vt deitas, id est, Deus, non est Pater, si enim Deus est Pater, profecto non erit Filius Deus. non enim reciprocatur prædicatio, vt omnibus patet. quia Pater quidem est Deus, Deus autem non est omnino Pater. & Filius similiter est Deus, & Spiritus sanctus similiter. quare Deus, nullus est horum trium, immo neque

in capite aliisque corporis membris, ita & natura diuina tota est in Patre; sed non ὁλικῶς, hoc est, non solū; & huic fundamento inadificat Theodorus totum hunc sumum discursum. Cui Genia danda; quia boni sensus capax est, si in bonam mentem incidat. Nam lucidas non morabitur Theodorus: cui persuasum fuit, nescio ex qua phantasia potius, quam Philosophia, naturam, quæ ab vno solo non participaretur, non posse dare nominationem subiecto. Hinc supra Petrum, Paulum, Ioannem tanquam tres homines numerari posse negauit: quia sensu quoddā vera sunt; quia tres non sunt, spectando naturam specificè: Tres sunt spectando eandem naturam secundum indiuiduam rationem prout spectari debet. Sic quando Theodorus dicit, neq; tres personas esse Deum, ὁλικῶς uisum, totaliter & adagare, non loquitur collectivè, sed distributiuè: quia ut nec Pater, ita nec Filius, aut Spiritus sanctus est Deus ὁλικῶς, id est, solus, exclusis aliis. Et hoc emplastro arbitror satū hunc duriores & obscuriores Abucara loquendi modum mitigatum iri.

** Quia hoc loco Theodorus dicitur. αἰεὶ ἡ γοῶν, candido animo, interpretari debet. nam Deitas tota est in Patre; & sic perfectum Deum est, sed quia in illo non est totaliter, hoc est, ita, ut in Filio & Spiritu sancto non sit; ideo dicit Theodorus, Patre non esse Deum ὁλικῶς, hoc est, ὁλικῶς, totaliter, siue solum, cum exclusione Filij & Spiritus sancti. Et quod de Patre affirmat, idem de Filio & Spiritu sancto asserit. Nam sicut anima tota est in digito, sed nō ὁλικῶς, quia simul est*

Προβάλλονται διὲ καὶ ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων οἱ Σαθηριανοὶ, οἱ
 λίαν ἄφρονες αἰρετικοὶ, αἰρετικὰ πνα προβλήματα, ἅπνα προσα-
 γαγόντες εἰς μέσον, ἀνασκιδνάσωμεν σὺν θεῷ, ὡς σαθεῖα, καὶ ἐνδι-
 λυτα. ἐρῶσιν ἔν ἡμῖν οἱ ματαιόφρονες, εἰ τὴν θεὸν φατέ μὴ εἶναι τὰ
 τρία πῶτα, ἢ πεπλοῖπν, θεὸς πρᾶγμα ἐστίν, ἢ οὐκ ἐστίν; ἀποκρινο-
 μένων ἡμῶν, τὴν θεὸν εἶναι πρᾶγμα, πάλιν ἐρωτῶσιν, αἱ τρεῖς ὑπο-
 στάσεις ἢ ἔ τρία πρᾶγματα; ζυγκαταληγμένων ἔν ἡμῶν, καὶ αὐτὰ εἶναι
 πρᾶγματα, ζυμάχουσι καθ' ἡμῶν λέγοντες. ἀρα καὶ ὑμαῖς θεὸς πα-
 τὴρ τε, καὶ υἱός, ἔ ἄγιον πνεῦμα, τίς αρα δριμύνται πρᾶγματα, καὶ
 ἕτως ἐλέγχεσθε, ἢ μὲν τριάδα δυνάμενοι, πετὰδα δὲ αὐτὴ φέροντες,
 ἡμεῖς διὲ τέττις αὐταποκρινόμεθα. μὴ εἰδότες, ὡς πῆ, τίτῳ ἀληθινῷ
 τῆς ἀποδείξεως ὁδὸν ἐμεῖτε οὖν παραλογισμὸς τέττις, ἀνοήτης,
 ὡς πᾶν πρᾶγμα πλειωτικὸν ἐπερ πρᾶγματῶν ἢ ζυσαρμμεῖται
 τῷ πλειοῖ πρᾶγματι. οἷον ὁ χρυσὸς ἔ νομίσματῶν, οὐκ αὐτὸ τὸ νό-
 μισμά ἐστιν. ὁ γὰρ χρυσὸς, καὶ ὁ χρυσός ἐστιν, οὐκ ἔχει τὸ νομίσμα-
 τῶν χαρὰ κληρα. καὶ ἰδὲ πρᾶγμα καθίστηκεν ὁ χρυσὸς, καὶ τὸ νόμισμα
 πρᾶγμα πάλιν ἐστὶν ἔπερον. ὁ χρυσὸς πίνω πρᾶγμα πεφυκὼς παρὰ
 τὸ νόμισμα, ἢ ζυσαρμμεῖται τῷ νομίσματι, ὅθεν ἔ λέγονται πῶτα
 δύο πρᾶγματα, ἀλλ' ἔδε χεῖ τὰ πᾶ ζυμπεκλικῶ ζυθέσμεν
 προφέρεισθ. σκαίότης γὰρ, καὶ ἀμαθία πολλὴ τὸ λέγειν, νόμισμα, καὶ
 χρυσὸς. πῶτὸ δὲ νοεῖν ἐστὶ πῶτῳ πῶλῳ, καὶ τῷ ἰδίῳ σῶματῶν. ἢ περ
 πῶτῳ ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτῷ. ἢ περ τὸ σῶμα πῶλῳ, ἐστὶν πῶλῶν. πῶ-
 λῶν ἢ πῶλῶν. λῶν μὲν τοι πρᾶγμα ἐστὶ. καὶ τὸ σῶμα πῶλῳ πρᾶγμα ἐστὶν. ἀλλ' ἢ
 ζυσαρμμεῖται πῶλῶν τῷ ἰδίῳ σῶματι, ὥς εἶναι τὰ δύο, δύο
 πρᾶγματα. ἢ πῶλῶν ἐνεκεν; ἐπειδὴ τὸν πῶλον τὸ ἰδίον σῶμα πλειοῖ.
 * τῶν ὑποστάσεων, καὶ ὡς κατηγορεῖται, ἢ ζυσαρμμεῖται ἢ τρι-
 σὶν, ὑποστάσεις, ὥς εἶναι αὐτῷ ἀκείνους τίς αρα πρᾶγματα, ὡς
 ὁ νεώτερος ἀδελφὸς φασὶν οἱ αἰρετίζοντες.

*Bavaricus co-
 dex hic est m. l. 10.
 uim. Itaq; ex
 versione Tur-
 riani, 13 ex co-
 dice ad margi-
 ne suorum ad-
 versariorum an-
 notavit, lege-
 τοιγαρὺν, ὅτι ἡ
 διότης ἐκείνη
 πλειοῖ.

Καὶ ἄλλο διὲ προφέρεισι καὶ τῆς ὀρθοδόξίας οἱ αἰρετικοὶ πρὸς
 βλημα τοῦτο λέγοντες. τὸν αἰδίον υἱὸν φατέ πρᾶγμα εἶναι, ἢ ἢ; ἢ περ
 αἰδίῳ ἢ σῶμα τὸ ἐμψυχόν τε, καὶ νοερόν, ἢ πρᾶγμα εἶναι λέγουσι
 ζυσαρμ-

Deus vniuersa tria est. si enim Deus est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, omnino omne quod est Deus, erit Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, immo vnusquisque horum Deus perfectus cum sit, non est vniuersa tria, idq; manifestum est, & apertum omnibus, qui mentem habent.

Obiiciunt ante nobis orthodoxis Seueriani hæretici imprudentissimi quæstiones quasdam subuertentes, quas nos in medium producemus, & adiuuante Deo dissoluemus, & futesse demonstrabimus. dicunt ergo nobis illi, si Deum dicitis non esse hæc tria; dicite, Deus est res, an non? Si nos respondemus rem esse Deum, rursus dicunt, tres hypostases non sunt res? cum nos concedimus esse tres res, colligunt contra nos; igitur secundum vos, Deus, & Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, quatuor res numerantur, atque ita conuicti estis negare trinitatem; & quaternitatem pro Trinitate introducere. Nos verò respondemus istis, ignorantes rectam viam demonstrationis, fallaces istas conclusiones vomitis. ignorant enim quod omnis res, quæ alteram perficit, non connumeratur cum ea, quam perficit, verbi gratia, aurum nummi, non est ipse nummus: aurum enim quatenus aurum est, non habet signum nummi, & res est aurum; & nummus, alia rursus res est. quare aurum, quod alioqui res est præter nummum, non numeratur cum nummo, ex quo fit, vt non dicantur hæc duæ res. nec oportet hæc cum coniunctione efferre, durum enim, & nimis inscitum est, dicere nummum & aurum. idem intelligendum est in Paulo, & corpore eius. nec enim Paulus corpus suum; neq; corpus Pauli est Paulus. tamen Paulus res est, & corpus Pauli res item est, sed non numeratur Paulus cum corpore suo, vt sint duæ res. Quare hoc? quia Paulum suum corpus perficit. igitur quia deitas vnāquamque hypostasim perficit, de qua prædicatur, non numeratur cum tribus hypostasibus, vt sit ipsa deitas & illæ hypostases quatuor res, vt hæretici somniant.

Aliam præterea quæstionem hæretici contra orthodoxā veritatem proferunt. sic enim aiunt, dicitis ne æternum Filium esse rem, an non? deinde cum respondemus, rem esse, rursus interrogant. Corpus æterni Filij animatum, & intelligens, an
non

ζῶμα ἄλθιμενων οὐκ ἡμῶν εἶναι καὶ αὐτὸ πᾶγμα, -εὐθέως ζῶμα
 περὶ αὐτῶν καὶ ἡμῶν. ἄρα ζῶμα ἐμμεῖτε, τὸν αἰδὼν ὑὸν τῷ ἰδίῳ
 ζῶματι λέγοντες, ὅπως ἡμᾶς ἐκατέρωθεν, ὡς οἷόν τε, διήσωμεν ἀρ-
 χαῖς ἡμᾶσιν, ἥτοι βάλοιεν εἰς βλασφημίας ἀπίπημα, ἡ εἰς τὸ ἰδίον
 ἐφελκύσονται φρόνημα. εἰ γὰρ δύο πᾶγματα, τὸν αἰδὼν ὑὸν, καὶ
 τὸ ἐμψυχον αὐτῷ, καὶ νοερὸν αὐτῷ ζῶμα φαμέν. αὐτίκα κατακρυ-
 νῶσιν ἡμᾶς ὡς πτωχῶν πραγμάτων ἐφίδρυσιν ἐν τῷ τῆς θείας ὑ-
 ψιλῷ θρόνῳ τήντας; ὅπερ ἐστὶ τῆς τριάδος ἁγνότητος. εἰ δὲ τὸν ὑὸν,
 ἢ τὸ ἰδίον αὐτῷ ζῶμα μὴ εἶναι δύο πᾶγματα λέγομεν, αὐτοπαφί-
 ρισιν ὑμῖν φάσκοντες, μὴ ὄντων τῶν δύο πραγμάτων, πῶς ὑμεῖς
 τὸν χριστὸν λέγετε δύο φύσεις; οἷς ἐξέμεν, ὡς ἡμεῖς τὸν αἰδὼν ὑὸν ἢ ζῶμα
 ἐμμεῖτε τῷ ἰδίῳ ζῶματι, ὡς λέγει ἐκείνα δύο πᾶγματα. ἐπεὶ δὲ
 τὸ τοῦ αἰδῶς ἢ ζῶμα ὑποσσεπικὸν αὐτῷ, καθέστηκεν τρόπον πινὰ π-
 λαιῶν αὐτὸν, καὶ ὡς ἐστὶν αὐθροπίας. ἅπαν δὲ πᾶγμα πλαιῶν ἔπεν
 πᾶγμα, ἢ ὡς γῆ, ἢ ὡς ἀέρας, ἢ ὡς φύσις, ἢ γενεά, ἢ ὡς ὄν
 ὑποσσεπικὸν πλαιῶν, ἢ ὑφιστάμενον ἐκείνῳ ἐστίν. ὑποσσεπικὸν ἐν ὑπὸ ἀρ-
 χῶν τῷ αἰδῶς ἢ σῶμα, εἰ μὴ πλαιῶν αὐτὸν ἀπλῶς ἡ γενεὴ κυρίως
 λέγει, ὅσα μὲν αὐτῷ ζῶμα ἐμμεῖται πανταπῶς. ἀλλ' ὅσα ἐν πύθην
 αὐαίρετον ἐν τῷ χριστῷ λέγουσιν δύο φύσεις. ἡμεῖς γὰρ οἱ ὀρθόδοξοι, ὡς
 τὸν αἰδὼν ὑὸν τῷ ἰδίῳ ζῶμα ἐμμεῖται ὑποσσεπικῷ ζῶματι, δύο
 φύσεις φαμέν, ἀλλὰ τὴν θεότητά τε, καὶ αὐθροπότητα δύο φύσεις
 ἀρμεῖμεν. ὅσα δὲ πρὸς ἐνθὲν ὁπισκίψας φήσεν. ἄρα ἐν καὶ ἡ τοῦ
 διωπτότε αὐθροπότης ὅσα αὐτὸ πεφυκεν τὸ ἰδίον αὐτῷ σῶμα τὸ ἐμ-
 ψυχόν τε, ἢ νοερὸν; πρὸς δὲ ἀντιφύσωμεν ὅσα εἶναι. ἐπεὶ δὲ ὡς χριστῷ
 αὐθροπότης, πάντων ἡμῶν τῶν αὐθροπῶν καθέστηκεν. τὸ ἢ ἐμψυχον
 αὐτῷ, καὶ νοερὸν σῶμα αὐτῷ μόνον ἀφαιρόντως ἐστίν.

Εἰδὲ τις πρὸς ταῦτα διχμάχοιτο, εἰς τὸ διῶν γὰρ πρὸς μέλλει
 ἀπὸ πᾶσι ὑποπείσθαι. ἥτοι γὰρ εἰπὼν αἰαγκαδήσεται, τὴν τῷ χριστῷ
 αὐθροπότητα, μὴ εἶναι τῶν πάντων ἡμῶν αὐθροπότητα. καὶ εὖτε
 πολλὰς ἐπιδείξει αὐθροπότητας, ἢ τὸ ἰδίον ὑπὸ σῶμα λέγει ἐκάστῳ
 ἡμῶν τῶν αὐθροπῶν εἶναι σῶμα. καὶ τὴν καὶ τα φησὶ οὐ πᾶσι
 τῷ ὁπισκίψας τὸ ὡς χριστῷ σῶμα, καὶ λεγέτω ἢ καὶ ἀπὸ σῶμα. καὶ

παύλας

non dicitis esse rem? cùm respondemus esse, statim contra nos concludunt, igitur numeratis æternum Filium cum proprio corpore. hoc dicunt, vt nos vtrinque, quoad fieri potest, hamis araneorum captos in absurdam blasphemiam compellant, aut in propriam sententiam trahant. Si enim dicamus, duas res esse Filium æternum, & corpus eius animatum, & mente præditum, continuo condemnabunt nos, tanquam qui quatuor res in alto throno diuinitatis fundemus, quod est negare Trinitatem. sin autem Filium, & corpus eius proprium non dicamus duas res esse, occurrunt nobis, si non sunt duæ res, quomodo, inquit, vos Christum duas naturas dicitis? quibus respondendum est, nos Filium æternum nō numerare cum proprio corpore, vt dicamus esse duas res quia * corpus hypostaticum æterni Filij quodammodo per-

* corpus hypostaticum dicitur, id est, corpus in hypostasi filij æterni.

ficit ipsum, quatenus est homo. omnis autem res, quæ alterum perficit, aut tanquam genus, aut tanquam differentia, aut tanquam natura, substantia scilicet, aut tanquam hypostaticum, illud perficit cuius est. corpus igitur æterni Filij cum sit hypostaticum quamuis non simpliciter, id est, propriè perficere illum dicitur, non tamen cum eo corpus numeratur. sed non propterea non est dicendum duas naturas esse in Christo. nos enim orthodoxi, non æternum Filium numerantes cum corpore eius hypostatico, duas naturas esse dicimus; sed diuinitatem & humanitatem duas naturas numeramus. fortassis aliquis hinc occasione occurrendi arrepta, dicit, an Christi humanitas nō est ipsius naturale corpus animatum, & intelligentia præditum? cui respondebimus non esse. siquidem humanitas Christi omnium nostrum, qui homines sumus, est; corpus verò eius animatum, & intelligens, ipsius solius præcipuè est.

Si quis verò contra hæc pugnet, in alteram ex duobus absurdis incidet, aut cogetur dicere humanitatem Christi scilicet non esse nostram, & hinc multas humanitates introducere (id est, naturas;) aut corpus æterni Filij, vniuscuiusque nostrum, qui sumus homines, corpus esse. & tunc qui sic sentit, comedat corpus Christi & que, atque corpus alicuius latronis,

Ee

&

& impij. & rursus si quis dicet humanitatem Christi non esse nostram humanitatem, cogetur dicere non esse diuinitatem Christi, diuinitatem Patris, & Spiritus sancti, atq; ita tres diuinitates, siue deitates introducere. quod est excidere penitus à Christianismo. sin autem illud alterū dicat. sufficiat ei, qui id dicit, turpissima consecutio, quam diximus prius. Quamobrem scire oportet, sanctos Patres alias quidem æternum Filium ex Patre, alias verò ex substantia patris genitū esse dicere. nos igitur orthodoxi, cum non dicimus substantiam Patris esse ipsum Patrem, sed aliam rem * præter Patrem, continuo in nos profiliunt iactantes nos esse deprehensos in eo, vt dicamus, ex duabus rebus genitum esse Filium; deinde Patrem numerari cū sua substantia, sicut in superioribus iam demonstratum est. Hæc nobis respondentibus occurrunt insani illi dicentes; etiamsi demus rem ita se habere, vt prius asseruistis, interim necesse habetis affirmare Filium non nasci ex eadem re. Quibus respondemus pudore stultos afficientes; erratis profectò miseri, non intelligentes quæ significant ea quæ dicuntur. non enim sicut coniicitis, cogimur dicere. etsi enim * aliud quid est Pater; & aliud quid substantia Patris. nos tamen Filium ex substantia Patris, vel ex Patre genitum esse cum dicimus, ex eadem re genitum esse significamus, non ex alia, & alia, absit. Sicut enim tu cum dicis, ponderaui aurum nummi; ipsum aurum ponderasse significas; & rursus, cum dici s, ponderaui nummum; aurum ponderasse dicis; character enim siue signum nummi non ponderatur, vt omnibus patet: sic & nos, etsi dicamus ex Patre, vel ex substantia Patris genitum esse Filium, non cogimur dicere, genitum esse ex duabus rebus, sed ex vna & eadem re. vt semper orthodoxa doctrina victrix appareat; & præmia victoriæ contra hæreticos reportentur.

Rursus exoritur nobis alia istorum percunctatio. æternus Filius assumpta carne, assumpsit communem rem, an particularem? vt si dicamus rem particularem assumpsisse, crimen nobis sit dicere in Christo duas hypostasies, quomodo dici-
*Quæ æquiualentia fundant virtuales distinctionem, facit, vt aliquid de paternitate seu æt-
 notionali Patris affirmari queat, quod non potest affirmari de substantia seu essentia Patris,
 & vice versa. Et hoc respexit Theodorus, quamuis obscurum.*

Ec 2

mus

*Schol. Turrian.
 * id est, differ-
 re substantiam
 Patris ab æt-
 notionali, qui
 est generare,
 qui vocatur à
 Dionysio res Pa-
 tris, sicut res
 Filij est gene-
 rari. Nec aliud
 vult quæ essen-
 tiam Patris, &
 paternitatem,
 per quam Pa-
 ter est Pater,
 ratione distin-
 gui.*

** non concedit
 aliud esse Pa-
 trem, & aliud
 substantiā Pa-
 tris, in Trini-
 tate enim non
 est aliud, & al-
 iud, sed aliud,
 & aliud, immo
 negat potius,
 quia si non est
 alia, & alia
 res, non est ali-
 ud, & aliud.
 summa est: Pa-
 tris & substan-
 tiam Patris
 esse vnam ean-
 demq; simpli-
 cissimam rem,
 sed propter in-
 finitatem suam
 duabus reali-
 ter distinctam
 quæ valentem.*

ρημάτων τῶν νεσεριανῶν ζυωμπισαῖν φρονήματα. παρ' ἐκείνοις γὰρ
 ὑπόστασις ἐστὶ τὸ μερικὸν πρᾶγμα. ἢ μηδαμῶς ἐν χρεῖσιν δύο φύσεις
 * συνκιστοὶ ὁμολογῶν, ὡς εἰ δὲ δύο ὑποστάσεις. καὶ πάλιν * συνηροὶ χρεωμάτισαι
 ζυωσθήμεναι, μίαν εἶναι φύσιν τὴν χρεῖσιν λέγοντες, ὃν τρόπον μίαν
 αὐτὴν φαμέν ὑπόστασιν, ὅπερ ἐστὶ ψυχολογίας ἀνάμειξιν. εἰ δὲ κρι-
 νὸν πρᾶγμα πρὸς πληθυνταὶ τὸ ὑπὸν φαμέν, ἐπιμεινῶσιν ἡμῖν αὐτά-
 κα φάσκοιτες. πῶς οὖν ἰς ζαρκῆται τὰ πρὸς πληθυντάς; τὸ ἀδιωάτων
 γὰρ ἐστὶν ἀσώματόν τι ζωματωθῆναι ἐν ὧν ἀσώματων. πρὸς ἧς ἀ-
 παντήσωμεν, ἢ νοησάμεν λέγοντες, ὡς εἶπεν, τὴν τὴν φιλοσόφων σκοπὴν
 εἰρηκότων, ἀσώματων εἶναι τὸ κρινόν. ἐκείνοι γὰρ λέγοντες ἀσώματων
 εἶναι πᾶν γένος, καὶ εἰδόντες, ὅτι αὐτὸ τὸ σῶμα, τὸ ἐκ τῆς ἑστέας τὸ αὐτά-
 τω, ἢ πῶς λέγει γένος, διακρινόμενον, ἀσώματων εἶναι λέ-
 γουσι. διὸ δέον ὁρίσασθαι, ὡς τὸ ἀσώματον ὄνομα καὶ τὰς φιλοσόφους
 ὁμωνύμως τε, ὡς ἀορίστως λέγει, μάλλον ἢ ζυλλήθῃσι φῶναι, ἐκ τῶν
 νοητῶν ὕλην, καὶ τὸ εἰδόντες ἐξ ὧν τὰ ζώματα, ὡς χρεῶμα, καὶ πᾶν χη-
 μα, ἢ γὰρ πᾶσι ποιότητα καλῶσιν ἀσώματων τῶν ψυχῶν, καὶ τὰς
 αἰγυλάς, ὡς αὐτὸ τὸ θῆον, ὡς εἰ μίαν, καὶ ἢ αὐτὴ τῶν ἀπάντων ἢ φύ-
 σις, ἀλλὰ, πολλὰ καὶ διαφόροι, ὡς ἐν πύθῃ πρὸς ἑκάστην ζαφῶς ὁμωνύ-
 μως, καὶ ἀορίστως λέγουσιν τὸ ἀσώματων ὄνομα, καὶ πολλῶν * ζήτου-
 ντων νόμενον, καὶ τῇ φύσει διαφερόντων φερόμενον. * τὸ σῶμα πῶν, καὶ
 * In Bamerico codice seu in ge-
 baur hac asu-
 perioribus, in-
 scripto hoc
 iusto: τὸ αὐ-
 xes, quales
 set nonum or-
 sculum. Sed hac
 distinctio non
 fuit in Turri-
 ni exemplari,
 ut patet ex e-
 iisdem versio-
 ne.
 ὅσα ὑπὸ τὸ σῶμα εἰσι κρινά, οἷον ἐμψυχον, ζῶον, αἰθρωπος, ἀσώμα-
 τα καλῶνται. ἐπεὶ δὲ τῶν ἑκάστην αἰσθησὶ μὲν ἔχον ὑποπίπτει, ἀλλὰ
 νοὶ καὶ ἀλαμβάνεται. ἔτι γὰρ εἰσιν αὐτοῖς ἰδιότητες ὁριστικαί, καὶ ὡς
 αἰσθησὶ καὶ ὑποβληθήσονται. πᾶ μὲν τοῦ αἵματος, καὶ ὡς τὰ κατη-
 γορήσονται. ζώματα εἰσιν, ὡς ὑπὸ τῶν αἰσθησιν πίπτουσιν. ὁριστικὰ γὰρ
 ἔχουσιν ἰδιώματα. πολλὰ εἰ καὶ τὸ κρινὸν σῶμα, ὅσον ἐστὶν ὑπὸ τὸ κρι-
 νόν διὰ τὸ μηδαμῶς αἰσθησὶ, ἀλλὰ τῶ μόνον εἶναι λεγόντων, ἀσώματων
 λέγεται, ἀλλ' ἔν τῇ φύσει σῶμα καὶ ἔστι. παρεπληροῖσι δὲ αὐτὴ τῶ-
 τὸ τῶ ἀπλῶς λεγομένου κύκλῳ. τῶ γεωμετρικῶς ὁριστικῶς ὅσα ἔχουσιν. ὁ
 γὰρ πῶς τὸ κύκλῳ φύσει μὲν μετρητὸς, καὶ ὁ δὲ γεωμετρικῶς ὁρι-
 στικῶς ὅσα ἔχει, ἔδαμῶς ὑποπίπτει μετρησὶ. ὅσα ἔχει γὰρ ὁριστικῶς
 σαυρὸν, οἱ εἰ, ποσὸς ἐστὶ, γινώσκουσιν διωκόμεναι. ἐπὶ τῇ κύκλῳ γένεσιν
 μερικῶς.

mus duas naturas, atque ita incidamus in execrabilem opinionem Nestorianorum, apud illos enim hypostasis est res particularis; aut nullo modo in Christo duas naturas consisteamur, sicut neque duas hypostases, atque ita Seueriani dicti compellamur, dicentes Christum esse vnā naturam, sicut dicimus esse eum vnā hypostasim, quod est plenum interitus animæ. Sin autem communem rem filium assumptisse dixerimus, insultant statim nobis dicentes, quomodo filius incarnatur communi re assumpta? impossibile enim est, aliquid incorporeum corporatum fieri copulatum incorporeo. quibus occurrendum est, non intellexistis, ô boni, propositum philosophorum, cum dixerunt, Incorporeum esse cōmune. Nam cum dicunt, incorporeū esse omne genus, & speciem, etiam ipsum corpus ex substantia generalissima, quæ dicitur genus generalissimum, diuisum, incorporeum esse dicunt. quamobrem scire oportet nomen incorporeum secundum philosophos homonymè, & infinitè dici, immò vt paucis rem complectar, illi materiam, & speciem, ex quibus corpora, & omnem colorem, atque figuram, id est, omnem qualitatem vocant incorporeum, & animam, atque angelos, & ipsum Deum, quorum omnium non est vna & eadem natura, sed multæ, & variæ, vt hinc planè probetur homonymè, & infinitè dici nomen incorporeum de multis significatis, & natura differentibus. quare corpus, & quæcunque sunt sub corpore communia vt animatum, animal, homo incorporea vocantur, quia vnumquodque horum non est subiectum sensui, sed mente comprehenditur non enim sunt eis proprietates *deusmæ*, (id est, indiuiduantes) quibus sensui subiiciuntur. indiuidua tamen, de quibus hæc prædicantur, corpora sunt, vtpote sub sensu cadentia, proprietates enim habent definientes, siue terminantes. verum etsi commune Corpus, & quodcunque est sub ipso commune incorporeum dicitur, quia non potest sensu, sed mente percipi, tamen natura corpus consistit; simile est hoc circulo simpliciter dicto, non habenti lineas * *deusmæ*. huiusmodi * *definientia*, enim circulus natura quidem mēsuratus, quatenus verò non

* f. μερικώς, *
είδικώς κ' ὁ-
ριστικώς.

* μερικῶς, εἰδικῶς, καὶ ὁριστικῶς. ἰσχυρῶς ὁποῖον ἔχει μέγιστον με-
τρήσιν καὶ περὶ ἐρομένηται. ὅθεν ὁ λεγόμενος ἀπὸ τῶς κυκλῶ φύ-
σιν μὲν ἀορίστως μετρεῖται. ὁριστικῶς ἔχ' ὑποπίπτει μετρήσιν. ἔτω
τὸ παρὰ τῷ αἰδῶ ὑἱὸς περὶ σληφθῆν ἀνθρώπινον σῶμα, ζῶμα μὲν ἐστὶ
φύσις. καὶ ὁ δὲ κενὸν ὄν, ὑδραμῶς ὑπὸ τῷ αἰδῶσιν πῶσι, ἀ-
σώματα καλεῖται. ἔτω αὖ δὲ χαρρακτηρίζεται ὁριστικῶς ἰδιώμα-
των, ὁριστικῶς αὐτίκα τῇ αἰδῶσιν ὑποπίπτει χρηματισμὸν αἰδῶσιν
π, καὶ ἄπῳπ.

Οὐ δὲ μὲν ὁ χαρρακτήρ τῶν ἰδιωμάτων μερικὸν περὶ γρά-
ειν ἤγειν ὑπόπαισις. ὁ χαρρακτήρ γὰρ ὅκ ἄλλῃ ἰνός ἐστιν, ἤγειν ὅκ
ἄλλῃς ὑποπαισις ἐν χρεῖσιν, εἰ μὴ τῷ αἰδῶσιν ὑἱ. ὃν τρέπον ἡμῶν
ἐκάστῃ τῶν ἰδιωμάτων ὁ χαρρακτήρ, ὅκ ἄλλῃ ἰνός ἐστιν, ἢ ἐκένου,
ἢ πῆρ ἐστιν ὁ χαρρακτήρ. ὅθεν ὁ αἰδῶσιν ὑἱός, ὁ αὐτὸς ἐστὶ θεός τε, καὶ
αὐθροπῶ, τῷ ἐστὶν, ὁ αὐτὸς ἐστιν ὁ περὶ πάντων αἰώνων ἐκ πα-
τρός γεννημένῳ. καὶ Ἰησῦς ὁ ἐκ πατρὸς Μαρίας δῆλ' τέλει
τῶν αἰώνων ἀσώρως πηχῶς, ὑπόπαισις μία τῆς τριάδῳ ὑπάρ-
χων. διὸ κυρίως, καὶ ἀληθῶς ἡ πάντα γῶ, καὶ πανάμωμῳ
Δαυιδικῇ νεανίσθῳ ἐκένου ὁμολογεῖται. αὐτὸν γὰρ πῶν αἰδῶσιν τέπειν
θῶν αὐθροπῶν γενοῦται καὶ ἡμῶς, ἔτ' πῶν, διχῶς τῆς ἀμαρτίας,
καὶ Ἰησῦ περὶ σληφθῆν καὶ ἡμῶν περὶ σληφθῆν Πέτρῳ
τυχόν, ἢ Παῦλῳ, ἢ ὁ, πῶν κύριον ὄνομα. τηλαυγίστα πῶν δῶ-
δεῖται, ὅτι περ εἰ καὶ κενὸν περὶ γράμα περὶ σληφθῆν ὁ αἰδῶσιν ὑἱός,
ἢ πῆρ ἐστιν ἀσώματα, ἤγειν τῷ ἀνθρώπινῳ ὑσίαν, ἀλλ' ἐν ὅκ ἀπα-
γορεύεται ζώματῳ ἡμῶν, ἤγειν σαρκῶ τῷ αἰδῶσιν τε, καὶ ἐν ἀνθρώπῳ,
καὶ αἰς φησιν ὁ παρὰ φῶν αἰρετικῶς. καὶ τῷ δὲ πάλιν εἰδῶσιν
χεῖρ, ὡς οἱ αἰρετίζοντες τῷ δὲ χῶρον ἀπὸ δῶσιν συζητῶν τῷ φύσιν
εἶναι κενὸν τε, καὶ μερικῶν. τῷ μὲν κενῶν πῶσις εἶναι πῶς ὑπο-
παισις. τῷ δὲ μερικῶν μίαν ὑπόπαισιν λέγοντες, ὅπως ὁμολο-
γηθῆν τῷ, καὶ ὁχυρῶν ἀντῆς, ἔπλον γῶνται πῶς κατῆρσιν
ἔτ' ἀληθινῶ, καὶ ἀκαταμέτῃ δὲ ὄγματῳ. εἰ γὰρ τῷ τῷ παρὰ ἐ-
κένου ὡμολογημένον ἀληθείας εἶχετ', ἐμῶν αἰς πῶς πῶν
ἐν χαλεπῶσιν συγκροτηθῆσιν ἀγνώτῳ φῶσιν πῶσιν. εἰπέ
μει,

habet lineas definientes, nequaquam subiicitur mensurationi, non enim habet *δεσνόν καὶ μέτρον*, id est, lineam partientem in modum crucis, qua possit cognosci, quantus sit; postquam autē factus fuerit circulus particularis, specialis, & definitus, statim mensura circumscribetur, quātam habeat magnitudinem. igitur circulus, qui simpliciter dicitur, natura quidem indefinite mensuratur, definite verò non subiicitur mensuræ. Sic humanum corpus ab æterno filio assumptum, corpus quidem est natura, quatenus verò commune, nequaquā sub sensum cadens, incorporeum vocatur, postquam verò signatur proprietatibus definitis, continuo definite sub sensum cadit, vocaturque sensibile, & tactile.

Neque character proprietatum res particularis est, id est, hypostasis, character enim non est alterius, id est, alterius hypostasis in Christo, nisi æterni filij, sicut character proprietatū cuiusque, non est alterius character, quā eius, cuius est character. Vnde æternus filius idem est Deus & homo, id est, idem est ante omnia sæcula ex Patre genitus, & Iesus ex Virgine Maria in fine sæculorum sine virili semine natus, qui est vna hypostasis Trinitatis. quocirca propriè & verè castissima, & omnis maculæ expers virgo stirpis Davidicæ Deipara, id est, mater Dei prædicatur. hæc enim æternum peperit filium factum hominem, sicut nos in omnibus excepto peccato, Iesum appellatum, sicut vnusquisque nostrum appellatur Petrus, verbi gratia, aut Paulus, aut alio quocunque nomine proprio. Clarissimè igitur demonstratum est, quod etsi communem rem assumpsit æternus filius, quæ quidem incorporea est, scilicet substantiam humanam, non tamē negatur corporatum esse, id est, incarnatum, factumque esse hominem, ut aiunt hæretici amentes. atq; hoc rursus scire oportet, quod hæretici ea de causa properant ad constituendum, esse naturam communē, & particularem, communem quidem omnes hypostasēs, particularem verò vnā hypostasim, ut hoc concessum, & confirmatū, telum ipsis efficiatur ad labefactādum verum, & inuiolabile dogma. Si enim hoc, quod illi profitentur, verum esset, esset aliquid dicendum contra sanctissimam Synodum Chalcedo-

μοι, αἱ δύο φύσεις αὐτῆς, αὐτὸν Χριστὸν κηρύττεις καὶ αἱ εἰσιν, ἡ με-
 λεμή; εἰ μὲν ἂν ὁποτέρῳι, καὶ αὐτὸς εἶναι, ἐνθὺς συλλογίζεσθαι κατ'
 αὐτῆς λέγων, ὁ Χριστὸς ἄρα κατ' ἐσὶ, πῶς αἱ τῆς θεότητος
 ὑποστάσεις εἰσιν, ὅπερ ἄπειρον. εἰ δὲ μερικαὶ εἶναι φησίν. ἐμπα-
 σθεῖται τῷ Ἱεροσολίμῳ βλασφημίᾳ, ὡς δύο ἐν Χριστῷ ὑποστά-
 σεις * ὁμολογᾷσαι. διὸ πῶς τῆς ἀγίας συνόδου περὶ μάχους, καὶ ὑπε-
 ρεσπασθῆς, ἀναγκάσθων ὁποδείξαι τὴν φύσιν, μή τι κοινὸν, μή τι μερ-
 κικὸν λέγεσθαι, ὡς ἐκείνοι φασίν. ἀλλὰ κοινὸν πρᾶγμα, φερόμεν τὴν
 ἀποπῆαν ἐκατέρων, ὅπερ ὁμοῦ εἶναι, ἢ πᾶσαι αἱ ὑποστάσεις, ἢ μία.
 ὑπόστασις, ἀλλὰ τὸ θεμελιώμενον π, καὶ ἐκτετακμένον ὁλοκῶς ἐν ἐκείνῃ
 τῶν αὐτῶν ὑποστάσεων.

* f. ὁμολο-
 γήσας

Ἀποδείκνυσθαι δὲ πᾶσι τῷ Φωτισθῆναι πικρότης ὁπο-
 δείξεσιν. πᾶν πρᾶγμα κοινὸν πολλῶν ἐπὶ κατηγορούμενοι. εἰ μὲν
 ἂν ἡ φύσις κοινῶς λεγομένη πᾶσαι αἱ ὑποστάσεις, ἄρα πᾶσαι πα-
 σῶν αὐτῶν κατηγορηθήσονται. τὸ δὲ πολλῶν κατηγορούμενοι, ὅλας
 ἐν ἐκείνῃ τῶν πολλῶν ἐρίσκειται, ὅτι κατηγορεῖται· καὶ πᾶσι συ-
 νελήσονται πᾶσαι πῶς ὑποστάσεις, κατ' ἐκείνους αὐτῶν ὑπό-
 στασις ἐρίσκειται, ὅπερ ἀδυνάτων. ὥστε μὴ εἶναι τὴν φύσιν πᾶ-
 σεις πῶς ὑποστάσεις. τὴν γὰρ φύσιν κατ' ἐκείνους κοινῶς νοούμενην,
 διᾷ κατηγορεῖσθαι τῶν ὑποστάσεων, μὴ λέγεσθαι μερικὴν τὴν φύ-
 σιν, ὡς ἐκείνοι φασίν, ὡς ἐρευνῆναι ὁποδείκνυσθαι. εἰ γὰρ ἡ φύσις
 μερικὴ, κατ' ἐκείνους νοούμενη, ὑπόστασις εἶναι, ἀνάγκη πᾶσαι κατ'
 αὐτοῦ πέντε πατέρας, καὶ πᾶν υἱόν, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τρεῖς με-
 ρικαὶ ἀριθμηθῆναι φύσεις, καὶ τρεῖς ὁμολογεῖσθαι θεάς, καὶ τρεῖς
 θεότητας, ὁ δὲ βλασφημιῶν ἐστὶν ἀπιστῶν ἀκροβότη, μάλλον δὲ
 ἢ Χριστιανισμῷ παταλῆς ἀρνήσις. ὥστε διᾷλοι πεφύλασθαι αὐτότητας
 λέγοντες, μερικὴν εἶναι φύσιν, οἱ παρὰ φρονεῖς αἰρετικοί, καὶ πα-
 τισθὲν στεφανοῦσθαι κατ' αὐτῶν βασιλικῇ διχαθήμεναι τῶν ὁρθοδό-
 ξων ἡ τῶν, ἡ πᾶν χρῆσθαι ἡ γὰρ πᾶν αἰδῶν υἱὸν ἐκείνου πᾶσι
 ὑπόστασις εἶναι, καὶ δύο φύσεις ὁμολογᾷσαι πᾶν αὐτὸν ὁμοῦ θεὸν π,
 καὶ αὐτὸν πᾶν, ὑποκείμενον πᾶν αὐτὸν πῶς δύο φύσεις πρὸς κατη-
 γορίαν.

cedonensem. Dic mihi, hæc duæ naturæ, quas in Christo prædicas, communes sunt, an particulares? Si igitur respondeat, communes esse, statim ratiocinatur, qui secundum eos loquitur, Christus igitur secundum te est omnes hypostases diuinitatis, quod quidem absurdum est; Sin verò dicat particulares esse, incidet in blasphemiam Nestorij, tanquam qui confiteatur duas in Christo hypostases. Quamobrem patronis, & defensoribus Synodi Chalcedonensis necesse est demonstrare, naturam neque communem, neque particularem dici, sicut illi dicunt; sed communem rem, quæ absurditatem utrorumque fugit; quæ quidem communis res, nec est omnes hypostases; nec vna hypostasis; sed quæ spectatur, & reperitur in eis, id est, tota, in vnaquaque hypostase.

Demonstratur autem (adiuuante Deo, qui illuminat) huiusmodi ratiocinationibus. Omnis res communis de multis prædicatur, quare si natura communiter dicta, est omnes hypostases, igitur omnes hypostases de se ipsis omnibus prædicabuntur. quod autem de multis prædicatur, totum in vnoquoque multorum, de quibus prædicatur, reperitur. ex quo inferendum erit. vnāquamque hypostasim esse sui hypostasim, quod est impossibile. vt natura non sit omnes hypostases. naturam enim secundum illos communiter cogitatam oportet prædicari de multis hypostasibus, non autem dici naturam particularem, vt illi dicunt, quemadmodum, ex his demonstrabitur. Si enim natura particularis, vt illi intelligunt, hypostasis est, necesse omnino est secundum eos Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum; tres particulares naturas numerari, & tres deos dici, & tres deitates, quæ est summa omnium blasphemia; quin potius Christianismum penitus negare, quamobrem manifestum est amentium hæreticorum esse, quod aiunt esse naturam particularem; & ex omni parte contra eos regia corona redimitur fides orthodoxa, quæ Christum, æternum scilicet filium factum hominem vnā hypostasim esse, & duas naturas confitetur eundem Deum simul & hominem, eundem subiectum duabus naturis vt de

γορίαν. καὶ γὰρ ἑκατέρω τῶν δι' οὗ φύσεων κατηγόρεται αὐτὸς, καὶ μετὰ δίδωσιν αὐτῷ τὰ τε ὀνόματα τοῦ αὐτῆς, καὶ τὰ ὀνόματα. ὅθεν ὁ αἰ-
δι τοῦ υἱοῦ ἐστὶ θεός, ὡς ὁ πατήρ, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ τὸν ἕξ θεὸν
ὁ εἰς ἑαυτὸν ὁπιδέχεται, ὃν τρέπον ἐκείνων ἕκαστος. καὶ ἐστὶν ὁ αὐτὸς αἰ-
δι τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ ἐστὶν ἡμῶν ἕκαστος. καὶ τὸν ἕξ ἀνθρώπου ὁ-
εἰς ἑαυτὸν ὁπιδέχεται τὰ ἐπὶ τὸ εἶναι ζῶον λογικόν, θνητὸν, καὶ ὁπιδέ-
χεται δι' ἐκείνου. καὶ ὃν τρέπον ἡμῶν ἕκαστος.

Ὁ δὲ λέγων τὸν χριστὸν μίαν εἶναι σὺν θεῷ φύσιν, ὡς ἐστὶ μίαν
σὺν θεῷ ὑπόστασιν, ὀνόματι φιλοσοφικῷ, τὴν τε φύσιν ταύτην ὀ-
νομάσκει, καὶ τὴν ὑπόστασιν, ὡς πᾶσι βίαια διήσεται. τὴν μὲν τοῦ ὑπό-
στασιν πάντως καλίσσειν αἰδοῦν υἱον ὁμοκαμένον. τῇ δὲ φύσει τί-
να κληθῇ ἄρα ἐφαρμόσθαι διωήσεται; εἰ γὰρ θεὸν ταύτην ὀνομάσκειν,
διήσεται τὴν ἀνθρωπότητα. εἰ δὲ ταύτην ἀνθρώπου προσαγορεύ-
σκειν, ἀνελεῖ τὴν τριάδα. εἰ δὲ μή τι θεόν, μή τι ἀνθρώπου ταύτην ὀνο-
μάσκειν, πὴν χριστὸν ἄρα παραστήσεται, μή τι θεὸν εἶναι, μή τι ἀνθρώπου.
καὶ πῶς τῇ αἰσχύνῃ, καὶ μεγίστῃ περὶ πᾶσιν βλασφημίᾳ, καὶ
ἀπωλείᾳ χασματι. πῶς γὰρ ἐφόροι ὁ δι' ὅς ἐστιν, τῇ δὲ τῇ κενῇ, καὶ
νωθεῖ φύσιν ἀρμόδιον ὀνομα, ὅτι μὴ σπινδαίψος, ἢ τραγέλαφος, ἢ
ἄλλο τι τῶν πειμάτων.

Τὰ το δὲ μάλισται δι' αἷμα γνωσκῶν ὑμᾶς, ὡς φιλομαθής ἐστι, ὡς
ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι πὴν χριστὸν εἶναι μίαν σὺν θεῷ ὑπόστασιν λέγον-
τες, ἔχ' ἑτέραν παρὰ τὴν ἑαυτοῦ αἰδίαν ἢ νοῦμεν, ὑπόστασιν τὴν μίαν
ὑπόστασιν τῆς τριάδος. ἔ' γὰρ κοινὴν ἵνα σωθῇ φέρειν ἀνεχόμεθα, μὴ
ἡρόοιο. ἀλλ' ἐν ὁ τρέπον τοῦ φιλομαθῆος τῆς ὑπόστασιν τῆς σὺν θεῷ
ὡς. σὺν θεῷ δι' ἡ διχῶς εἶναι τὴν ἑαυτοῦ αἰδίαν ἢ λέγομεν ὑπόστασιν. λέ-
γειται γὰρ σὺν θεῷ ἕκ' θεότητι, καὶ ἀνθρωπότητι. λέγεται
πάλιν σὺν θεῷ, ὡς ἕκ' ψυχῆς, καὶ σώματος τῶν ἀνθρώπων ἕ-
κ' ἕκ' θεότητι, καὶ ἀνθρωπότητι. ἔ' λέγεται κύριος
σὺν θεῷ, μετὰ φερόμενος δι' ἑ. πᾶν γὰρ κυρίως σὺν θεῷ ὅτι, ἐκ' ἑ
πᾶσι πᾶσιν πᾶσιν ἢ συναφθῆναι καὶ ἐξ ὧν συνετέθη. πὴν δὲ χρι-
στὸν ἢ φερόμενος ἀπλῶς μὴ εἶναι παρὰ πᾶσι πᾶσι τῆς σὺν θεῷ τῆς θεότη-
τός τε, καὶ ἀνθρωπότητι ἐξ ὧν συνετέθη. ἀλλὰ πὴν χριστὸν λέγομεν
μὴ

eo prædicentur. vtraque enim natura de eo prædicatur, & communicat cum eo & nomen, & definitionem. vnde æternus Filius est Deus, sicut Pater, & Spiritus sanctus, & definitionem Dei recipit, sicut vnusquisque illorum, estque idem æternus filius homo, sicut est vnusquisque nostrum; & definitionem hominis recipit, id est, animal rationale mortale, mentis & disciplinæ capax, sicut vnusquisque nostrum.

Qui autem dicit, Christum vnâ naturam compositam esse, sicut est vnâ composita hypostasis, cogetur nominare nomine philosophico hanc, naturam, & similiter hypostasim. atque hypostasim quidem omnino vocauerit æternum filium incarnatum. naturæ verò quam appellationem accommodare poterit? Si enim hanc appellet Deum, negabit humanitatem: si autem hanc appellet hominem, tollet Trinitatem. Si verò hanc neque Deum, neque hominem nominet, Christum igitur statuet neque Deum esse, neque hominem. Incidetque in dedecus, & maximum crimen, & interitum. Quod enim nomen miser inuenire poterit inani, & tardæ naturæ accommodatum? non enim nomen scindapsus, aut tragelaphus, aut aliud huiusmodi.

Hoc autem maxime aduertendum est, vobis qui studio discendi tenemini, quod nos orthodoxi cum Christum vnâ hypostasim compositam esse dicimus, non aliam hypostasim, quàm hypostasim æterni filij intelligimus, quæ vnâ est Trinitatis: non enim patimur aliquam communem induci, absit. Sed declaremus modum hypostaticæ compositionis. Compositam quidem dupliciter esse æterni filij Dei hypostasim dicimus. dicitur enim composita ex diuinitate, & humanitate: & dicitur rursus composita ex anima & corpore, sicut vnusquisque homo. Sed ex deitate & humanitate non dicitur propriè composita, sed metaphoricè, siue translata. omne enim quod propriè compositum est, non erat prius quàm copulata essent ea, ex quibus compositum est. Christum verò non dicimus simpliciter, & absolutè non esse Christum ante diuinitatis cum humanitate à quibus componitur,

μη̄ εἶναι χριστὸν μὴ̄ περ διολογισμῶν πρὸν ἢ σωεῖσθαι ἐν αὐτῷ τὴν θεί-
 οτητα, καὶ ἀνθρωπότητα. ὧν καθ' ὑπόστασιν σωθραμενῶν εἰς αἰ-
 σύγχυτον τε, καὶ ἀτρεστήτην ἐν ὧν ἡ σωθίσις
 δοτὲ τῆς ἀληθείας ἔσθις σωθίσεως, καὶ μετὰ φρονεῖν τὸ πρὸς κέκλη-
 ται σωθῆται ὅς ἐστι θείότης τε, καὶ ἀνθρωπότης. ὅ γὰρ κύριος
 ἐκ παλαιῶν σωθῆμενον, ἀλλὰ ἰνὶ καπονομάζεται παρὰ
 τῶν παλαιῶν ὀνόματι, ἀφ' ὧν σωτέγη, ἅπερ τὸν δοτὲ τελε-
 μα γινώσκω, παρὰ τὰ, ἀφ' ὧν σωτέγηται. ὅ γὰρ ἀνθρώπου σω-
 τέγηται ὅς ἐστι ψυχῆς, καὶ σώματος, ἔκαστον καπονομάζεται τὸ ἀνθρω-
 πῶν ὀνόματι, ἔτε ἡ ψυχῆς, ἔτε τὸ σῶμα. ὁ μὲν τοι χριστὸς τὸ πρὸς ἰ-
 νὶ σωθῆμενος ἐξ αἰδίου τε ἡμῶν, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, αὐτὸς ὁ αἰ-
 διος ἡμῶν ἐστὶ ὁ χριστὸς, εἰ καὶ μὴ χριστὸς κέκληται παρὰ τῆς αὐτῆς συρ-
 κώσεως. ἐν περὶ αἱ ἄγιοι γραφαὶ πᾶσαι, καὶ ἡ κτ' νικίαν τῶν ἁ-
 γίων τριακοσίων δεκαοκτὼ πατέρων θεόκλητοι σωθῆται, τὸν
 κύριον Ἰησοῦν χριστὸν κηρύττειν ὅς ἐστι πατὴρ τὸν γινώσκων παρὰ πάν-
 των τῶν αἰώνων, καὶ αὐτὸν αἰῶνας πεποιθέναι. καὶ ὅς ἐστι μὴ ὄν-
 τος εἰς τὸ εἶναι πᾶν πᾶν περὶ σωθῆμενος. σοφίαν τε ὅς ἐστι πατὴρ
 εἶναι, καὶ λόγον, καὶ διδάσκειν. εἰ δὲ μὴ τὸ σωτέγη ὅς ἐστι θείότης
 τε, καὶ ἀνθρωπότης, τὸ ἔστι ὁ χριστὸς ὑπόστασις, καὶ παρὰ
 τὴν αἰδίον, ὅς ἐστι ὁ χριστὸς ὅς ἐστι πατὴρ τῶν αἰώνων
 γινώσκων, ἔστι ποιητὴς τῶν αἰώνων, ἔτε μὲν σοφία ὅς ἐστι πατὴρ,
 καὶ λόγος, καὶ διδάσκειν. ἔτε τοίνυν λέγεται ὁ κύριος Ἰησοῦς Χρι-
 στὸς, ἡ γὰρ, ἡ μία σωθῆται ὑπόστασις, ὅς ἐστι θείότης τε, καὶ ἀνθρω-
 πότης σωτέγηται, ἔχων, ὡς φάμεν πᾶν σωθῆται συγκρίσασθαι. ἐξ
 ὧν συνέστηκαν.

Κατὰ δεύτερον δὲ τὸ πρὸς ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, τὸ ἔστι, ὁ
 σεσραμμένον αἰδίου μονογενὲς υἱὸς τοῦ θεοῦ λέγεται σωτέγηται
 ὅς ἐστι ψυχῆς τε, καὶ σώματος, ὡς ἐφ' ἡμῶν εἰπότες. ἐπὶ δὲ γὰρ ὁ αἰ-
 διος υἱὸς τοῦ θεοῦ ἀνθρώπου γένοντο ἀνθρώπου, ὡς εἰς ἡμῶν, μετὰ
 καὶ τοῦ θεοῦ οἱ καὶ πρῶτον, λέγεται κατ' αὐτὸ πάντως, ὅς ἐστι ἡ
 μῶν ἐκαστος. ὡς ἐν ἐκαστῷ ἡμῶν σωθῆται εἰς ὅς ἐστι ψυχῆς, καὶ σώ-
 ματος, καὶ αὐτὸς περὶ αὐτῶν ἡμῶν κηρύττειν ὅς ἐστι ψυχῆς τε,

καὶ

coniunctionem : sed dicimus non esse Christum, cum determinatione, prius scilicet quam in eo congressum haberent diuinitas, & humanitas, quibus congressis in vnionem confusionis, & mutationis expertem, translata est in eum compositio à vera compositione, & modo metaphorico vocata est composita ex deitate, & humanitate. Quod enim propriè ex re compositum est, alio quodam nomine, quam nomine earum rerum, ex quibus compositum est, nominatur. homine enim composito ex anima & corpore, non nominatur nomine hominis anima, neque corpus. Christus tamen quodammodo compositus ex æterno Filio, & humanitate, ipse æternus Filius est Christus; tametsi non est appellatus Christus ante incarnationem suam. Hinc Scripturæ sanctæ, & sancta Nicæna CCC. XVIII. Patrum à Deo congregata Synodus Dominum IESVM CHRISTVM prædicat ex Patre genitum ante omnia sæcula, & sæcula fecisse; & omnia ex nihilo fecisse, vt essent; esseque sapientiam Patris, & verbum, & virtutem. Si autem esset compositum ex diuinitate, & humanitate, id est, Christus noua hypostasis præter æternam, non esset Christus ex Patre ante omnia sæcula genitus, nec auctor sæculorum, neque sapientia Patris, & verbum, & virtus. Sic igitur dicitur Dominus IESVS CHRISTVS vna scilicet composita hypostasis, ex diuinitate, & humanitate composita esse, non sicut dicimus compositum constari ex quibus consistit.

Secundo modo IESVS CHRISTVS, id est, incarnatus, æternus, vnigenitus Filius Dei dicitur compositus esse ex anima, & corpore, sicut antea diximus, quia enim æternus Filius natura Deus factus est homo tanquam vnus nostrum, manens alioqui Deus, qualis antea, de eo dicuntur, quæcunque de vnoquoque nostrum. vt ergo quisque nostrum compositus est ex anima & corpore, similiter & ipse compositus

Ff 3

ex

καὶ ζώματ. διχῶς ἄρα (αφῶς ἀποδεδίχην τὴν χρεῖν ζῶμεν
λέγειται, καὶ ἄ' περιερίκαμεν, ἐκ τῆς ἰότητος τοῦ καὶ αἰθροπότητος.
καὶ ἐκ ψυχῆς, ἐξ ζώματος, τὴν αἰδίον ἡδὺν ὄντα. τὸ ἔστι τὴν μίαν τῆς
τριᾶδος. ὑπόστασιν, ὡς ἡ δοξα, καὶ τὸ κράτος αὐτῷ τῷ ἀναρχῷ αὐτὸς πε-
ρεῖ, καὶ τῷ παναγίῳ αὐτῷ πνύματι εἰς τὰς ἀπεράντας αἰῶνας τῶν
αἰώνων, ἀμὲν.

III.

* Genebr. ver-
bis: cum Eme-
scio cursoris.
Malim cū pra-
fecto cursorum,
scu cetera davi-
um, quē Ger-
mani vocant,
den Postmici
fieri: Graci lo-
quuntur ὁ ἀρ-
χὴ.

Διάλογ. Θεοδώρεξ ὁ γεγονότ. Ἐπισκόπε Κα-
ρῶν, τὸ Ππικλῶν Αβρικαρά. γρόμεν. πρὸς * τὸν τῷ δρόμῳ
ἐμῆς, αὐτῷ αἰώνον ἀποδέξιν ἀποδοθῆναι αὐτῷ
ἀπολογισμῷ, ὅτι ἐστὶ θεός.

Πρόσκειται οὖν τῷ μὲν παρὰ πᾶσι τοῦ ὁρθοδόξου

A. τῷ δὲ τῷ ἀπίστῳ B.

Απόδ. αὐτῷ, ἀποδέξιν, ὅτι ἐστὶ θεός. A. ἀπὸς ἀριθ-
μὸς ἀποδοθόμεν. πρὸς ἡκλῶν, καὶ πέρας ἡπιδέχιν).
ὅτι τῶν ἀνθρώπων ἀριθμὸς ἡπιδέχόμεν. πρὸς ἡ-
κλῶν, πῶς πέρασμέν. ἐστὶν, εἰ καὶ ἡμῶς ἀγοῦμεν τὴν πα-
σότητα, ἀλλ' ὑποθώμεθα ζήτημίας καὶ (αφῶν) εἰς ἐκείν, εἰ καὶ τὰς
πάντας ἀνθρώπους ἐκατόν. ἀδιώτατον εἰς τὰς πάντας ἡμῆτας ὑ-
πάρχον. ἐξ ἀλλήλων μὲν γὰρ γινεαλογῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ὅτι
τὴν γινεαλογίαν ὅτι πᾶσι ὅντι εἰς ἕνα κατὰ πάντα ἀνθρώπων. ὁ
γὰρ εἰδὲχον ὅτι τὸν πρῶτον ἐλθόντα εἰς τὸν αὐτὸν ἐξ ἄλλης γενη-
σθαι. ἐπεὶ καὶ ἐπὶ ἐξ ἐπὶ γενημέν. αὐτῷ εἰ. μέγας αὐτῷ ὅτι τὸν
πρῶτον ἀνθρώπων τὸν ἐπερίσωμεν. ἀνάγκη πῶν τῶν, ἡ ἐκ τῆς
γῆς φύωαι, κατὰ περὶ βλασφημίας. ἡ αἰδίον εἶναι, ἡ ὑπότιν. ὁ δὲ
μικρὸς πεποιθῶν. ἀλλ' εἰ μὲν ἐκ τῆς ἐπιβλασφημίας. εἰς ἐπὶ αὐτῷ
τῶν πρῶτον ἐπὶ πέρας ἐβλάστανεν, ὡς περὶ καὶ τῷ δειδρῶν, ἐβλάστανεν ὁ
δὲ ἐπὶ δὲ ὅτι ὅτι ὁρῶμεν τῶν γινόμενον, ὁ δὲ ὅτι τῶν πρῶτον ἐβλά-
στητον. ὁ δὲ μὲν αἰδί. αὐτῷ. εἰ γὰρ ἀναρχ. καὶ αἰδίος ὑπῆρχον, ὅτι αὐ-
τῶν ἐπὶ τῇ ἐπὶ αὐτῷ αὐτῷ. τὸ γὰρ ἀναρχον, καὶ ἀπλάτην. λέγειται
ἀνθρώπων ἐπὶ κλήσεως τοῦ, καὶ ποιητής.

* αὐτὸς πεποι-
ηται.

αὐτὸν πεποιθῶν, τὸ εἰς πεποιημένον ἔχει ποιητὴν. ἄρα τὸ
ἀνθρώπων ἐπὶ κλήσεως τοῦ, καὶ ποιητής.

Δίχῳ

ex anima & corpore vocatus est; Demonstratum igitur est, dupliciter Christum compositum dici, sicut prius diximus, ex diuinitate, & humanitate; & ex anima & corpore, æternum Filium, id est, vnam hypostasim Trinitatis. cui gloria & imperium cum Patre sine principio, & sancto Spiritu in sæcula sæculorum, Amen.

Beati Theodori Episcopi * Charran cogno-

mento Abucara dialogos *ὁὐς τὸν τῷ δρόμῳ ἰμῶντος*, qui petierat, ut ratiocinatione demonstraret, Deum esse.

Francisco Turriano interprete.

A. Orthodoxus. B. Infidelis.

III.

* *Lege Carum.*
Fuit enim Ca-
ria Episcopus,
nō Charranum
in Mesopota-
mia.

Demonstra esse Deum. A. Omnis numerus, qui recipit accessionem, finem quoque recipit. numerus igitur hominum accessionem recipiens, finitus est, quamuis nos quantus sit, ignoremus, sed ponamus breuitatis, & declarationis gratia, omnes homines esse centum. fieri non potest, ut hi omnes fuerint geniti. alij quidem ex aliis ortum ducunt, sed mens rationem ortus, & originis sursum reuocans, omnino ad vnum non genitum euadit, cum enim ad primum deuenierit, non potest dicere, ex alio ortum esse, quia & ille alius ex alio item generatus esset, donec in primo mens consistat fixa. necesse igitur est ex terra natum esse hunc instar arborum, aut æternum esse, aut ab aliquo creatore factum esse. Sed si è terra ortus fuisset, adhuc usque in hodiernum diem alios terra procrearet, sicut fit in genere arborum, & herbarum. at quia hoc fieri non videmus, manifestum est, neque primum procreasse, sed nec æternus erat. Si enim principio carnisset, essetque æternus, nunquam mortuus fuisset, neque interisset. Quod enim principium non habet, neque finem habet. relinquitur igitur, ut factus fuerit. quod autem factum est, auctorem habet. est igitur creator, & auctor hominum Deus.

Accipe

Δίχως δὲ, ἢ ἄλλω, ἀπὸ τῆς εἰς θεογνωσίας καθοδηγούμεν. εἴ πο-
μοι εἰ βῶλον ἐκ τῆς γῆς λαβὼν ἐφ' ὑψηλὸν ἀναβάντων δωματίον, καί-
κειθεν τῆτον ἀφείλω, ἔτι φύσιν κατωφερῆς ὡς ὅτι πᾶς κάτω διέλευ-
κὼς φέρεται μέχρις αὐτοῦ στενώπερον, ἢ ἀκίνητον ἐρηδοῖ; Β. ναί. Α.
ἔτιως καὶ ἡ γῆ. ἐκ γὰρ ἑξείας μέρους τὸ πᾶν καταλαμβάνει. ἢ μὴ γὰρ καί τω-
θεν εἶχεν πᾶς στενώπερον ὑπερείδον αὐτῷ, ἐκ αὐτοῦ ἔλθεν κάτω φερομέ-
νη νύκτι πάντων ἐρώμεν ἐπὶ λαβόντων. ἐστὶν ἄρα δυνάμεις πρὸς ἰσχυροτέ-
ρα ἢ αὐτῷ ὑπερείδουσι, καὶ βασιλεύουσι, ἢ πρὸς ἐστὶν ὁ ἑξὺς λόγος. εἰ γὰρ
εἶπον ὑπὲρ εἶναι σῶμα φαίη τις ὑπερείδον αὐτῷ, ἢ τὸ κακὸν βα-
σιλεύον; ἢ ἔτι διατρίβων τῶν ἐρῶντων ὁ λογισμὸς, ἢ πᾶσι τῶν ἀχρὶς αὐ-
τοῦ πᾶσι πέραις τῆς βασιλεύουσας. ἢ γὰρ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ κάτωθεν εἶη, αὐτῷ
περὶ αὐτὸν μὲν τὸ γὰρ ἐξείας μέρους πρὸς ἀλλήλους, ἢ ἔκ τῶν ἄλλων δῆλον,
ὅτι πέραις ἐξείας. εἰ γὰρ σαρπτον καθ' ὑποθέσιν ἢ ἐκ τῶνδε τῶν μέρους
τῆς γῆς, ἔως τῶν ἐπὶ τῶν δὴ κεν μέρους. ὅτι λαβόμεν ὅτι τῶν ὅτι φαίνο-
μένων ἄκρος ἢ σαρπτον, ἐξείκυσσε δύο, ἢ τρεῖς πῆχες, ἔτι καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ
τῶν ἀφαιρῶν μέρους, ἀνάγκη δὲ σαρπαδῶν τὸ ἄκρον ἢ σαρπτον, ἐξεί-
κυσσεν ὅτι πᾶς αὐτῶν τῶν, καθ' ὑποθέσιν ἐξείκυσσε μέτρον; ἐν τούτῳ ἐστὶ
λαφρῶς εἰδέναι τῶν γῆς τὸ πέραις ἐκ τῶν κατωτέρων ἢ ἐκ τῶνδε
δὲ κίβη, ὅτι τῶν ὄντων ἐστὶ ποιητής.

Β. Καλῶς πάνυ ἀπὸ δόξης. ἢ χάριν ἔχωσι τῆς ὠφείλειας. πό-
θεν ἢ τῆτον τὴν ποιητῶν δόξαις, ἢ ὅτι ἔχουσιν; Α. οὐκ οἶδα, ὅτι, ἄλλο ἐστὶ,
τὸ τυπῶν, ἢ ἄλλο, τὸ τυπώμενον, ἢ ἄλλο, τὸ βλέπον, ἢ ἄλλο, τὸ βλέ-
πόμενον; καὶ ἄλλο, τὸ γινώσκον, ἢ ἄλλο, τὸ γινώσκόμενον; Β. ναί. τῶν πάν-
τως ἔτιως ἔχει. ἢ γὰρ διώσται τὸ αὐτὸ εἶναι ἢ ἐνερχῶν, ἢ τὸ πέραις.
Α. ὁ δὲ θεὸς ἔτι ἀπὸ τῶν ἐστὶ, καὶ παντὶ ἄκρος, καὶ ἀμυγρὸς καὶ ἀσπύ-
ρετος. Β. ἔτιως ὠφείλει εἶναι. Α. τὸ οὐκ πάντῃ ἀπὸ τῶν, καὶ ἐν τῇ πάντῃ
φῶς εἶναι τὸ γινώσκον; δίδεται γὰρ ἄλλο εἶναι τὸ γινώσκον, ἢ ἄλλο, τὸ
γινώσκόμενον. ἢ τῶν μάλιστα θεωρεῖται ὅτι τὸ μονομερῶν, καὶ ἀπλῶν.
τῶν γὰρ ἐκ μέρων συγκαταμένων ἔχουσι διωστέον μέρη. μὲν ὅρα, μέ-
ρη δὲ πὸ ὁρατὰ, καὶ πὸ μὲν γινώσκον, πὸ ἢ γινώσκον. τὸ πᾶσι δὲ
ζωῆσι ἐξ ἀνάγκης εἰσὶν ὁ δὲ θεός, ζωῆσι πᾶσι ἀνεπίδεικτος,
ὁ πᾶσι αὐτοῖς, ἢ ἀπὸ τῆς ἐπὶ κείνῃ. ἀνάγκη γινώσκον διῶν ἢ πᾶσι
εἶπεν,

Accipe aliam demonstrationem, quæ ad cognitionem Dei deducit. Dic mihi, si glebam è terra acciperem, & in altum rectum ascenderem, & inde hanc dimitterem, an non natura perpetuo deorsum ferretur, quousque in firmiore quopiam, & immobili firmaretur? B. Maxime. A. Sic etiam terra, ex parte enim intelligitur totum. nisi enim haberet aliquid firmitus, quod ipsam fulciret, nunquam desineret ferri deorsum. nunc autem videmus hanc immotam, est igitur vis aliqua fortior, quæ hanc sustinet, & portat, quæ est verbum Dei. Si enim dicas aliud corpus subesse, quod eam sustineat, quid erit, quod illud ipsum corpus portat, & sustinet? atque ita cogitatio scrutari pergens, non cessabit quousque quiescat in aliquo termino, & extremo, quod sustinetur. non enim est inferne infinitum, quod est superne terminatum. quod enim est ex vna parte terminatum, etiam ex alia terminum habebit. nam si funis, vt ita ponamus, ex hac parte terræ vsque ad alteram partem pertingat, ipse vero summam partem funis, qui videtur, apprehendam, & duobus aut tribus cubitis eum protendam, annon necesse erit, ex altera parte, quæ non apparet, auelli summam partem funis tanto spatio sursum attractam, quanto ex altera parte attraxi? hinc licet perspicue cognoscere habere terram finem inferne. Quare ex his demonstratum est, esse Deum omnium rerum auctorem.

B. Pulcherrimè demonstrasti. & gratiam habeo pro vtilitate mihi allata. Vnde autem demonstrabis hunc auctorem habere filium? A. Nonne scis aliud esse percussum, aliud percutiens? aliud videns, aliud quod videtur? aliud cognoscens, aliud, quod cognoscitur? B. Maximè. sic enim omnino habet. non enim potest idem esse agens, & patiens. A. Deus verò an non est quiddam simplex, & penitus purum, immixtum, & à compositione alienum? B. Sic oportet esse. A. Quod igitur est ex toto simplex, & per omnia vnum, quomodo se ipsum cognoscit? concessum est enim aliud esse, quod cognoscit; & aliud quod cognoscitur. & hoc maximè spectatur, & cernitur, in simplicibus, & *μονομερές*, id est, vnius modi. Quod enim ex partibus compositum est, poterit forte vna parte videre, & alia videri, quod autem eiusmodi est, necessario composi-

Gg

tionem

tionem secum infert; Deus autem non potest esse compositus, qui est supra omnem simplicitatem, & omnem vacationem * ** αὐτῶν*
 materiæ, quare necesse est alterum duorum dicere, aut quod se ipsum cognoscit Deus, & ita erit compositus, & rursus primum, quod posuisti, & concessisti, euertetur. Posuisti enim aliud esse quod cognoscit; & aliud, quod cognoscitur, aut quod se ipsum ignorat, quod est valde absurdum. B. Non potest contradici. A. Igitur quandoquidem utrumque est absurdum, Quomodo se ipsum cognoscit Deus manens in simplicitate? B. Non intelligo, quomodo. A. Omnis cognitio fit vno quopiam ex quinque modis, aut enim cognoscitur *cognitio ex propria essentia* *ἐκ τῆς ἰδίας ὑπαρξίας*, id est, ex propria essentia, ut cum videns aliquem, cognosco esse album vel nigrum, capillo crispo, vel non crispo, formosum vel deformem, longum aut curtum, aut cognoscitur ex simili, id est, ex eadem substantia, & natura, verbi gratia, unde cognoscis, quod habes cor, & hepar, & splenem, & reliquâ interiorem formationem, & dispositionem, quam nunquam vidisti, nisi ex alio eiusdem naturæ, ex quo te cognouisti talem esse. ex similibus enim similia comprehenduntur. tertius modus, ex vestigio quodam sæpe res cognoscitur, ut si trans eam per agrum aliquem aratum, & cultum, ab aliquo, ex cultum esse ex vestigio cognosco, quamuis non viderim aratores. & rursus, si ex aliqua arce vndique muris cincta videam telum, aut lapidem in sublime emissum, intelligo ab aliquo emissum esse. quartus modus, cum aliquis cognoscitur ex imagine. Si enim teneam speculum, & formam in eo apparentem alicuius retro stantis, & in speculum intuentis spectem, cognosco, utrum ille caluitiem habeat, aut sit simus, aut naso adunco, vel magnis oculis, à similitudine in speculo expressa. Quintus modus, sæpenumero contraria ex contrariis cognoscuntur, ut cum dixit Deus Adæ, quocunque die ex ligno comederis, morte morieris. unde cognouit Adam, quid esset mors, cum nunquam eam vidisset? non enim prius viderat aliquem mortuum. Cognouit scilicet ex contrario, id est, ex vita; priuatio enim vitæ mors est. sic diues paupertatem cognoscit; & sanus morbum.

Quo igitur modo ex his quinque cognoscit Deus se ipsum?

Gg 2

cogno-

αὐτὸ γινώσκων, ἐαυτὸν ἐδιδάσκει. τῷ τε γὰρ διδόνται, ἄλλοι εἶναι τὸν
 γινώσκοντα, ἢ ἄλλο, τὸ γινωσκόμενον, ἔδὲ μὲν ἐξ ἴχνους πνός. τὰ γὰρ
 ποιήματα πολλὰ διότι περὶ, καὶ κατώτερα. ἀλλ' ἔτι δι' ἐσθήτη, ἔτι
 διὰ τὴν ὁ τῶν ποσάρων τρέπων. ἀνάγκη πῶς εἶναι πῶς καὶ πᾶν-
 τας ὁμοιοι, ἢ γὰρ ὁμοῦσιον, ἢ ὡσαύτιον τῷ θεῷ ἐξ ἑῶν γνώη ἐαυτὸν. ἵνα
 μὴ ἀγνωστὸν ἐαυτὸν καταλείπει. ὁρῶν γὰρ ὁ θεὸς τὸν ἐαυτὸν ἔχον, ὁμοιοῖ
 ἐαυτῷ, καὶ πάντα, ἐαυτὸν ἐν ἐκείνῳ ὁρᾷ. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰκὼν τοῦ θεοῦ
 τῷ ἀορατῷ, καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. Β. ἔγω δὲ, τὸν θεὸν
 ἔχων πῶς ὡσαύτιον, ὁμοιοι, ὅπως ἐαυτὸν ἀπ' ἐκείνου γινώσκει. πῶς
 ἀποδείξει, ὅτι ὁ θεὸς ἐστὶν. Α. εἰσὶν πῶς τῆς διανοουμένης ἐκείνης τῷ αὐ-
 τῷ μέτρῳ, καὶ ζυγῷ, ὃ μετρεῖται, καὶ σαθμῶνται ἀπὸ μετρεῖται,
 καὶ ἀπὸ σαθμίζων. εἰ γὰρ εἴλω εἰληφῶς παρὰ σθ' χρυσίνους ἕκαστον,
 ἐθέλωμι δέ σοι τέτταρες ἀποδῆναι τῷ ζυγῷ, ὃ σαθμίζωμεν ὁ εἰληφα.
 ἐκείνῳ, καὶ σὺ παρ' ἐμῶν ἔχ' ἐπὶ τῷ ἀπολαβῆναι ὁφείλεις. σαθμοὶ γὰρ
 μικροὶ, καὶ μέγα ἐμίσησιν ἡ ψυχὴ μου. Φησὶν ὁ θεός. πῶς ἐπισημαίεται,
 ὅτι ἐστὶν θεός, καὶ τὰ τῷ θεῷ ἰδιώματα; καὶ ἐκ τῷ παρ' ἡμῶν; εἰ γὰρ αὐτὸν
 ἔχ' ἐωράκαμεν πῶς ποτε, καὶ δι' ἐκ τῶν αὐτῶν ποιημάτων αὐτὸν κατὰ-
 λαμβανόμεθα, ἀνάγκη πᾶσι ἐν παντιλῇ διαρκεῖν ἡμᾶς ἀγνωσίᾳ
 τῷ θεῷ. ἐκ τῶν ἔν παρ' ἡμῶν τιμιωτέρων τῷ θεῷ διαγράφωμεν, καὶ ἡμῶν
 ἐπισυμβαινόντες συμπλήματα παντιλῶς ὑπεξαίρουσιν πῶς ἀπὸ τῶν
 ὑπὸ θεῷ λεγομένων. οἷόν ἐστι παρ' ἡμῶν ζῶν, καὶ γίνεσθαι. τίνι πρέπει
 ἡμῶν τῷ θεῷ χαρακτὴρ εἶναι, τῇ ζωῇ, ἢ τῷ θανάτῳ; Β. διηλονότι τῇ ζωῇ.
 Α. λέγομεν οὖν, ὅτι ὁ θεὸς ζῶν, καὶ ζῶν ἐστὶν. ἀλλ' ἐπεὶ δὴ παρ' ἡμῶν ἡ ζωὴ,
 καὶ δὲ χλωρὸν ἔχει, ἐπὶ τῷ ζωῇ, καὶ ἐπὶ τῷ ζωῇ. καὶ γὰρ τῆς ἐξωθεν ἐπιτή-
 ροῆς, βρώσεως τε, καὶ πόσεως, ἐπὶ τῆς τῷ αἰετῷ αἰσθητοῦ, καὶ τῶν τρι-
 τῶν, ἐξ ὧν ἡ ὑστάσις τῆς ἡμετέρας ζωῆς. τῷ τε πάντῃ καὶ τῷ συμπλήμα-
 τῷ, καὶ ἐλαττώματι κάτω γένεσι, καὶ ἀφελόντι, λέγομεν τὸν θεὸν ζῶν
 ζῶν, καὶ τριαντίω ζῶν, τίω μῆτι δὲ χλωρὸν, μῆτι πῶς ἔχου. μῆ-
 τι λιγὸς παντιλῶς τῶν ἐξωθεν χερίσσει. ἢ ἔχ' ἔτις ἔχειν σοι δοκεῖ;

* Turrian. 16. Β. καὶ πάντα θωμασώς, καὶ εὐσεχώματα ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν τῷ θεῷ
 γίγνεται. διαγράφει, καὶ οὕτως ἐστὶν αὐτὸν ἀλλοθεν εἰδέναι. ἢ ἄλλως εἰπεῖν. Α. ἔ-
 πὶ τῶν λοιπῶν τῶς * ὡ φίλῳ, ὅτι τῶν λοιπῶν μοινοῖται ἐστὶ παρ' ἡμῶν ὅρασις, καὶ
 μοινοῖται. τύφλω.

cognoscere seipsum è se scilicet non potest. hoc enim datū est, alium esse qui cognoscit; & alium, qui cognoscitur. nec ex vestigio aliquo, quæ enim facta sunt, multò sunt inferiora. neq; per speculū; nec alio ex quatuor modis. necesse igitur est esse aliquem per omnia similem, id est, homouision, & coæternum Deo, ex quo cognoscat seipsum, ne reliquum sit ignorare seipsum. videns enim Deus filium suum sibi per omnia similem, seipse in illo videt, ipse enim filius est imago Dei inuisibilis, & figura substantiæ eius. B. Esto, habeat Deus aliquem coæternū similem, vt ex illo se ipse cognoscat, Vnde demonstrabis filium esse? A. Decet iustitiæ amatores eadem mensura, & lance, quæ metiuntur, & ponderant, remetiri, & rependere. Si enim à te accepissem centum aureos nummos, vellemq; hos tibi reddere ea lance, quæ appensos accepi, & non alia à me recipere debes, pondus enim paruum, & magnum odiuit anima mea, ait Deus. vnde scimus si Deus est, eiusq; proprietates? an non ex iis, quæ apud nos sunt? Etenim si nunquam eum vidimus, nec ex creaturis eius eum cognoscimus, necesse omnino est nos Deum ignorare. igitur ex iis, quæ apud nos sunt, nobiliora, Deū describimus, eas penitus, quæ nobis accidunt aberrationes eximentes è numero eorum, quæ de Deo dicuntur. verbi gratia, apud nos est vita & mors, quo decet nos signare Deum, vita? an morte? B. Vita scilicet. A. Dicimus igitur Deū viuere, & viuentē esse. Sed quia apud nos vita & principium habet, & finem, & indiget, indiget enim iis, quæ extrinsecus influunt, vt cibo, & potu, & respiratione aëris, & aliis huiusmodi, ex quibus vita nostra constat. his omnibus, quæ accidunt, sepositis, ac remotis, dicimus Deum viuere vitam, quæ neque principium habet, neque finem, nec vlla prorsus re extrinsecus indiget, an non videtur tibi sic esse? B. Admirabiliter, & quàm optimè conūci potest, Deum describis, neque potest aliundè cognosci, nec aliter possumus de eo loqui. A. Ad eundem modum debes intelligere de reliquis. est apud nos aspectus & cæcitas, relicta cæcitate, Deum dicimus videntem *ἐν αὐτῷ*, id est,

* Desideratur
in versione
Turciani.

τύφλωσις. τὴν τύφλωσιν ἀφέντες, πὴν θεὸν λέγομεν ὁρατὴν ἀπα-
θῶς, ἥτοι, τὰ τῆς ὁρασεως ἐξορίζοντες πᾶν ἅπ' αὐτῶ. ἐν πᾶσι γὰρ ἐ-
στιν ὁ θεὸς ἀπαθής, ὡς αὐτῶς ἀκη, καὶ κώφωσις παρ' ἡμῖν. ἀκυστικόν, καὶ
κωφὸν ἐρεῖμεν πὴν θεόν. ὡς αὐτῶς δεῖ, καὶ τὰ λοιπὰ. * εἰ γὰρ μὴ ποτε
ῥεαφῶν ἰδεξάμεθα πῶς πύκτοις ἔχουσιν, καὶ τρώπαις πὴν θεὸν ἰχνυλα-
τῆμεν. B. πάντοτε καλῶς, καὶ ἀποδοτικῶς εἰρηκας. τῷ αὐτῷ ἐν ζυγῷ, ὃ
δικαιόταται, τὸν δ' λόγον ἀκολαθίαν ἀνταπόδοσ μοι. A. τί παρ' ἡμῖν
ἡμαλφέστερον, τὸ γόνιμον, ἢ τὸ ἄγονον; γῆραισι, ἢ σέρωσις; εἰ γὰρ ἐν τῇ
τῷ φιλονεικίῃς, καὶ ἀδικίῃς, φιλονεικήσω καὶ γὰρ, ὅτι καὶ ὁ θάνατος τῷ
ζωῆς κρείσσων, καὶ ἡ τύφλωσις, καὶ ἡ κώφωσις τῆς ὁρασεως. C. ἀκούης ἡ-
μιωτέρως, καὶ τί αὐτῷ τῷ θεῷ τῆς φιλονεικίας ἐκπατώπριον τε, ἢ κατὰ γα-
λασώπριον; B. ὅπως ἀπιδόξας, ὅτι γόνιμος ὁ θεός, καὶ γυνητικός. πύ-
σης γὰρ ἀντιλογίας ἀργίας ἡμιώπριον, τὸ γυναικῶν, τῆς σερώσεως, καὶ
ἀκαρπίας. ἀλλὰ τῇ γυνήσιν παρέπεται πᾶν. A. ἀλλ' ἀγαθὸν, καὶ σφῶς,
ποσὶ διεστράμμεθα τὸ θεὸν κεκτῆσθαι τὰ παρ' ἡμῖν ἡμιώπριον, αὐτῷ τῆς
ἐπακταλθῆσεως αὐτοῖς τῶν πενηματίων, καὶ συμπληρωμάτων συμβάσε-
ως. B. ἀρκούντως παρ' ἐμὲ, καὶ σφῶς, καὶ ἄλλοι θῶς διεξήλθες, ὅτι θε-
ὸς ἐστὶ, καὶ ἡμῶν ἔχει. ἀλλὰ διὰ τί μὴ παλαιοὶς ὁ θεὸς ἐγῆνησεν, ἵνα παλαιό-
νων ἀρχῇ, καὶ βασιλεύῃ; A. ἐπεὶ δὴ ἀνάγκη ἐν τῶν τριῶν τέτων γυναικῶν
ἢ ἀπείρους γυνῆσαι, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα δ' αἰῶνος, καὶ ἀπελπίτης, ἢ ὡρλο-
μένοιον δέξασθαι, ἢ τὴν ἑκατόν, ἢ ἕνα φέρε ἐπ' αὐτῶν. εἰ μὲν ἐν ἀπείρους, καὶ
αἰναριθμῶν ἐγῆνησεν, καὶ εἰς τὸ διδυκεῖς ἐγῆνα, ὅσα αὐτῶν ἢ ἐφε-
σὶς ἐστὶ, καὶ ἡ εὐδοκία αὐτῶν ποτὲ ἐπληρῶτο. εἰ δὲ ὡρλομένοιους ἕνας, οἷον
ἑκατόν ἐγῆνησεν. ὅτε χάρις ἐπείγει τῶν; πάντως ὡς μὴ ἐχὶ τῶν ἐνδὲς ἐ-
περικύντες πᾶσι αὐτῶν πληρῶσαι τὴν εὐδοκίαν, καὶ ἐφείπον. διὰ τῶν γὰρ
τῶν παλαιῶν ἡ χρῆσις. εἰ γὰρ τοῦτο δοίμεν, ἀπληρῶς αὐτῶν, καὶ ἐνδεῆς, καὶ ἐκ αὐτῶν
κησὶς ὁ υἱός. εἰ δὲ ὁ υἱὸς ἐνδεής, ἴσως δὲ καὶ ὁμοίως τῷ πατρὶ πεφυκεν εἶναι
ἀποδοδιδεκταί, ἔστω ἄρα καὶ ὁ θεός, καὶ πατὴρ ἀτελής τε, καὶ ἐνδεής, (ὡς
ὡς γένειο κύριος, καὶ ὅσα αὐτῶν κησὶς, ὅπως ἄπαιον. εἰ δὲ τέλειος ἐστὶν ὁ
υἱός, ὡς καὶ ὁ πατὴρ, ὅσα ἐστὶν ἐτέρων χρῆσις. εἰπέ μοι, ἐχὶ φῆς; B. ναί.
A. τὰ δὲ λοιπὰ ζῶα, λόγον τε, καὶ αὐτεξουσιότητος ἀμοιρα; B. ἔτι
ἐχὶ. A. εἰ ἐν ὁ θεὸς ἢ βαλῆται πρὸς ἡμᾶς, ἢ γὰρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστ-

λόν τι.

non patiendo, id est, remouentes ab eo passiones visionis. est enim Deus in omnibus *ἑταῖρος*, id est, alienus à passione. Similiter auditus, & surditas est apud nos, Deum dicemus audientem, & non surdum. Similiter in reliquis. B. Pulchrè, & demonstranter dixisti. eadem lance iustissimè, quæ consecraria sunt in hoc sermone, redde mihi. A. Quid apud nos est illustrius, ac maioris dignitatis, fœcunditas, an infœcunditas? generatio, an sterilitas? Si enim in hoc contendis, & iniustus sis, ego etiam contendam mortem esse vita meliorem, & cœcitate ac surditate aspectu, & auditu honoratiora. ecquid ista contentione absurdus, & magis ridendum esse possit? B. Sane demonstrasti Deum esse fœcundum, & generantem; id quæ esse citra ullam controuersiam nobilius. gignere enim præstantius est, quàm sterilem & infrugiferum esse. at generationem sequuntur passiones. A. Bone & sapiens vir, iam prius constituimus, habere Deum nobilissima eorum quæ apud nos sunt absque iis, quæ consequuntur, quæ *παθήματα* & *πυρνώματα* dicuntur. B. Et satis, & planè, ac verè de hoc tractasti, quod Deus sit, & filium habeat. Sed quare nò multos genuit, ut per plures princeps, & regnator esset? A. Quia oporteret ut vnū ex tribus fieret, aut genuisse infinitos, & in sæculū sæculi, & perpetuò; aut certo numero, verbi gratia, centum aut vnum. Si infinitos genuisset, & perpetuò; nunquam quiesceret eius desiderium. neq; eius voluntas vnquam impleta esset. Sin verò certos, & finitos ut centum generasset, qua de caussa hoc faceret? profectò quia vnus non satis esset ad implendum omne desiderium eius, omnemque voluntatem. idcirco enim opus esset pluribus. quod quidem si dederimus, sequitur imperfectum, & indigentē esse filium, neq; sibi sufficere. quod si filius sit indigens, est autem æqualis, & similis Patri, ut demonstratū est, erit igitur etiam Deus Pater imperfectus, & indigens. (sed propitius sis mihi Domine) & non per se sufficiens, quod quidem absurdum est. Sin verò perfectus est Filius sicut Pater, nò opus est aliis, dic mihi, nòne tibi ita videtur? B. Sane quidè. A. Age. reliqua animalia sunt ne rationis, & liberi arbitrij expertia? B. Sic est. A. Si igitur voluisset Deus mittere ad nos,

ad

* aliter hic desinens est co-
den Tur.

λόν ἵνα πέμψαι, πῶς ἄγματος ἀποσέλλειν ἐμελλε, ἐξ ἀγγέ-
λων πάντως, ἢ ἀνθρώπων; ἔτι γὰρ ἐκ τῶν ἀλόγων ζώων. Β. ἔ-
τως ἔχει. Α. Αὐτεξούσιον ἔν ὄντων, ἐν τῷ ἀποσελλομένῳ ἢ ὑ-
πακούσῃ τῷ Θεῷ, ἢ μὴ ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἀποστολὴν, καὶ εἰπὲν,
ὡς ἐκαλόδοτη, ἢ παρατρέψαι ἵνα, * ἢ οὐκ; οἶδα ὅτι καὶ Μω-
σῆς, καὶ Ἰερεμίας, καὶ ἕτεροι ἀποσελλόμενοι παρὰ τοῦ Θεοῦ, τὰς περὶ
τὴν παρηγορίαν, καὶ ἀνένδον. καὶ θύει τῆς λειτουργίας, ἢ ἑτέρῳ πᾶ-
σι κραταμενοι προσφασίζοντο, μέχρις αὐτὸς ὁ Θεὸς τελείωσι λό-
γοις, καὶ παραινεῖσιν ἀνέπειθε, εἰ δὲ καὶ ἕως τέλους εἶλοντο διαρκέσαι
ἐπ' αὐτοῖς, ὡς μὲν αὐτεξούσιος ἔκαστος τούτων. Β. ἔτως ἔχει. Α. Οὐδὲ
ἰωνὰς, καὶ Φυγὴ ἐκρήσων ἀπὸ προσώπου κυρίου εἰς μαρτύρας, ἀποσε-
λλοὺς παρ' αὐτῶν εἰς ἴνδους; Β. ἔτως ἀναγνώσκωμεν. Α. εἰ τόνου ἀπο-
σελλόμενοι, ἢ παρηγορίαν τὴν ἀποστολὴν, ἢ ἀντὶ ἑτέρων ἀπήγγελον
ἑτέρας, ἀνάγκη πᾶσι τῶν δύο, τὸ ἕτερον ἢ ἡμεῖς εἶναι, ἢ τὴν τοῦ Θεοῦ βα-
σιλῆα ἀρῆσαι τὸ μὴ εἶσθαι ἀποστολὴν, ἢ αὐτὸν ἀπαρασύνταξαι βα-
σιλικῇ θρόνον ἀποστολὴν εἰαυτῶν, καὶ ἀπὸ ἀγγελῶν χρηματίσαι, καὶ ἀφαι-
ρῶν τῆς εἰαυτῶν βαλῆς, καὶ αὐτοῦτον, καὶ ὑπερέτιναι. ὅπερ, ὡς ἀπέδειξεν
ὁ λόγος, ἀλλότριον πάντη, καὶ ἀπεξωμένον τῷ βασιλικῷ ἀξιώματι,
τὸ δὲ εἰαυτῶν αὐτοῦτον περαινεῖν τῶν οἰκείων βασιλεμάτων τε, καὶ
προσεγγυμάτων, ἀποσέλλαι δὲ πρὸς ἡμᾶς πᾶσι τῶν ἀλόγων ζώων, καὶ τὸ
λέγειν ἡλήθιον. οὐκ ἔστι ἀνάγκη πᾶσι τὸν Θεὸν ἔχειν ἵνα ὁμοῖον εἰαυ-
τῶν τὸ αὐτεξούσιον ἔχοντες, καὶ τὸ θέλημα, καὶ παρηλαγμένον, καὶ ἀπὸδο-
παντελῶς τῆς ἰδίας βασιλείας εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν θεῶν αὐτῶν ἐφί-
ππων, ὅς ἐστιν ὁ υἱὸς σιωναΐδος, καὶ ταυπηλῆς, καὶ ὁμόθελος. ὁ καὶ ἐν τῇ
γραφῇ τῆς μεγάλης βαλῆς καλεῖται ἄγγελος. * καὶ πῶς πρὸς ἡμᾶς
χρηματίσαι πατέρας, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, καὶ Μωυσῆ, καὶ
πῶς λοιποῖς, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀγίων γραφῶν ἀκρίβειαν ἐντυχάνων
μαθήσῃ.

* Hac desinit in
versione Tur-
viani.

Β. Τί δὲ εἰπὴν ἔχους πρὸς τὴν πᾶσι χρείαν, αὐ-
τοῦτον ἔντος τῶν υἱῶν, ὡς εἰρηκας, εἰς τελείωσιν τῆς δόξης, καὶ τῆς βασι-
λείας τῷ πατρί; Α. ἰδιώμα ἐστὶν τῆς ἐνομοῦτατος βασιλείας, τὸ μη-
δὲν δὴ ποτε εἰαυτῶν τὸν βασιλεῖα ποιεῖν. ἀλλὰ, τὰ δοκῶντα αὐτῷ διὰ κα-
λῶς πωλεῖται, εἰ γὰρ τι δὲ εἰαυτῶν ποιῇ, εἰλαπώμα, καὶ ὑφείσται. καὶ
καὶ

ad mundum, inquam, nuncium, ex quo ordine missurus erat? ex angelis, aut ex hominibus? non enim ex animantibus ratione carentibus. B. Ita est. A. Cùm igitur hi essent suæ voluntatis compotes, in potestate eius, qui mitteretur, erat obedire, aut non obedire mittenti; item dicere, ut ei iussum esset; aut aliqua invertere. an ignoras Moysen, & Hieremiam, & alios à Deo missos recusasse, & detrectasse, ac metu ministerij obeundi, aut alia affectione captos excusasse, quousque Deus multis verbis, & hortationibus eis suavit? quid si usque ad finem voluissent perseverare? penes eos tanquam libero arbitrio præditos erat hoc. B. Sic est. A. Ionas autem fugit à facie Domini in Tharsis, cùm ab eo missus est Ninivem. B. Sic legimus. A. Si igitur qui mitterentur, aut recusarent missiōnem; aut alia pro aliis nunciarent, alterum duorum omnino fieri necesse erat, aut vacare; ac frustra esse consilium Dei; quia non inueniretur nuncius, aut ipsum à regali solio discedentem, fieri sibi nuncium, & ἀντίγγαλος vocari, & sui consilij administrum, & per se confectorem, & famulum, quod quidem, ut ratio demonstravit, alienum omnino, & extrarium à regali dignitate erat, per se ipsum ministrantem sermones facere apud nos de nostris voluntatibus & rebus. mittere autem ad nos aliquid animalium ratione carentium, vel hoc ipsum dicere, mortiferum est. quare necesse omnino erat, ut Deus haberet aliquem hominison, id est, suæ essentia, qui liberum arbitrium haberet, & voluntatem penitus à sua voluntate non dissidentem, neque discordantem ad explendum omnia sua desideria, qui est filius eius, coæternus, & per se perfectus, & eiusdem consilij, qui in sanctis Scripturis vocatur magni consilij angelus. * ὁ μέγας.

B. Quid habes ad dicendum de Spiritu sancto? quid hoc opus est? Cum satis sit filius, ut dixisti, ad perfectionem principatus, & regni Patris? A. Proprietas regni optimè legibus instituti est, ut nihil qualecunque sit, per se faciat rex, sed quæ ei videantur, iubendo perficiat. Si quid enim per se faciat, imminutio est & deiectio, & regni depressio; & non dignitatis regia. quamobrem filius est * medius. rursus valde necessa- * μεστέος.

H h rium

καὶ ἁπλῶς ἐστὶ τῆς βασιλείας, καὶ ἡ βασιλική. διὸ μεσιτῶσι οὐδὲς
παλιν τῶν ἀναγκασθῶτων, καὶ συμπληρωτικῶν τῆς βασιλείας ἐστὶ τὸ
ἔχειν πλεονάζοντα, καὶ ἀδαπάνητον, καὶ ἡσυχαστὴν, καὶ ταμιεῖα. ὁ
γὰρ μὴ φιλοπυμνόμενος, καὶ πλετίζων, καὶ διωρεῖς διανέμων, πέ-
νης, καὶ πτωχὸς βασιλεὺς, μάλλον διὲς ἐστὶ βασιλεύς. ὁ πλεῖστος τοί-
νω ὁ βασιλικὸς τῷ πατρὶος ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ τῷ χαρίσμα-
τι βρούον. ὁ πατὴρ ἔν δὲ υἱὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἤγεν, τὰς ἐνεργεί-
ας, καὶ χάριτας τῷ πνέματι δίδωσι. B. καὶ διὰ τί μὴ ὁ υἱὸς εἴη
ὁ διδὼς ἑαυτὴν, ἵνα ἡγήται αὐτὸς ὁ πλεῖς; A. ὁ υἱὸς ἐργάζε-
ται αὐτὸς ὡς ὁ διδὼς, καὶ τὸ διδόμενον, ὅπερ ἐξ ἑξῆς ἀσύνετον, καὶ παρ-
ύμων ἀμολόγηται, ἡνίκα εἰλέγῃ, ἀλλὰ τὸ γινώσκον, καὶ ἄλλο, τὸ γι-
νωσκόμενον. τὸ ἐνεργεῖν καὶ τὸ ἐνεργούμενον· ὁ πατὴρ κελύει
βασιλικῶς. ὁ υἱὸς πρᾶναι τὸ πατρικὸν εὐδοκίαν, καὶ δίδωσι τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον, ὅπερ ἐστὶν ὁ πλεῖς, καὶ τὸ ταμιεῖον τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων
δωρημάτων. καὶ ἕτως ἀνελλιπὴς, καὶ πλεία ἢ βασιλεία, καὶ ὑπερ-
ῶς ῥησέ. B. ἀλλὰ ποῦ τῶν κτισμάτων ὁ υἱὸς οἱ πλεονάζοντες, καὶ
φιλοπυμνόμενοι ὥς ἐδὲ ἔν εἶναι τὸ πνεῦμα. τίς γὰρ αὐτῷ ἰσχύει; A.
ἀλλ' ὡς βέλπετε, τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ τελείαν ἐξ αὐτοῦ εἶναι χρὴ, ἵ-
να μὴ χρόνος καὶ ἕτερον τελειῖται, καὶ μηδὲς ὁ μετέχων πώποτε αἴη,
ὥσπερ ὁ φιλοσοφός, καὶ ἰατρὸς ἔχον θείαν τέχνην, καὶ τὴν γινώ-
σκον τελείαν, καὶ μὴ ᾧσιν οἱ μαθητὴν, ἢ οἱ ἰατρούμενοι. καὶ σὺ γὰρ
ὁρεστικὸς εἶ, καὶ καθύδων, καὶ ἐν νυκτὶ ἀνακείμενος, καὶ μὴ ᾧσιν.
ὡς ὁρᾷς. ἐπὶ δὲ καὶ τέλει αὐθροῦ εἶ. ἴν' ὅταν θελήσῃς ὁρᾶν,
παρεσθὶ σοι ὁ ὅρασις. καὶ ἔτι τότε ὁπίκτηται πρὸς ἄλλους. ἐγὼ γὰρ
σοι περὶ τῷ πνέματι, ὅπερ καὶ περὶ τῷ υἱῷ εἰλεγόν. ὅτι ὁ πλεῖς τῷ
θεῷ, ἢ μείζων, ἢ ἴσος, ἢ ἐλάττω. καὶ μείζων αὐτῷ ὥς ἐστιν. ὅθεν γὰρ
τῷ θεῷ μείζων. ἐλάττω δὲ ὥς αὐτῷ. ὁπίκτησις * αὐτὸν μὲν τῶν κτισ-
μάτων, τὸ γὰρ ἐλάττω τῷ θεῷ, κτίσμα, καὶ ἔσται ποτὲ ἕτως ὁ θεὸς
πάντες, καὶ ἐνδεῖς, καὶ ἐλλιπὴς, ὅπερ ἐστὶν ἀνεπίδεκτος, καὶ ἄτοπος. ἀ-
νάγκη τοίνυν ἴσον εἶναι, καὶ συναίδιον. ἵνα τέλει εἶ, ὁ θεός, καὶ βα-
σιλεὺς αἰώνιος, ὃ ἡ δόξα, καὶ ἡ ἰμὴ, καὶ τὸ κράτος οἷς αὐτῷ ἀπι-
ρῶντων αἰώνων τῶν αἰώνων, ἀμέλῳ.

* videtur ad-
dendum γδ.

Επισ-

rum est, & quod regnum complet, habere infinitas diuitias, & quæ consumi nequeant, & thesauros, ac multa recondita. qui enim non est splendidus, & copiosus, & munificus, inops, & pauper, imò rex non est. diuitiæ igitur regales Patris, sunt ipse Spiritus sanctus, qui charismatibus scater. Pater igitur per Filium dat Spiritum sanctum, id est, operationes, & gratias Spiritus sancti. B. & quare Filius non tribuit seipsum, ut fiat ipse diuitiæ? A. Quia sic Filius esset dator, & datum, quod non posse fieri, à principio constitutum est, cum diximus aliud esse cognoscens, & aliud, quod cognoscitur; aliud efficiens, & aliud, quod efficitur. Pater igitur iubet regaliter; Filius perficit, quod Patri placet, & dat Spiritum sanctum, qui est diuitiæ, & penus bonorum donorum. atque ita reperietur regnum perfectum, benè compositum, & nulla re defectum. B. At antequam creaturæ essent, non fiebant diuites, nec erant, qui honores cuperent, ac proinde non opus erat, ut adesset Spiritus sanctus, quid enim eo opus erat? A. Verum ô bone vir, oportebat, ut regnum Dei esset ex æternitate, ne in tempore, & postea perficeretur, quamuis nullus participaret. Sicut Philosophus, & medicus cognitionem, & artem perfectam habere vult, quamuis non sint, qui discant, & quibus medicina fiat. etenim & tu visum habes etiam cum nocte dormis, & in lecto cubas, quamuis non sint, quos videas, quia perfectus homo es, ut cum videre volueris, præsto sit tibi aspectus, & non tunc foris accedat. dicam autem tibi de Spiritu sancto quod de filio dicebam, opulentia Dei aut est maior, aut æqualis, aut minor. maior eo non est, quia nihil potest esse Deo maius, minor non est, alioqui pones eam inter creaturas. quod enim minus Deo est, creatura est, atque ita fiet, ut Deus aliquando sit pauper, & indigens, & cui aliquid desit. quod non est concedendum, & est absurdum. necesse ergo est æqualem esse opulentiam, & ex eadem æternitate, ut perfectus sit Deus,

& rex æternus, cui gloria, & honor, & imperium in sæcula sæculorum,

Amen.

Hh 2

Epi-

παροδοξολογία.

Epistola continens fidem orthodoxam, IV.

missa à B. Thoma Patriarcha Hierosolymitano ad Hæreticos in Armenia, Arabice dictata à Theodoro, cognomento Abucara, Episcopo Carum, & à Michaële Presbytero, & Syncello Ecclesiæ Hierosolymitanæ in græcum sermonem translata,

per quem & missa est; continens inquam solam veram-

que fidem in Concilio Chalcedonenfi tradi-

tam de Christo Domino ac

Deo nostro.

CHRISTVS Dominus, & Deus noster dixit Petro Matth. 16.
principi Apostolorum; *Tu es Petrus, & super hanc pe-*

tram adificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non pra-
ualebunt aduersus eam. Hæc verba dixit Dominus

Petro, cum Petrus Domino, qui se appellauerat filium hominis, dixit; *tu es Christus filius Dei viui*; & copulata sunt in Christo Domino nostro vtraque verba, & confirmatum, quod esset Deus & homo. oportet igitur charissimi, vt quicumque Christianam religionem amplectitur, fidem suam probet, & consideret, & si quidem eam reperiat affirmare Christum esse Deum, & hominem, debet eam complecti, & retinere, ac pro ea vsque ad mortem pugnare. Sin autem ad aliud quid declinet, debet abominari, & fugere, & odio prosequi. & duritiam fidei, & maiores, à quibus illam, tanquam hæreditatem accepit, eicere ex corde suo, & illam affectionem, quam David ait, cum dicit, *audis filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populi tui, & domus patris tui, & concupiscet rex pulchritudinem tuam.* Psalm. 44.

tunc enim homo pulchritudinem verè concupiscendam haurit & elicit à Christo vero sponso, & rege regum, quando affectionem erga parentes abiecerit; & satietatem perseuerandi in iis, quæ ab illis tradita fuerunt, excusserit. quandoquidem igitur sic se res habet, agite, omnes simul ad fidem, quam

Hh 3 dixi,

ὡς παῖς τῆς ἐκκλησίας, δεῦρο πάντες ἀμφοτέρωθεν προσδράμωμεν, τῇ
 θεωρημένῃ πίστι τῇ ἀκλινῇ καὶ πύττει τῶν ἁποστόλων θεωρη-
 γήν, καὶ πιστεύσωμεν τὸ χρίσθαι εἶναι θεόν, καὶ αὐτῶν.

[illegible]

Ἐἰ μὲν γὰρ εἰσι ἡ μία φύσις αὐτῆς θείας ἀκροατος, * ὁ χριστὸς ἀπὸ
 ἀνθρώπου, ἔστι θείος. οἱ δὲ εἰσι ἡ μία φύσις αὐτῆς, θεία, καὶ ἀνθρώπινη
 ἅμα. ἢ τοῦ πατρὸς, ἢ τῆς ἀγίας πνεύματος, ἢ μὲν τῶν ἀνθρώπων
 ἀπὸ φύσις εἰσι. καὶ ἀμφοτέρωθεν βλασφημίας ἐγκλημα τῷ ταῦτ'
 φρονεῖν παροτρυνόμεται, καὶ τῆς ἐρωμένης φύσεως ἐκείνης. οἱ δὲ εἰσι ἡ
 μία

ἄλλῃ, petræ huius ἀλλοιῶν, id est, quæ distorqueri, & inflecti non potest, Petri scilicet ducis Apostolorum accurramus, credamusque Christum esse Deum, & hominem.

Sciendum autem est, quod quia idem ipse est Deus & homo, vna omnino hypostasis est, & cum Deus, & homo sit, duas habet naturas, diuinam & humanam, & quia Deus est, non potest non habere diuinam naturam; & quia homo, non potest non habere humanam. est autem hæc vna hypostasis ipse ante sæcula filius, qui est Deus æqualis patri, secundum æternitatem, qui ex æternitate paternam substantiam habet, nouissimis verò diebus ex Maria virgine carnem assumpsit, & homo factus est. Sic æternus filius sine mutatione, & variatione, factus sicut vnus ex hominibus per omnia excepto peccato, assumpta nostra natura, quam non habebat, remanente diuina, quam ex æternitate habebat. Hic æternus filius post incarnationem suam idem est Deus & homo vna hypostasis ex Trinitate, habens naturam Patris, & Spiritus sancti, & nostram naturam, nulla ad Trinitatem accensione facta. Siquidem veritas eorum, quæ à nobis dicta sunt, planè habet Trinitatem non esse auctam, quia non dicimus vnā hypostasim Deum esse, aliam verò hominem; sed hypostasim, quæ est Deus, hanc dicimus esse hominem, non aliam, & aliam hypostasim. non est autem verum, dicere Christum esse vnā hypostasim, & propterea non debere nisi vnā naturam habere: quia omnino, si non habeat nisi vnā naturam, sequetur, vt dicendum sit, hanc vnā naturam vel esse diuinā purā; vel humanā purā, vel diuinā, & humanā simul; vel neque diuinā, nec humanā.

Si enim est hæc vna natura purè diuina, Christus igitur Deus est, & non homo. si verò est purè humana, Christus igitur est homo, & non Deus. Si autem est hæc vna natura diuina simul & humana; ergo neque Patris, neque Spiritus sancti, nec hominum natura est, & ex vtraque parte crimen blasphemiae inuretur sic sentienti, & à sana natura excedet: si autem est hæc vna natura neque diuina neque humana, igitur
Christus

Christus, neque Deus, neque homo est. Quare quocunque sermonem circumuertamus, eo adducimur, vt dicamus Christum esse vnā hypostasim sanctæ Trinitatis naturas duas habentem diuinā scilicet & humanā. & ob hanc causā in eo simul concurrerunt vtrique sermones, & ipsius Christi, cū dixit se esse Filium hominis; & Petri, cū ipsum dixit esse Filium Dei viui. Qui verò dicit Christum esse duas hypostasies, Petrum Christo respondentem facit respondere *ambos*, id est, extra propositum de quo Christus non est percunctatus, Ille enim percunctatus est de Filio hominis; Petrus autem ipsum, per quem facta erat percunctatio, respondit esse filium Dei. Si igitur hypostasis, quæ est Filius hominis alia fuit præter hypostasim, quæ est Filius Dei, aberrauit ab intelligentia mens Petri; & respondit, de quo non fuit interrogatus, vt prius diximus. Si sic autem esset, (propitius sit mihi Deus) nunquam Dominus sermonem eius laudasset: neque beatum eum prædicasset propter responsonem, quam ad reuelationem à Patre profectam retulit.

Igitur confessionis fidei in Christum verum dogma est quod definitio diuinæ sanctorum Patrum Synodi Chalcedonenſis rectè tractat, decernens Christum esse vnā hypostasim sanctæ Trinitatis duas naturas habentem, diuinā & humanā, vt iam ante diximus. sitque huius exemplum perspicuum: ponamus tres aureos, quorum vnus iniectus in ignem igne affectus factus est ignis, remanens aurum, vt erat: tu ergo si alios duos aureos seponas; & seponas multos carbonēs igneos; deinde aureum factum ignem inter alios duos aureos, & carbonēs videas habere naturam aliorum duorum aureorum perfectorum, id est, qui sit aurum, sicut vterque illorum duorum aureorum, & naturam carbonum igneorum, quia ignis est, sicut vnusquisque aliorum carbonum, ille in medio aureus vnā hypostasis est aureorum Trinitatis, quia naturam carbonum, quæ erat ignis, non vnum carbonem ex illis assumpsit, sed factus est sicut vnus ex illis carbonibus. ad eundem modum æternus Filius à cælo descendens, (intelligunt auditores descendens, vt Deum decet) non hypostasim nostram, sed natu-

ἔχ' ὑπόκειν ἐξ ἡμῶν, ἀλλὰ τ' ἡμετέραν φύσιν προσέλαβεν, ἔργον
νέν ὡς εἰς ἐξ ἡμῶν, διχα τ' ἀμαρτίας, ὡς αὐτὸς ὁ θς. Σπύριτος.
πεπείραται. Φησὶ, καὶ πάντα κατ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἀμαρτίας.

Τοιγαροῦν ὁ αἰδιος υἱὸς ἔχει τὴν πρὸ πατρὸς, καὶ τὴν ἁγίον
πνέματ', ὡς αἰὲν παρέχει. φύσιν, καὶ τὴν ἡμετέραν αἰθρῶν π-
νὴν φύσιν μετὰ τὴν ἐαυτῆς (άρκωσιν, μία ὑπάρχων ἐκ τῆς τριά-
δος ὑποστάσις, προσδήκην ὡς ἀποδεχόμενος, ὡς προσέροται, μὴ
ποιητόν δι' τὴν φύσιν ὑπόστασιν, ἢ τὴν ὑπόστασιν εἶναι φύσιν, εἰ
διε μὴ, πᾶσιν ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς συμβήσεται λέγειν τὸν πατέρα, καὶ
τὸν υἱόν, καὶ τὸ πνεῦμα τ' ἅγιον, τρεῖς φύσεις, ὡς περ εἰσὶ τρεῖς ὑπο-
στάσεις, ἡ μία αὐτὰς ἔχεν ὑπόστασιν, ὃν τρεῖς μίαν ἔχουσι φύσιν.
ἀμφόπερα δι' τῆς τῶν χριστιανῶν ὁμολογίας ἀλλότρια, ἐπὶ δὲ τὸ μὲν
ἀρεῖα, τὸ δι' Σαβελλίαν πέφυκε φρόνημα. ὁ μὲν τοῖς τῆς ἀληθείας
λόγῳ, ὡς ὁ θεολόγος ἔφη Γρηγόριος, μονὰς εἰς τριάδι, καὶ
τριάς ἐς μονάδι * προσκυνημένη. ἔστι μὲν οὐκ μονὰς τῆς φύσεως
μονὰς, ἢ μονὰς τῆς ὑποστάσεως. ἢ δι' τριάς τῶν ὑποστάσεων τριάς,
ἢ τριάς τῶν φύσεων. ὁ λέγων δι' τὴν φύσιν αὐτὸ τὸ τῶν ὑποστά-
σεων εἶναι ζήτημα, τὸν ἅγιον φήσκει Γρηγόριον, εἰρησέτα, μονάδα
αἰνίττειται τὴν τριάδα. καὶ ἴσθι αὐτὸ κερήσεται φαῖναι, μονάδα ἐς
τριάδι, καὶ πνύθεν συωθήσεται, φάσκειν, ἐνάδα, ἐπὶ ἐνάδι, ἔτι αὖ
ἐπεὶ ἀθανασία πνὸς αἰχρόπερον; διόπερ διπλημήσεται τὸ ἄνω δι-
γματούζοντι λέγων ἐπὶ αὐτοῖς τρεῖς ἐν εἰς μοι κατ' ἑαυτὸν, οἷον καὶ σπ-
καὶ τοῖς ῥήμασιν. καὶ καθάπερ ἀκηκὼς πρὸς τὴν θεολογικὴν μονάδα.
* νοῦν αὐτῶν τριάδα, ἔτω καὶ γὰρ μονάδα τοῦ ἀκέρων παρ' αὐτῷ τὴν
τριάδα, καὶ συμπεραίνεται μοι τὸ δόγμα εἰς μονάδα ἐν μονάδι. καὶ
καθάπερ ὡς ἐκείνοι σταυρὸν τὸν λόγον ἐκκύρωσις, τὴν τοῖς μοι κυρώ-
σεις πεφυρμένῳ ὄντως ὁ νοὸς φεραθήσεται, καὶ τῶν ἀποθήσεται,
καὶ αὐατρεπῶν ὁ νόμος ἀχρεωθήσεται, ὅπερ ἐκ ἐνδέχεται τηρεῖται.
εἰ δι' μὴ κυρώσεως, ἐν δὲ κω κείσεται λεχθήσεται σοι. ὅτι τῶν λόγων ἔ-
τυχαίς ὡς ἐξέθεσθαι, ὡς θεαυτήν ἀφαιρεθῆναι πρὸς τὸ αἰδοῦν
αἰχρέτως. ἐπεὶ ἢ ἀληθείας εἶναι ἔτι οἱ λόγοι ἔς περὶ φύσεως ἢ ὑποστά-
σεως εἰσὶν ἡγνῶνται, τὸ ἡμέτερον πάντως ἐβδωκίμη φρόνημα.

* προσκυνη-
τη TITT.

* νοῦς TITT.

ram assumpsit; factusque est sicut vnus nostrum, extra peccatum, sicut Apostolus ait tentatum esse per omnia secundum similitudinem absque peccato. Hebr. 4.

Habet itaque æternus Filius Patris, & Spiritus sancti naturam, quam semper ante habebat, & nostram humanam naturam post incarnationem vna hypostasis siue persona ex sancta Trinitate non capiente aecessionem, vt antè dictum est. non est autè natura facienda hypostasis, vel hypostasis natura. alioqui continget nobis Christianis, vt dicamus Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum esse tres naturas, sicut sunt tres hypostases; aut habere eos vnam hypostasim, sicut habent vnam naturam. vtrumque autem à confessione Christianorum alienum est, quia illud quidem est Arij dogma; hoc verò Sabelij. Sermo tamen veritatis est, vt Gregorius Theologus dixit; vnitas in Trinitate; & Trinitas in vnitate adorata. est igitur vnitas naturæ vnitas; non vnitas hypostasis: Trinitas verò hypostaseon siue personarum Trinitas; non Trinitas naturarum. Qui verò dicit naturam, ipsam congregationem hypostaseon, dicit dixisse Gregorium vnitatem significare Trinitatem: & tantundem iudicabitur, dicere, vt si diceret vnitatem in Trinitate; & Trinitatem in vnitate, ex quo cogetur dicere vnitatem esse in vnitate. Quo quid vilius mente turpius cogitari potest? quamobrem reprehendet eum, qui hoc dogma tradit, inquiring, tam contra me, & tanta vi sunt verba, quam contra te, & sicut tu audiens ex Gregorio vnitatem, ipsam Trinitatem intelligis; sic ego audiens ab eo Trinitatem, vnitatem intelligo. & concludo dogma hoc, vnitatem in vnitate esse. & sicut tu illud tibi approbasti, hoc mihi si approbes, deprehendetur profecto mens confusa, & lex contradicendi, & refellendi inutilis erit, quod non potest fieri. Si autem non comprobes, iusto iudicio dicetur tibi, non te expendere verba, cum arbitrato tuo omnia pervertere non erubescas. Quandoquidem igitur hæc, quæ de natura, & hypostasi diximus, vera esse ignoras, sententia nostra confirmata est, vnitatem naturalem aliam esse præter Trinitatem hypostaseon; & fidem

li 3

semper

ὅτι ἡ Φυσικὴ μονὰς ἄλλη παρὰ τὴν ὑποστατικὴν τριάδα, καὶ ἡ πῖσις αἰεὶ διαιρέμεται ὅτι τῆς ὁμολογίας τῆς Φυσικῆς μονάδος, ὡς ὁ Θείος ἔφη Γρηγόριος, ἔστι πᾶς ὁ τῶν ἀγίων, καὶ θεολόγων χορὸς πατέρων.

Εἰ δέ τις πάλιν εἴποι, τὴν φύσιν, καὶ τὸν, ἔστι δὲ τὸν εἶναι, καὶ ὅτι αἰ μὲν ἡ κατὰ φύσιν ἐστὶν αἰ ὑπόστασις πατρὸς, ἡ δὲ ἰδική ἐστι μία ὑπόστασις. ἀναγχαλάτω ἡμῖν ἐρωτῶσιν, ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς ἴσοι καὶ τὴν φύσιν εἶσι, τὰ δ' ἐστὶν αὐτοφύεις, καὶ ὁμοῦσοι, ἡ οὐκ εἶσιν; αἰ μὲν γὰρ μὴ ζωῇται ἴσως αὐτὲς εἶναι κατὰ τὴν φύσιν, τὸ ζῆται οὐκ εἶναι πατρὸς αἰπεξένωται. αἰ δὲ ζῶται, ζῶται οὐκ οὐκ πάντως τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱὸν ἴσως εἶναι καὶ τὴν φύσιν. αὐτὸς ἡμῖν ἐρωτῶσιν ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς, καὶ ἡ φύσις αὐτῆς, καὶ τὸν ἴσοι παφύκασιν ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς, καὶ ἡ ἐστὶν, ἡ ἰδική; αἰ μὲν γὰρ αὐτὴν εἶποι, καὶ τὸν εἶναι, βιασθήσεται τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱὸν λέγειν ἴσως ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν. αἰ δὲ τὴν φύσιν, καὶ τὸν εἶσιν ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς ἴσοι, ἰδικὴν εἶποι, ἀναγκασθήσεται τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱὸν λέγειν ἴσως εἶναι τῇ ὑπόστασι. καὶ ἔσται τῷ τὰ τὸν λέγοντι, ὁ πατήρ, ἔστι ὁ υἱὸς, μία ὑπόστασις. ἀμφοτέρω δὲ καὶ ἐπακταλῆς θήματα λίαν ἐστειναιμένα, καὶ βλάβοφρημα.

Ὁ τῆς ἀληθείας πίνων λόγος ὃν ἡ τῶν ὁμοφρόνων τῆς ἐν χαλκηδόνι ζυμωθροισθείσης τῶν ἀγίων πατέρων ὁμολογίας ὁμολογία, καθίσταται, ὅτι οὐκ ἐστὶν ἡ φύσις αἰ ὑπόστασις ὁμοῦ πατρὸς, καὶ ἡ μία ὑπόστασις. ἀλλ' ἡ φύσις ἐστὶν αἰεὶ τῆς αὐτῆς ἐνάδος, αἰ δὲ ὑποστάσεις ὅτι τῆς αὐτῆς τριάδος, ὡς εἴρηκεν ὁ Θείος ἔφη Γρηγόριος θεολόγων. διδάσκει γὰρ τοσούτον εἶδεναι μόνον, μονάδα ἐν τριάδι, καὶ τριάδα ἐν μονάδι προσκυνημένῃ, παρὰ δὲ οὐκ ἔχοντες καὶ τὴν διαίρεσιν, καὶ τὴν ἑνωσιν. καὶ δὲ πᾶσι λέγειν ἔξεστιν, ὅτι εἴπερ ἄλλη παφύκει ἡ Φυσικὴ μονὰς παρὰ τὴν ὑπόστασιν τριάδα, ἡ Φυσικὴ μονὰς, καὶ ἡ τῶν ὑποστάσεων τριάς. ἄρα πᾶσα παφύκει διότι τῇ φύσει ζυμωθροισθείσῃ ἐκαστῇ τῶν ὑποστάσεων. καὶ ζυμωθροισθείσῃ παφύκει * τῷ ζυμωθροισθείσῃ. ὁμοῦ οὐκ οὐκ παρὰ τὴν ὁμολογίαν, ἀνάγκη φέρεται τὴν ὁμολογίαν, ἔστι ἀνάγκη, ὁμολογῶν ὁμολογίαν τῆς ἐν χαλκηδόνι ζυμωθροισθείσης ἀγίας ζυμωθρίας, ὅτι οὐκ ἔστι μία ὑπόστασις οὐκ τῆς τριάδος. ἔχον δύο φύσεις, θεὸς αὐτὸς, καὶ ἀδελφὸς τῷ. καὶ οὐκ ἔστιν πᾶσι λέγειν, ὅτι αἰ μία ὑπόστασις ὁμοῦ, ἀπαρῶν ὁμοῦ

semper perseverare in confessione unitatis naturæ, (& Trinitatis personarum) sicut dixit diuinus Gregorius, & omnes sancti & diuini Patres.

Si verò rursus dicat, naturam, communem, & specialem esse, & quod communis est omnes hypostases; specialis verò est vna hypostasis, respondeat nobis percontantibus, Pater & Filius sunt ne æquales natura, id est, vnius naturæ, & substantiæ, an non? Si enim non concedit, æquales esse natura, à Christianismo penitus alienatus est. Sin verò concedat, concedet igitur, omnino Patrem & Filium æquales esse secundum naturam. Rursus respondeat nobis, hæc natura, qua Pater & Filius æquales sunt, communis ne est, an specialis? Si enim dicat communem esse, cogetur dicere, Patrem & Filium æquales esse in tribus personis. Sin verò naturam, secundum quam Pater & Filius æquales sunt, specialem dixerit, cogetur dicere Patrem & Filium æquales esse hypostasi. & ei, qui hoc dicit, erunt Pater & Filius vna hypostasis. vtraque autem consecutio valde angusta, & blasphemata est.

Ponere in Trinitate naturam communem, quam omnes hypostases, hæreticorum est, fides verò ponit vnam naturam communem in Trinitate hypostaseon.

Sermo igitur veritatis confessione Synodi Chalcedonen-
sis sanctorum Patrum continetur, non esse naturam omnes
simul hypostases, nec vnā hypostasim; sed naturam esse sem-
per in eadem unitate; hypostases verò esse in eadem Trinitate,
sicut dixit Gregorius Theologus. docet enim hoc solum sci-
re, unitatem in Trinitate; & Trinitatem in unitate adoratam
habentem admirabilem diuisionem, & vnionem. Neque di-
cere licet, si naturalis vnitas alia est præter Trinitatem hypo-
staticam, id est, hypostaseon, sunt igitur quatuor res, quia per
naturam complètur vnaquæque hypostasis, & non connume-
ratur cum re, per quam complètur. mens igitur, quæ om-
ni dubitatione agitur, necessitate compellitur confiteri
rectissimam, & ab omni macula vacantem fidem sanctæ Sy-
nodi Chalcedonen-
sis, esse scilicet Christum vna hypostasim
ex sancta Trinitate naturas duas habentem diuinam, & hu-
manam. & non licet vlli dicere, quod si vna hypostasis est

ρητον ἔχειν αὐτὸν, καὶ μίαν φύσιν, καὶ ὅτι εἰ δύο φύσεις ἔχει, πάντως
καὶ δύο ὑποστάσεις ἐστὶ. κακὴ ῥώπη δὲ, καὶ πιπρωμένη, ἢ τῶν ὁμοφρό-
νων ἔστι χαλκηδόνι συγκεκροτημένων τῶν μακαρίων πατέρων ὁμο-
λογία, καὶ τὴν ἔκθεσιν φαίς τῶν ὁμοφρόνων πίστιν ἀπεργάσασθαι, ὅσα,
ὡς παροίμιον ἐθέμεθα, καὶ ἡ ὁμολογία αὐτῇ ἐστὶν ἡ Πίστις, ἥτις ἐκ αἰσίου-
σαν αἰ ἔσθ' ἀδὲς πύλαι. καὶ εἰς αὐτὴν ἡ λήξις πάντες ἔτι τῶν χριστιανῶν
πληρώματ' ἔσται πᾶσι, εἰ καὶ πολλὰ ὁ τῆς ἡμετέρας ζωῆς, καὶ σωτη-
ρίας ἀντίπαλ' ἐβελίαι ἐμβέβληκεν αὐτῇ διαιρέσεις χριστοῦ, πε-
ρασεχωρηκότ', ὅπως ἐνδείχθηται, ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸς πᾶσι αὐτῆς λό-
γ' εἰς τὸ διλικεῖς ἡκιστα κατ' ἐργηθήσεται, καὶ εἰς τὸ πασιτελεῖς ἐκ-
πληθήσεται.

Ἐπεὶ δὲ τὰς ῥητέων, ὅτι ἐπείπερ ὁμῶς συνήθηται ἡ φύσις Θεῶν, καὶ
φύσις ἀνθρωπίνῃ, μὴ τὴν αὐτὴν ἐκείνην φύσιν, ἔχει δύο φύσεις ἐν-
εργείας, καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις· διότι τῆς φύσεως κατὰ τὴν φύσιν ἐπὶ
ἐκείνην, εἰ μὴ πάντως ὁμοίαν, ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστὶ τελειώσεως, καλῶς δὲ
τὸν ἡμέτερον λόγον κατανοήτω ὁ ἀκροώμενος, ὅτι ἡ αὐτὴ αἰδέως ἡ ἐ-
στὶν αἱ δύο φύσεις θελήσεις τε, καὶ ἐνεργείαι ἔσονται μία ὑπόστασις ἐκ
τῆς τριάδος, ὃν ὁμῶς δύο φύσεις ἐξηκέναι σαφῶς παρησαμέν, ἐκ ἄλ-
λης ὑποστάσεως. καὶ γὰρ τῶν δεχομένων ἐστὶν, ὡς εἶπαι, μίαν ὑπόστασιν
διαφόρους ἔχειν ἐνεργείας, καὶ μένειν ὅλη τῆς ἐαυτῆς μονάδος. ὡς περ
περαδευγαπικῶς εἰπὴν, βλέπομεν τὸν Παῦλον διωκόμενον ὁρᾶν, καὶ
αἰεῖν, καὶ λαλεῖν, καὶ διαλογίζεσθαι ὅρασις, καὶ ἀκρότης, καὶ ἡ λαλία, καὶ ὁ
διαλογισμός, διαφοροὶ εἰσιν ἐνεργεῖαι. Ἐξ τούτων ἐκείνη ἄλλη περὶ
τὴν ἐτέραν. ἀλλ' ὁ Παῦλος μία ἐστὶν ὑπόστασις, πάντως ἔχων ὅλας τὰς
τέσσαρας ἐνεργείας· ἀλλ' ὁ φθάλμῳ μὲν ὁρᾶ, καὶ οὐκ ἄλλω τῶν ἔξω
μαστ' ἐκ μολῶν· αἰεῖ δὲ τῷ ὠτίῳ, καὶ οὐκ ἄλλω· καὶ τῇ γλώτῃ λαλεῖ,
καὶ οὐκ ἄλλω μολῶν, καὶ διαλογίζεται τῷ νοί, καὶ οὐκ ἄλλω νοί, ἐκείνη δὲ
τῶν ὑποστατικῶν ἐνεργειῶν, ἔχει φυσικὴν ἐν τῇ ὑποστάσει διώμην.
ὕλιν ὑποκαμένιν τῷ ἐνεργήματι, ὅπερ ἡ ὑπόστασις ἐνεργεῖ καὶ ἐ-
στὶ πᾶσι ἐνεργήμασι ἰδίῳ τῆς ὑποστάσεως. ὃν τρόπον Παῦλος ὑπόστασις
ὢν, διώμην ἔχει τῇ ἐαυτοῦ γνώμῃ λαλεῖν, ὡς ἔχουσιν οἱ πάντες ἀνθρώ-
ποι· οἱ μὲν τοὶ λόγοι, ὡς Παῦλος λαλεῖ, καὶ ὃν φηγήσεται καὶ ἄλλον, τῷ

Παῦ-

Christus, non definit habere vnā naturā : & si duas naturas habet, omnino est duæ hypostases ; rata enim & fixa est confessio Synodi sanctorum Patrum Chalcedonensis secundum fidem beati Petri principis Apostolorum, à qua nullo modo variat, quā principio posuimus. Et confessio hæc est illa confessio Petri, aduersus quam non prævaluerunt portæ inferi. Et ipsa erit tandem fors, & hæreditas omnis cœtus Christianorum, quamuis aduersarius vitæ & salutis nostræ Belial multas seditiones ei immisit, Christi permisso, vt ostendatur, quod de ea dixit nequaquam in perpetuum frustrandum esse, & omnino nunquam vincendum.

Hoc præterea dicendum est, quoniam cum æterno filio simul copulata est natura diuina, & humana, post carnem assumptam habet duas naturales proprietates, & item naturales operationes, ac duas naturales voluntates, quia naturæ comprehensio non est firma, & certa, nisi natura omnino habeat quæcunque sunt perfectionis eius. percipiat optimè quod dico auditor, quod eiusdem æterni filij sunt duæ proprietates naturales, & duæ naturales voluntates, & operationes, eius scilicet, qui est vna hypostasis ex sancta Trinitate, quem apertè probauimus habere duas naturas, non alius, & alius hypostasis, siue personæ. Siquidem possibile est, vnā hypostasi habere diuersas operationes, & manere in sua vnitatē. vt exempli causa, dicamus, videntis Paulum potentem videre, & audire, ac loqui, & disputare, visio, auditio, locutio, & disputatio diuersæ operationes sunt ; & vnaquæque harum alia est præter aliam ; & Paulus vna est hypostasis, quæ habet rotas quatuor operationes ; verum oculis videt, & non alia parte corporis ; audit aure, & non alio membro ; & lingua loquitur, & non alia particula ; & mente ratiocinatur, & non alio aliquo. vnaquæque autem operationum hypostaticarum habet naturalem in hypostasi potentiam materiam subiectam effectui, quem hypostasis operatur, & est quod efficitur, proprium hypostasis. Sicut Paulus, qui est hypostasis, potentiam habet loquendi, sua voluntate, sicuti habent omnes

Παύλῃ εἰσπύδοι. ἔτω πῖναι μὴ ἀπεγορεύσειν τὸν αἰδὸν υἱόν, τὸν ἐκ
τῆς τριάδος ὁ ἀπαύλα ὑπόστασιν, ἔχειν μὲν τὴν αὐτὴν ἐνανθρωπή-
σιν, τὴν τε θείαν φύσιν, ὡς ὁ πατήρ, καὶ τὸ ἀγιον πνεῦμα, καὶ τὴν ἀν-
θρωπίνην φύσιν, ὡς περ ἕκαστος τῶν καὶ μέρους ἀνθρώπων, καθ' ὃν
ὁν περιφρμμεν τρεῖς.

Τῶν ἡτῶς ἔχόντων, πῶς φυκεν εἰληκεν ὡς ἡ θεία φύσις, ἐν τῇ
αὐτῇ ὑποστάσει, ὅλη τῇς αὐτῇ θείοις ἔργοις, ἀ καὶ τὴν ἐνανθρωπήσιν
αὐτῇ, καὶ ὅτι γὰρ ἀναστροφῇ ἐργάσεται. ἀληθῶς ἡ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύ-
σις ἐν εἰ τῇ αἰδίῃ καὶ ὑποστάσει, ὅλη τῇς αὐτῇ ἀνθρωπίνῃς ἔργοις,
ἀ τῇς ἀνθρώποις σωσασθεφόμενος πεποίηκεν. καὶ ἐστὶν αὐτῷ ἰδι-
απερὰ πάντας ἀνθρώπους. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος ἐστὶν καὶ ὅτι τῇς δυοῖν
αὐτῷ φύσεσιν ἰδιώμασιν τε, καὶ θελήμασιν.

Αναγκασθὲν οὖν καὶ τῷ μὴ ἀσφαλὲς καταλιπεῖν τῷ ἐν τυχαί-
οντι τῷ δὲ τῇ ἡμετέρῳ γραμματι, ὅτι τὸν αἰδὸν υἱόν ἀνθρώπων λέ-
γοις γρηγορήσαντα, τῷ φανερῶν, ὅτι ἀφανιστός τε καὶ κύριος, αἱ
τῆς ἀληθείας δυνάμεις ἐρήκασιν ἐργάσαι, καὶ πάντες οἱ θεοφόροι πα-
τέρες, ὅτι κτίσας ἐκ τῆς παρθένου πασάντης μαρίας αὐτῷ ἐψυ-
χωμένῳ, λογακῶς τε καὶ ἰσχυρῶς ψυχῇ ἰδίᾳ τῆς αὐτῇ ὑποστάσεως
ἐποίησαν, ὡς ἡ δὲ εἰς αὐτὸν σὰρξ τε καὶ ψυχὴ τῆς δὲ εἰς αὐτὸν ὑποστάσεως
ἰδίᾳ καθίστηκεν. ὃν ἔν τῷ ὅτι ὁ εἰς αὐτὸν, ὁ σῶμα ἀνθρώπου ἔχων καὶ
ψυχῇ ἀνθρωπίνῃ ἀνθρώπος ἐστίν, τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ αἰδὸς υἱὸς
κτίσας, τῇ αὐτῇ ὑποστάσει σῶμα ἀνθρώπου, καὶ ψυχῇ ἀνθρω-
πίνῃ, καὶ ἰδίᾳ αὐτῇ ἀμφω ποιησάμενος, γίνεσθαι ἀληθῶς ἀνθρώ-
πον. ὡς περ δὲ τὸ δὲ εἰς αὐτὸν σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ἀμφοτέρω τῆς αὐτῇ
ὑποστάσεως ἰδίᾳ, ὅτι ἄλλης τῶν ἀνθρωπίνων ὑποστάσεων, τῶν δὲ
χάριν τὸν αἰδὸν υἱόν φανερῶν τὸν ἐκ τῆς τριάδος ὅτι μίας ὑπό-
στασιν, δύο φύσεις ἔχειν. ὅτι ἰδικῶς ἑκατέρας τῇ αὐτῇ ὑποστάσει δι-
σφύσας, ἀλλὰ τῆς μὲν θείας φύσεως αὐτῇ τε καὶ πατρὸς καὶ ἀγίου πνε-
ματος ἰδίᾳ ἀνθρωπίνη δὲ αὐτῇ τε καὶ τῶν καὶ μέρους ἀνθρώπων. ἡ μὲν
σιν ὑπόστασις αὐτῇ δισφύροντως αὐτῇ μόνῳ περὶ τὸν πατέρα καὶ τὸ
πνεῦμα τὸ ἀγιον ἐφάραται, καὶ τὸ σῶμα αὐτῇ καὶ ἡ ψυχὴ ἰδικῶς ἀμ-
φοτέρω τῆς ὑποστάσεως αὐτῇ περὶ πάντας ἀνθρώπους.

Ὅσοι

omnes homines. Sermones tamen quos Paulus loquitur, quo tempore loquitur, proprii sunt Pauli. Sic igitur non est negandum, æternum filium totum hypostasim ex Trinitate, habere post incarnationem naturam diuinam, sicuti vnus Pater, & Spiritus sanctus; & naturam humanam, sicuti vnusquisque homo particularis, sicut ante diximus.

Hæc cum sic sint, habet diuina natura in hypostasi filij vt sit * materia diuinis eius operibus, quæ secundum suam humanitatem assumptam, & secundum conuersationem in terra operatus est. verè enim & natura humana inest in hypostasi æterni filij materia suis operibus humanis, quæ cum hominibus agens, & in terra versans fecit, & sunt eius propria præter omnes homines. eadem ratio est, & in duabus eius naturalibus proprietatibus, & voluntatibus.

Necessarium præterea est non relinquere hoc Lectori sine explicatione, quod cum dicimus æternum filium factum esse hominem, hoc dicimus, quod Athanasius & Cyrillus Alexandrini Archiepiscopi, & omnes sancti Patres dixerunt, cum fabricauit sibi ex purissima virgine Maria animatum & ratiocinantem, ac intelligentem humanam carnem, etiam humanam intelligentem animam propriam suæ hypostasis fecit, sicuti cuiusdam caro & anima cuiusdam hypostasis siue personæ propria est. Sicut igitur quidam, qui corpus & animam habet, homo est, ad eundem modum æternus filius, fabricatus sibi corpus humanum, & animam humanam, & ambo propria sibi faciens, factus est verè homo. Sicut igitur corpus & anima cuiusdam utraq; sunt propria suæ personæ, & non alius humanæ personæ (* sic corpus, & anima æterni filij, ambo sunt propria suæ hypostasis, & non alius humanarum hypostaseon) hac de causa dicimus æternum filium vnā hypostasim ex Trinitate, habere duas naturas non utraq; *id est*, specialiter siue particulariter hypostasi ipsius differentes; sed diuina quidem natura ipsius & Patris, & Spiritus sancti erat, humana verò ipsius & hominum. hypostasis tamē eius *diapheiritus*, id est præcipuè ipsi soli præter Patrem, & Spiritum sanctum distincta & discreta est, & corpus eius & anima specialiter sunt hypostasis, siue personæ eius præter omnes homines.

Kk

Qui-

Schol. Turr.

* Sicut potentia est subiecta suis operationibus. in hypostasi humana, sic in hypostasi diuina filij diuina natura subiecta erat diuinis operationibus, humana verò natura in eadem hypostasi diuina subiecta operationibus humanis. dicitur natura diuina materia, id est, instar materiae, & subiecti secundum modum apprehensionis nostræ. *Se* S. Thom. loqui solet. * deest in Græco.

"Ὅσα ἔτι ὑπάρχει καὶ πέποιθεν ἡ εὖ αἰδὶς σὰρξ, καὶ ἡ ἀνθρωπίνη αὐτῆς
 ψυχὴ, αὐτὸς ὁ αἰδὶς υἱὸς ὑφεισπανάτληται) καὶ πεποιηθῆναι, καὶ αὐτῷ
 συμβέβηκε καὶ ἀληθῆσαι, καὶ αὐτῷ ὀπιγρᾶφεται, ὃν τρέπον ὅσα πάσαι
 ἡ εὖ δέοντος σὰρξ τε καὶ ψυχὴ, τῷ δέοντι συμβαίνει, καὶ αὐτῷ καὶ ἀληθῆ-
 σαι ὀπιγρᾶφεται. Διὰ τὸ τοῦ ἀληθινῷ ὁμολογίαν ὁμολογῶντες
 λέγομεν, ὅτι αὐτὸς ὁ αἰδὶς υἱὸς ἐπένεσε καὶ ἐδίψησε, καὶ ἐκοπίασε,
 * κατὰ. καὶ ἠγωνίασε, καὶ τὸ πρὸς ὧπον αὐτῶν ἐρραπίσθη καὶ ἐνεπίσθη, καὶ * πὴν
 νῶτον αὐτῶν ἐμαστιγώθη καὶ εὖ αἰδὶς υἱὸς κατηλάνθησαν αἱ χεῖρες, καὶ
 οἱ πόδες, καὶ αὐτὸς ὀπι στυρεῖ ἐκρεμάσθη, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη, καὶ
 ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. ταῦτα πάντα ὡς εἶποι, τῷ αἰδῷ συμβέβηκε, ἀλ-
 λά ταῦτα πέποιθε, καὶ ὁ δὲ ὡσαύτως ὑπὸ παθῆν τετέστι τῇ ἑαυτοῦ
 ἀνθρωπίνῃ σαρκί καὶ ψυχῇ σὺν τῇ ἑαυτοῦ θείᾳ φύσει ἀλλ' οἱ
 μὲν ἀνὰ μέτρον διέσφαρται πῶς ἕκαστοι τῶν ἐρημέων ἐγγύστερ βε-
 * f. μακρόν. ληθίστην, * μακρὰν αὖ εἴη τὴν γράμματα καὶ περισφορῆς. οἱ δὲ τῶν
 τῶν ἀπάντων διέσφαρται καὶ ἀλίστην, ἡ δὲ λοιπὴν, μή τι αὖ
 δοκλεῖσθαι τῶν ἐκ ὄντων εἰς καταστροφήν ὅσα ἐχόντων ἀγχινοῖαι
 οἱ ἡμέτεροι λόγοι, ὅθεν τὸν θάνατον ἀφορίζομεν, ὅς ἐστι ὅσα τῷ αἰδῷ
 υἱὸς ὀπιγρᾶφεται παθημάτων ἀπεχθίστηρος τε καὶ ἐδεχθίστηρος.
 καὶ τὸ διὰ διὰ καὶ αὐτὸς γνωρίζομεν ὑμῖν πῶς αὐτῷ συμβέβηκε τε
 * ἴσ. ἡ χεῖρ μέ- καὶ λελογίσται. ὅπως ἐνποθῆν λεγομένη καὶ * ἡχομένη, καὶ εἰς τὰ λοι-
 να. πὰ, καθοδηγηθείη.

Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, ὡς εἶποι. καθὼς ὀπισσεύει, ἐπαλήθη πνέμα-
 τος ἀγίου ἐπὶ καὶ γαστέρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ κεκυημένον. καὶ δὲ τῷ Ἰω-
 ἀννῇ ψυχὴ καὶ ζῶμα μὲν γὰρ τῶν τῶν ἀγίου πνέματος ὀπιφοίτησιν,
 ἡ εὖ Ἰωάννης ψυχὴ, καὶ τὸ ζῶμα τῷ Ἰωάννῃ τῷ ἀγίῳ πνέματι. καὶ ὁ
 δὲ θάνατος ἐκαστῶν ἀνθρώπων χωρισμός ἐστι τῆς οἰκίας ψυ-
 χῆς ἀπὸ τῆς οἰκίας ζώματος. χωρισθείς ἔν τῇ τῷ Ἰωάννῃ ψυχῇ
 ἀπὸ τῆς ἰδίας σώματος. ὁ Ἰωάννης τέθνηκεν, καὶ τὸ ὀπιφοιτήσας ἐν
 αὐτῷ πνεῦμα ἄγιον. ὁ θάνατος πίνω Ἰωάννης καὶ, καὶ τὸ τῷ ἀ-
 γίῳ πνέματι ἐλδ' ἔχον, ὥστε μὴ λογισθῆναι αὐτῷ τὸν τῷ Ἰωάν-
 νῃ θάνατον, καὶ ὃν ἀκηκόασι τρέπον. ὁ μὲντοι αἰδὼς υἱὸς ἐκ ὑπο-
 στασὶς υἱὸς τῶν ἀνθρώπων ἐχόντων ζῶμα καὶ ψυχὴν ἐρημέσθη.

ἀλλ'

Quæcunque autem sustinuit, & passa est caro æterni filij, & anima eius humana, ipse æternus filius Dei sustinuisse, & passus esse dicitur; & ipsi verè acciderunt, & ipsi attribuuntur, sicuti quæcunque patitur caro cuiusdam, & anima, cui-dam accidunt, & ipsi verè attribuuntur. idcirco veram confessionem confitemur, cum dicimus æternum filium esurisse, & sitisse, & defatigatum esse, & factum esse in agonia, & faciem eius percussam esse, & consputam, & dorsum eius flagellatum esse, & æterni filij manus esse confixas, & pedes, & ipsum in cruce suspensum esse, & mortuum, ac sepultum, & tertia die resurrexisse. Verùm hæc passus est, quatenus possibile fuit pati, id est, carne sua humana, & anima cum sua natura diuina. Sed si vellemus sigillatim explicare, quomodo vnumquodque horum, quæ diximus, factum fuerit, longa esset epistola, & satietatem afferret. Sin autem horum omnium explicationem omittam, videndum erit ne quid mei sermones excludant ab iis, qui non sunt ad intelligendum acuti, neque habent ingenij solertiam. quocirca mortem ad explicandum seligemus, quæ eorum, quæ in passionē æterno filio Dei tribuuntur, nihil est odiosius, & inuisius, de hac vobis aperiemus, quomodo accidit ei, & eius reputata est, vt hoc dicto, & prolato, ad reliqua ducem habeatis.

Ioannes Baptista, quod vos non fugit, impletus est Spiritu sancto, cum adhuc in vtero matris esset. Erat autem Ioanni corpus, & anima. post aduentum igitur Spiritus sancti, anima, & corpus Ioannis Spiritus sancti erant. mors autem cuiusque hominis separatio est animæ à suo corpore. separata igitur anima Ioannis à corpore suo mortuus fuit Ioannes, non autem Spiritus sanctus qui ei aduenit. mors igitur Ioannis fuit, à qua liber fuit Spiritus sanctus, ita, vt mors Ioannis non reputetur Spiritus sancti mors, sicut audistis. æternus verò filius non est copulatus hypostasi alicuius hominis corpus & animam habentis, sed potius, carnem &
 Kk 2 animam

ἀλλ' ἑαυτῷ σάρκα καὶ ψυχὴν ἀνθρώπινον προσέληφώς, καὶ οἰκο-
 υσάμενος ἀμφοτέρω τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ ὅτι ἄλλως παντάπα-
 σιν ἐποίησατο, ὡς περ τὸ τῷ Ἰωάννῃ ζῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ τῷ Ἰωάννῃ ὅτι
 ἄλλα ὑποήρχεν, καὶ κατὰ τὴν γένεσιν, καὶ αἰδίδι υἱὸς ὡς εἰς τῶν
 ἀνθρώπων. καθάπερ διὰ τῆς τῷ Ἰωάννῃ ψυχῆς διὰ τῆς ἰδίου ζώ-
 ματος χωριθείσης, αὐτὸς ὁ Ἰωάννης ἐστὶν ὁ πεποιηκὼς ἢ ἡ ψυχὴ
 καὶ τὸ σῶμα πρὸς χωρισμένα ἴδια, ἕτω τῆς ἀνθρώπινος τῆς αἰ-
 δις υἱὲς ψυχῆς διὰ τῆς σώματος αὐτοῦ χωριθείσης, αὐτὸς ὁ αἰ-
 δίδι τέθνηκεν υἱὸς, ἐπειδὴ ὅτι ὅτι ἑαυτῷ ὑποστάσις ἐτέρα παρ-
 εκτὸς τῆς αἰδίδος υἱὲς ἐχρηκῆται σῶμα καὶ ψυχὴν, ὃν ἐχρέτο χωρισ-
 μὸς, ἵνα λογισθῇ τῆς ὑποστάσεως ἐκείνης ὁ θάνατος εἶναι. ἀλλ' ὁ
 μὲν Ἰωάννης τῆς ψυχῆς αὐτοῦ χωριθείσης διὰ τῆς ἰδίας σώματος
 τέθνηκεν καὶ διέπλωεν, ἢ γὰρ παντλῶς ἑν, εἰ μὴ ἐκ σαυ-
 φείας ψυχῆς καὶ σώματος. ὁ δὲ προαιώνιος καὶ τῷ πατρὶ σύ-
 ναρχος καὶ συναίδι υἱὸς τῆς ἀνθρώπινος ἑαυτῷ ψυχῆς, διὰ
 τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ζώματος χωριθείσης, ἀπέθανεν μὲν ἀληθίνα. διό-
 τι τὸ ζῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ, ἅπερ διελζέσθηναι, αὐτὰ ὅτι ἄλλης
 ὑποστάσεως ἦσαν, ὡς ἐφθήμεν εἰπόντες. ὅτι ἀπώλετο διὰ, ἐπειδή-
 περ ἑνὶ αἰνῷ, πρὸ τῆς ἐληφέναι πᾶν πᾶν πᾶν ψυχὴν, καὶ πᾶν σάρ-
 κα. κατὰ τὴν διὰ τὸν τρόπον ἀπέθανεν ὁ αἰδίδι υἱὸς ὑπὲρ ἡ-
 μῶν ἀληθίνα. μεμενηκὼς ζῶν, οἶτος ἑν. καὶ γίνονται ἡ λύτρω-
 σις ἡμῶν ὅτι ἐν θανάτῳ ὑποστάσεων ἵνους τῶν ἀνθρώπων, ὡς διή-
 θην Ἰωάννης τῷ βαπτισμῷ, ἀλλ' ἐν τῷ τῷ αἰδίδι υἱὲς θανάτῳ. ἢ διὰ
 μίας ἐν πύθιν αὐτῷ ζήμιας ἐπὶ σελήνης. ἕτω πίνω, ὡς ἐπὶ, γίνονται
 ὁ τῷ αἰδίδι θάνατος.

* Ὅτις ἐν εἰσιν γενεῆς. διώσεται πᾶν ἑαυτῷ θεωρεῖν ἐμβαθί-
 ναι πᾶσι τοῖς εἰς ἀκρεχημάτικον αὐτῷ, * ἀνθρώποις καὶ γυναικῶν
 ἐχρέτο. ὅτι γὰρ ἐστὶ θάνατος, τῶν ἀνθρώπων πᾶσι ἢ πᾶσι τυγχάνει.
 εἰ γὰρ ὁ θάνατος ἀρμόζει ὅτι αἰδίδος ἢ λέγεσθαι, καὶ ὃν ἐφθήμεν
 τρόπον, πᾶσι καὶ πρῶτον λαοῦ αὐτῷ τῇ θεότητι, πρὸς χωρὶς θε-
 νάτος διὰ τῶν ἀνθρώπων προσήκει μᾶλλον ἐπ' αὐτῷ λέγεσθαι, μη-
 διενὸς τῇ αὐτῷ θεότητι προσεπιμένει πᾶσι καὶ πᾶσι
 ἀνθρώποις.

animam sibi assumpsit, & vtraque fecit propria suæ hypostasis, siue personæ; nec aliter omnino fecit, sicuti corpus, & anima Ioannis, non alterius fuit. atque hac ratione fuit æternus Filius sicut vnus è numero hominum. Sicut autem anima Ioannis à corpore suo seiuncta, ipse Ioannes est mortuus, cuius anima & corpus, quæ separata sunt, propria erant, sic humana anima æterni Filij à corpore suo separata, ipse æternus Filius mortuus est. quia non erat illic præter hypostasim æterni Filij, alia hypostasis, quæ habuisset corpus, & animam, quorum est facta separatio, vt illius hypostasis, siue personæ mors esse reputaretur. Ioannes tamen anima à corpore suo separata, mortuus est, & interiit, nequaquam enim erat nisi ex coniunctione animæ & corporis, qui verò est ante sæcula, & est cum Patre ex æternitate, separata anima eius humana à proprio corpore, mortuus quidem est verè, quia corpus, & anima disiuncta sunt, & ipsa non erant aliis hypostasis, sicut antediximus, non tamen interitum cepit, quia erat semper antequam hanc animam, & corpus assumeret. Ad hunc modum æternus Filius pro nobis verè mortuus est, manens viuus, vt erat: facta quæ est redemptio nostra non in morte personæ alicuius hominis, vt scilicet, Ioannis Baptistæ; sed in morte æterni Filij, nec vllò incommodo hinc ei illato. sic igitur de morte æterni Filij sentiendum est.

Quicumque igitur habet animum attentum, potest contemplationem suam adhibere omnibus illis, quæ in eo vocantur humana, & cognoscere, quomodo facta fuerunt. Quicumque enim sunt mortis, minora sunt, quàm quæ dicuntur humana. Si enim mors aptè dicitur æterni Filij, sicut explicatum est, non pertingente passione in diuinitatem; quæ sunt citra mortem humana, multo magis conuenit, vt de eo dicantur, nulla passione diuinitatem eius attingente. Hæc igitur

Kk 3

huma-

αἰθρώπινα καθὰ πρῶτον), τῷ αἰδίῳ ὑψώ, ὅς ἐστιν ὁ χριστός. Συμβέβη-
κεν μὲν τὴν αὐτὴν ἐν αἰθρώπῃσιν, ὅτι θάνατον, καὶ τὰλλα ἔσται τοῖς
ἱεροῖς ευαγγελίοις ἐγγύρεσθαι. ἀλλὰ μηδαμῶς ὑποληπίειν, αὐτὸν
ὑπομεμνηκέναι πᾶν τῶν ἀνάγκη τὸ παρῆναι, ἀλλ' ἐκασίῳ θελή-
ματι. πολλὸν ὅτι ἡνίκα τὰτα παθεῖν ἐβόλετο, ζυμῶσαι αὐτὸν, καὶ
ὃν ἡμῖν ζυμῶσιν φυσικὸν τρόπον. ὥστε μὴ νομιδύλῳ τὴν οἰκονομίαν
αὐτῷ φαντασάμεν. καὶ ὅπως ἡ κτ' εὐχολογία δόξασις δικαιοσύνη,
ἐξ ἧς πάντῃ τῇ οἰκονομίᾳ τὸ τῶν αἰθρώπων ἰλυτρῶσαι γινώσκῃ.

Εἰδὼς δὲ οὖν τῶν αὐτῶν ζυμῶσιν αἰθρώπων καθ' ὅσον
ποιήσασθαι, ἵνα τὸ ῥῆθ' ἐν βεβαιώσῃ. ἔγω δὲ ἡ παῖνα. ὅτι δὴ γὰρ πῆλιν
ὁ αἰδὼς ἤθελεν ὑψώ, ἐφίει τῇ αὐτῇ σαρκὶ τὴν εὐχολογίαν εἰς δέχεται
διώσασθαι. ὥστε τὸν αἶρα καὶ τὴν ὀπιφαισίαν αὐτῆς, ἐν τοῖς τῷ δέμα-
τι πόροις ἀναμάττειν. εἶπα τὸ πρῶτον ἐστὲρον τῷ αἶρα τῆς (αρκῶς
μείνῃ, ἐκ τῶν μελῶν ἐπεσπᾶται οἷς αὐτῇ ἐμπελάζει μείνῃ, ἀφ' ἧς ὁ
αἶρ ἀνιμάται, καὶ κείνα τῶν κενῶν ἐξείλετο χωρημάτων, οἷς αἶρα χορη-
γῆται πρὸς ἐνυλῶν ἐκ τῆς κατὰλλήλου τροφῆς ἀνάδοσις. ἡ τις ἐκ τῶν
ἐμπεφυκῶν αὐτοῖς δόξα ἦπατ' ἐξείλετο φλεβῶν. αἱ δὲ φλέ-
βες ἐκ τῆς ἦπατ' ἐκ τῶν δὲ ἦπαρ ἐκ τῶν δὲ φλεβῶν τῶν δόξα τῆς
μάχης ἐκφυομένων, δὴ φλεβῶν αὐτῶν ἐκ τῆς μάχης ἀφείκοντο.
κενῶμεν ἔν ὁ εὐμαχὸς τὴν ἐξωθεν τὴν τροφῆς ἐπιζήτη χορηγίαν.
κατὰ τῆς ἔν ἀδελφοὶ πὺν τρέπον, τῷ αἰδίῳ ὑψώ (συμβέβηκεν ἡ παῖνα.
αὐτῆς ὡς γὰρ βυλῆσαι, ἐκ ἀνάγκη φυσικὴ ἐπείνασεν. καὶ τῆς
δόξα δὲ ἐκ ἐναργῆς, ὅτι πᾶσα ἀρχὴν ἡμέρας διχασμένης δόξασις,
ὑπερὸν ἐπείνασεν. εἰ γὰρ ὡς ἐκάστη τῶν ἡμετέρων (αρκῶν, καὶ τὴν αὐτῇ
(αρκῶς ἐξαστάζειν ὁ αἶρ, ἐκ αὐτῇ ἡμέραν διελυγμένης μίας, ἡ δὴ φλεβῶν, ἡ
τῆς, ἄλλος αὐτῇ παῖνασθαι κατὰ τῶν ἐν αὐτῇ ὁρῶμεν γινόμενον. ἀλλ' ὅτι
ἐβόλετο, ἐν δὲ τῇ φύσιν κατὰ τῶν ἐναργῆσαι, ἐν δὲ ἐξαστάζειν,
ὡς αὐτῶς καὶ τῇ θάνατον ἐκὼν ὑπέμεινε, ἐν αὐτῇ τὸ ὄντως ἀληθείας
κατὰ αὐτῆς τῆς λεγόμενης ἀκρίβει. ἐξυσίαν ἔχω θάνατον τὴν ψυχῶν,
καὶ ἐξυσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτῶν. ἐν δὲ αἶρα αὐτῶν ἀπ' ἡμῶν.
ἵνα δὲ (αφείρεται τὰ λεγόμενα κατὰ νοήσῃ, τὰτα πρῶτον ὡς.

Ὅτι εὐλαδῶμεν τὸ σῶμα καθαρὸν δόξα πᾶν τὸ μολύσματις ἐκτα-

humana, sicut dictum est prius, æterno Filio, qui est Christus, acciderunt post carnem assumptam, mors scilicet & alia, quæcunque in Euangeliiis scripta sunt. Sed nequaquam existimandum est quidquam horum necessariò omnino sustinuisse, sed voluntariè, nisi quod quando volebat hæc pati, accidebat illi modo naturali, quo nobis accidit. ne existimaretur incarnatio eius fictio. & ut sententia contra diabolum pronunciata iustificaretur, à quo hac incarnatione genus humanum redemit.

Vnam autem speciem eorum, quæ humana acciderunt ei, declarabo, ut quod dictum est, confirmem. sit fames, loquamur de fame. Quando noluit æternus Filius esurire, sinebat carnem suam excipere vim aëris, ut aër illa exprimeret, quæ per superficiem carnis sunt in poris cutis. Deinde pars carnis propinquior aëri, ex membris attrahebat, quibus appropinquat pars, ex qua aër hauritur; & illa membra extrahebant ex vacuis receptaculis, quibus semper suppeditatur ex conueniente alimento digestio, quæ ex venis ipsorum membrorum ab hepate educitur; venæ autem ex hepate; hepares vero ex duabus venis, quæ ex stomacho oriuntur; hæ duæ venæ trahebant ex stomacho. Stomachus igitur exinanitus, requirit, ut extrinsecus suppeditetur alimentum. hoc modo fratres æterno Filio accidit fames. voluntate enim libera, non necessitate naturali esuriuit. cuius rei euidentis argumentum est, quod cum quadraginta diebus, & noctibus ieiunasset, postea esuriit. si enim aër potestatem in carnem eius habuisset, ut in carnem cuiusque nostrum, non vnum diem, vel duos, vel tres transegisset, quousque esuriret, sicut factum in eo esse videmus. Sed quando volebat, permittebat naturæ, ut quæ erant eius, operaretur, & ostenderet. Similiter etiam mortem volens sustinuit. audite quid ipsa veritas de se dicat, potestatem habeo ponendi animam meam; & potestatem habeo iterum sumendi eam. & nemo tollit animam meam à me. ut autem clarius, quæ dicuntur, intelligatis, hæc addam.

Corpus Adæ purum ab omni labe * formasse Deum, nul-
lis **formans Deum*

σιν ὁ θεός, ὡς ἔδειξεν τῇ Φυσικῶν ἀδιαβλήτων παθῶν ἀναγκαστικῶς
κυριεύοντων, θανάτῳ, καὶ τῷ περὶ τῶν θανάτων, ἔμψυχάτων. ἐκυσία
διεγνώμη καὶ ἐκυσιότητι τῷ Ἀδὰμ τῷ θείῳ παραβάτης ἐπὶ πλὴν, ὡς
πεπόντες τὴν αἰμαρτία, καὶ μολυβέντες τῆς Φυσικῆς ἀδιαβλήτης
ἐδελώθη. καὶ κατεκυριεύθη πάθῃσι, θανάτῳ, ἔμψυχάτων, ὅθεν ὁ Ἀδὰμ πνίαν, καὶ διψῶν, καὶ θνήσκον ἀνάγκη κα-
πεσάξειτο, ἔμψυχάτων ἢ διὰ φθορὰς τῶν ζωμάτων αὐτῶν κατεξυσία-
ξει. ὅσοι τῶν πρὸς ἡμᾶς ὁμοιοι, ὁ μὲν τοῖς αἰδέσθαι ὑπὸ τῶν ἀδαμνίων ἀνέλα-
βῆσάμα, τῶν ἐστὶν αὐτοὺς ἐαυτῶν ἐκ τῶν ἀχράντων αἱμάτων τῆς πανα-
γίας παρθένου Μαρίας διεπλάσσειτο καθαρόν, καὶ παντὶς μύσους αἵμαρ-
τίας ἐλκύσθαι. πρῶτη τῇ τῷ θανάτῳ κατ' αὐτὴν κρᾶσι τῶν σὺν ἡμῶν, ὅτι
περὶ θανάτου πᾶσι δὴ φημι, ἔστι τῶν ἄλλων Φυσικῶν ἀδιαβλήτων πα-
θῶν ἐσμὸς, ὡς ἀπειδείξαμεν. ἔτι μὲν τῇ ἔμψυχάτων τῶν ζωμάτων
διὰ φθορὰν τοῦ Δαυὶδ ὁ θεὸς πατέρων μελωδῶν προσωποφώνησεν. ὅτι σὺν
ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μὴ εἰς ἄδην, ἔδιδόσῃς τὸ σῶμα ἰδίῳ
διὰ φθορᾶν.

Τί δὴ μοι πᾶσι πεπερασμένα ὡς ἔδειξεν, ἀλλὰ μὴ συλλήβδην ἐ-
ρεῖς ὅτι τῷ αἰδέσθαι ὑπὸ σῶμα, ἀπαρχῆς τῶν ἐαυτῶν διαπλάσσει, καὶ τῆς
καθ' ὑπόστασιν τῷ αἰδέσθαι ὑπὸ ἀσυχνῶν ἐνώσεως, τῇ πλειονότητι ἐξελώ-
γη θέωσιν, καὶ γίνονται ἀτρέπιδως ὅτι τῶν χρίστων, καὶ παρὶν λέγειν, ὁμοίον.
ἀλλ' ὁ αἰδέσθαι ὑπὸ ἐξελόντι ἐνέδωκεν αὐτῷ διὰ φθορᾶν, καὶ τὴν τῶν ἀνθρω-
πίνων ζωμάτων διὰ γωγὴν. ἵνα τῷ μὲν διὰ βολὴν λάθῃ, τῆς δι' αὐτὴν
ζωτῆς οἰκονομίας γνήσι πύσεως. ἔπειτα θείων σκυθρωπῶν, καὶ
δείξῃ τὴν πύσιν, ἔστι τῶν αὐτῶν ὡς ἐρῶν ὑπομνήτη ἀληθείας, καὶ φαν-
τασίας. πληρώσεις τῇ πᾶσι αὐτῶν οἰκονομίας, ἀνέδειξε μὲν τὴν ἐαυτῶν
ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν ἐν τῇ ἰδίᾳ (καρκί τῷ δόξαι τῶν ἐαυτῶν θεότητος. ἀλλ'
ἵνα μὴ νομιστέον πάντων τῷ δόξαι, τὴν ἐν τῇ (καρκί τῷ αἰδέσθαι ὑπὸ, μὲν τὴν
ἐκ τῶν ἐγερσιν ἀναδεδειγμένῳ ἐξωθεν ἐπὶ σελῶν, ἀλλὰ φανέρω-
σιν εἶναι τῶν ἐν αὐτῇ κεκρυμμένης ἀπ' ἀρχῆς τῶν καθ' ὑπόστασιν ἀσυχ-
νῶν ἐνώσεως. τῶν τῇ μαρτυρία (αφῆς, ὅτι περὶ τῶν ζωτῶν πύσεως
ἐμπεσόντων τριῶν τῶν αὐτῶν μαθητῶν ἐν ὅροις θαβῶν, τὴν ἐν τῇ αὐτῇ
(καρκί τῶν ἐν ἐδείξε δόξαι, μὲν καὶ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀναφοίτησιν
ἐξέφυ-

lis naturalibus passionibus, à culpa vacantibus necessitate subiectum, vt mortis, & iis passionibus, quæ sunt ante mortem, & quæ post mortem. postquam autem Adam sua voluntate diuinum mandatum transiuit, & sub peccato cecidit, & pollutus est, passionibus naturales à culpa vacantes dominatæ sunt in eum, mors scilicet, & quæ ante mortem, & quæ post mortem, ob hanc causam cogebatur Adam esurire, & sitire, ac mori. & post mortem corruptio corporis, & quæcunque his sunt similia dominatum in eum habebant. æternus tamen filius corpus Adamæum assumpsit, id est, ipse sibi ex sanguinibus purissimis sanctissimæ Virginis Mariæ corpus purum, & ab omni macula liberum formauit. hac de causa non habuit mors imperium in eum, nec ante mortem, fames scilicet, & aliarum passionum, quæ reprehendi non possit, multitudo, vt docuimus; neque post mortem corruptio corporum, quod Dauid in Psalmo prædixit, inquit, *non derelinques animam meam in inferno; neq; dabis sanctum tuum videre corruptionem.* Sed quid ea, quæ ab aliis decursa sunt, subiiciam? & non potius summam dicam? corpus scilicet æterni filij à principio suæ formationis & vnionis hypostaticæ sine confusione, perfectissimè deificatū esse, & factum sine mutatione illum, qui vnxit, & audeo dicere *quod dicitur* verum æternus filius volens concessit ei degere vitam more corporum humanorum, vt diabolus lateret, & incarnationis eius salutaris crederetur, experiri aspera, & molesta, & passiones suscipere, ac mortem pro nobis verè, & non fictè subire, completa autem omni sua dispensatione post resurrectionem à mortuis ostendit in propria carne gloriam suæ diuinitatis. ne autem existimaremus, hanc gloriam, quæ in carne æterni filij post resurrectionem ostensa est, extrinsecus aduenisse, quin potius ostensam esse, quæ in ipsa à principio ipsius secundum hypostasim vnionis sine confusione factæ, latebat, testimonium manifestum dedit, quando ante passionem coram tribus discipulis suis in monte Thabor in propria carne sua diuinam gloriam ostendit, quam etiam

LI

post

ἐξέφηνεν ἐπιθέων γὰρ, ὡς περὶ ὅτι, ἡ δ' αἰδὶς αὐτῆς, τὴν πλεονα-
τὴν θέωσιν ἀπ' ἀρχῆς τ' αὐτῆς διαπλάσεως. ἀλλ' ὁ αἰδὶς ὁ υἱὸς ἐφῆ-
κεν αὐτῇ Διὰ τὴν αἰτίαν, ἣς ἐμνημονόοουμεν, καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων
ζωμάτων ἀναστροφῆς βίωσιν.

Αὕτη πίνω, ὡς ἐπὶ, τ' ἡμετέρας ἐμολογίας ἡ Διὰ τύπως. Καὶ
παρατύπειν ἰδωάμεθα περὶ αὐτῆς διεξίεναι, ἀλλὰ τὸ τῆς λόγους πα-
ρήτημα μὴ κῆ. διὸ καὶ ἀνοήτως περὶ αὐτῆς ἡμῶν ζημιωθέντα, καὶ τῇ
κατὰ χρεῖσιν ἀνάπῃ προσκαίμενοι, ζυγαρμόδῳ τῇ ἡμῶν, ἐν ὧν ἡπι-
καὶ ἡμῶν πάντες ἐν Διὰ τῆς αἰδὶς πῶματ' ἐν τῇ θεοπῶς
τῆς μεγάλῃ, καὶ κερυφαίᾳ τῶν Ἀποστόλων Πέτρῳ ἐμολογία πᾶσι, ἡ
ζυγαρμόδῳ. ὅπως ἡμῶν ἰλασθῇ χρεῖσιν ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πᾶσι ἐνα-
πίαν προσβολῇ, καὶ ἀνιερῶν ἐπαγωγὴν ἀπόσῃ, ἐκ τῆς ὄντως
ἡμῶν μετὰ σῆς μακαριότητος. καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ζυγαρ-
μῶσι βασιλείᾳ, ἣς ἡμῶν πᾶσι τῶν ὀπιτυχιῶν, προσδοκίας τῆς πει-
ρίας διαπονήσῃ ἡμῶν θεοπῶς Μαρίας, καὶ Ἰωάννης τῆς πῶματ', καὶ
Βαπίστῃ, Πέτρῳ τῆς κερυφαίᾳ τῶν Ἀποστόλων, καὶ Ἰακώβῳ τῆς ἀδελ-

• Αὐτῇ. Τῇ. Φορεῖ, καὶ πάντων τῶν ἀγίων ζυγαρμῶν.*

V.

Τῇ αὐτῇ Θεοδώρῳ τῇ Ἀβραμῇ Ἐπι-

σκόπου Καρῶν.

ρώτησις. Διὰ τὴν λέγομεν, ὅτι ἡ αἰδὶς ἀνθρώπου τῆς χρεῖσιν
αὐτῇ ἐστὶν ἡ αἰδὶς ἀνθρώπου Πέτρῳ, καὶ Παύλῳ, καὶ τῶν κα-
θέκαστα ἀνθρώπων, καὶ λέγομεν δὲ, ὅτι τὸ σῶμα τῆς χρε-
στῆς, καὶ τῆς μετὰ λαμβάνομεν, αὐτῇ ἐστὶ τὸ σῶμα Πέτρῳ, καὶ
Παύλῳ, καὶ ἐκάστῳ ἀναμέρῳ ἀνθρώπων; ἀποκρίσις, ὅτι τὸ κοινὸν τὸ
ὅλον δεχόμενοι ἰδῶμα χαρᾶς κληρονομία. ὑπόστασις γίνεσθαι, τὸ ἵσθ-
μα τὸ κοινόν, καὶ ἀπὸ τῶν λεγόμενων δεχόμενοι ἰδῶμα χαρᾶς κλη-
ρονομία. σὺν ἐκείνῳ δὲ λέγεται, ἀλλὰ τῆς δὲ ἐκείνου, ἡ γὰρ ἐκ ὑπόστασις γί-
νεται, ἀλλὰ τῆς ὑπόστασις. τὸ γὰρ σῶμα μέρῳ ἐστὶ τῆς φύσεως,
καὶ ἐκ ὅλου, διὸ τὸ μέρῳ ὡς ἰδέα ὑφίσταται, ἀλλὰ τῆς ὅλης λέ-
γεται.

Παρε-

post resurrectionem patefecit. erat enim, ut iam diximus, caro æterni filij perfecta deificatione à principio suæ formationis prædita. Sed æternus filius, fuit eam conuersari more viduus nostrorum corporum, ut iam commemorauimus.

Hæc est fratres descriptio nostræ confessionis, quam quidem latius persequi poteramus, sed nolui esse prolixus. quãobrem comprehensis mente, quæ significauimus, & admissis per charitatem erga Christum, adiungite vos nobis, & copulamini, & efficiamur omnes vnum per Spiritum sanctum, in hac diuinitus reuelata confessione Petri principis Apostolorum, cui nos adscripsimus, ut nobis Dominus Deus noster propitius sit, & omnem contrarium incursum, & acerbam afflictionem amoneat; & ad veram beatitudinem nos transferat; & in regno suo nos omnes coniungat, & aptet. quam ut assequamur omnes, faxit Deus precibus sanctissimæ reginæ nostræ Deiparæ Mariæ, ac Ioannis præcursoris, & Baptistæ, ac Petri summi in Apostolis, & Iacobi fratris Domini, & cætus omnium horum Sanctorum, Amen.

Eiusdem Theodori cognomento

Abucaræ Episcopi Carum.

Turriano interprete.

V.

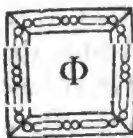
INTERROG. Quare sicut dicimus humanitas Christi est ipsa humanitas Petri & Pauli & vniuscuiusque hominis, non sic dicimus, corpus Christi, quod sumimus & participamus, idem est, Petri & Pauli, & cuiusuis corpus? Resp. Quoniam commune respiciens totam proprietatem characteristicam, id est, signantem; hypostasis efficitur. Corpus verò commune & simpliciter dictum recipiens proprietatem signantem non amplius dicitur *in seipsa, quidam sed cuiusdam*, id est, non fit hypostasis siue persona, sed fit personæ, corpus enim pars naturæ est, non totum. Quamobrem pars, non existit seorsim & per se, sed dicitur totius.

Ll 2

Exem-

VI.

Παράδειγμα, δι' ἧς ἀποδείκνυται πῶς ὁ μόλυσμός τῆς αἰμαρτίας τῆς Ἀδὰμ εἰς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον διέβη ἡμῶν.

ἀσιν οἱ γεηπόνοι, ὅτι εἰς λαβὼν κλάδον ἀμπέλου, καὶ ἐμβάψας ἐλαίῳ φυτύσσης, ἡ ποιότης τῆς ἐλαίας πᾶσαι ἔχον τῷ καρπῷ, ἡ γούνη ἐν τῇ σφυλῇ διὰ διδοῖ, ἔτω καὶ ὁ Ἀδὰμ περὶ λαβὼν τὴν φύσιν καθαράν, ἔχρανεν αὐτῷ τῇ αἰμαρτίᾳ, ὥς τις πάρεσι, καὶ διεδόθη εἰς ἡμᾶς ἡ ποιότης.

Πῶς οὖν διὰ τῆς ἐνσάρκου τῆς ζωῆς οἰκονομίας εἰς πάντας ἡμᾶς διέβη ἡ καθαρις.

Φασὶ οὖν πάλιν, ὅτι λαβὼν σπέρμα πίπτον, καὶ ἐμβάψας μέλιτι σπείρης, ἡ γλυκύτης τῆς μέλιτος καὶ ἐν τῷ καρπῷ διὰ διδοῖται. ἔτω καὶ ὁ χειρὶς τὴν φύσιν ἐκ τῆς ἐλαϊώδους ποιότητος, ἡ γὰρ ἐκ τῆς αἰμαρτίας ἀποκαθαίρεται, διὰ τῆς ἀγίας βαπτίσματος, ἀνέλαβεν αὐτῷ ἀκλίδων, καὶ ἄχραντον, οἷον καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐκλήθη τὸ σπέρμα. καὶ ἐμβάψας αὐτῷ τῇ μέλιτι τῆς θεότητος, γλυκύτητι, ἡτοι τῇ διωάμει τῆς περὶ κλήτης μετέδωκεν ἡμῖν τῆς γλυκύτητος, ὥς οἱ κόκκοι τῆς πίπτοντος τῷ ἀπ' αὐτῶν καρπῷ, καὶ κατὰ διὰ δοχῶν.

VII.

Τῆς αὐτῆς Θεοδώρου Ἐπισκόπου Καρῶν, πρὸς τῆς πάλης τῆς χρίσεως μετὰ διὰ βόλου.

ρώτησις. Χειρὶς θεὸς ὢν, καὶ πρὸς τὸν διὰ βόλον παλαιότατος, ἐνίκησεν, ἡ δὲ μέγα πεποιήκεν, ἐρεῖ γὰρ ὁ διὰ βόλος, ὅτι αὐθροπὸν ἐνίκησεν, καὶ ὑπὸ θεοῦ ἐνίκησεν, ἡ δὲ καὶ ὠφελήθη ἡ φύσις ἡμῶν τῆς θεοῦ νενικηκότες, ἀπὸ τῆς σίτης. οἱ μὲν Ἰακωβίται τὸν θεὸν λόγον ἀπὸ τῶν λέγουσι πεπεπταμέναι, καὶ νενικηκέναι. οἱ δὲ Νεστοριανοὶ τὸν αὐθροπὸν, τὸν αὐθροπὸν ἀπὸ τῶν καὶ μόνον. ἡ δὲ ἐκκλησία, τὴν μέσην, ὡς βασιλικῶς ὁδὸν διὰ νύκτωρ, τὸν θεὸν λόγον,

Exemplum, quo ostenditur, quomodo

VI

macula peccati Adami vniuersum genus
humanum peruasit.

A IUNT agricolæ, si accipias palmitem, tinctumque oleo plantes olei qualitatem in ipsum etiam fructum, hoc est, in vnam redundare. Sic & Adamus cum naturam omnis maculæ expertè accepisset, eam peccato variisq; affectionibus contaminauit; cuius contagio ad nos usque manauit.

Quomodo per Incarnationem Saluatoris nostri ad omnes expiatio peruenerit.

A IUNT, si semen peponis melle tinctum seras, dulcedinem mellis in ipsum fructum transire. Ita Christus natura ab oleosa qualitate, nimirum à peccato per sanctum Baptismum expurgata, assumpsit illam absque labe & macula, qualis prius erat, & condita fuerat, eaque melle diuinitatis & dulcedine, hoc est, virtute Spiritus sancti delibutâ nos etiam dulcedinis participes effecit, quemadmodum grana peponis, quasi per traducem, fructum participem efficiunt.

Theodori Episcopi Carum de luctatione

VII.

Christi cum Diabolo.

Francisco Turriano interprete.

I NTERROGATIO. Christus Deus cum diabolo luctatus, vicit eum, quid magnū fecit? dicet diabolus. ego hominem vici; & à Deo victus sum. Quam utilitatē reportauit natura nostra ex victoria Dei? Respon. Iacobitz Deum verbum simpliciter, aiunt luctatum esse; Nestoriani contrâ, hominem simpliciter, & solum. Ecclesia verò, quæ media via, & regia ingreditur, verbum in

Ll 3

car-

* Videtur
legendum:
ἐπεὶ ἐδίδου
ρυθμίαν.

λόγον, οὐκ ἔτι τὴν πάλιν ποιήσασθαι μὲν τῷ Διόδοτῳ διδάσκει. καὶ
εἰ μὲν, ὡς οἱ Νεστοριοὶ λέγουσιν, ὡς ἀνθρώπου ὁ νενικηκώς, καὶ
ἀναιρεθεὶς, ἔθεν ἡμᾶς ἀφείλησεν ἀνθρώπου θάνατον. ἐγὼ γὰρ λέγω
νῦν, ὅτι πολλὰ περὶ σκόψουσιν, πρὶν ἢ ἀποδεῖξαι, διωκτὸν εἶναι, ἀν-
θρώπου ψιλὸν νενικηκέναι. εἰ δὲ ὡς οἱ Ἰακωβίται Φασίν εἶναι, ἐδὲν πρὸς
ἡμᾶς ἔθετο ἀπλῶς νενικηκός. ἀλλ' * ἐπεὶ δὴ ἰδιορρυθμία τὸν Ἀδὰμ
νέμεν, καὶ οὗτο' μετέπειτα ἀνθρώπου, ὁρῶν ὁ Διόδοτος ὡς αὐτῷ
ἡγήμεν, ἐπὶ τῇ ὑποστάσει ἔσθ' Ἀδὰμ, καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἐλο-
γίζετο τὴν ἡγήσαν, ἀλλ' αὐτῇ τῇ φύσει, λέγων. ὅτι ἑσπλάσεν ὁ θεὸς
πλάσμα μὴ διωάμενον πρὸς με, καὶ τὴν ἀμαρτίαν ἀντιπλήρωσεν.
χάρις ὁ θεὸς λίγος, τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος πελείαν ἀνα-
λαβὼν ἐχέρσαστο τῷ ἀντιπρὸς αὐτῆς θελήματι, πῶς τε αἰοδήσει, καὶ
πῶς φυσικῶς διωάμεσι πάσης καὶ φύσιν, καὶ κατὰ τὸ θεῖον, καὶ κατὰ
βέλημα ἔθετο. καὶ ἔτως ἐοίκησεν τὸν Διόδοτον, ἐδωάμεν θεοκλήν,
καὶ περὶ σπέρματος τῆς φύσεως περὶ αἰσθητοῦ, καὶ ἐπιχορηγήσας ἐν τῇ πάλιν.
ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀρμόζον καὶ τῷ θεῷ, καὶ τῷ θεῷ νόμῳ συνάδων χρησι-
μεῖν τοῖς φυσικαῖς, καὶ ῥυθμίσις πάντα τὰ τῆς φύσεως μέρη, καὶ
διωάμεν, καὶ ὄργανα, καὶ τὰ περὶ σπέρματος, καὶ τὰ μέτρα τῆς ἀνθρωπότη-
τος, καὶ ἔτως ἐοίκησεν, καὶ ἀπέδειξεν τὴν φύσιν νικηφόρον, καὶ τῇ
φύσει λοιπὴν ἡ νίκη, καὶ ἡ δικαίωσις λογίζεται.

Ερώτησις. Εἰπέ μοι, ὁ ἀνθρώπου νῦν, αὐτὸς ὡς ὁ παλαιὸς
πρὸς τὸν Διόδοτον, ἢ ἀπλῶς εἶπεν, αὐτὴν κίνησεν ὡς ἢ ἐπὶ προκίνητος
ἀπόκρισις. ὡς περὶ ἐλέγχοι ὁ πρὸς νῦν, ἢ πρὸς, ἢ χεῖρ κινήσας σὺ γὰρ ὁ πρὸς
τὸν νῦν, καὶ τὰ μέλη, καὶ τὰς διωάμεν κινήων, καὶ ῥυθμίζων. ὡς βέβαιον.
ἔγω καὶ ὁ θεὸς λόγος, αὐτὸς ὡς, ὁ πρὸς ἰδίον ἀνθρώπου νῦν, καὶ τὰς
αἰοδήσεις, καὶ φυσικὰς ἐξέει, καὶ διωάμεν κινήων. καὶ Διόδοτον ἐρωτῶν,
ὡς βέβαιον, πρὸς τὸ εἰρημένον περὶ σπέρματος. ἐπὶ αὐτὴν κίνησεν, ἢ ἐπὶ προκί-
νησεν ὁ νῦν ἔχει. τὸ γὰρ φαμέν, ὡς ἔχει ἡ φύσις ἡ τοῖ. καὶ ἡ ψυχὴ,
καὶ τὸ ζῶμα καὶ τὰ τέτα μέρη, καὶ αἰοδήσεις, ἕκαστον ἰδίον ἡ
ἀπλῶν, καὶ φυσικῶν κίνησιν. εἰ μὴ γὰρ ἔχουσι ταῦτα καὶ φύσιν ἡ
κίνησιν. οὐκ αὖ ἡμεῖς διωκηθήμεν αὐτὰ κινήσας. τὴν ἔν φυσικῶν,
καὶ ἀπλῶν κίνησιν ἡμεῖς περὶ λαμβάνοντες κινήμεν, καὶ ῥυθμίζο-

μεν

carne, cum diabolo luctatum esse docet. quod si, vt Nestor-
 iani aiunt, homo erat, qui vicit, & qui interfectus fuit, ni-
 hil nobis profuit mors hominis. omitto nunc dicere, quam
 multis erroribus labi necesse est, prius quam ab eis doceri
 possit hominem solum vicisse. Sin autem est vt Iacobitz di-
 cunt, nihil ad nos mors Christi, si Deus simpliciter vicit. Sed
 quia propria vitæ compositio & ordinatio Adæ, ad Adam, &
 ad posteros eius pertinebat, cum videret illam diabolus à se
 victam esse, non personam Adæ, & reliquos homines victos
 esse reputauit, sed ipsam naturam, sic enim aiebat, quia De-
 us creauit hominem, qui neque mihi, neque peccato resiste-
 re posset, idcirco Deus verbum assumpta natura humanita-
 tis perfecta, vsus est libera eius voluntate, & sensibus, & na-
 turalibus potentiis omnibus conuenienter naturæ, & vt o-
 portebat, ac secundum voluntatem Dei; atque ita vicit dia-
 bolum, non opposita & suppeditata in luctatione, diuina
 virtute, & * ampliore, quam naturali, sed vt decebat Deum,
 & legem, vsus naturalibus, & omnibus naturæ partibus, & po-
 tentiis, & organis sic compositis, sicut conueniebat, vt men-
 sura humanitatis postulabat. atque ita vicit, & ostendit na-
 turam victricem, & naturæ deinceps victoria, & iustificatio
 attribuitur.

** id est, natura
 humana in
 Christo semper
 fuit intra mē-
 suram suam.*

B. Dic mihi, ipsa mens humana, quæ cum diabolo lu-
 ctabatur, mouebatur ne à se, an ab alio? A. Sicut non dici-
 tur mens tua, aut pes, aut manus moueri, tu enim es, qui
 mentem tuam, & membra, ac potentias moues, & modera-
 ris, sicut vis, sic Deus verbum, ipse erat, qui propriam men-
 tem humanam, & sensus, & naturales habitus, ac potentias
 mouebat, & gubernabat, vt volebat. Quod autem quære-
 bas, vtrum mens Christi à se; an ab alio moueretur, respon-
 demus, * quod mens, & anima, & corpus, & partes corpo-
 ris & sensus, vnumquodque horum proprium quendam, &
 simplicem ac naturalem motum habet. Si enim non habe-
 rent hæc secundum naturam motum aliquem, non posse-

** Videtur hic
 legisse Turr.
 οὐκ, & ἡ
 ψυχὴ*

mus

μεν αὐτῶν, ὡς ἀν βυλοίμεθα καλῶς, ἢ κακῶς. οἷον, ἔχουσιν τὴν βαδιστικὴν κίνησιν φυσικῶς οἱ πόδες. ἐγὼ δὲ κέρρημα τῇ βαδίσει, ὡς βύλομα· ἔχουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τὴν ἀπλῶς ὁρᾶν. ἐγὼ δὲ, ὡς βύλομα, κέρρημα τῇ ὁράσει· τὸ ἐν ὁρᾶν ὅκ τῆς φύσεως ἔχω· τὸ δὲ πῶς ὁρᾶν, ἐξ ἐμαυτοῦ ἐστίν. ὡς αὐτως, καὶ ὅτι τῆς θελήσεως, καὶ τῶν λοιπῶν τῆς φύσεως μερῶν, καὶ ὅτι αὐτὸ ἔν. * ἔχει γὰρ καὶ αὐτὸς φυσικῶς τὸ ἀπλῶς λογίζεσθαι καὶ τῆς, ἢ τῆς. ἐγὼ δὲ τῇ πιαύτῃ φυσικῇ διυνώμην ἔν κέρρημα, ὡς βύλομα καὶ γνώμην ἥτοι καλὰ, ἢ κακὰ λογίζομεν, καὶ καταρραζόμεν· τὴν ἔν διυνώμην, εἰς ὅπερ ἐφίκομαι. τὸ γὰρ ἀπλῶς κινεῖσθαι καὶ τὴν ιδιότητα ἐκάστου μέρους τῆς φύσεως ἐστίν. τὸ δὲ πῶς κινεῖσθαι, τῆς ὑποστάσεως. ἔτω καὶ ὅτι χρεῖς νοεῖ. ὡς περ λέγεται ὁ τέκτων τῇ ἰδίᾳ χεὶρ πεποιηκέναι τὸ θρόνον, καὶ λέγομεν, ὅτι ἡ χεὶρ τῆ τέκτονος τὸν θρόνον πεποίηκεν. ἔτω φάμεν, καὶ τὸν θεὸν λόγον νενικηκέναι τῇ σαρκεῖ, καὶ τὴν σάρκα λέγομεν πάλιν νενικηκέναι ἥτοι τὴν φύσιν τῆς ἀνθρώπου τῆς.

* Desideratur
in Codice Turr.

Ερώτησις. Πῶς ὁ Ἀδάμ ἡγήθη; ἔχῃ διέσεως, μᾶλλον δὲ ἀπισήσεως τῷ λόγῳ τοῦ θεοῦ, καὶ πρὸς αὐτοῦ τῷ Διὰ βόλῃ; ἀπίεσις. τὸ λαῖον τῆς ἡδονῆς ἔβαλεν αὐτὸν πρῶτον τῆς ὀπιθυμίας, εἴτα ἰδίεσεν. εἰ γὰρ μὴ καλὸν ἔν, μὴ δὲ ὠραῖον ἐφάνη αὐτῷ τὸ ἀπηγορευμένοι φυτὸν, ὅκ ἀν εἰ αὐτὸν ἐφρεναπάτησεν, καὶ τὸν λόγον τοῦ ἐχθροῦ παρεδέξατο. καὶ πρῶτος ὃ λέγω. εἰ ὑποείδεν αὐτῷ ὁ Διὰ βόλ· φυτὸν διυνώδεις, ἀκανθώδεις, καὶ πικρὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ. εἰ φάγοις ἀπὸ τέρας ἔσθῃ θεός. ὅκ ἀν ἀναποδείκτως, καὶ ἀνεξέλεστος παρεδέξατο τὴν ἀπατίαν. ἀλλ' ἐπολυπραγμώνησεν ἀν ἀποκρινόμενος, καὶ λέγων. πόθεν σοὶ τῆς τοῦ εἶδεναι, ἢ πόθεν μοι παρέχῃς τὴν πιαύτην πληροφωρίαν, καὶ ἀποδείξῃς; καὶ ἀπλῶς ὅκ ἀν πεπεσμένη ἀνδρὶ ἀπεραλογίσθαι ἀποδείξῃς τὸν λόγον αὐτοῦ παρεδέξατο. ἐπειδὴ δὲ ἡ ὀπιθυμία ἐχάυνωσεν, τὸν εἰ αὐτὸ λογισμὸν παρελογίσαστο. ἔτω καὶ εἰ τῷ ψάλλομεν φησὶ τῶν ἀγαθῶν ἡ καλῶς πεπρωμένη αὐτῷ, καὶ διδομένη αὐτοῖς, καὶ ἐπηγγελμέναις ἡδοναῖς φασκιδέντες, λάφυρα γὰρ πολλὰ, καὶ σκόλα, καὶ νόμον ἀναιμένον, καὶ τὰς ὀπιθυμίας αὐτῶν καταθύμιοι διδωκότες αὐτοῖς, ἐμώρσαν, καὶ ἐξηπά-

mus nos naturali & simplici motu moueri. quem nos suscipimus, & eo mouemur, & moderamur eum, vt volumus, bene vel male. verbi gratia, habent pedes facultatem insitam ad ambulandum, ego verò vtor ingressu, & ambulatione, vt volo. habent oculi facultatem videndi simpliciter; ego verò aspectu, vt libet, vtor; vt igitur videam, à natura habeo, quomodo autem videam, ex me est. Similiter fit in voluntate, & in reliquis partibus naturæ; & in ipsa mente; vtor, vt volo, & secundum sententiam, id est, honesta, aut praua, potestate mentis cogito, & operor. Quod igitur diximus, simpliciter moueri secundum proprietatem cuiusque partis, naturæ est, quomodo autem quis moneatur, personæ est. Sic in Christo intellige. Sicut dicitur faber lignarius fecisse propria manu sedile; & dicimus item manum fabri lignarij fecisse sedile, sic dicimus Deum verbum vicisse carne; & rursus dicimus carnem vicisse, id est, * naturam humanitatis.

* naturā humanitatis in hypostasi designata dicitur.

B. Quomodo Adam victus est? nonne dubitans, immò potius non credens verbo Dei, & credens diabolo? A. Blauditia ipsius voluptatis primum deliniuit eum cupiditate; deinde dubitauit. nisi pulchrum ei visum esset quod interdictum erat, nunquam mentem suam decepisset. & aduerte quod dico, si diabolus ostendisset ei lignum, vnde sumpsit vetitum cibum, tetro odore, & spinosum, & amarum, dixissetque, si ex hoc comederis, eris Deus, nunquam sine probatione, & indagatione locum fallaciæ eius dedisset. quin potius curiosè de eare inquisiuisset, ac respondens dixisset, vnde hoc scis? aut vnde mihi hoc probas? & me certū reddis? & denique nunquam sine vera demonstratione fidem verbis eius adhibuisset. postquā verò cupiditas eū molliuit, fefellit ipse suam cogitationem. Sic euenit iis, qui pseudopphetam Agarenorum secuti, crediderunt ei concessis, & promissis voluptatibus decepti. cum enim multa spolia, & legem remissam & relaxatam, & eorum cupiditatibus iocundam, dedisset, facilè conscientiam propriam fatue deceperunt.

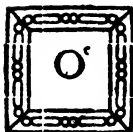
Mm credi-

ἐξ ἡπατήσαν τὴν ἰδίαν σωθήσιν. καὶ ὁπίσθουσιν, ὅτι παροφήτης ἐστὶ,
καὶ ἡεὺ δὲ πῶς λ. ἐπεὶ εἰ μὴδὲν παροφένειν ἐκ τῶν ἐφέσεων αὐτῶν
ἀλλὰ λυπηρά ἴνα, καὶ ἐργώδη αὐτοῖς παροφάλατο, ἐν τῷ αὐτῷ
ρῶς αὐτῷ, καὶ ἰταμῶς ἀπεκρίνατο. καὶ πῶς ἡμᾶς παροφῆς, ὅτι σὲ ὁ
ἡεὺς ἀπίστα λεν; καὶ τίνα πίτωσιν διδῶς; καὶ αὐτὸν εἰσεπαράξαν-
το ἐναργεῖς, ὡς λέγει πᾶς δὲ παροφῆς. καὶ ἀπὸ τῶν εἰρην, ἐπεὶ πᾶν τῶς
τὸ ὁπίσθι μὴ πικρὸν νοσεῖ, καὶ πᾶν τὸν ἡεὺν ὁπίσθι αὐτῶν, καὶ διελαιῶς παρὸς
συγκαταστήσιν.

Ερώτησις. Ἡδιώατ' ὁ ἡνωμένῳ καὶ ἡπατήσαν τῷ ἡεὺ λό-
γῳ, καὶ ἡ παρὸς ἐκείνη σωπαχθῶσαι ὅλως πᾶς ὁ παροφῆς λ. ἡ-
δοῦαῖς, καὶ ὁ πῶς λ. δὲ πῶς λ. τὸ μὴ διωμάτ' ὡς ἐκ τῶν ἀδι-
νῆς, καὶ ἀνένδεκτον, καὶ ἀνεγνώρητον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐυλογον, καὶ ἐυπερί-
ως καὶ ὁπίσθι τῷ ἡεὺ φαμέν, ὅτι ἐκ διωμάτ' ἀδικήσιν.

VIII.

Ερώτησις Ἀρχαίων παρὸς Χριστιανόν.

ἄρ. Εἰπέ μοι, ὁ χριστὸς ἡεὺς σὺ ἐστίν; ὁ χρ. ναί. ὁ ἄρ. ἔχῃς
ἐν ἡπατρὶ ἡεὺν πᾶν αὐτῷ; ὁ χρ. ἐχῇ. ὁ ἄρ. ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ πα-
τήρ καὶ τὸ πνεῦμα διὰ πᾶν τὸ κατὰ σὺν. ὁ χρ. ἄρα καὶ σὺ
παρὸς ἐμῷ. παρὸς ἐμῷ ἐν πατρὶ καὶ ἡπατρὶ ἐν ἡμῶν
γραφῇ, ἡ ἐκ τῶν ἡεὺν, ὡς φατέ, κατὰ λ. ἡεὺ. ἐρωτήσω διέ σ. ἔχῃς
ἀλλῶν γραφῶν πᾶν αὐτῷ; ὁ ἄρ. δὲ παρὸς ἐμῷ, λοιπὸν μὴ ἔ-
χῃ. ὁ χρ. ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ πατήρ ἐτέρῳ γραφῷ; ὁ ἄρ. ναί. ὁ χρ. τί
ἐν, εἰ παρὸς ἄλλῃ βίβλῳ, πᾶν αὐτῷ γραφῷ ἔχῃς, δὲ τῷ πᾶν
γραφῷ ἐκείνῳ; ὁ ἄρ. ὅτι ἐστὶν ἄλλῃ, καὶ ἄλλῃ γραφῇ, ἀλλ' ἡ αὐτῇ,
εἰ καὶ ἐν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ καθίστηται βίβλῳ. ὁ χρ. ἀλλὰ καὶ γὰρ
λέγω, ὅτι ὅτι ἐστὶν ὁ πατήρ, καὶ τὸ πνεῦμα ἄλλο, καὶ ἄλλο
παρὸς τὸν ἡεὺν, εἰ καὶ ἐν ἄλλῃ, καὶ ἄλλῃ ἡπα-
τρέσιν ἐκείνῳ.

Ερώτη-

credideruntque Prophetam Dei esse, & Apostolum. etenim nisi proposuisset, quæ eis iocunda essent, sed potius molesta, & difficilia, statim avertere, & sine ullo pudore respondissent, unde nobis suades; esse te à Deo missum? & quomodo fidem facis? exegissentque ab eo perspicuas eorum, quæ dicebat, rationes. & ut vno verbo dicam, cum ægrotat ea pars, qua cupimus, tunc mentem trahit, & ad assensionem illicit.

B. Poterat ne qui erat secundum hypostasim vnitus Deo, & caro illa trahi omnino voluptatibus illius, qui tentabat, & mundi? A. Non potuisse dicimus, non propter infirmitatē, & debilitatem, sed propter conuenientiam rationis, & decentiæ, sicut dicimus, non posse Deum iniuriam facere.

Interrogatio Arabū contra Christianum.

VIII.

A. Christ. B. Arab.

Dic mihi, est ne Christus Deus tuus? A. Maximè. B. Habes ne alium Deum præter eum? A. Nequaquam. B. Igitur Pater, & Spiritus sanctus exciderunt tibi. A. Audi etiam me. sit, existatque hic scriptura vestra, quam dicitis è cælo descendisse, percunctor à te, habes ne aliam præter hanc? B. Respondeo, nullam aliam habere. A. Negas igitur omnem aliam. B. Maximè. A. Quid? Si adsit alius liber, qui eandem scripturam habeat? negas scripturam illam? B. Non est alia, & alia scriptura, sed eadem; tametsi in alio libro posita est. A. Sic ego etiam dico, non est Pater, & Spiritus sanctus aliud, & aliud præter Filium, quamuis in alia, & alia hypostase reperitur.

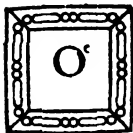

Mm 2

Quæ-

IX.

Ερώτησις ἀγαθῶς πρὸς τὸν αὐτόν.

ἀγαθῶς. Εἰπέ μοι, οἱ Ἰουδαῖοι πὺν χριστὸν, ὃν θεὸν σὺν
 εἶναι λέγεις, σαρρώσαντες, βελομένους αὐτὸν, ἢ μὴ βε-
 λομένους, τῷ πεποιθήσαν; ὁ χριστιανός. βελομένους.
 ὁ ἀγαθός. σὺ κ' ἔν' ἑμὸν εἰσὶν ἀνέσθιωσι, ἀλλὰ καὶ εὐχα-
 ριστοῦμαι παρ' ὑμῶν ὁφείλωσιν. ὁ χριστιανός. ἀποκρίναί μοι, ἀντι-
 ρωτῶντί σε. ἐγὼ βλασφημιῶν κατ' ἐκάστῳ ἡμέραν, ὡς σὺ λέγεις,
 οἷς πὺν θεὸς σὺ, ἄκουσ' αὐτὸ τῷ πρῶτῳ, ἢ ἐκόντ'· εἰ μὲν γὰρ
 ἄκουσ', ἀδελφεὶς ἐσίν. εἰ δὲ ἐκόντ', ἔμῳ ὥφειλεν τέλος, καὶ
 φόρος, ἀπαυτεῖσθαι παρά μου, ἀλλὰ διῶρα καμίζεσθαι, ὅτι βέ-
 λημα ἔσθ' ὅτι σὺ πληρῶν· ἐπ' μοι ἀποκρίναί. ἡνίκά τις ῥωμαιοὺς καὶ
 Ἰππικατοῦσι περὶ χώρας, εἴ τις ἐξ ὑμῶν αὐτόν τι φονεύῃ, σὺ εἰς τὸν
 παρὰ δόσον πορεύεται πάντως, ὡς ὑμεῖς διογματίζετε; ὁ ἀγα-
 θός. πάντως. ὁ χριστιανός. εἰ ἔν' σὺ ἅμα τῷ σῷ * γνησίῳ ἀδελφῷ πε-
 ρεδμένῳ, καὶ Ἰππικατοῦσαιμένῳ τῷ ἐκείνῳ, τις τῶν ῥωμαίων τὸν
 σὺν ὑὸν * ἀνέλεν, ἄρα τὸν αὐτὸν ἀνελόντα ὡς ἐχθρὸν ἀμύνεσθαι, καὶ
 ἀνταναιρεῖν ἑμελλες; ἢ, ὡς εὐεργέτην ἡμῶν, καὶ ἀσπαζέσθαι καὶ κατε-
 φιλεῖν; ὁ ἀγαθός. πάντως ἀν' ἀπέκτεινα αὐτὸν μυριάκις, καὶ μεληδὸν
 κατέτεμον, εἰς δὲ δυνάμει. ὁ χριστιανός. καὶ πῶς τὸν αἵτιον τῆς πιαύ-
 της σωτηρίας, καὶ τρυφῆς τῷ σῷ γεγενημένον * ἀδελφῷ δίκαιον κρί-
 νεις ἀνελεῖν; εἰπέ δέ μοι καὶ ἕτερον πρῶγμα. εἰ καὶ τὸν σὺν ὀφθαλμοῖς
 εἶχες μάλωπα λίαν ὀδυνηρὸν, καὶ θανάσιμον. ἤ θέλησε δι' ἐπὶ τῶν
 σῶν ἐχθρῶν κηρίαν σοι δῖνααι πληγὴν, καὶ γὰρ τίον σε τῆς ζωῆς
 ἀπαλλάξαι ἐκ κηρίας δι' ἐξάμειν, ἐπὶ γὰρ δέ σοι τὴν πληγὴν
 σὺ ἐν ἄλλῳ μέρει τῆς σώματός, ἀλλ' ἢ καὶ τὸν τετραυματισμένον
 ὀφθαλμόν, ἵνα σε, καθ' ὡς ἐφίλω, ταχὺ ταπείνωσιν τῇ ἀπαλλάξῃ. ἐὰν
 συμβεβηκέντ' πληγὴς ὀφθαλμὸς ἐρόσε πύα, καὶ χῶρας, καὶ ὕδατος
 σηπεδόναν, σὺ ἢ τὸ ἀληθινὸς ἀπαλλαγὴς διὰ τῆς πληγῆς ἐκείτης πε-
 λείως ὑγίαναις, ὡς φίλον ἄρα καὶ εὐεργέτην, τὸ δεδωκέναι σοι τὸ πλεονέκτη-
 ῖόν σου

* ὁ καὶ.

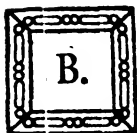
* ἢ ἀδελφόν.

* ὁ καὶ ἢ.

Quæstio ab Agareno Abucaræ proposita.

IX.

Turriano interprete.

Sive Agarenius. Dic mihi, Christum; quem tu dicis Deum tuum esse, cum cruci affixerunt Iudæi, feceruntne hoc, ipso volente, an non volente? A. Volente. B. Non solum igitur sunt nullius pœnæ rei, sed potius habendæ sunt eis gratiæ. A. Responde mihi rursus percontanti, ego cum quotidie Deum tuum, ut tu ais, blasphemis afficio, facio hoc inuito eo, an non inuito? si enim inuito, infirmus, & imbecillis est; sin autem volente, non solum non debet à me pro eo tributum exigi; sed potius munera deberem ferre, quippe qui voluntatem Dei tui expleam. Responde adhuc mihi, cum vos ad regiones Romanorum profecti estis, si quis ex vestris ibi interfectus est, nonne, ut vos docetis, & traditis, in paradysum ingreditur? B. Ita sane est. A. Si igitur tu cum fratre tuo, & filio illuc profectus esses, & ibi militasses, ac postea aliquis Romanus fratrem tuum, aut filium occideret, an tu illum, qui occidit, tanquam inimicum vlcisci deberes, an potius tanquam beneficum honorare, amplecti, & exosculari? B. Immo verò millies sanè occidisssem, & membratim discerpisssem si potuisssem. A. Et quomodo æquum esse iudicas, eum occidere, qui fuit causa filio, aut fratri tuo tantæ, ac talis salutis, ac voluptatis? Responde mihi rursus, si haberes in oculo tuo cicatricem, quæ te dolore afficeret, & mortifera esset, velletque aliquis inimicus tuus plagam infligere mortiferam, & vitam adimere, & opportunitatem nactus, non in aliam partem corporis, quam in oculum vulneratum plagam impingeret, ut te cito, ut dixi, morte afficeret; accideret autem, ut oculus plaga accepta, putrem humorem emitteret, tu verò & dolore liberatus, & oculi sanitatem integram assecutus esses, nunquid tanquam amicum, & bene de te meritum eum aspiceres, qui percussit, & intuens

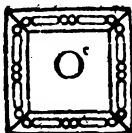
M m 3

non

ἰώρας ἐχθρὸν, καὶ πρὸς τὸ παρῆρσιν αὐτὸς ἀποσκοπήσεις, ἀλλὰ πρὸς
 * f. ἀπαραί-
 τως * ἀπαραίρεσως αὐτὸς μὴ θέλοντος Κυμβῶν ἐστεργε; καὶ εὐηργεῖς;
 ὁ ἀγαθός. ἀλλὰ καὶ κατὰ μέλη αὐτὸν ἐπιμωρῶμεν, εἰ δυνάμειν ἔχον, ἕ-
 ὡς ἐχθρὸν, καὶ δυσμενέειν τὸν ἡτταζόν. ὁ χριστιανός. ἔγω καὶ περὶ ὧν ἡ-
 μάς ἀκροῦται οἱ Ἰουδαῖοι εὐεργετήσαντες διανοῦ.

X.

Πρὸς Ἰουδαῖον ὁ αὐτὸς διελέχθη.

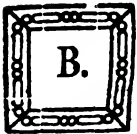
Ἰουδαῖ. ἐγὼ σοι, Φησὶν, ἐκ τῶν γραφῶν διελέγμεθα,
 ἔδεν γὰρ ἔπρεν οἶδα περὶ ταύτης. ὁ χριστιανός. εἰδὲ ἐγὼ
 ταύτης ἀποβῶλλον. ἀλλὰ δεῖ με τοῖς παρῆσιν ἀκροα-
 τῆς προδιασέλλαι τῶς νοῶν τῆς γραφῆς. ὡς περὶ εἴπε
 εἰσελθὼν ἐν οἰκίᾳ ἐξωγραφήμενη Παῦλος εἰ τύχει θεάσειτο τὴν εἰκόνα,
 εἴπη διὰ κυλοδοκίῶν, ὅτι ἔτ' αὐτὸς τὸν Θεοῦ Παῦλ' ἐς κυλοδοκίῶν
 εἰσέκει τῇ ἀναίρεσιν τεφάως. ὅς περὶ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τοῖς ἑλλή-
 φως εἰς Δαμασκὸν ὥρμησε, παρ' αὐτῶν, καὶ φυλακίζων τὴν χριστιανίαν.
 ἔπος ἐστὶ ὁ θεὸς διωάμει μετὰ τοῖς ἐπὶ τὸν χριστιανισμόν ἐπὶ αἰσία,
 καὶ κήρυξ, καὶ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν ἡγούμενος, καὶ τὰς τοῖς
 ὅμοια λέγει, ὅτι εἰκόνη Παῦλος ἐναπνίζων, ἔπειτα διὰ πάντων ἐπὶ τὸν
 εἰκονίζον Παῦλον, ἔστιν ἐκείνη εἰκὼν, ἀναφέρειται. ἐκ τῆς τῶν
 ζωγραφίαν, ἡ τὰς χρώματα. εἰ δὲ εἴποι, ἐκαλῶς ἐξήρησεν ὁ ζωγρά-
 φος τὸν Παῦλον. πλάττει γὰρ ὑπερβολικῶς ὅτι ὡς αὐτὸς πε-
 πώκειν, καὶ τὸν ἐφ' ἑαυτὸν αὐτὸς ἐκ ἐνστάσεως ἐξωγράφῃται, καὶ τὰς
 σκέλη λεπτὰ, ἡ καλοῦσιν ἐργάσασθαι, καὶ ὅσα πιαῦται. ἐκ τῆς τὸν ἐκ-
 τυπῶμενον ἀναφέρωνται, ἀλλ' ἐν μόνῃ περὶ ζωγράφῃται τῇ εἰκόνι. ἔγω
 καὶ ἐν τῇ ζωγραφῇ περὶ τῶν ἀγίων ἐργαζόμενα. τὰ μὲν εἰς τὸν δι' ἐκείνην
 εἰκονίζον καὶ περὶ τυπῶμενον χριστὸν ἀναφέρωνται. τὰ δὲ εἰς ἀν-
 ὅτι, καὶ μόνος περὶ εἰκονίζωνται. δεῖσθαι σοι, ὦ Ἰουδαῖε, ἡ τοιαύτη τῆς γρα-
 φῆς ἀνάγνωσις, καὶ ἀνάπυσξις; ὁ Ἰουδαῖος. ἔχι, καὶ δι' ἐχόμενα γὰρ τὰς
 ἀλλὰ πάντα κατὰ τὴν γραμμὰν, οἷον τὰ εἰς Δαυὶδ λεγόμενα, εἰς ἐκείνην
 μόνον νοῶ. καὶ τὰ εἰς Δαβὶδ, εἰς Ἰσάκ, καὶ Ἰακώβ, καὶ Ἰούδα, καὶ τὰς
 λοιπὰς

non quidem in voluntatem, quam ille habuit, sed in id, quod præter voluntatem illius accidit, amares, & munerares? an verò inimicum duceres? B. Immo magno supplicio afficerem, si possem; & tanquam inimicissimum, & maxime maleuolum cruciarem. A. Sic cogita de iis, beneficiis, quæ nobis inuiti Iudæi attulerunt.

Eiusdem Theodori dissertatio cum

X.

Iudæo.

Turriano interprete.

Ego inquit Iudæus, ex scripturis tecum disputo, nihil enim aliud scio præter has. A. Nec ego has reiicio, sed oportet, vt his auditoribus prius explicem, quomodo scripturas intelligo. Vt si quis domum aliquam ingressus pictam, Pauli, sita ponamus, imaginem spectaret, diceret digitum intendens, indicandi gratia, hic est Paulus Tarsensis, qui stetit consentiens in morte Stephani, qui literis à sacerdotibus acceptis perrexit Damascum, qui custodiæ tradebat Christianos; Hic visione
 480.9. diuina, pœnitentia ductus ad Christianismum conuersus est, & prædicator, ac magister gentium factus, & alia eiusmodi. qui in imaginem Pauli intentus est, ad Paulum, cuius est illa imago, hæc omnia refert, non autem in picturam, & colorem, quæ vidit. si verò dicat, non bene pictor depinxit Paulum; nimium enim latus humeros eius fecit. oculos eius non bene pictura imitatus est, & crura gracilia, aut manca fecit; hæc, & alia eiusmodi non ad Paulum referuntur, sed in sola imagine circumscripta manent. sic sunt, quæ in scriptura de sanctis dicta sunt. alia quidem referuntur ad Christum, qui in illis est figuratus, & præformatus, alia verò ad ipsos, & solos pertinent. Placet tibi Iudæe huiusmodi lectio, & explicatio scripturæ? B. Nequaquam. non approbo hoc, sed literam. vt verbi gratia, quæ dicta sunt de Dauid, de illo tantum intelligo; & quæ de Abraam, Isaac, & Iacob, & Iuda, & de reliquis similiter.

A. Vi-

λοιπὸς ὡσαύτως. ὁ Χρῆς. βλέπε, τί λέγεις, ἔ γίνωσκε, ὅτι μὲν πᾶν τὸν
 τὸν φράσιν, καὶ διέλαλθεν ψύχην ἐν πολλοῖς ποιῆς τ' ἑνὸς. ὁ ἰεὺς. πᾶς
 λέγεις; ὁ Χρῆς. οὐκ εἶπεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, πᾶν τὸν πᾶσαν, τ' γῆν, ἡ
 ὁρᾶς, σοὶ δώσω αὐτὴν, ἔ τῷ ἀπέρματι σου; ὁ ἰεὺς. ναί. ὁ Χρῆς. ἐκυρίωσε
 εἰς τ' γῆς ἐκείνης Ἀβραάμ ποτι; ὁ ἰεὺς. πᾶς γάρ, ὁ μήτε βῆμα ποδὸς
 ἐχρηκὼς ἐκείσε; γὰρ ἡ γὰρ τ' σῶν ἔκ ἡδυνήθη, ἕως ἔσπιν ἡ γὰρ
 κεν. ὁ Χρῆς. οὐκ ἔν ὅτ' ἡ γὰρ λόγος διέπεισιν; ὁ ἰεὺς. μέλλει. φησὶν, δεῖται
 αὐτοῖς τ' γῆν. ὁ Χρῆς. ἀλλ' ἔχ' ἔτ' εἶπεν ὁ θεός, ὅτι μέλλω τοῖς τέκνοις
 σου δῶναι αὐτήν, ἀλλὰ, σὺ καὶ τῷ ἀπέρματι σου. ὡσαύτως ἔ τῷ ἱακῶβ
 εἶπεν. ὅτι πᾶν τὸν τ' γῆν, ἡ ἔδωκα τοῖς πατράσιν σου τῷ Ἀβραάμ, καὶ
 Ἰσαὰκ, σοὶ δώσω αὐτήν, καὶ τῷ ἀπέρματι σου μετὰ σε. ἔ δὲ ἱακῶβ ἐχρη
 βῆμα ποδός, ἀλλὰ καὶ ἐν αἰδοφίᾳ γῆ ἐν Αἰγύπτῳ πελάσθηκεν. ὁ ἰεὺς.
 ὅτι ὁ ἔτ' εἶπεν νοῶν πᾶς γὰρ τὸν θεὸν ποιῆς ψύχην;

Τί ὅτι; ἔ πρὸς τ' ἱακῶβ εἶπεν; εἶθι, καὶ ἑωραγῶν τ' εἶθι ἐκ
 εἰς ἐξελύσθη. πᾶς ἡ, ἡ πᾶς ἐκ τ' ἱακῶβ πᾶς εἶθι ἐγνηθήσαν; καὶ πᾶ-
 λιν εἶπεν αὐτῷ, ὅτι πρὸς κυριώσας σὺν σοὶ ἡοὶ τ' πατρός σου. ἔ αὐτὸς, καὶ
 ἀπέρμα σου κυρίως αὐτῶν. πᾶς εἶπεν οἱ ἀδελφοί σου πᾶσι πᾶσι
 καὶ πᾶσι οὐκ ἔχεν εἰ μὴ ἓνα ἀδελφὸν τ' ἡοῦ; πᾶς ἡ καὶ πρὸς κυριώσας
 ὁ ἡοῦ τῷ ἱακῶβ; τὸν αὐτὸν εἰς μᾶλλον ὁ ἱακῶβ ἐπὶ αἰκίᾳ τῷ τὸν γῆν
 πρὸς κυριώσας τῷ ἡοῦ, ἔ δὲ αὐτὸν ἐκάλεισεν. ἔ δεδοικὼς, καὶ τρέμων
 αὐτὸν διετίλεισεν ὅλον τ' βίον αὐτοῦ. ἀλλὰ, ἔ μὲν πᾶν τὰ ἐπὶ ἐξελύ-
 των αὐτῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐδήλωσεν Μωϋσῆς τῷ πρῶτῳ, ἔ ἄρχοντι τ' ἡοῦ
 ἡοῦ. ὅτι ἀδελφοὶ ὑμῶν ἐσμέν. μεμύσας ὑμῖν διὰ τὸν αὐτὸν μόνον, διὰ
 τῆς γῆς ὑμῶν. ὁ δὲ βασιλικὴ πρὸς σέθεν. οὐκ ἐκκλινῶμεν δεξιὰ, καὶ
 ἀριστερά, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ, ἔ τ' ἄρτον πᾶς ἀγοράσμεν, ἕως αὐτὸ διὰ τὸ
 μεν εἰς τὸν γῆν, ἡ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός. ἔ ἀντιδήλωσεν αὐτοῖς, ὅτι ἔχ',
 καὶ διὰ τῆς διὰ τ' γῆς μετὰ ἐξελύσμεθα, καὶ ἀποκτινῶμεν ὑμᾶς, καὶ
 οὐκ ἀνέτερεψεν εἰς τὸν θεόν, ἀλλὰ, ἔ μᾶλλον ὑπεκύρωσεν, καὶ ἀντί-
 λέγων. ὅτι τ' γῆν πᾶν τὸν, ἡν δέδωκα τῷ ἡοῦ, μὴ πᾶσι αὐτοῖς
 πᾶς ἐξ ἡς. πᾶς ἔν ἐπὶ ἡοῦ ὁ θεός τῷ ἱακῶβ, αὐτὸς εἶπεν; ὅτι πρὸς κυριώσας
 σοὶ ἡοὶ τ' πατρός σου, ἔ οἱ ἀδελφοί σου. ἔ σὺ, ἔ τὸ ἀπέρμα σου κυρίως
 αὐτῶν, καὶ πᾶς αὐτῶν; ὁ ἰεὺς. ὡς ἰεὺς, ὅτι πᾶν τὰ τ' θεὸν ψύχην ποιῆς

διὰ

A. Vide, quid dicas, & scias, quod ad hunc modum loquendi & intelligendi, Deum facis mendacem. B. Quomodo? A. Nonne dixit Deus Abraham; *totam hanc terram, quam tu vides, tibi dabo eam, & semini tuo?* B. Sic est. A. Fuit ne vnquam Abraam Dominus illius terræ? B. Quomodo Dominus, qui neque passum pedis in illa habuit? sepelire enim Sarram non potuit, donec locum emit. A. Sermo igitur Dei excidit. B. Daturus, inquit, est eis terram. A. At non sic dixit Deus, daturus sum eam filiis tuis, sed tibi, & semini tuo. Similiter dixit Iacob; *hanc terram, quam dedi patribus tuis Abraham, & Isaac, tibi dabo eam, & semini tuo post te.* & nec Iacob habuit passum pedis; sed potius in aliena terra, in Aegypto mortuus est. Vides quemadmodum, cum sic intelligis Scripturas, Deum mendacem facis?

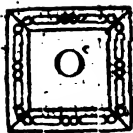
Et quid ad illud, quod de Iacob dixit Scriptura; *gentes, & congregationes gentium ex te exhibunt.* vbi autem, aut quomodo, ex Iacob generatae sunt gentes? & rursus dixit, *& adorabunt te filij patris tui, & ipse, & semen tuum, dominaberis eis.* Quomodo dixit, fratres tui, numero plurium, cum non habuerit, nisi vnum fratrem Esau? vbi autem adorauit ipse Esau Iacob? immo contra potius septies ipse Iacob humi stratus adorauit Esau, & Dominum eum vocauit; & vniuerso vitæ suæ tempore eum timuit. & non solum hæc, sed post tot annos post exitum Hebræorum ex Aegypto, aperte dixit Moyses principi filiorum Esau; *fratres vestri sumus, significate nobis, vt transeamus per terram vestram, via regia gradiemur; non declinabimus nec ad dextram, nec ad sinistram; sed panem, & aquam precio ememus, donec perueniamus, in terram quam dedit nobis Deus, & contra significauit eis clare, inquit, minime, sin autem transferitis, ex terra mea egrediemur, & occidemus vos.* & nõ inuertit hoc Deus, sed potius confirmauit, & roborauit Deus inquit, *terram hanc dedi Esau, ne appropinquetis ei.* & quæ sequuntur. vbi igitur impleuit Deus, quæ dixerat ipsi Iacob, *filij patris tui adorabunt te? & tu, & semen tuum dominaberis eis;* & alia huiusmodi? vides Iudæe, quod vbique Deum propter prauam interpretationem, & intelligentiam scripturæ mendacem

Διὰ τῆς κακῆς ἐρμηνείας σ·, καὶ ἀσυνεσίας; ἔρχ· δι' ἐκ τῷ Ιακώβ
 Φανείς ὁ θεός, ἥνικα ἐπάλασεν μετ' αὐτῷ, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἀπὸ τῶ νυν,
 σὺ κέτι κληθήσεται τὸ ὄνομά σ· Ιακώβ, ἀλλὰ Ισραήλ. καὶ μυριά-
 κισ μετὰ ταῦτα ὁ θεός, καὶ ἡ γραφή, καὶ αὐτὸς αὐτὸν Ιακώβ ἐκά-
 λεσεν. ἢ ἔν· εἰς Διὰ πεπλώκασιν, καὶ ἔτις εἰσὶν ἀβέβαιοι οἱ λόγοι τῶ θεῷ;
 ὁ ἰδ· ἀλλ' ἐγώ, φησιν, εἰμὶ ὁ υἱὸς τῶ Ισραήλ, καὶ ἐμοὶ αἰ ἐπαγγελία.
 ὁ Χριστιανός, ἔρχ· ἀλλ' ἐγώ εἰμι ὁ τῶ Ισραήλ υἱός. ἐν τῷ γὰρ ὅτι τῷ
 Ισραήλ ἐγκαυχᾶσθαι; ὅτι τῷ τρεῖς ἔχεν ἐλὼν, ἢ τὸ σῶμα μέγιστος
 παρὰ τὰς ἄλλας λῶ, ἢ κρᾶπς, ἢ παρηλαγμένῳ ἔχεν μορφῶν;
 ὁ ἰδ· ἔρχ· ἀλλ' ὅτι θεοσεβής λῶ. ὁ Χριστιαν. πῶς οὐ θεοσεβής, καὶ θεο-
 φιλῆς * οὐ τὸ πᾶς Ισραήλ σέβων, καὶ ἀγαπῶν λέγω, ὅτι υἱός εἰμι
 τῶ Ισραήλ ἐξομοίεμεν αὐτῷ πῶς τρεῖς. καὶ τῇ πίστι. ὡς περ γὰρ
 αἱ εὐλογίαι ἦσαν τῶ ἡσῶν τῶ πρῶτον τρεῖς. ἐλθὼν δι' Ιακώβ, καὶ εἶπεν
 τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἐγώ εἰμι ἡσῶν, μὴ ὡν ἡσῶν, τὰς εὐλογίας ἐλάβεν, καὶ
 εἰ μετέτρεψεν αὐτὸς Ιακώβ καὶ δι' ἐμὴ τὸ νοήσῃ τῶ ἀπᾶντι, ἔτω κα-
 γῶ σοι λαμβάνω τὰς ἐπαγγελίας λέγων, υἱὸς ὑπάρχειν τῶ Ισραήλ.

* Cod. Bazar.
 mutilus.

XI.

Θεοδώρετ' Αβρικαρῶ, πρὸς Νεσοριανόν.

ὁρθόδοξ·. Τίς εἶπεν, ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν ἐρεσίν,
 καὶ ἡ γῆ, ὁ υἱὸς τῆς παρθένου, ἡ γοῶν ὁ ἀνθρώπ·. ἢ ὁ
 υἱὸς τῶ θεῷ; ὁ Νεσοριανός, ὁ ἀνθρώπ·. ὁ ὁρθόδοξ·.
 ἀκούω πάσης ἐξουσίας τῶν ἐκ ἐρεσίν, καὶ τῶν ὁπιγείων
 διδομένης τῷ ἀνθρώπῳ τέτῳ, κακῶς, καὶ παρὰ τὸ βέλημα τῶ θεῷ
 πιστῶναι, παρὰ τὸν υἱὸν τῶ θεῷ, ἢ αἰτῶν τὸ πᾶν αὐτῷ ἢ πρὸ οὐ.
 πάντες γὰρ τῶ ἀνθρώπῳ τέτῳ εἰσὶν. καὶ ὅσα αὐτῷ αἰτῶνται, ἢ ἡ πᾶ-
 γίς βασιλείας, ἢ ἐκ ἐρεσίν ἐστὶ. ταῦτα δι' ἐκ πάντων τῶ ἀνθρώπῳ αὐτῷ
 ἢ οὐκ ἀμαρτάνουσιν οἱ παρὰ τῶ θεῷ πᾶσι αἰτῶνται. ἔτ· γὰρ ἔχει τῶ
 ἐξουσία, καὶ ἀμείβεσθαι τῶ θεῷ τὰ χαρίσματα, ἢ εἴπερ δι' αὐτῷ
 θεῷ δι' εὐχῆς παραινέται, * ἢ πᾶσι εἴτ· καὶ ἀλλὰ ὁ δὲ πᾶσι
 λέγων, ἐδόθη μοι πᾶσι ἐξουσία, ἀλλὰ διοικεῖν, καὶ κυριεύουσιν
 ὅσοι εἶπεν αὐτὸς ἔχειν.

* ἢ πᾶσι

Ερώτη

cem facis? nonne cum Deus apparuit Iacob, & cum eo iustabatur, dixit, *iam deinceps non amplius vocabitur nomen tuum Iacob, sed Israël?* & tamen milles & Deus, & Scriptura, & ipsemet se ipsum nominavit Iacob. Quid igitur? an non deciderunt, atque ita infirmi, & instabiles facti sunt sermones Dei? B. At ego, inquit, sum filius Israël; & mihi promissiones factæ sunt. A. Minime; immo ego sum filius Israël. quæ enim re de Israël tu gloriaris? quod fuit capillo crispo, vel maximo corpore præ aliis, vel robustissimus, vel dissimili forma? B. Minime, sed quia erat pius in Deum. A. Omnis igitur cultor Dei, & Deo charus est Israël, & filius Israël, & filius Abrahæ. Quid igitur miraris, si qui Deum Israël colo, & diligo, dico me esse filium Israël, si moribus, & fide similitudinem eius exprimo? sicut benedictiones Esau quidem, primogeniti erant, sed cum venisset Iacob, & dixisset patri suo, *ego sum Esau*, cum non esset, benedictiones tulit, & non mutavit eas Isaac neque postquam agnouit fallaciam. sic ego benedictiones tuas accipio, cum me dico esse filium Israël. Gen. 32. Gen. 27.

Theodori Abucaræ Dialogus contra Nestorianum.

XI.

Francisco Turriano interprete.

A. Catho. B. Har.

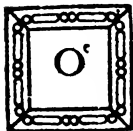
Quis dixit, *data est mihi omnis potestas in celo, & in terra*, filius virginis, id est, homo, an filius Dei? B. Homo. A. Igitur cum data sit omnis potestas cœlestium, & omnium, quæ in terris sunt, huic homini, male, & præter voluntatem Dei faciunt, qui Deum orant, aut ab eo, aliquid quodcunque sit, petunt, siquidem omnia sunt huius hominis, & quæcunque petemus vel regni terreni, vel cœlestis, omnia hæc sunt hominis. vel igitur peccant, qui à Deo postulant, hic enim habet potestatem, & sine pœnitentia sunt dona Dei; vel si oportet adhibere Deo præces, deceptus est hic, & arroganter, & frustra dicit, *data est mihi omnis potestas in celo, & in terra*, cum alius gubernet, & dominetur.

N n 2

Inter-

XII.

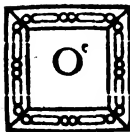
Ερώτησις πρὸς Νεστοριανόν.

ὁρθόδοξος. Τίς τὸ κατ' ἡμῶν χειρόγραφον χρεὸς ἀπέπ-
 σεν λοποθανῶν ὑπὲρ ἡμῶν, δι' ἧς ἐκτίσεως τὴ θανάτου,
 καὶ τῆς φθορᾶς, καὶ τῆς αἰμαρτίας ἡλώθηναι, ὁ θεὸς
 λόγος, ἡ ὁ ἀνθρώπου; Νεστρ. ὁ ἀνθρώπου. ὁ ὁρθό-
 δοξος. τέτρω καὶ τὴν εὐχαριστίαν τῆς ἡμῶν ζωηρίας παροφείρειν
 οφείλομεν, ἐπεὶ αὐτὸς ἐστὶν ὁ εὐαγγέλιος τῶν ἡμῶν. ὁρῶμεν γάρ
 ὡς ἡνίκα τὴν τὴν χεῖρα κατ' ἡμῶν, ἐπὶ τὴν ἡμῶν, καὶ ἀπάλ-
 λυν. ὅτι τὴν εὐχαριστίαν παροφείρειν, σὺ σώματι, καὶ ἀνεξίτηται.

XIII.

Ἄλλη ἐρώτησις.

ὁρθόδοξος. Τίς αἰτία ἐστὶν τὰς χεῖρας. Φέρεται ὅτι ἡ γῆ-
 νησις ἡ ἐκ γυναικὸς. τὰ φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα πᾶσι. ὁ
 σωτὴρ, καὶ τὰ κατ' αὐτὴν πᾶσι. ὁ θάνατος. Ἰδοὺ τὰ
 πᾶσι, τὰ τὴν χεῖρα ἴδια. μετῆλθεν αὐτὰ, ἡ τίς αὐ-
 τῶν ὁ θεὸς λόγος ἐφ' αὐτὴν, ἡ δὲ αὐτῶν ἀνέλαβεν, καὶ ἀνεδέξατο, καὶ
 οἰκονομῶν; ὁ Νεστρ. καὶ πάντα, καὶ φυσικῶς, ἀλλὰ τὸ πᾶσι οἰκονομίας.
 ὁ ὁρθός. καὶ ἐγὼ * Φυσικῶς, ἀλλὰ ὁ οἰκονομικῶς, πᾶσι ἀληθινὰ, ἡ
 μόνον φαντασία, καὶ ἀπείτη; ὁ Νεστρ. ἐχέ, ἀλλ' ἀληθινὰ. ὁ ὁρθός. ὁ ὁρθός.
 λέγομεν, ὅτι ὁ θεὸς λόγος ἐγληνῆθη ἀληθινὰς ἐκ γυναικὸς, καὶ ἐπέστη.
 Ἐδίδωκεν, καὶ τὰ φυσικὰ ἔχεν πᾶσι, Ἐσαυρώθη, καὶ ἀπείτηται. ὅτι
 τὴν τὴν χεῖρα ἐμὴν, καὶ φοβέμεν ὁ αἰρετικὸς ἀνέκραξεν. ἔλεγον
 διὰ τούτων, καὶ ἐδογματίζον ὁ ἀβυσσος ἀλά * ψήφον ἀφορίζων, καὶ
 ἀλάστων τὰ πᾶσι, καὶ τὰ πᾶσι, καὶ τὰ πᾶσι, καὶ τὰ πᾶσι.
 ἡ ὑποδοκνῶν ἔλεγον, ὅτι ὁ θεὸς υἱὸν ἔχει.

* Τὴν. ὁ φυσικῶς
 καὶ,

* Τὴν. διὰ τῶν
 φῶν. C. B. ἡ
 δὴν. v. i. i. o. e.

Εἶτα πάλιν ἐρώτησε τὸν Νεστοριανόν ὁ ὁρθόδοξος. ὁ χρεὸς ἦτο
 ὁ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς αὐτῶν ἐγνώρισεν τὸν θεόν λέγον
 ὁ Νεστρ. ἐχέ. τὸν οἱ ζωόντες αὐτῶν Νεστοριανοὶ βλάσφημον ἡγήσα-
 μενοι τὸ ῥῆμα, ἐπετίμησαν τῷ τῆς αἰρέσεως αὐτῶν ὑποερασιζοντι ἐξ-
 ἀρχῃ ὅτι ἐχέον ἐπέχοντι, καὶ ἀπείτησαν ἀπ' αὐτῶν.

Ἄλλος

Interrogatio contra Nestorianum.

XII

Turriano interprete.

Quis nostrum debitum soluit moriēs pro nobis, quo debito soluto, nos à morte, & corruptione peccati liberati sumus, Deus verbum? an homo? B. Homo. A. Huic igitur agere gratias pro salute nostra debemus; Si quidem ipse est auctor beneficij huius erga genus humanum. videmus enim quod dum debitū quod Deo debebamus, erat contra nos, interimebat nos, & perdebatur, postquā verò hoc debito liberati sumus, salui facti sumus, & reuiximus.

Alia interrogatio.

XIII

Turriano interprete..

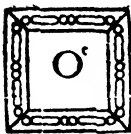
Quatuor sunt Christi. verbi gratia, ortus ex virgine, naturales & culpa vacantes passiones, crux, & passiones crucis, & mors. Hæc quatuor propria Christi, trāstulit ne in seipsum, aut aliquid ex ipsis Deus verbum? an nihil eorum assumpsit, suscepit, & sua fecit? B. Omnia profecto suscepit non naturaliter, sed œconomicè. A. Esto, non naturaliter, sed œconomicè; sed quæro vtrum verè, an falsò, an fallaciter? B. Minimè, immò verè. A. Igitur dicimus, quod Deus verbum verè ex virgine genitus est, esuriuit, sitiuit, naturalesq; passiones habuit, & crucifixus, & mortuus est. his conturbatus, & tortus hæreticus, clamauit. dicebat autem hæc, & docebat Abucaras distinguens δὴ ἰσχυρῶς, id est, minutè, & subtiliter, veluti ad calculum omnia reuocās, explicans res & personas; sicut contra Agarenos demonstrauit quod Deus haberet filium.

Rursus interrogauit Nestorianum. A. Christus, id est, homo in ventre matris suæ cognouit Deum verbum? B. Nequaquam. Tunc Nestoriani, qui aderant, arbitrati blasphemiam esse, quod responsum erat, reprehenderunt illum, qui hæresim Nestorij defendebat; & discesserunt ab eo.

Nn 3

Dia-

XIV.

* ΑΜΘ Διάλογος πρὸς Νεστο-
ριανόν.

Νεστοριανός. Διό τί θεοτόκον τὴν μαρίαν ὀνομάζετε, καὶ ἔτι μάλλον χριστόκον; ἀποδείξον ἅκ τῆς γραφῆς τὴν θεοτόκον φωνῶν. ὁ ὀρθόδ. ἀποδείξον διέ μοι σὺ τὴν, χριστόκον; ὁ Νεστορ. ναί. Ἔ γάρ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις ἔτως λῶ. μνησθε θείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πατρὸς ἐξ ἧς. ὅτι ἂν ἡ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν γέννησαι, διήλυν, ὅτι χριστόκον ὀνομαδοῖσεται. ὁ ὀρθόδ. ἐγὼ τὴν φωνῶν αὐτῶν ρητῶς λεγομένην ἀπήτησαι, ὅπερ καὶ σὺ τὴν, θεοτόκον, παρ' ἐμοῦ ἐζήτησας. εἰ δὲ τὸ αὐτὸ τὸ ὅτι τὴν ἀποδείξῃς πιῇ, καὶ γὰρ διὰ μωρίαν ἅκ τῆς γραφῆς χρησέων ἀποδείκνυν θεὸν τὸν Χριστὸν, συναποδείκνυμι, ὅτι καὶ ἡ αὐτὴν περὶ θεοπύκον ὁφείλει ὀνομάζεσθαι. πῶς γὰρ ἔθετόκον ἡ θεὸν ἔχουσα; ἡ εἶπε, εἴπερ πλμῆς, τῇ τῆ βασιλείας μητρὶ, ὅτι ὅτι ἐγέννησας βασιλέα; καὶ ὅτι ὅτι εἰ μήτηρ τῆ βασιλείας; διό τί δὲ καλεμένης αὐτῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔκαλεῖς τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἰησοῦτόκον; ἀλλὰ ὑπερβας ἔτι Ἰησοῦ ὄνομα, ὀνομάζεις αὐτὴν Χριστόκον. ὅπερ διέ σὺ ἐποίησας ὅτι ἔτι Ἰησοῦ ὀνόματι περὶ δραμῶν αὐτὴν, καὶ τὸ Χριστός, ἅκλεξάμεν, τὸ γὰρ καὶ γὰρ περὶ δραμῶν τὸ Χριστός, ὄνομα, καὶ τὸ θεός ἅκλεξάμεν τὸ πρῶτον, καὶ κύριον, καὶ ἐξαίρετον. ἅκ γὰρ ἔκρετινος μίρας, ὅτι ἅκ τῆ χείρον, αἱ περὶ ἡγορία τίθενται. καὶ μάλιτα περὶ τῶν ἐπαγνάντων, καὶ πμῶν βελομένων.

Ὁ Νεστορ. ἀλλ' ἐὰν εἴπω θεοπύκον, ἐμφαίνω τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱόν, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐξ αὐτῆς γεννηθέντα. ὁ γὰρ θεός ἀπολύτως λεγόμενος, μὴ ὁπιφύρων τὸ ὑποστατικὸν ἰδίωμα τῆς πατρότητος, ἡ υἱότητος, ἡ τῆ πνύματος, τὴν ἀγίαν ὅλυν τριάδα ἐσήμεν. ὁ ὀρθόδ. ὅτι ἔρηκας ἀληθῆς, ἀλλὰ περὶ φασίως περὶ φασίως ἐν ἀμαρτίαις. ἐπεὶ ἀνάγνωθι τὴν ἀρχὴν τῆς περὶ ῥωμῆας ὁπιφύλης Παύλου. ὁ Νεστορ. Παύλ. διέλ. Ἰησοῦ Χριστοῦ κλητός ἀπόστολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ. ὁ ὀρθόδ. τί ἐστιν,

Dialogus cum Nestoriano.

XIV.

Francisco Turriano interprete.

Quare Mariam Theotocon nominatis, & non potius Christotocon? demonstra ex scripturis vocem Theotocos. A. Demonstra tu mihi vocem Christotocos. B. Nonne Iesu Christi generatio sic erat? *Cum enim desponsata esset mater eius, & quæ sequuntur, igitur quæ genuit Iesum Christum, sanè Christotocos nominabitur.* A. Ego hanc vocem, expresse dictam petiui, sicut tu vocem Theotocos. quod si ad hunc modum demonstras, ego etiam cum infinitis auctoritatibus scripturæ Christum Deum esse probo, simul probo, quæ ipsum peperit, debere Theotocon nominari, & quomodo non Theotocos dicenda est, quæ Deum filium habet? aut dic, si audes, matri regis, non genuisti regem, neque mater regis es? Quare cum vocetur Iesus Christus, non vocas matrem eius Iesutocon? Sed potius prætermisso primo nomine Iesus, vocas eam Christotocon? quod igitur tu fecisti in nomine Iesus, cum præterito nomine Iesu, nomen Christi elegisti, hoc ego etiam feci, prætermisso nomine Christus, nomen Deus elegi primum, & proprium, & excellens. à meliore enim parte, non à minore appellationes sunt, ac nomina imponuntur ab iis præsertim, qui laudant, & honorare volunt.

Matth. 1.

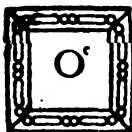
B. At si dico Theotocon, significo Patrem & Filium, & Spiritum sanctum ex ipsa genitos esse. qui enim absolute dicit Deus, & non indicat hypostaticam proprietatem paternitatis, aut filiationis, aut Spiritus sancti, totam Trinitatem significavit. A. Nequaquam, quod dicis, verum est, quin potius excusas excusationes in peccatis. Lege enim principium epistolæ ad Romanos. B. *Paulus servus Iesu Christi segregatus in Evangelium Dei.* A. Quid est iste Deus? & qualis persona? B. Tota Trinitas. A. Rectè mentitus es in caput tuum. Lege quæ sequuntur.

Rom. 1.

ἔστιν, ἔτ' ὁ θεὸς, ἡ γυν, ποία ὑπόστασις; ὁ νεϛ. ἡ τριαδὲς ἔλη. ὁ ὁρ-
 ρόδι. ὁρρῶς ἐψόσω κτ' τῆς ἐαυτοῦ κεφαλῆς· ἀνάγνωθι καὶ ἐχόμε-
 να. ὁ νεϛ. ὁ περὶ ἐπιγραφῆς ἀλφάβητων περὶ φητῶν αὐτῶν ἐν γραφαῖς
 αἰγίαις περὶ τῶν ὑἱῶν αὐτοῦ, τῶν γυρομένων ἐκ πατέρματος· Δαυίδι κατα-
 σάρκα. ὁ ὁρρ. τί ἐν; ὁ Χριστὸς υἱὸς ἐστὶ τῆς αἰγίας τριάδι· ὁρρῶς
 τὴν σὺν κακῇ γίαν ἐλεγχόμενον; ἀνάγνωθι καὶ τὴν πρὸς ἐθ' αἰ-
 γας. καὶ αὐτὴ γὰρ ἐλέγχει σε τὴν κακίνοιαν. καὶ πολλὰ καὶ τῆς
 θείας γραφῆς περὶ φανῆς ὁ τῆς αἰρέσεως ἐλεγχῶν. πολλὰ καὶ γὰρ
 μονοῦ πύσεται· τὸ, θεὸς, ὄνομα, ὅτι ὁ υἱὸς λέγειται ὡς πατήρ, καὶ θεὸς
 ὡς λόγος. καὶ πάλιν ὁ θεὸς ἐστὶν· Παῦλ· φησὶν περὶ τῶν υἱῶν.
 ὁ ὡς ὅτι πάντων θεός. καὶ ἑτέρω πιαῦται πλῆσι. ἀλλ' ἐχολή μοι
 νυνὶ διηπορεύειν πρὸς χρήσεις, πλῆλως τοῖς τὴν ἀλήθειαν ἐκζητήσιν,
 καὶ οὐκ ἐρεσιτικῶς ἀντιλέγεσιν, ἰκανῶς δὲ ταῦτα.

XV.

Πάλιν πρὸς νεσοριανόν.

ὁρρῶδι. ἀλλὰ τί λέγειται ὁ Χριστὸς Χριστός; ὁ νεσορ. ὅτι
 ἐχεισιν αὐτὸν ὁ θεὸς πνύματι αἰγίῳ. ὁ ὁρρ. τίς ἐν
 ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ θεὸς λόγος, ἡ ὁ αὐθροπῶν; ὁ
 νεσορ. μὴ γένοιτο λέγειν ἡμᾶς, ὅτι ὁ θεὸς λόγος ἐχ-
 ρίσθη, ἀλλὰ ὁ αὐθροπῶν. ὁ ὁρρ. αὐθροπῶν ἐν ἐστὶν ὁ Χριστός
 εἰ γὰρ ὁ Χριστός, αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός, αὐθροπῶν διὰ ὁ Χριστός
 καὶ ἐπὶ τοῖς ἐστὶν ὁ θεὸς λόγος παρὰ τὸν αὐθροπῶν κατ' ὑμᾶς, ὁ αὐ-
 θροπῶν αἰρεῖται ἀνὰ μέρ· ὁ Χριστός. τί ἐν ἐαυτοῦ,
 καὶ ἄλλας ἀπατῶν τις λέγει, ὅτι ὁ Χριστός
 θεός, καὶ αὐθροπῶν ἐστὶν;

Ερώ-

sequuntur. B. *Quod ante promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis de filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem.*

A. Quid igitur? Si Christus & filius vnus est sanctæ Trinitatis, non vides conuictam esse malitiã tuam? Lege etiam principium epistolæ ad Hebræos quod tuam quoque malam mentem redarguit. & in multis locis scripturæ planè hæc hæresis redarguitur, sæpenumero enim nomen Deus de vna persona filij dicitur. Sicut, *Deus erat verbum*, & rursus Paulus, de filio ait, *qui est super omnia Deus*, & alia eiusmodi plurima. Sed non est nunc mihi otium ad congerendum auctoritates. Sed iis, qui veritatem inquirunt, & non contentiose contradicunt, satis sint hæc.

10AN.1.

Rom.9.

Alius Dialogus contra Nestorium

* eruditum.

XV.

* deest in nostro Græco codice.

Turriano interprete.

A. Quare Christus dicitur Christus? B. Quia vnus cum Deus Spiritu sancto. A. Quis igitur est vnus, Deus verbum, an homo? B. Absit, vt dicamus, vnctum esse Deum verbum, & non hominem. A. Homo igitur est vnus. Si igitur qui vnus est, ipse est Christus, Christus autem est homo, & alius est Deus verbum præter hominẽ vestra opinione, Christus igitur * *id est, secundum partem est homo. quomodo ergo & vos ipsi, & alios fallitis, cum dicitis Christum esse Deum & hominem?*

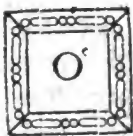
* hoc argumento redarguitur Nestorianus, cum non dicis Christum esse *id est, secundum partem* verbum, & *id est, secundum partem* hominem, id est, ex parte verbum, & ex parte hominẽ.

Oo

Quæ-

XVI.

Ερώτησις ἀπίστου πρὸς αὐτὸν
γνησμένην.

Απισ. Οὐχί, Φησὶ, ἐκ παῖσι, καὶ πατράσιν τὸν Θεὸν
εἶναι λέγετε; ὁ χριστιανός. ναί. ὁ ἄπισ. ὡσαύτως καὶ
ἐν τῇ κυρίᾳ ἡμῶν παρθένῃ, καὶ μητρὶς αὐτοῦ, τί ἔν
τῷ πατρὶσιν ἐν ἐκείνῃ; ὁ χρισ. ἀπὶ μοι. ἔκ' αὐτῆς ἐνοήσας,
καὶ ἀναλογίζῃ τῇ ἡδύσῃ σου * γνησθημένην παράγματος, πῶς αὐτῇ
ἐνοήσας, τῶν παραγμάτων ἐκείνων ἐν τῇ σὺ τοῦ μετὰ χωρῶντων, ἢ
μᾶλλον ἔσθ' οὐκ ἐκείνων ἀποφαιτῶν; ὁ ἄπισ. ἔσθ' οὐκ ἐκείνων
ἀποφαιτῶν, εἰς ἐκείνην, καὶ τῇ πρὸς νοερότητι. ἡμεῖς καὶ πατρίδου-
τῶν δηλονότι. ὁ χριστιαν. λέγομεν ἂν πὺν σὺν νῦν, καὶ ἐν πῶς παρ-
μασιν, ἐν οἷς ἐκείνην καὶ ἀδελφῶν, εἶναι, καὶ ἐν σοὶ, ἀλλ' ἐχ'
ὁμοίως ἐν σοὶ, καὶ ἐν ἐκείνοισ. ἐν σοὶ μὲν γὰρ ἐστωδῶς ἡνωμένῃ ἐστὶν
ἐν ἐκείνοισ διὰ ἐχ' ἔως. ἔτω μοι ὡς ἐξ ὑποδείγματός. νοὶ τὸν
Θεὸν λόγον ἐν τῇ ἰδίᾳ σαρκί. καὶ ὁπλῶκα ἐν τῇ παρθενικῇ μήτρᾳ
ἡμῶν, καὶ μὲν πὺν τῆς ἐστωδῶς κατ' ὑπόθεσιν ἡνωμένοι, καὶ σεαρ-
κώμενοι, καὶ πατράσιν τῇ παρθενίᾳ, καὶ ἐστωδῶς πὺν διήκωνται,
καὶ ἀποκρῶνται. ἀλλ' ἐ τῇ αὐτῇ ἐν τῇ ἰδίᾳ σαρκί, καὶ ἐν τῇ πα-
τί. καὶ γὰρ φέρει τὰ πάντα τῇ ῥήματι τῆς διωάμεως αὐτοῦ. * ὁ
Θεὸς διὰ, καὶ ὑπὲρ πάντων ὑποδείγματός ἐστι, καὶ ἐμφάσις ἰναὲς
νοήσας, ἐκ τῶν ὄντων, λαμβάνομεν ὅτι ἔσθ' ὑπὲρ
τὰ ὄντα, καὶ ποιητὴ τῶν
όντων.

* In altero ex-
emplari Bana-
rico, hac perio-
dum subexi-
sit.

* Ερωτήθη

Quæstio ab infideli Abucaræ proposita.

XVI.

Turriano interprete.

Nonne, inquit, Deum in omnibus, & vbique esse dicitis? A. Ita est. B. Erat autem similiter in ventre virginis, & matris suæ; quid igitur amplius in illa fuit? A. Dic mihi, cum tu cogitas, & mente reuoluis, ac consideras res, quas iam cognitās habes, quomodo ea intelligis? transferuntur ne res illæ in mentem tuam? an potius mens tua ad illas pergit? B. Mens mea ad illas peruadit easq; contemplatione intelligentiæ spectat. A. Dicimus ne igitur mentem tuam in rebus, in quibus versatur, & quas meditatur, similiter atque in te esse? minime, in te enim vnita mens est secundum substantiam; in rebus verò ipsis non ita: sic exempli causa, intellige mihi Deum verbum & in propria carne, & quando erat in ventre virginali, & post partum secundum substantiam, & hypostasim vnitum, & incarnatum; & vbique esse prouidentia, & operatione vniuersum gubernantem, & continentem, * non tanquam aliter substantia, aliter operatione. non enim in *roseis* substantia ab operatione separata est, sed in eodem * ipso in propria carne secundum hypostasim, & in vniuerso, Deus autem supra omne exemplum est, quamuis enim quasdam manus, & adiumenta intelligentiæ è rebus accipimus in auctore omnium, qui supra omnia est; non tamen *non tamen*, id est, secundum idem ipsum existimandum est esse hoc, quod omnia, quæ sunt supra substantiam superat.

* *Codices Bar-
natici hic sunt
moniti. Inro-
grum exem-
plar Turria-
nus habuit, &
Genebrard.
* In tēp autē,
id est, in eadē
diuinitate, in-
quit Turria-
nus.*

—S) (So

Oo 2

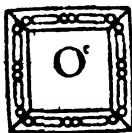
Quæ-

XVII.

* ἡρωτήθη.

* C.B. παρὰ
πιστῶ.Sichabet tism-
lu in codiceGræc. In Tur-
rianis codice
pleraq; parsti-
tuli pars con-
textum erat, ut
apparet ex
versione.

* Ερωτήθη ἀβραμῆς * παρ' ἀπίστου πῶς τῷ χει-
ρὶ τραυῶς δότοφνησμένοις, ὅτι οὐ μὴ ἡρωτηθεὶς ἐξ ὕδατος, καὶ πνέ-
ματός, καὶ μὴ εἰσελθὼν εἰς τὴν βασιλίαν τῶν ἐραυῶν, δλωατὴν ἐστὶ
τοῦτο παρὰ τῆς παρρησίας αὐτῶν δικαίως μὴ βασιλιώδεντας εἰ-
σελθόντας εἰς αὐτὴν. καὶ ἀπεκρίθη.

Χειρὶς ὑπὲρ σκηνῶν ἐβασιλιώθη, ὡς παρὰ καὶ ἀπὸ τῶν
νεν ὑπὲρ πάντων. ἐγὼ γὰρ φησιν, ἐμαυτὸν ἀγιάζω
ὑπὲρ αὐτῶν. πολλὰ ἀλλὰ καὶ ῥωμαπικῶς ἐβασιλιώθη-
σαν. Β. πῶς τῷ δλωατίν; Α. οὐκ οἶδας, ὅτι ἐπάνη

οἱ δότοφνησκοντες ἀπὸ δλωατῶν, ἀλλ' ἐν ταῖς σιχαίσις ἀναλύονται, ἐξ
ὧν καὶ σωτέθησαν; Β. ἔτι οὐκ ἔχει. Α. γέγραπται οἱ ἐπὶ κεντηθῶς
τῇ λόγχῃ τὴν πλῆρην ἐξέρχεται αἷμα, καὶ ὕδωρ ἐκ τῆς πλῆρως
αὐτῶν. Β. καὶ ἔτι γέγραπται. Α. οὐκ ἐν ἀναλύειν τοῦτο ἐν ταῖς σι-
χαίσις ἐκείναις ἐξ ὕδατος ἡγίασαν τὰ πάντα, καὶ ἐβάπλισαν τοῦτο με-
μελισμέναις, καὶ ἀναλύειντας εἰς τὰ σιχαῖα. Β. τέτρω τῷ λόγῳ καὶ
οἱ ἀπίστοι, καὶ πάντες ἀπὸ τῶν ἐβασιλιώθησαν οἱ παροπιοῦντες; Α.
καὶ. ἀλλὰ μόνον τὰ ῥώματα τῶν πιστῶν, ὧν αἱ ψυχαὶ ἐν τῷ ἁδῶν ἡα-
πλῶνται ἐκείναις τῷ χριστῷ, ἡ τῆς ἀγίας αὐτῶν ψυχῆς, ἡ τῆς δυνάμεως
αὐτῶν. ὡς παρὰ γὰρ ἡ πρὸς ἀγωγὴν, καὶ ῥύαξ ὕδατος ζῶντος δύνδρα
πολλὰ περὶ πηρότα, καὶ περὶ πυρὸς δυνάμειν ἔχον, τὰ μὲν περ-
πλῶς νεκρὰ, καὶ ξηρὰ, τὰ δὲ ἐν τῷ ζῶντι. τί δὲ οἱ σοῖ; πάντες τὰ
δύνδρα, ὧν ἀπὸ τῆς τῷ ὕδατος ὡφελῆται, καὶ ἀνιμῶνται τὴν πόσην,
καὶ τὴν ζωὴν, ἡ μόνον, τὰ δὲ ἐκ τῆς ζωῆς ἔχοντα δυνάμειν, ἡ τοῖς ἐκ τῆς
τῶν γὰρ πλῆρως ξηρὰ, καὶ δὲν περὶ τῶν ὕδατος ὡφελῆται. ἔτι οὐκ
καὶ δὲν ὡφελῆθησαν οἱ ἀπίστοι ἐκ τῆς τῷ ὕδατος ἐκεί-
νης εἰς τὰ σιχαῖα ἀναλύσας.

* *

Quæ-

Quæstio ab infideli Abucaræ proposita.

XVII

Interprete Turriano.

B. Infidelis. Quomodo cum Christus clarè dicat, & pronunciet, *qui non est natus ex aqua & Spiritu sancto non intrabit in regnum cælorum*, fieri potest, ut qui ante aduentum eius fuerunt iusti, non baptizati in

Ioh. 3.

id ingrediantur? A. Quia Christus pro illis baptizatus est, *ego enim*, inquit, *pro illis sanctifico me ipsum*. Cæterum *Quamvis*, id est,

Ioh. 17.

corporebus etiam baptizati sunt. B. Quomodo hoc fieri potuit? A. Nescis, quod qui moriuntur, non penitus in nihilum intereunt, sed potius in elementa, ex quibus compositi sunt, resolvuntur? B. Sic est. A. Scriptum est, quod latere lancea aperto, sanguis & aqua ex latere eius fluxit. B. Sic sane

Ioh. 19.

scriptum est. A. Illâ igitur aquâ resolutâ in elementa Christus omnia sanctificavit, baptizavitque divisos, & resolutos in elementa. B. Hac ratione infideles etiam, & denique omnes baptizati sunt, qui ante fuerant mortui. A. Minimè, sed

sola corpora fidelium, quorum animæ cum descendit ad infernum Christus, id est, sancta eius anima, in eum crediderunt. Sicut enim si quis aquæ ductus, aut riuus multas arbores habeat iuxta consitas, alias quidem omnino extinctas, & aridas, alias verò adhuc viuentes, & virides, quid tibi videtur, an omnes arbores, quas aqua tangit, vtilitatem capiunt, & *qualitatem, ac vitam hauriunt? an illæ solæ, quæ vim habent

*Turri. legit

recipiendi, & eliciendi? quæ enim ex toto siccæ sunt, nihil eis prodest aqua, sic infidelibus nihil profuit aqua illa, quæ in elementa abiit.

*Ioh. 19.

O o 3

Ex

XVIII.

* *Carnum.*
* *ex ore seu Vi-*
na Voce Dama
sceni.

* *Hæc disserta-*
tiunculam non
reperi in Bama-
ricis codicibus;
Itaq; Græcum
textū attexe-
re non licuit.

* *Dicit Sarrac-*
enus quod si-
cus Moyses lu-
daismū prædi-
cavit, & Chris-
tiſmū Christi-
nismū, sic Ma-
chometum Ma-
chometismum.
& sicut illi re-
cepti fuerunt
per prædica-
tiōē, sic Macho-
metū receptum
esse.

Exod. 3.

Exod. 4.

Ibid.

Ex confutationibus beati Theodori Epi-

scopi * Charran cognomento Abucara, * *Δὲ πονῆρος Ιουδ-*
ου Δακτυλίου contra Sarracenos.

Interprete Turriano.

ARR. Dic mihi Episcopo, erat ne mundus ido-
latriæ deditus, antequam Moyses Iudaismum
prædicaret? Theod. Erat. Sarr. Quando Moy-
ses docebat Iudaismum, vtra pars mundi vide-
tur tibi in Deum pia, quæ Iudaismum amplexa est, an quæ
perseveravit in idololatria reiecto Moyse? Theod. Quæ am-
plexa est Iudaismum. Sarr. Postea, cum venit Christus præ-
dicans Christianismum, vtra pars videtur tibi pietatem co-
luisse, quæ Christianismum amplexata est, an quæ in Iudaif-
mo permanfit fixa? Theod. Quæ Christianismum amplexata
est. Sarr. Postea cum venit * Machometus prædicans Macho-
metismum, vtra pars videtur pietatis in Deum cultrix, quæ
Machometismum accepit, an quæ in Christianismo remansit
reiecta lege Machometi? Theod. Quæ remansit in Christia-
nismo. Sarrac. Conclusionem rationis non consentaneam
sumptionibus intulisti. Theod. Non est mihi necesse conclu-
dere ex falsis propositionibus. non enim sicut putasti, digni
fuerunt fide & approbatione, Moyses & Christus, quia præ-
dicabant, & docebant, vt iam sic etiam Machometo creda-
tur, quia prædicabat, & docebat. sed audi, vnde vterque habi-
tus est dignus fide. quando mittebatur Moyses à Deo, re-
spondit. Ecce vado, & dicent mihi, non apparuit tibi Dominus, neque
Deus misit te, quid faciam? & ait ad eum Deus, quid est hoc, quod ha-
bes in manu tua? & respondit, virga. & dixit ei Dominus, proice
eam, & proiecta conuersa est in serpentem. & rursus cum ser-
pentem manu prehendit, versus est in virgam. Postea dixit ei
Deus, mitte manum tuam in sinum tuum, quam cum misisset, pro-
tulit eam leprosam. Et rursus immissa, educta est sana, & ait
Deus

Deus illi. *Si non crediderint primo signo, neque secundo, fac ex aqua sanguinem.* atque ita fecit Moyses, & habita est fides verbis eius propter opera. Sic est, an non? Sarr. Sic sanè. Theod. Venit Christus, & se esse à Deo missum fidem sibi fecit non tantum testimonio & prophetia Moysis, sed post illam missionem signis etiam, & prodigiis, & variis virtutibus, fidem confirmavit. Sarr. Quibus nam istis? Theod. Conceptu sine semine, matre sine viro, & ortu ex virgine. mutatione aquæ in vinum. & post hæc, non obscura, sed omnibus valde manifesta oculorum cæcis restitutione, leproforum sanatione, paralyticorum corroboratione, & variorum morborum curatione, ostensione diuinitatis in monte, dæmonum expulsionem, saturitate multorum millium ex paucis panibus, & piscibus; mortuorum, tanquam è somno excitatione, & denique, ut semel dicam, instauratione naturæ, in quibus exciderat; & lapsa erat. Quid ais ad hæc Sarracene? an minoribus signis quàm Moyses fidem sui fecit Christus? Sarr. Nequaquam. Theod. Sic igitur à Moyse prænunciatus. & tot, actantis signis à Deo venisse declaratus, edicit discipulis suis: *Lex & Propheta usque* *Ioh. 2.
Ioh. 9.
Matth. 2.
Matth. 10.
Matth. 17.
Matth. 11.
Ioh. 6.
Ioh. 11.*
ad Ioannem baptistam; qui habet aures audiendi audiat. Vbi igitur sit Propheta vester, non est obscurum, *Luc. 16.*

Egón-

Mahometem non esse ex Deo.

XIX.

Iacobo Gretsero Interprete.

CONSVETUDINE receptum est apud Sarraceno-
rum hypocritas, vt si in Christianum incidant, sa-
lute eum nequaquam dignentur, sed statim di-
cant: Christiane, testimonium; quod vnus & in-
communicabilis Deus Mahometem adsciuerit sibi seruū &
Apostolum. Et hæc ipsa quidam ex huiusmodi hypocritarum
numero Abucaræ proposuit. Cui ille respōdit; an non tibi suf-
ficit, quod falsi testimonij condēnaris, nisi & alios falsa testari
incites? B. Non dico falsum testimonium. C. Omitte igitur di-
cere, Mahometem à Deo missum esse. B. Nequaquā. Sed quod
testatur pater meus, testor & ego. C. Si vera esse oportet, quæ fi-
liis traduntur à Patribus, sequitur & Samaritanos, & Iudæos, &
Scythas, & Christianos & Græcos rectam fidem colere, quia
omnes isti eam persuasionē habent, qua à maioribus suis im-
buti sunt. Et quid nam diuersum ab his continet tua religio,
qui patri tuo fidē habes; hoc enim & gentibus, quæ pecudum
ritu viuunt, solenne est. B. Cum me in dubitationē conieceris,
cedo precor, an non & tu ea, quæ à patre edoctus es, sentis ac
doces? C. Vtiq; Sed me pater meus alia docuit; & te pater tuus
alia. B. Et quæ nam te docuit pater tuus, & quæ nam me pater
meus? C. Pater meus docuit me, vt recipiam Prophetam iam
olim prænunciatum, vel qui per signa & prodigia sibi fidem
conciliat: vtrisque tuus Mahometus destituitur: Nullus enim
ex veterum Prophetarum numero quidquā de illo tanquam
de Propheta vaticinatus est, neq; ipse signis & prodigiis fidem
sibi adstruxit: B. Imò verò, quia Christus in Euangelio dixit:
Mitto vobis Prophetam nomine Mahometū. C. Atqui Euan-
gelium nullam eius mentionem facit. B. Faciebat, sed vos ex-
punxistis. C. Si quis ad Iudicem ferat chirographum aduersus
fænoris debitorem, quod nihil eorum, quæ poscuntur, conti-
neat, quid statuit iudex, vt talis actor recipiat? B. Nihil. C. Igi-
tur ex Euangelio nihil habetis. B. Etiam si ex Euangelio nihil
habeam, attamē ex signis, quæ patrauit, fide dignus Prophetas
pp
appa-

Φήτης. Χρυσίαν. παῖον ζημεῖον ἐπίησεν; ὁ Βάρβαρⲟ εἰς ψαδῆ
 μυθολογίαν τραπῆς, καὶ μηδὲν ἀληθὲς εἰπῆν διωληθεῖς, ἡσού-
 χασεν.

XX.

Ἐτέρω ἐρώτησις, ὅτι ὁ μωάμεθ ἐχθρὸς λῷ τῃ
 θεῷ. καὶ ὑπὸ δαίμονⲟ ἠνωχλεῖτο, δι'
 ὑποδείγματⲟ.

ἰπότης τῆς ὑπὸ ἔρανον κλίσεως διαποδῶν, κατὰ χώ-
 ρας πινὸς οἰκήτορας ἐγνώ λαιδορουῦτας αὐτῷ, καὶ πα-
 ροινοῦτας αὐτῷ τὸ κρέτⲟ, χολωθεῖς στρατοπεδάρ-
 χην πινὰ πρὸς αὐτὸς ἀπίσειλεν. τὸν, λαιδορεῖν πινύσσι-
 πα, καὶ εὐφημεῖν διδάζοντα, ἢ μὴ περθεμένους ξίφει πμωρησάμενοι.
 ὁ δὲ πινὼ χώρην τῷ ὕβρεως κατὰ λαδῶν, χρημάσι δωροδοκηθεῖς πιν
 βασιλεία μάλλον ὕβριζεν αὐτὸς περθεύετο. ἀντὶ τῶν χρημά-
 των ἔγγραφοι περθεύετο πινὼ ἰδιοχέρως αὐτοῖς χαράζας, ἀρ' ἐπὶ τοῦ
 ἱαδῶτα διὰ πρῶτον ἀξιοῦται πολυμήσαντⲟ τῷ βασιλεῖ δις μακρότερον
 οἰμῶν ἐδῆς. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις, καὶ μέχρι τοσούτης πρὸς ἐλάσσειν αὐτῷ
 νίας, ὅτε πινὼ αὐτῷ διαποδῶν πινὰς παρορμήσεις, ἀντὶ τῆς
 λαιδορείας χρυσὸν λαδῶν; ἐρεῖ δὲ αὐτῷ πρὸς αὐτὸν, ὅτι ὁ μεμη-
 νῶς τῶν Αἰγυπτίων ψαδο περθεύετο μωάμεθ. καθὼς ἐν τοῖς ἐαυ-
 τῷ ψαδίσμασιν ἐυρίσκειται καμπάζων. ἔλεγε γάρ διαμονιῶν, ὅτι ὁ
 θεὸς με ἀπίσειλεν ἐκχύσαι τὸ αἷμα τῶν λεγόντων τὸ θεῖον, φύσει
 τρεῖς πίστετον. καὶ πάντων τῶν μὴ ἔτω λεγόντων, ὁ θεὸς, μουσῆξ. ὁ
 θεὸς (Φυροπῆκ)ⲟ, ὅς ἐκ ἐγνήσην, ἐδῆ ἐγνήση, ἐδῆ γένονεν αὐτῷ
 αὐτῷ μερῆς τις. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ θεολογία μεμνηνός. γνήσητορα Φω-
 τῆς, ἀγασμῷ περθεύετο δένεμενⲟ εἶναι τὸν θεόν. καὶ ὡς λαιδορεῖς,
 καὶ τῆς θεότητος ὕβρεως, ξίφει ἡμωρήσειται. παρὰ θεῷ κεκελεῖται
 τὴν χρυσίαν ἐκομπίζετο. ἀλλὰ χρημάσιν ἐξαμελιούεις, περθεύ-
 ρησεν αὐτὸς τὸ δόπος εἰλοῦται αὐτὸν ὕβριζεν, ὡς ἦτο, ὁ δαίμονις.
 καὶ ἵνα μὴ τις ἡμῶς ὑπολάβῃ ψαδο γορεῖν διαμονιῶντα αὐτὸν ἐνο-
 μάζοντας, ἀναγνώτω πινὼ παρ' αὐτοῖς ἱστορίαν ὀπιγγραμμένω.
 Συγγνώ-

apparet. C. Quale signum fecit? Barbarus ad falsa commenta conuersus, cum nihil veritati consentaneum adferre posset, conticuit.

*Alia interrogatio, specie exempli, quod

Mahometus fuerit hostis Dei, & à Dæmone obsessus.

Interprete Gretsero.

XX.

* *Melius diceretur dissertatio.*

SI vniuersæ terræ Dominus ira accensus in prouinciæ alicuius incolas sibi conuicia dicentes, & potentia maiestatiq; suæ illudētes, mitteret ad illos quempiam belli ducem, qui à maledictis auerteret, ad benedicta autem conuerteret; gladio in immorigeros animaduersurum: ille verò in contumeliosorum hominum regionem delatus, pecuniisq; delinitus magis ad maledicta in regem iacienda inflammaret, & hanc suam inflammationem proprio chirographo cōfirmaret; num vllus maior & capitalior isto hæc talia auso Regis hostis reperiri posset? Haud equidem arbitror. Fortè dicat quispiam: Et quis eò insanix processit; vt pecunia accepta liberâ faciat Domini sui calumniis incessendi copiam? Cui respondeo; hunc ipsum esse insanum Agarenorum Pseudopropheta Mahometum, prout in propriis suis mendacis gloriatur. Professus enim est velut à Diabolo actus, se à Deo missum, vt effundat sanguinem eorū, qui affirmant, numen diuinum esse personis trinum; & omnium illorum, qui non dicunt; *Deus est solus seu solitarius vnica persona constans, qui neque genuit, neque generatus est; neque consortem vllum habuit.* Hæc enim est insanientis Theologia, vt genitorem luminis, & sanctificationis productorem neget esse Deum, & vt Christianos, qui hoc profitentur, tanquam iniuriosos & calumniatores, gladio trucidet, idq; sibi à Deo mandatum iactat. Attamen ære demulsus, concessit, vt eum, à quo homo ille à Dæmone agitatus se missum ferebat; insectarentur. Et ne quis arbitretur nos falsa dicere, cum Dæmoniacum nominamus; legat, quæ apud illos circumfertur, Historiam, cuius in-

Pp 2

scriptio.

* παρόντες

Συγγνώμη τῆς Σαίσα. γυνὴ γάρ αὐτῆς αὐτῆς. Ἐποπιδιομένειν αὐ-
τῶν μοιχαλάται, πρὸς οὗτον γονεὺς αὐτῆς αὐτῶν ἐξεδίωξε. καὶ μετ' ἡ-
μέρας Συγκαθήμενοι αὐτοῖς, ἔπεισε διαμονιζόμενοι, καὶ σπεύδον-
τες, ὥστε λέγειν οὗτον * παρόντες, χρησιμώδημα βαρύντατον ἐπ'
αὐτὴν κατῴχεσθαι. καὶ ἔξ βραχὺ αἰσθηψάμενοι, ἡρώτηθη, ἵνα τὸ
ῥαγμαῖς οὐκ ἐξέφη, κατῴχεσθαι ἐπ' ἐμὲ Συγγνώμη τῆς Σαίσα, καὶ ὡς
ὕψ' ἀγγέλει πληροφορηθεὶς εἶναι αὐτῶν τῆς ὑποψίας καθαράν,
ἀνέλαβον αὐτῶν.

XXI.

Ερώτοις ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἐλαττόνων κηρύγματ' ὁ
Βεβαίωται τὸ Χριστιανῶν δόγμα.

ὡν ἐλλογίμων Σαρακηνῶν περὶ τῶν τῆς ἰδίας τῶν λό-
γων εὐπερεπεία, Συναγαγὼν οὗτον ἑμὸν δῆσας, ἵνα ὡς
ἀνίκητον δογματιστὴν τῆτον θωμάσῳσι, Φησι πρὸς τὸν
Ἐπίσκοπον. ἤκουσα ὅτι καυχώμενος ἐπαγγέλλῃ βεβαίῳ
τὸν Χριστιανισμόν, καὶ δὲ τὸ δοκῆντων εἶναι ἐν αὐτῶν ἐλαττωμάτων.
Θεόδωρε, ἵνα τὸ γὰρ αὐτῆς γνέε, Φησι. ἀλλ' ὡς ἤκουσας. Βάρβ. καὶ
τῆτον μὴ διωκο, ἵνα αὐτοῖς; Θεόδ. ἐξέσται μὴ ἔχον μετ' Σαρα-
κηνῶν δογματίσαι. Βάρβ. καὶ ἐν τῇτον δὲ μνηστῆς, μηδὲ ἐγὼ ἔχοιμι αὐ-
τῶν μετ' Χριστιανῶν δογματίσαι. Θεόδ. ἔπειρον ἵνα Συγκατέθετε πε-
θεῖν; Βάρβ. ὅπερ Συγκατέθετε, τῶν τὸν καὶ γὰρ. Θεόδ. ἔγὼ γὰρ τῶν τὸν
ἐμὲ γὰρ πῶσις, ἐκ τῶν Σαρακηνῶν χάριν αὐτοῖς ἐστὶν αὐτοῖς
χαραζόμενοι. σὲ δὲ καὶ πολλὰ λαλήσης, ἔδενος ἀξίον ἡγοῦμαι οἱ
Χριστιανοί. ὁ Σαρακηνὸς δὲ πρὸς τῆτον γαλάσις, τῶν τῶν Ἐπισκόπων
περὶ τῆτον θωμάζων Φησι. ἄγε, ὡς Ἐπίσκοπε, λαλήσωμεν. Χρυσ.
ἐρωτῶντι μοι δόξα κέρητι. Σαρ. ἐρώτα, ὅσα βέβαια. Χρυσ. πόσαι εἰσὶ
μοίραι τῶν ἀνθρώπων; Σαρ. οὐκ οἶδα. Χρυσ. πάντως, ὅτι τρεῖς. Γε-
φοί, μέσσι, μωροί. Σαρ. Σύμφημι. Χρυσ. εἰσιν ἐκ τῶν τῶν τῶν
τῶν τρεῶν καὶ μία, κατὰδεχομένη ἐκτερωμένον θεὸν ἔχον; ὁ δὲ Σα-
ρακηνὸς, ὅτι δὴ ἀγχιτυρεῖ τῆ νικαὶν γεγονῶς, μηδὲν μελλήσας Φη-
σι, ἔδὲ μία Χριστιαν. πρὸς τῶν ἀκρεβῶς, μὴ Συναρπασθῆς, καὶ νικαὶν
πρὸς τὸν

scriptio. *Dimisso Saiffæ.* Hæc enim vxor eius fuit: quam adulterij suspectam, ad parentes remisit; postque aliquot dies in familiarium congressu à Dæmone correptus corrui, vt præsentēs dicerent; eum grauissima vi cœlitus afflatum instinctumq; esse. Paulò post, recepta mente, percôtati sunt, ecquid nam viderit? quibus ille: Decidit super me repudium Saiffæ, & ab Angelo certior factus, adulterij crimine absolutam, denuò in contubernium admisi.

Dogma ad cōfirmationem Christianismi ex vocibus humilibus, & abiectis prædicationis Euangelij.

XXI.

Turriano interprete.

VIDAM ex peritis Sarracenis cum audisset de Episcopo federetq; cum aliis decem ex magistratibus, fecit eum accersiri: confusus enim eloquentiæ suæ cōuocauerat eos, vt laudem inuicti doctoris ab eis ferret. ingresso autem Episcopo, & sedere iusso, audiui, inquit, Episcope, gloriari te, idq; profiteri, posse Christianismum confirmare ex humilibus & abiectis. Theodorus aut cum audaciam, & confidentiam illius nosset, verū, inquit, audisti. Sarr. Si hoc assequi non poteris, Quid vis pati? Theod. Vt non habeam amplius potestatem disputandi cum Sarraceno. Sarr. Et si hoc poteris; nec mihi facultas, & potestas sit cum Christiano differendi. Theod. Quid aliud pacisceris, te passurum? Sarr. Quod tu pactus es, idem & ipse. Th. Non est idem, si enim me à sermone Sarracenorum excludas, magnam gratiam ab eis inibis, & rem gratissimam eis feceris. tu verò, etsi multa loquaris, nullius momenti esse putāt Christiani. ad hoc cum grauitè risisset, miratus fiduciam Episcopi ait Sarracenus: * Nullo pignore contra nos vicissim pacto, age iam Episcope loquamur. Th. Responde percontanti. Sarr. Percontare, quæcunq; libet. Th. Quot sunt sortes hominum? Sarr. Nescio. Th. Tres omnino sunt. Sarr. Quæ istæ? Th. Sapientes, mediij, stulti. Sarr. Concedo. Theod. Est ne aliqua pars ex his tribus vel vna, quæ approbet habere se Deum crucifixum? tunc Sarracenus quasi iam prope vicisset, nihil cunctatus, nulla, inquit.

* Hæc desunt in
Ban. Græc
codd.

Pp 3

quit.

προσδοκῶν ἡ τῆς θῆς. Σαρακ. ἔμεταμελῶμαι. Φησι. μὴ ἔχοις πο-
 τι Φρονίμω. ἡ μέσῳ, ἡ μωρῷ καταδέχεται θεὸν ἔχεν ἐσωρευμένον.
 Χρυσ. σὺ κεν οἱ χριστιανοὶ, κατὰ σέ σὺκ εἰσὶν ἀνθρώποι, ἐν οἷς πάν-
 τως εἰσὶ, καὶ σοφοί, καὶ μέσοι, καὶ μωροί. ὁ δὲ Σαρακλῶδες ἀπορή-
 σαι, καὶ ἐν μεταμέλει τῷ *

* ἔχῃ.

ἔχῃ τῆς ἀποφάσεως γεγωνὺς ἀπλυσ-
 ῶν ἐστραπεῖς. Χρυσ. οἱ χριστιανοὶ ἡμεῖς, τὸ τέταρτον τῶν ἀνθρώ-
 πων ἐσμεν, ἡ καὶ πλείον. καὶ σὺ πῶς ἀποφάσκειν τοιμᾶς, μηδὲ-
 να τῶν ἀνθρώπων εἶναι καταδεδιχόμενον ἔχεν θεὸν ἐσωρευμένον;
 Σαρακ. καὶ τίνι τρέψῃ φῆς, αἱ τρεῖς τῶν ἀνθρώπων μοῖραι, θεὸν ἐ-
 σωρευμένον ἔχεν καταδέξαντες; διὰ πρεῖμα γὰρ ἀγνοῶν τῆς κατα-
 dochῆς πύτης τὸ ἀπορήτην αἶπον. Χρυσ. ὡς ὑποεχόμενον πρὸ βρα-

* f. εὐπλῶν χέως, εἴκενυμι διὰ τῶν διοκύντων σοι παρ' ἡμῖν * ἀπλῶν δογμα-
 νελ ἐλαττω- των, τὸ χριστιανῶν διόγμα κυρεῖται, καὶ βεβαιῶδες. Σαρακ. διέξεν.
 Χρυσ. ἵνα μὴ τὰ κατ' ἐκαστον ἐπιζητῶν τῷ λόγῳ διὰ τρέψῃ, σὺν τομῶν

μάται.

μαθῶ δ' ὅσω σοι ποιεῖται πλὴν ὑπογεγραμμένῳ. θὰ τοιγαρὲν εἶναι ὑμᾶς
 οὗτο' εἰκατῶν ἐθνῶν ἄρχοντας, εἰδωλολατρῶν δηλονότι. ὁ μὲν ἐλ-
 λήνων. ὁ δὲ ῥωμαίων. ὁ δὲ φεράγκων, καὶ ἄλλῳ ἄλλων. ἐξ αἰφ-
 νης δὲ ὑμεῖς ἐπέση ἀνθρώπων, ξένῳ, πτωχός, καὶ ἀειδὴς τὸ Φαι-
 νόμενον καὶ μὴ πολλὰ τῆς παρρησίας πᾶσιν ἐδόθη. διὰ τί παλαιᾶ-
 σθε, ὡς ἀνθρώποι, τῆς εὐσεβείας, περπιμῶντες πλὴν ἀσέβειας; ὡς εἰ-
 κε δὲ, ἀπεκρίθητε, καὶ ποτὶ πῇ ἐστὶ, παλαιᾶ πρε, ἡ ἀσέβεια, ἥς πλὴν ἀ-
 σέβειας περπιμήκαμεν; ὁ δὲ φησιν· τὸ λατρεῖν θεῷ ἐσωρευμέ-
 νω. τῷ γὰρ ἐστὶν ἡ ὄντως, εὐσεβεία. ὑμεῖς δὲ ἀκύντες, καὶ οὗτο' ὁ

* ὡρμήσατε διόντας βρύχοντες, * ὡρμήθησαν φονδεῖν αὐτὴν. σὺκ ἐχρύσατε δι-
 νελ ὡρμήθη- καὶ πάλιν ἀναλαβόντες πλὴν ἐρώτησιν, ἐπὶ ἐμῇ, ἀπεκρίθητε, τῷ γ

π.

σφῶς τὸ διωπαρεαδεκτὸν σὺ κήρυγμα. ὁ δὲ φησιν. ὁ ἡδὲ θὺ θεῷ
 κατὰ βας ἐξ ἔρανης ἐκ γυναικὸς ἐσπικώθη. καὶ γεγωνὺς ἀνθρώπων,
 ὡς βρέφῳ ἀνετράφη. καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ζητῶμεν ὅς εἰς ἀγ-
 πθον φυγαδῶσαι. κακεῖθεν ἀνελεθῶν, κρατῆται, ραπίζεται, ἐμπύ-
 πται, καὶ πλὴν κεφαλῶν καλὰ μὴ καλαφίζεται. κακκίλιν χλαμύδι
 ἐμπυζόμεν ὅς ἐνδύεται. καὶ ἀκάνθινον σέφανον περὶ τῆς. σωρεῖ-
 ται, καὶ ἐξ ὅς ποτίζεται. καὶ πλὴν παλαρεῖν τῇ λόγχῃ νύβεται, καὶ

θ

quit. Th. Aduerte bene, ne *surripiaris, & cum speras vincere, * *πρωδρ-*
 victus reperiaris. Sarr. Non me pœnitet inquit, auertat Deus, *πρωδρ;*
 vt vllus vnquã prudens, vel stultus, vel medius profiteatur ha- *ne imprudens*
 bere se Deum crucifixum. Th. Igitur Christiani opinione tua, *decipiari.*
 non sunt homines, in quibus omnino reperiuntur sapientes,
 & medij, & stulti. Hic Sarracenus dubitans, & sententiæ celeri-
 ter dictæ pœnitēs, obstupuit pudens. Christiani, inquit Theo-
 dorus, qui sunt duæ partes * hominum cum dimidia, profitē- * *ἡμετε-*
 tur habere se Deū crucifixum. Sarr. Et quomodo ais tres par- *τέτακτον,*
 tes hominum voluisse habere Deum crucifixū? Dubito enim, *dimidiū qua-*
 quia ignoro causam occultam amplectēdi hanc professionē. *tuor sunt duo;*
 Th. Doceo quomodo, vt paulò antè promisi, quia per ea dog- *ἔξ dimidiū*
 mata, quæ tibi apud nos vilia, & humilia vidētur, dogma Chri- *duorum est ὁ*
 stianorum confirmatur, & stabilitur. Sarr. Doce. Th. Ne sin- *num.*
 gulis commemorandis longum fiat, breuem tibi descriptio-
 nem facere aggrediar. Pone igitur esse vos decē principes po-
 pulorū, idololatricorum scilicet, alium Græcorum, aliū Ro-
 manorum, alium Gallorum, & aliorum alium, & derepente a-
 desse vobis hominem peregrinū, turpi specie ac forma, squa-
 lidum, pauperē, * nudis pedibus, sine virga, vna tunica, sine x- * *Hac non sunt*
 re, & argento. & magna confidentia, sic clamantem, o homi- *in Bavarico*
 nes, quid ita erratis, vt impietate pietati anteponatis? vos ve- *exemplari.*
 rō vt par est, respondisse; & quæ ista miser, pietas, cui impieta-
 tem anteposuinus? illum autem dixisse: Deum, crucifixum
 colere, hanc enim esse veram pietatem: vos autē audientes, &
 dentibus stridentes ad delendum eum aggressos esse, neq; ta-
 men potuisse: & rursus ponamus vos, repetita percunctatio-
 ne, respondisse: edisserere nobis planè istam tuam improbabile
 prædicationem; illum autem sic exorsum esse; filius Dei è cœ-
 lo descendens ex muliere carnem assumpsit, & factus homo,
 tanquã infans, nutritus est; & ab inimicis inquisitus, in Aegy-
 ptum fugit; & inde reuersus, capitur, pugnis impactis ceditur,
 caput arundine percutitur, conspuitur, coccinea chlamyde il-
 lusus, induitur, corona spinea redimitur, crucifigitur, potio a-
 ceti adhibetur, & latus lancea transfigitur, & cum clamore di-
 xit; *Deus Deus meus, vt quid me dereliquisti;* animā emisit, mortuus
 sepulturæ mādatur. & tertio die resurgit, ne videatur fefellisse
 audito-

* hac duo verba
videntur re-
dandare.

θιέ μὲν, θιέ μὲν, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; ἐβόησεν. καὶ τὴν ψυχὴν ἐξέ-
πύσεν· καὶ τῷ ἑφ' ὧν νεκρὸς καλύπτεται, * ὁπίπῃ εἶπε, καὶ τριήμε-
ρ(ον) ἐκ τῶν ἀνίσταται. ἵνα μὴ διζῇ ὅτ' ἀκύνοντας φρεναπατᾶν.
ὡς μεγαλορρήμων φενακίζομεν(ον). ταῦτα ἔν' ἀκύνουσιν, ἀπεκρίθη-
ται. ὦ ξένη, ἀλλ(ον) πῶποτε ἐμή σε φανῇ ἀφρονέστερ(ον). εἴπα τί τὸ
ἐπάγγλμα τῷ ταῦτα παύοντ(ον) πῶς εἰς αὐτὸν πεισθήσῃ; ὁ δὲ φη-
σι. σκληρογυνία, ἡ δολιγὴν δόσχη. πολυλαμίας ἀλλοτρίωσις, τῷ
παύοντι τὴν διζήσιν, καὶ τὴν ἐτέραν παρέχιν, ἀγγαρεύομενον μί-
λιον ἐν, διὸ σωμαπέρχειται, τῷ τὸ ἱμάτιον ἀφαιρμένῳ, καὶ τὸν
χρῆμα περσεκδύσσειται, ὅτ' ἐχθρὸς ἀραπαῖν, ὅτ' λοιδορεῖται,
καὶ καταρωμένους ἐυλογεῖν, καὶ ὑπερδύχειται. καὶ ἀπεκρίθηται. τίς
ἐστὶ τοῖς ταῦτα καρπεῖν ἀνεχομένοις, παρ' αὐτῶν ἀμοιβή; καὶ πρὸς
ταῦτα εἶπεν. Ἐν ταῦτα μὲν ἔδεν. ἀλλ' ἀφ' ἧς ἐγάρησας διὰ τῶν
ἑφ' ὧν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, ἀμφιλαφῆς, καὶ δαψιλεσέτη γηθήσεται
τῶν ἀγαθῶν ἡ δόξα λαοῦς τῶν αἰωνίων παρ' αὐτῶν πῶς ταῦτα φιλά-
ξῃσι. καὶ πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθηται. ὦ αἰθρῶπι, τὸ μὲν ἀδυνάει τῷ
ἀλγίστῳ κηρυττομένῳ, περ φανῆς. καὶ τὸ διυκατέρθωτον τῷ ἀλγί-
στω, περ δόλων. ἡ δὲ ὑπὲρ τῶν ἀνταποδόσεων, καὶ λίαν μα-
κρὰ, καὶ ἀμφιλεκτ(ον). καὶ τίς ἐστὶ, ὁ τὴν τοιαύτην θρησκείαν ὑπε-
ελθῶν ἀνεχόμεν(ον); ὁ δὲ φησι· εἰπατέ μοι, ἐτέρῳ πῶς ἀνέχεται ἡ
κτίσις διελθῶν, καὶ ὑπερβασαδὺ μᾶλλον, ἢ τῷ κτίσαντι; ἀπεκρίθη-
ται δὲ, ἔδαμῶς, ἀλλὰ τῷ κτίσαντι. ὁ δὲ φησι. Φέρε τί μοι τυφλὴν. καὶ
ἀχθῆντ(ον) τυφλῆ, ἐβόησεν ὁ κήρυξ. σὺ λέγεις τυφλὴ ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ
Χριστοῦ Ναζαρεῖ, τῷ τεχθῆντ(ον) ἐκ Μαρίας ἐν Βηθλεὲμ, καὶ φυγόν-
τ(ον) εἰς αἴγυπτον. τῷ, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων κρατηθῆντ(ον), καὶ ὅτι ξύλον
κρεμασθέντ(ον), ὅξος περ, καὶ χολῶν ποποθῆντ(ον), καὶ τὴν πάλιν ἐν τῷ
γῆντος ἐν λόγῳ, καὶ τῷ ἑφ' ὧν καλυφθέντος, ἀνάβλεψεν. ὁ δὲ παρὰ
τίκα ἀνέβλεψε, καὶ τῇ αὐτῇ ὀπκλήσθ' λεπτοῦς ἐκαστῆρι. καὶ πᾶν
τὰ θῶματα ἐποίησεν. ὅθεν ἡμεῖς, καὶ πάντες οἱ θεασάμενοι σφῶν, καὶ
μήσοι, καὶ μωροὶ, ἀναμφοδόλως ἐγνωσαν πᾶν γένος αἰθρῶν, ὅτι
θεός, καὶ θεὸς ὅς ἐστιν ὁ Ναζαρεῖος. καὶ ταῦτα ἐκυσίως ὡς πηγὴ δι' αἰτίας
ἵνα τὰς τῶν ὁρώντων ἀφροσύνας λαοθάνασιν. ἰδὲ, σὺ δίδεσται κατὰ
τὴν

auditores; tanquā magnificis verbis vsus, & eos compto sermone decepisse. deinde hæc audientes respondisse, ô peregrine, nemo vnquam te imprudētior apparere poterit. Sed quid tandem qui hæc passus est, iis, qui in eum credunt, præcipit? illum verò dixisse: multam duritiam vitæ, abstinere à voluptatibus, alienū esse à multis nuptiis; percutienti maxillam dexteram, præbere sinistram; detrahenti pallium addere insuper tunicam; angarianti te ad vnum milliare, ire cum eo duo; inimicos diligere; conuiuantibus, & nos maledictis prosequentibus, benedicere, & pro eis precari: Vos autem interrogasse: Quæ patienter ista sustinentes manet ab illo remuneratio? * (illum verò respondisse: Nulla equidem in præsentivita: sed in nouissimo die, cum mortui ex sepulchris excitabuntur, vberima & largissima æternorum bonorum merces illis dabitur, qui hæc custodire in animū induxerint: vos autem contrā retulisse: Imbecillitas eius, quem prædicas, manifestata est; nec minus clara difficultas præstandi huius promissi: Adde quod retributio ob tot incommoda tolerata nimis diu differtur; & præterea anceps est. Et quis fuerit, qui talem religionem amplecti velit?) illum autem dixisse: dicite mihi, patitur ne creatura, vt vlli potius seruiat, & subiecta sit quam creatori? Ad quæ vos: nequaquam, illum verò, adducite mihi cæcum, & cæco adducto, clamauisse prædicatorem; tibi dico, cæce, in nomine Iesu Christi Nazareni, qui natus est ex Maria in Bethleem, & fugit in Aegyptum, qui à Iudæis captus est, & percussus, & consputus, & crucifixus, & in ligno crucis clamauit; *Deus Deus meus, vt quid me dereliquisti*, cui aceti, & fellis potio data est, & lancea latus apertum, qui & in sepulchro humatus est; respice; ille autem continuò respexit, & eadem inuocatione Leprosos mundabat; dæmones expellebat; paralyticos sanabat; mortuos suscitabat, vnde vos, & omnes, qui viderunt, viri, & scæminæ, iuuenes, & senes, sapientes, & stulti, & medij, omne denique genus hominum citra vllam dubitationem cognouerunt Deum esse, & Dei filium Iesum Christum Nazarænum, qui hæc volens passus est propter causam aliquam, quæ mentem eorum, qui viderunt, hæcenus la-

* Hæc, quæ patienter sustinentes in nouissimo die, cum mortui ex sepulchris excitabuntur, vberima & largissima æternorum bonorum merces illis dabitur, qui hæc custodire in animū induxerint: vos autem contrā retulisse: Imbecillitas eius, quem prædicas, manifestata est; nec minus clara difficultas præstandi huius promissi: Adde quod retributio ob tot incommoda tolerata nimis diu differtur; & præterea anceps est. Et quis fuerit, qui talem religionem amplecti velit?) illum autem dixisse: dicite mihi, patitur ne creatura, vt vlli potius seruiat, & subiecta sit quam creatori? Ad quæ vos: nequaquam, illum verò, adducite mihi cæcum, & cæco adducto, clamauisse prædicatorem; tibi dico, cæce, in nomine Iesu Christi Nazareni, qui natus est ex Maria in Bethleem, & fugit in Aegyptum, qui à Iudæis captus est, & percussus, & consputus, & crucifixus, & in ligno crucis clamauit; *Deus Deus meus, vt quid me dereliquisti*, cui aceti, & fellis potio data est, & lancea latus apertum, qui & in sepulchro humatus est; respice; ille autem continuò respexit, & eadem inuocatione Leprosos mundabat; dæmones expellebat; paralyticos sanabat; mortuos suscitabat, vnde vos, & omnes, qui viderunt, viri, & scæminæ, iuuenes, & senes, sapientes, & stulti, & medij, omne denique genus hominum citra vllam dubitationem cognouerunt Deum esse, & Dei filium Iesum Christum Nazarænum, qui hæc volens passus est propter causam aliquam, quæ mentem eorum, qui viderunt, hæcenus la-

Qq

tuit.

τὴν ὑπερῆσιν ἡμῶν, τὸ τῶν χριστιανῶν δόγμα βεβαιούμενον, ἐκ τῶν
ἐν αὐτῇ διοκύντων ἐλαττωμάτων.

XXII.

Ἐτέραι ἐρώτησις δεικνύουσα εἶναι τὸν ἐυλογώ-
μενον ἄρτον, ζῶμα χρεῖς.

Ἄρθρον. Διὰ τί, ὁπίσκοπε, ἐμπαύζετι ὑμῆς οἱ ἱε-
ρεῖς οὗτοι χριστιανούς, ἐξ ἐνός ἀλόγου δι' ὃς ἄρτου προ-
τιήντες ὠπτημένους; καὶ τὸν μὲν εἰς κοινὴν ἑατὴ βρω-
σιν, τὸν δὲ πῖς λαοῖς καὶ βραχὺ μερίζοντες, σῶμα
χρεῖς ὀνομάζετε. καὶ ἄφισιν ἀμαρτιῶν παρέχαι αὐτὸν πῖς με-
λαβούμενοι διωδόμενον διὰ βεβαιώσεως. ἄρα ὑμᾶς αὐτοὺς ἐμπαύζε-
τε, ἡ οὗτοι, ὧν ἄρχετε; χριστιανούς. ἔτι ἡμᾶς, ἔτι ἐκείνους ἐμπαύζομεν.
βαρβ. πῶς με οὕτως ἐκ τῆς γραφῆς σε, ἀλλ' ἐκ κοινῶν, καὶ ὁμολο-
γούμενων ἐνοσιῶν. χρεῖς. καὶ τί λέγεις; ἄρτον. ἔστι γίνεσθαι καὶ σῶμα;
βαρβ. ἐκάπερον ἀπορῶ μέρους τῆς ἀντιφάσεως ἀποκρίνασθαι. χρεῖς.
ποσὲπον σε ἡ μητὴρ σε γιγνύμενη; βαρβ. ἔχῃ, ἀλλὰ μικρόν. χρεῖς. καὶ
τίς σε ἐμεγάλυνει; βαρβ. θείοντες. καὶ τῆς, ἡ τροφή. χρεῖς. οὕτως
ἄρτον σε γέγονε σῶμα. βαρβ. σύμφημι. χρεῖς. καὶ πῶς σε ἄρτος
γέγονε σῶμα; βαρβ. τὸν τροπὸν ἀγνοῶ. χρεῖς. διὰ τὸ λαίμαξ ἡ βρω-
σις, καὶ ἡ πόσις εἰς τὸν στόμαχον κατέρχεται, ὡς εἰς χύτραν. περικυ-
μένον δι' ἐτὶ σωμαχὸν τῆς ἡπατος. θερμὸν οὐκ ἐστίν, ἐψύχεται ἡ τροφή, καὶ
χυλῶται. καὶ τὸ μὲν παχυμερές, κάτω χωρεῖ. τὸ δὲ λεπτομερές,
καὶ κεχυλωμένον, ὁπίσθεν ἀφίεται. ὡς θερμὸν δὲ τὸ ἥπαρ, καὶ συμφω-
δίως ὑπάρχον, ἀνασῶν, καὶ αἵματι. καὶ ὡς δὲ ὀχετῶν ἅπαντα τὸ
ζῶμα διὰ τῶν φλεβῶν καταρδύει, μερίζον τὴν ἐν τῷ στομάχῳ
χυλωθεῖσαν τροφὴν, καὶ ἐν αὐτῇ αἵματιωθεῖσαν, ἐκατέρω τῶν
μερῶν συμμεταβαλλομένῳ, οἷον ἐστὶν ἐκείνο, ὅς τοις ὅς τοις, μυελὸς
μυελόν, νέρους νεδρὸν, ὀφθαλμοῖς ὀφθαλμόν. θελὲς τρεῖς, δέ-
ματι δέρμα, ὄνυχιν ὄνυχα. καὶ ἔτι γὰρ ἡ τῆς βρέφους ἡσυχία
αὐξήσις, ἔστι ἄρτος αὐτῇ γιγνόμενος σῶμα, καὶ τῆς πόσις αἵμα-
βαρβ. οἶκε. χρεῖς. τὸν αὐτὸν τροπὸν γίνεσθαι τὸ ἡμέτερον τοῦ ἐμπαύ-
ζοντος.

tuit. En demonstratum est tibi, sicut pollicitus eram, nostram Christianorum prædicationē iis, quæ in ea videntur vilia, & humilia, confirmari.

Aliud dogma, quo demonstratur, panem myltica benedictione fieri corpus Christi.

XXII.

Turriano interprete.

IN alio conuentu Sarracenus cœpit percontari, age Episcopo, quare vos sacerdotes illuditis Christianis? ex vna farina duobus panibus confectis vnum in cibum cōmunem relinquitis, alterum in particulas partitum, populis distribuitis, nominatisque Christi corpus; & remissionem peccatorum eis præbere affirmatis. vobis ne illuditis, an iis, quibus præfecti estis? Th. Neque nobis, nec illis illudimus. Sarrac. Suade mihi non ex tua scriptura, sed ex communibus, & concessis notionibus. Th. Quid ais? panis non efficitur corpus Dei? Sarr. Ad vtramque partem contradictionis respondere dubito. Th. Genuit ne te tam procerum mater tua? Sarr. Minimè. Th. Sed quantum? Sarr. Paruum. Th. Ecquis te procerum fecit? Sarr. Alimentum, Deo volente. Th. Panis igitur factus est tibi corpus. Sarr. Intelligo. Th. Et quomodo panis factus est tibi corpus? Sar. Modum ignoro. Th. Cibus potusque per guttur in stomachum, tanquam in ollam demittitur, demissus complexu stomachi, & calore hepatis coquitur, & in chylū vertitur, & pars crassior deorsum secedit, pars autem tenuis versa in chylum fluitat; hepar verò vt calidum, & molle attrahit, & in sanguinē mutat. & per venas, tanquam per ductus aquarum, totum irrigat corpus, alimentum, quod in stomacho mutatum est in chylum, & in sanguinem in se singulis membris distribuens, vt quodque illorum est, ossibus os, medullæ medullam, neruo neruum, oculis oculum; capillis capillos; cuti cutem; vnguibus vngues. atque ita pueri infantis in virum accretio, mutato illi pane in corpus, & potione in sanguinem. Sarrac. Ita videtur. Theodorus. Eodem modo

Qq 2

cogita

ελον. τίθησι γὰρ ἑπὶ τὴν αἰγίαν τρεπίζων ὁ ἱερεὺς τὸν ἄρτον, ὁμοίως
καὶ τὸν οἶνον. καὶ δίδωμι ὁ ἑπικλήσει αἰγία. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κα-
θεῖσι, καὶ ἑπικοιτᾷ πῆς περικειμένοις. καὶ τῷ περὶ τῆς θειότητος
αὐτῶν, εἰς σῶμα. καὶ αἷμα χρίσῃ τὸν ἄρτον, καὶ τὸν οἶνον μεταβά-
λῃ. ἢ χ ἡ τιον, ἡ τὸ ἡπαρ τὴν τροφὴν, εἰς τὸ εἶ ἱνὸς ἀνθρώπου σῶ-
μα, ἡ εἰ δίδως ὡς πάν, δίδωσθαι τὸ πανάγιον πνεῦμα, ὅπερ τὸ ἐν
ἡπαρ δίδωσθαι ἐκπλεῖν; βαρβ. δίδωμι φησὶν καὶ ἐνείξας ἡ σ-
χασεν.

XXIII.

Ἐτέρω ἐρώτησις. ὅτι ὁ χριστὸς γεγωνὸς ἀνθρώ-
που, θεὸς ἀληθινὸς ἐστίν.

Ἀρβάρ. Ὁ χριστὸς εἶπεν, ὅτι εἰ δίδωσθαι ὁ υἱὸς
ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ εἰδέν, ἐὰν μή τι βλέπη τὸν πατέ-
ρα ποιεῖντα. πῶς ἔν θεός ἐστιν, ὡς φατέ; ὁ μὲν δι-
νώμεν ἀφ' ἑαυτοῦ π. χρίσ. δίδωσθαι ἰπλάσθαι;
βαρβ. ἢ χ. χρίσ. ἐὰν ἰδῇς εἰς τὸ ὑψ. αἰτὸν πεπιόμενεν, καὶ
διδωθῇ ὁμοίως εἰς τὸ ὑψ. αἰρεσθαι, καὶ ὡς αἰτὸς ἰπλάσθαι. π-
τερ. ὑμῶν ἔσθαι πῆς ὁρῶσι θωμαστέρε, σὺ, ἡ ὁ αἰτός; βαρβ.
ἔγω. χρίσ. ὅτι ἔν τῷ θεῷ σὺ θωμαστέρε ἐστίν ὁ χριστός.

XXIV.

Ἐτέρω ἐρώτησις, περὶ μονογαμίας.

Ἀρβάρ. Πόθεν ὑμῖν, ὡς ἑπίσκοπε, φαίνεται ἡ μο-
νογαμία τῆς πολυγαμίας ἐνομώτερε; ἐχρῆν γὰρ
ὑμᾶς τὴν πολυγαμίαν βδελυσιζομένην δεινῶς καὶ
τὴν μονογαμίαν εἶπεν γὰρ κατὸν τὸ καθόλου, καὶ τὸ
μερικὸν κατὸν. καὶ εἶπεν τὸ μερικὸν καλὸν, καὶ τὸ καθόλου καλόν.
τῶν γὰρ καθ' ἑκάστην, τὸ καθόλου ἐξ ἀνάγκης κατηγορεῖται. χρίσ. τῷ
το τὸ μερικὸν, ὅτι ἐκ εἰς καθόλου σὺ διαρεῖται. ὡς ὁ δίδωσι ὁ ἀνθρώ-
που π.

cogita mihi fieri mysterium nostrum. ponit sacerdos panem super sanctam mensam, similiter & vinum, & precante eo precationem sanctam, descendit Spiritus sanctus in ea, quæ proposita sunt; & diuinitate sua panem & vinum in corpus, & sanguinem Christi mutat non minus, quam hepar cibum in corpus alicuius hominis. an amice non das, vt possit Spiritus sanctus perficere, quod hepar tuum potest? Sarr. Do, inquit, & suspirans tacuit.

Alia interrogatio, quod Christus homo XXIII.

factus, sit simul verus Deus.

Interprete Genebrardo.

SARR. Christus dixit; *Non potest filius à se facere quidquam nisi quod viderit patrem facientem.* Ioan. 5. Quomodo igitur Deus est, vt dicitis, ô Christiani, qui à se ipso facere nihil potest? Abuc. Volare ne potes? Sarr. Minimè. Abuc. At, si aquilam in sublimi volantem videas, à talemque magnum per inane sublimis ferri, & instar aquilæ volare possis, vter vestrum maiori spectantibus admirationi erit? tu, an aquila? Sarr. Ego. Abuc. Deo ergo tuo admirabilior est Christus.

Aliud dogma de vna vxore.

XXIV.

Turriano interprete.

SARR. Vnde vobis videtur Episcopo habere vnam vxorem honoratius esse quam habere multas? oportebat enim vos qui à coniugio multarum abhorretis, à coniugio etiam vnus abhorre. Cuius enim malum est generale, & particulare etiam malum est. & cuius particulare bonum; etiam est generale bonum: de singularibus enim necessariò prædicatur generale. Theod. Hoc particulare non est particulare generalis sicut quidam homo

Q 3 est

* Tattianus
hic plura.

πΘ. ὅκ τῷ καθόλου ἀνθρώπῳ. ἀλλ' ἐστὶ τῷ τὸ μελετῶν ἀποκρίμε-
νον τῷ καθόλου ὡς μέτρον πρὸς ἀμετρίαν. καὶ ὡς δίκαιον, πρὸς πλεο-
νησίαν. Βάρβαρ. πᾶσι με. ὅκ ὅκ τῶν κατ' ὑμᾶς Ἡοῦς τε, καὶ
Ματθαίῳ, οἷς ἔπειτα προσέχω, ἀλλ' ἐξ ἀναγκαστικῶν, ἐὼς ὁμολογε-
μένων κοινωνῶν ἐνομιῶν. Χρῖς. ὅθεν βέβαια, εὐπωρὶ σε κατέβηκα * τῷ
χάριτι ἢ γυνὴ μνηστύεσσι τῷ ἀνδρί; Βάρβ. ὅκ οἶδα. Χρῖς. δι' οὗ
ἐνεκα πρᾶγματων. ἡδονῆς, καὶ πικροπίας. Βάρβαρ. ἀποδελον.
Χρῖς. ὅτ' οὗ τῷ πρῶτω παλάσῃ Αδάμ, ὡς τῷ νῦν ἐγνωσμένῃ σοι ἀνθρώ-
πῳ. παντοίας ἀπολαύσεως παρὰ θεοῦ τυχὼν ὅκ ἐκείνῃ μάλιστα;
Βάρβαρ. ἔδεις. Χρῖς. μὴ ἐνδοῦς ἐπιφύκει καὶ ἐνός μίας ἡδονῆς ἴ-
δους; Βάρβ. μὴ δὴ ἦτα. Χρῖς. καὶ πόσῃ ἀντὶ πλεοναστέρας
πυγωναῖες; Βάρβ. μία. Χρῖς. δίδεκεται ἄρα ἢ διὰ τῆς μίας γυ-
ναικὸς ἡδονῆς, τῆς διὰ τῶν πολλῶν πλεονότερα. Βάρβαρ. ἀναγ-
κία ἢ τῆς συγκαταθέσεως ἐπαγωγῆς. ἀλλ', ὡς εἶπες, διὰ τῶν πολλ-
λῶν, διαψιλεστέρα ἐστὶν ἢ παιδοποιία; Χρῖς. αἰσός. πῶς καὶ ὅς
μᾶλλον ἐκείνῃ φαίνεται σοι πολυτεκνίας ἐνδείκτε; Βάρβαρ. ἔ-
δεις. Χρῖς. ὅκοι ἡμῖν δίδεκεται, καὶ κατὰ πολυτεκνίας τῶν
πολλῶν, διαψιλεστέρα. καὶ ὅκ ἀδελον τὸ ἀντίθεον, καὶ φιλοσοφῶν
φρόνημα τῶν ἐν τῷ κατὰ τῆς πολυανθρωπίας πολυγαμῶν γε-
μευόντων, τῷ δὴ μιμεργῷ τῷ κατὰ τῆς ὀλιγανθρωπίας μονογαμῶν
γεωπόντων.

Ὅ δὲ Σαρακηνὸς πλὴν ἦσαν ὁμολογεῖν ἐντραπόμεν, καὶ
πλὴν αἰχμῶν τῷ λόγῳ αὐτῷ ὑποκίπτοντα πηναζόμεν, πρὸς
αὐτοὺς μοί, φησι, καὶ ἔπειτα ἀποδεδειγμένα. Χρῖς. ἔσπου δὲ λοιπὸν
διεπαύεσθαι ἐνός, οἷς ἀποδεδειγμένα ἐκείνοισι μίαν. ὅν οὖν μὲν ὑπὸ τῷ δι-
απαύεσθαι καλῶσιν ἡμᾶς παρὰ βλάβειν, ὅσα αὐτὸ βλάπτει. ὁ δὲ ἡ-
τῶνα εἶνα παρὰ τῆς ἀποδεδειγμένης. καὶ ὁ πόρος δὲ αὐτὸν γινώσκοντα
ὁ γδοῖοντα μάλιστα μαστιχθῆναι. ὁ οὖν ἔτι αὐτοῖς νομοθετήσας
διεπαύεσθαι, ἄρα δὴ καὶ ἢ ἀδελφὸς σοι φαίνεται; καὶ μάλιστα ἀδελ-
φός; ἐστὶν ὁ μονοχίτων εἶναι καλῶς εἶς; Βάρβαρ. ἔδεις. Χρῖς.
αἰσός. ὅκοι ἡμῖν ἀδελφίας τῷ γε ὑμῖν κατηγορήσει, λέγοντες, αὐτὸν
γενομο-

est particulare hominis, immo est hoc particulare oppositum generali, sicut moderatum immoderato, iustum, avaritiæ. Sarr. Proba mihi non ex vestris Esaiis, aut Matthæis, quos non multum attendo, sed ex communibus notionibus, cogentibus, & certis. Theod. Vndecunque velis, suppetit mihi ad saturandum te. Sarrac. Vnde dixi. age ergo ostende mihi modum tuum. Theod. Qua de causâ despondetur mulier viro? Sarr. Nescio. Theod. Duabus de causis, ad voluptatem, & ad procreationem liberorum. Sarrac. Liquet ita esse. Theod. Ab Adam primo homine hucusque nosti ne aliquem hominem, qui omne genus voluptatis, & delectationis à Deo consecutus sit, magis quam ille? Sarr. Minime. Theod. Num vel vna voluptatis specie caruit? Sarr. Nequaquam. Theod. Quot ei factæ sunt vxores? Sarr. Vna. Theod. Ostensum igitur est voluptatem ex vna vxore perfectiorem esse voluptate ex multis. Sarr. Necessaria est hæc assensionis inductio, sed consentaneum esse videtur, ut liberorum generatio copiosior sit ex multis coniugibus. Theod. Quod tempus videtur tibi magis indignuisse multorum liberorum procreatione, quam illud? Sarr. Nullum. Theod. Ostensum igitur est, habere vnam, plus valere ad suscipiendum multos liberos, quam habere multas. nec obscurum est, contrariam esse, & ex amore carnis proficiscentem sententiam illorum, qui cum erat multitudo hominum, ius habendi multas vxores constituerunt; cum alioqui auctor mundi tunc cum erat paucitas hominum, coniugium vnus sanxerit.

Hic Sarracenus cum se victum confiteri vereretur, & turpitudinem dogmatis sui obtegere & inumbrare machinaretur, adhibe, inquit, mihi aliud exemplum. Theod. Sint vnus Domini serui duo missi ad peregrinandum, alterum iubeat Dominus indui multis vestibus, alterum vna tantum tunica; & utrumvis eorum frigore rigentem octuaginta verberibus cædi, qui sic igitur legem istis imposeret, iustus ne an iniustus Dominus tibi videtur? præsertim si is, quem iubet vnam tunicam habere, imbecillior esset? Sarr. Iniustus. Theod. Deum igitur vos iniustitiæ accusatis cum dicitis legem tulisse, ut mulier

lier; quæ infirmior est ad resistendum libidini, vnum virum tantum habeat; vir autem, qui est alioqui tolerantior, quatuor habeat vxores, vt omittam gregem concubinarum. ait autem fornicationis supplicium esse octoginta verbera. Quid ista iniqua lege iniquius esse potest?

Sarrac. Age, adde adhuc aliud exemplum. Theodor. Vt duorum magis Deus in re publica delectatur, pace, an pugna? Sarr. Pace. Theod. Si vir vxores habeat multas, videtur ne tibi tunc magis in pace esse, quam cum vnam habet? Sar. Quandoque sic; quandoque secus. Theodor. Potest contingere vnam, vt ipsæ inter se ament? Sarr. Minimè. Theod. An non potius veneno sæpe numero vsæ & virum, & aliæ alias inter se de medio tollunt? in cognationibus earum nonne ortæ contentiones pugnas commiserunt perpetuas? coniugium verò vnus, stirpes duorum, quæ ante dissidebant, coniunxit; & quæ diuisa esse videbantur, copulauit. Sarr. Par est, credere. Theodor. Hinc fit, vt habere vnam vxorē honoratius sit & sanctius, ac diuinius. Sed si vis, aliud adhuc exemplum apponam. Sarr. Dum tibi aures apertas adhabeo, me prope Christianum fecisti. Sed hæc mihi satis.

Demonstratio* contra Sarracenum, habere Deum filium hominison, id est, eiusdem substantiæ *Quadraxor, & coeternum.*

Turriano interprete.

SARRACENORVM disciplina, & omne studium eorum eò spectat, vt diuinitatem verb i Dei negent, & vndique contra illud aciem instruant, vt probent non esse Deum, neque filium Dei. eorum enim Pseudopropheta vtpote Ariani auditor, hoc ipsi impiū dogma tradidit. vnde quidam apud eos grauitate orationis, & ornatu dicendi politus, & elegans in conuēntu populari sedens Episcopum percunctatus est, quid Christum

Rr dicis

XXIV.

* Non reperi hanc demonstrationem Græcè in codicib. Bonariis.

dicis Theodore? Theod. Deum, & Dei filium. Sarr. Potest esse Deo filius? Theod. Non potest non esse Deo filius. Sarr. Quomodo, & qua ratione? Theod. Potest Deus nō esse *ἀρχὴ*, id est, princeps? Sarr. Minimè. Theod. Et quorum nam princeps est Deus? Sarr. Suarum creaturarum. Theod. Accidit igitur ei, ut princeps sit, & non inest ei natura principem esse, & dicitur habere principatum aduentitium, & foris ascitum, & recentem, & non *ἀρχαίαν*, id est, simul principio carentem ante enim quam creaturæ essent, ut tu ais, nō habebat principatum, fuerunt autem creaturæ causa, ut princeps esset, ipsumque sibi elegerunt, & præfecerunt, quippe qui prius non esset natura princeps, & habere illis gratiam debet, quia per eas habitus est honore dignus. & si videatur ipsi, ut creaturæ rursus in nihilum redeant, indigebit, quibus præsit, principatu, ut tu vis, & sentis, nudatus. & præter hæc absurda aliud necessario absurdius sequetur. Sarr. Quod istud? Theod. Quod principatus terreni regis multo melior, & nobilior, & supra quam dici possit, excellentior, quam principatus Dei intelligatur esse. Sarr. Quomodo, & quare? Theod. Quoniam rex terrenus princeps est eorum, qui sunt eiusdem naturæ, & eiusdem temporis, Deus autem eorum, qui sunt diuersæ naturæ, ac substantiæ, & multo inferiores, & posteriores. Sarr. Non intelligo, quod dixisti. Theod. Si quis adiret regem, & diceret, salve rex asinorum; quod supplicium graue ei subeundum esse diceret? Sarr. Summum. Theod. Et vtra sunt alteri cognationa, creaturæ Deo? an asini regi terreno? Sarr. Ac. Asini regi. ambo enim sunt creaturæ eiusdem generis, & consensu. Sed responde mihi percontanti. In quos habet principatum Deus, si quidem in creaturas, ut tu ais, non habet? Theod. Triplices sunt quorum aliquis princeps est; vel sunt maiores principes vel minores; vel æquales; dicere Deum principem esse maiorum, blasphemum est; nihil enim Deo maius est; minorum dicere, inhonoratum est, conuenienter absurdum illis, quæ dicta sunt supra. relinquitur, ut dicamus, equalium, & *ἀδελφῶν*, id est, eorum, qui non cœperunt esse. Sarr. Equis est Deo par, & *ἀδελφῶν*, in quem habet Deus principatum? Theo. In quos est

est principatus, sunt triplices, vnus quidem volens, habebit principem, alius per vim, & tyrannicè; alius verò neque volens, neque per vim. at Deus non est princeps, quia volunt ij, quorum est princeps, ne rursus, si velint, ei succedant; & idcirco non *Κυράρχης*, id est, ex æternitate, neque naturalem habeat principatum: post voluntatem enim & recentem, & inhonoratum, sicut dictum est prius, necesse est esse principatum: neq; est princeps eorum, qui per vim & tyrannicè principem habent. trelinquitur igitur, vt dicatur Deus princeps esse non vt volentis, neque tyrannidem subeuntis, sed naturaliter Deum *ἀρχήν*, id est, principium, siue principem habentis. Sarr. Et quis est, qui naturā habet principem? Theodor. Triplices sunt, principes, alius suffragio princeps est, alius per vim, & tyrannicè; alius natura. Deus quidem non est suffragio princeps eorum, quibus præest, propter absurda, quæ diximus, neque tyrannicè, tyrannis enim procul à Deo profligatur. restat igitur tertius modus, quo Deus dicitur princeps, superior, quam vt eligatur suffragio, & ab omni tyrannide liber, qui modus naturalis est. Sarr. Et quis est naturaliter à Deo * *ἀρχήν*? Theod. Filius eius, per quem Deus princeps, & pater non cœptus agnoscitur. Quia omnis res naturalis voluntatem electionis antecedit. Sarr. Quid verbi gratia ais? Theod. Ante enim quam velimus audimus, & antequam velimus videre, videmus. En igitur, negator diuinitatis verbi Dei, demonstratum est, quod est Deo filius eiusdem substantiæ, *Κυράρχης τε καὶ Κυράδης*, id est, simul cum eo non cœptus, & coeternus, excellentiis diuinitatis cum genitore prædens, ab omni creatura aspectabili, & inaspectabili tanquam creator & dominus cum ipso cultus, & adoratus, cui thronus cœli, & terra scabellum, & qui, vt Propheta ait: *Psalmo cælum* *Isa. 40: meretur, & terram pugno*: ante cuius conspectum omnes gentes sunt instar inclinationis lancis, & guttæ ex cado.

* Principium
seu principem
habens.

XXVI.

Τὸ αὐτὸ διάλεξις διποδεικνύσας, ὅτι ὁ πατὴρ
αἰὶ γυνᾶ, ὁ δὲ υἱὸς αἰὶ γυνᾶται.

ἰρεπικός. Πότι πρὸς σοὶ δοκῶν, πᾶν τὸ εἰς πύρας ἐλθὼν ἤρξα-
το, ἢ ἐς ὀρθόδ. ἤρξατο. αἰρετικός. ἔχῃ πᾶν τὸ δὲ ξέσμενον
ἐκ τῆς μὴ εἶναι ἡλθὲν εἰς ὃ ἤρξατο· ὀρθόδ. πῶς γὰρ ἐς
αἶρετ. ἄρα ἐγίνησεν ὁ πατὴρ. καὶ ὁ υἱὸς ἐγινήθη· ὀρθό-
δοξ. πᾶν μὲν οὖν. αἶρετ. οἱ οὖν ὁ μὲν ἐγίνησεν. ὁ δὲ ἐγνήθη. Ἐ-
πεὶ δὲ παρεῖλθεν. ἡ γυνὴ. τὸν πατέρα γυνᾶν. καὶ τὸν υἱὸν γυνᾶσαι,
ἐπεὶ δὲ παρελθόντα πύρας ἔλαβε. τὸ δὲ πᾶν τὸν ἤρξατο, αἰσώμα-
το, ἤρξατο ἄρα τὸν πατέρα γυνᾶν, καὶ τὸν υἱὸν γυνᾶσαι. ὅς τε. καὶ
τὸ εἶναι πατέρα ἤρξατο, ὁμοίως δὲ, καὶ τὸ εἶναι υἱόν, ἢ ὑποκρίσιν Ἐ-
πεὶ ἔτω συλλαγομένη· ὀρθόδ. ὑδαμῶς. αἶρετ. πῶς γὰρ, ὀρθόδ.
οἱ μὲν γὰρ χρονοικῶς ἐλάττω ὅτι τῷ θῆτι τὸ ἐγνήθη, καὶ ἐγνήθη, ἄ-
προν ὡς, τὸ λεγόμενον. ἐπεὶ δὲ ὁ εὐσεβὴς νοδὸς αἰωνίως ὑποτίθησι
ἑαυτῶν, ὡς ἐπὶ ὡς παρελθόντα ληψίον αὐτῶν, ἀλλ' ὡς αἰὶ ὄντα. ὡς περ
γὰρ ὡς ὁ θεός, ἔχ' ὡς παρελθῶσιν ἔχων τὴν ὑπαρξίν, καὶ γὰρ ἐστὶν
αἰὶ, ἔτως, τὸ ἐγνήθη, καὶ ἐγνήθη. αἶρετ. ἀπλῆς ἄρα ἡ γνήσις, οἱ
ὁ μὲν αἰὶ γυνᾶ, ὁ δὲ γυνᾶται. ἢ ἔχ' ἔτως ἔχων ὀρθόδ. ἔ μὲν οὖν,
καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αἰὶ ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ υἱὸς ἀπλῆς ἄρα κατὰ αἰ-
ὴν ὑπαρξίς τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ. ὅτι, ἔ λαμβάνει πύρας. μετ-
λου δὲ τοῦτο ἐστὶ τὸ πελίσσιν, τὸ εἶσθαι ἔχον τὸ τίλ. Θ. καὶ αἰὶ ἐ-
τέλει ἐν, καὶ ὅτι ἐξωθεν ὀπτηγόμενοι. ἐπὶ δὲ ἐπὶ τὸ γυνᾶσαι τὸν
υἱὸν ὅτι ἄλλα ζητῶνται, ἢ τὸ ἔχειν τὴν ὑπαρξίν ἐκ τῆς πατρὸς. αἰὶ δὲ
πατρὸς ἔχει τὴν ὑπαρξίν, αἰὶ ἄρα γυνᾶται. ἔδει γὰρ τὸν κυρίου
υἱὸν αἰὶ ἔχειν τὴν ὑπαρξίν ἐκ τοῦ πατρὸς. καὶ ἔχ' αἰὶ ἡμεῖς, αἱ τὴν
ἀρχὴν μόνον. τὸ γὰρ γυνᾶσαι ὁμοίωμα. ὅτι μὲν γὰρ ἡμῶν ὁ δὲ εἰ-
σιν εἰς ὑπαρξίν. ὅτι δὲ τὸ υἱὸς τοῦ θεοῦ, αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν ἔχον-
ται, καὶ ἔχ' ὁ δὲ οἱ εἰς ὑπαρξίν. μόνον δὲ τῷ τρέφει Διὰ φέρει. πὶ γὰρ
εἶναι

Theodori monachi * demonstratio, quod

Pater semper generat, Filius autem semper generatur.

Turriano interprete.

A Ereticus. Vtrum tibi videtur. omne quod ad finem venit, cœpit, an non? Orthodoxus. Cœpit. Hæc. Nonne omne quod cœpit, cum non esset, eò deuenit, vt esse inciperet? Orthod. Quid nî? Hæc. Igitur genuit Pater, & genitus est Filius? Ortho. Maximè. Hæc. Si ille genuit, & hic genitus est, hæc præterierût, generare scilicet Patrem, & generari Filium, hæc autem præterita finè acceperunt. quod autem eiusmodi est, cœpit, vt concessum est; cœpit igitur Pater generare, & Filius generari, cœpit igitur esse hoc quod est, Patrem generare, & hoc, Filium generari, cœpit igitur quod est esse Patrè; & similiter hoc, quod est esse Filium, an non videntur tibi hæc sic concludi? Orthod. Non videntur mihi. Hæc. Cur non? Orthod. Quia si diceretur secundum tempus in Deo, genuit, & genitus est, extra dubitatione esset, quod dicitur. Sed quia mens pia hæc æternè ponit, non iam tanquam præterita accipienda sunt, sed tanquã quæ semper sint; sicut enim erat Deus non tanquam qui haberet præteritam essentiã, est enim semper, sic genuit Pater, & Filius genitus est. Hæc. Imperfecta ergo est generatio, siquidè ille generat, & hic generatur. an non sic est? Orthod. Nequaquam. etenim Pater semper est, & similiter Filius. imperfecta igitur est essentia Patris, & Filij, vt rû fontis, quia non accipit finem; quin potius hoc est perfectissimum, quod habet finem οἰκοδον, id est, ἐς, & semper in finè est, & non accedit foris finis. Præterea quia generari Filium nō significat aliud, quàm habere essentiam ex Patre, semper autem habet essentiam ex Patre, semper igitur generatur. oportebat enim, vt qui propriè Filius est, semper haberet essentiam ex Patre, nō sicut nos, qui principem, incompetitum habeat. Ex Monasteriū certè cōstituti moris. erat Episcopus educere. Exstat Theodori Presbyteri Rasthu, seu ut alij vocant, Rastensis libellus Tom. 1. Biblioth. SS. PP. Interpr. Godesfrido Tilmanno, aduersus Hæreses quibus iam olim hypostatica doctrina in Christo naturæ unio oppugnata est. Eundè latine reddidit Turrianus, cuius cō Calusianus Beza nō modò vertit, sed Græcolatine publicauit. Doctores inquirant vtrum sub istis Theodori vni an duo

* Hic titulum habebat *Græco Turriani.*

In alio cod. *Banarico,*

Θεοδору πρεσβυτερου τῆς ραϑου.

Θῶ. Theodori Presbyteri Rasthu. Secundus

codex Banar.

Ἔ αὐτῷ διαλό-

ξις ἀποδείκνυ-

σκει. &c. Eius-

dem disserta-

tio, demon-

strans, &c. Re-

fertur autem

illud: Ἔ αὐτῷ

ad Abucaram,

quia in proximo

autogrosso

Dialogo hanc

erat inscriptio;

Θεοδору φιλο-

σοφου ἐπεκρίνου

μερῶν Ἔ ἀλφ-

κεῖ. Theodo-

ri Philosophi,

Episcopi Ca-

rum, Abucarz,

Vtrum autem

Theodorus A-

bucara, cō illo

Presbyter Lan-

ra, seu Mona-

starij Rasthu

sint vni an cō i-

dem, incompetitum habeat.

Ex Monasteriū certè cōstituti moris.

erat Episcopus educere.

Exstat

Theodori Presbyteri Rasthu, seu ut alij vocant, Rastensis libellus Tom. 1. Biblioth. SS. PP. Interpr.

Godesfrido Tilmanno, aduersus Hæreses quibus iam olim hypostatica doctrina in Christo naturæ unio oppugnata est. Eundè latine reddidit Turrianus, cuius cō Calusianus Beza nō modò

vertit, sed Græcolatine publicauit. Doctores inquirant vtrum sub istis Theodori vni an duo

εἶναι αὐτὸ καὶ αὐτὸ μὲν λαμβανόμενον, ὑπαρξίς ἐστιν, ὡς οἷε ἔκ
 τῆ πατρὸς ἐνομένην, ἡμεῖς αὖτε λέγομεν· ὥς ἐπὶ οἷοι σημεῖοι μακά
 ριδείχηται ἡ ἡμεῖς, καὶ μὴ τὸ πρῶτον, ἀποπνέει τὸ ἡμεῖς αὖτε. καὶ ἡ
 τὸ δὲ πρῶτον, ἐδάμω. ἡμεῖς αὖτε ἡμεῖς, τὸ μὲν, τέλος· ἐκ τῶν ὑπαρξιν.
 ὅπως εἰς ἡ λαμβανόμενόν τὸ ἴδιον τέλος, ἀτελής ἐστιν. ὅτι οἷοι ἡμεῖς ἡμεῖς,
 καὶ ἔτι εἶχε. καὶ γὰρ εἶχε τὸ τέλος τῶν ὑπαρξιν, τὸν υἱὸν ἡμεῖς ἡμεῖς
 ἡμεῖς. ἀλλ' ἐπὶ τέλος, καὶ τέλος ἐστιν. ἐπὶ ἔν ἐκείνῃ αὖτε ἡμεῖς αὖτε
 τὸν υἱὸν, τῷ ἐπὶ αὖτε ἔκ πατρὸς εἶχε τὸ εἶναι, καὶ ὁ πατὴρ ἄρα
 αὖτε γεννᾷ, ἡ γὰρ αὖτε αὖτε ἐπὶ ἡμεῖς. καὶ ταῦτα ἔτι διορίσθαι.

Σχόλιον ἡμεῖς.

Λέλυσται ἄρα τὸ δοκῶν ἄπορον περὶ ὧν λεγόμεν, λέγω δὲ τὸ, πόθεν οἷοι.
 τὰ αὐτὸν γεγενήκεν, ἡ οἷοι ὄντα. ἐπὶ γὰρ οἷοι ἄλλο σημεῖον τῷ
 ἡ τὸ, ὅτι αὖτε, καὶ αὖτε ἡμεῖς εἶναι αὐτὸν, ἡ μὴ ὄντα. οἷοι αὖτε ὅτι
 πᾶσι ἀρμόζει περὶ τῶν τῶν ἐρώτησιν ἀποδοῦναι, καὶ περὶ τῶν
 ἰσθμιαμῶν αὐτῇ περὶ τῶν ἐρώτησιν, τῶν ἰσθμιαμῶν ἀπο-
 κρῖσι ἀρμόζει λέγεσθαι· ἐπὶ ἔν ὁ πατὴρ αὖτε αὖτε ἐπὶ ἡμεῖς εἶναι τὸν υἱόν,
 δηλον, ὅτι αὖτε ἡμεῖς ὄντα ἐπὶ αὖτε αὖτε ὁ πατὴρ, ὡς ὄντα αὖτε
 καὶ αὖτε αὖτε ὁ πατὴρ, τῷ δὲ πᾶσι ἐπὶ τῷ, ὅτι αὐτὸν γεγενήκεν.
 ὅτι αὐτὸν ἄρα γεγενήκεν, καὶ οἷοι ἄπορον. ὅτι γὰρ ἡμεῖς, ἡ σημεῖοι, τὸ
 γεγενήκεν, τὸ περὶ γὰρ πᾶσι αὖτε ἔκ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι. τότε γὰρ
 καὶ αὖτε τὸ, ὅτι αὐτὸν γεγενήκεν, ὡς δὲ διορίσκειν, ἐδάμω.

XXVII.

Θεοδώρου φιλοσόφου Ἱπποκράτους Καρῶν, ἡ
 Ἀβουκαρᾶ, περὶ ἡμεῖς ὀνομάτων.

Ὁ θεὸς ὄνομα, ἀπὸ πνός ἐνεργείας ἀρῇ, ἡ μὲν ἡμεῖς ἐνε-
 γείας ἐπὶ σημαίνον, ἀλλὰ ἡ φύσεως τῆς ἐνεργείας. ἡ
 γὰρ ὁ θεὸς ὄνομα ἐνεργείας δηλωτικόν, πᾶν ἡ ὄνομα, ἡ
 πνός ἐπὶ δηλωτικόν, ἐκείναι ἐπὶ ὄνομα, καὶ τὸ θεὸς ἄρα ὄ-
 νομα ἐνεργείας ἐπὶ ὄνομα, ὡς τὸ ὀνομασμένον θεός, ἡ ἐνεργεία τῷ
 θεῷ ἐπὶ θεός ἄρα ἡ ἐνεργεία ἡμεῖς, καὶ, ὁ θεὸς ἡ ἐνεργεία αὖτε ἐπὶ πᾶ-
 ν.

cipium tantum habemus. Generari enim homonymum est, siquidem in nobis via est ad essentiam habendam; in Filio autem Dei essentiam ipsam significat, & non viam ad essentiam; modo solum differunt; esse enim per se acceptum essentia est, ut autem intelligitur esse ex Patre, generare dicitur: Quare cum duo significata in eo, quod est generari, demonstrata sint, in primo quidem absurdum est semper generari, in secundo vero minime, in eo enim quod est generari, quod duplex est, vnum quidem habet finem ipsam essentiam, quod quidem si proprium finem non accipit, imperfectum est, in filio autem Dei non sic est, non enim hoc quod est, generari filium, finem habet ipsam essentiam, sed est finis, & perfectum est. Quia igitur demonstratum est, semper generari filium, id est, semper habere ex Patre essentiam, & Pater utique semper generat, id est, semper est principium Filij. Atque hæc quidem sic explicata sint.

Scholium eiusdem.

EX his solutum manet problema illud, quod videtur dubitationis plenum, illud inquam, utrum Pater existentem Filium genuerit, an non existentem. cum enim hoc non significet aliud, quam istud, utrum Pater fuerit principium Filij existentis, an non existentis; quæ responsio ad hanc quæstionem dabitur, eadem accommodanda erit ad aliam huic æquipolentem. Cum igitur Pater semper sit principium Filij; manifestum euadit, Patrem semper existentis Filij esse principium. Itaque existentis Filij principium est. Quod idem est, ac illud: existentem genuit. Existentem igitur genuit. Neque hoc absurdum est; Nam illud *genuit*, non significat in Deo aliquid ex non esse ad esse producere, sic enim absurdum foret dicere, Patrem genuisse Filium existentem. Eo autem modo, quo nos id affirmamus, omni absurditate caret.

* Theodori Hagipolirani disputatio de nomine Dei.

Turriana interpretæ.

XXVII.

* Hæc titulum habet Versio Turriani. Sed in Vno eod. Bavarico expressè est ista, quæ positionem,

Omen Dei à quadam operatione dictum est, non tamen significat operationem, sed naturam operantem. Si enim nomen Deûs, significat operationem, omne autem nomen cuius habet significationem,

τὸν ἄρα θεὸς, καὶ ἐνέργεια θεῶ. ὅπερ ἀδιώατον. εἰ δὲ τις ἐριστικῶς λέ-
γοι, ὡς σὸν ἀδιώατον τῷ ἡγεῖναι, ἴσω, ὡς πολλὰ ἄνθρωποι συμβαίνει
αὐτῷ ὁμολογεῖν. πρῶτον, τὸ πρὸς τὸ αὐτὸ λέγεσθαι. πᾶς γάρ τω αὐτῷ,

* Hæc non ha-
bentur in Tur-
riano.

* ἀλλὰ
legit Turr.

πρὸς τὸ αὐτὸ λέγεσθαι * εἴς τὸν αὐτὸν ὅρον δέχεσθαι, * ἄλλη τῇ θεῷ ἐ-
νέργεια, τῇ θεῷ λαμβάνεται ἐνέργεια. ὁ θεὸς ἔ λέγεσθαι τῇ θεῷ εἶναι θεός,
εἴς τὴν ἐνέργειαν, ἐνεργεῖται ἐστὶν ἐνέργεια. ὁ δὲ θεὸς σὸν ἐνεργεῖται
ἐπὶ θεῷ, ἐπὶ, εἰ τω αὐτῷ θεῷ, καὶ ἐνέργεια θεῷ, κατηγοροῦνται αὐτὸ ἀμφο-
τέρω καὶ τῶν αὐτῶν. ἀλλ' ὁ θεὸς κατηγορεῖται καὶ πατρός, καὶ υἱός, καὶ
παιός, καὶ πατήρ. ἡ δὲ ἐνέργεια, καὶ ὁμοίως. ὁ γὰρ πατήρ, θεός. ὁμοίως
δὲ, καὶ ὁ υἱός, καὶ τὸ πνεῦμα. σὸς ἐπὶ δὲ ὁ πατήρ ἐνέργεια, ἡ ὁ υἱός, ἡ τὸ
πνεῦμα ἀλλ' ἐνεργεῖται. τὸ δὲ μέγιστον, τὸ λέγειν μὴ εἶναι τὸν θεὸν πρὸ
τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἀλλ' ἅμα, τὸ γὰρ τω αὐτῷ ἅμα ὁμολογεῖται ἀνάγ-
κη· εἰ γὰρ ὁ θεὸς αἰδιό, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτῷ ἀρχαῖα αἰδιό. ὥς καὶ τὸ
τῆς ἐνεργείας ἀποτέλεσμα αἰδιόν, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα, ὁ κόσμος.
αἰδιό, ἀρχὴ ὁ κόσμος καὶ πᾶς πρὸς τὴν αὐτὴν θεῷ. ὅπερ ἔ μόνον
ἀδιώατον, ἀλλὰ καὶ ἀσέβης ἐστὶ λέγειν. ἐπὶ, πᾶσι τὸ κυριώτατον, καὶ μα-
λίστα κατηγορεῖται καὶ πατρὶος τῶν ὑποκείμενων ὑποστάσεων, ἡ φύ-
σις ἐστὶν, ἡ μέρος. ὁ δὲ θεὸς κυριώτατος, καὶ μάλιστα κατη-
γορεῖται καὶ τριῶν ὑποστάσεων. ὁ θεὸς ἀρχὴ ἡ φύσις ἐστὶν, ἡ μέρος φύ-
σεως. ἀλλ' ἐπὶ τὸ μέρος. ὅτι θεῷ ἀδιώατον, λέγεται εἶναι φύσις.

* Videtur deesse
λεγόμενον, ἐ-
νεργείας σὸν
ἐπὶ.

ἄρα γὰρ τὸ αὐτῷ ὀνόματι, πᾶσι τῶν ἐνεργείας * ἐστὶ σημα-
στικόν, ἀλλὰ τῆς φύσεως, καὶ τῆς ὑπόστατος. ὁμοίως δὲ καὶ ὑποχρῆ, καὶ ἄγ-
γελος, καὶ χερδὸν πᾶσι τὰ ὀνόματα τῶν ὑποκείμενων, ἀπὸ τῆς ἐνεργείας ἡ
ἐκ πατρός εἴρηται, ἐκ πατρὸς ἐνέργειας, ἡ πατὴρ σημαίνει, ἀλλ' ὑπόστατος, καὶ
φύσιν. ὥτως μοι νοεῖ καὶ ὅτι ἐ θεῷ ὀνόματι. καὶ μὴ παλαστής ἀ-
ποκλειστικῶς ἐν ὁμολογίαις, καὶ νόμοις γραμματικῶς. παρορῶν τὸν τῆς
ἀληθείας καρπὸν. ὃ πολλοὶ μὲν ἐπαγγέλλονται χρῆσθαι, ὁλί-
γοι δὲ εἰσιν οἱ χρῶμενοι. ἔ δὲ τέλος εὐχο-
μεθα σὺν θεῷ.

Διάλο-

tionem, illius est nomen, igitur nomen Deus nomen operationis est. Quare quod nominatur Deus, operatio Dei est. operatio igitur Dei est Deus; & Deus est operatio sua, idem igitur est Deus, & operatio Dei, quod est impossibile. Si quis verò contentiosè dicat, posse hoc poni, & concedi, sciat is, multa absurda inde sequi. Primum, ad idem dici; Quæ enim sunt eadem, ad idem dicuntur, at operatio Dei, Dei operatio dicitur; Deus verò non dicitur esse Deus Dei. Præterea, operatio operantis operatio est; Deus autem non est Deus operantis. Rursus, si idem ipsum est Deus, & operatio Dei, dicentur ambo de eisdem, at Deus de Patre dicitur, & Filio, & Spiritu sancto, operatio verò non sic. Pater enim Deus est, similiter & Filius, & Spiritus sanctus. Pater autem non est operatio, vel Filius, & Spiritus sanctus, sed operantes. Quod verò maximum est, non dicere Deum esse ante suam operationem, sed simul. quæ enim sunt eadem, necesse est confiteri simul esse. * Si igitur Deus est æternus, & operatio eius æterna est, ex quo fit, ut effectus operationis æternus sit, est autem effectus operationis mundus, igitur æternus mundus, ut positum est. atqui dicere hoc non solum non licet, sed impiū est. Ad hæc, omnia, quæ propriè, & maxime de individuis subiectis dicuntur, aut natura sunt, aut pars naturæ. Deus autem propriè & maxime dicitur de tribus personis, Deus igitur aut natura est, aut pars naturæ. Sed quia pars non potest in Deo dici, relinquatur, ut sit natura. Deus igitur est natura; & nomē, Deus, naturam significat. Sicut enim nomen homo, à quadam operatione dictum est, non tamen significat operationem, sed naturam, & substantiam, similiter anima, & angelus, & fere omnia nomina substantiarum ab operatione, aut affectione siue passionē dicta sunt, non tamen operationem; aut affectionē, siue passionem significant, sic intelligendum est in nomine Dei, & non oportere sequi per errorem etymologias, & leges grammaticas, negleſcē regulā veritatis, qua multi profitentur rei, pauci verò utuntur. Sed
de his hætenus.

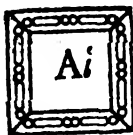
*suimus, in-
scriptio: In
altero, ista.
S. autē dei
S. iniquatō.
Præcedit antea
disputationem
la Theodoro
Presbytero
Rathni in-
scripta.*

** Distingue, o-
peratio immu-
nens, æterna
est, nec a Deo
distinguitur;
transiens tem-
poraria est; &
et effectus, ita
et ipsa a Deo
distinguitur,*

XXVIII.

Διάλεξις αἰρετικῶν περὶ τοῦ ὁρθοδόξου περὶ

θεοῦ, καὶ θεότητος.

ρεϊκός. πότερόν σοι δοκεῖ; πωτόν ἐστι θεός, καὶ θεότης, ἢ ἔπειρος; ὁρθόδοξος. πωτόν. αἰρετικός. ἔχῃ καὶ αὐτά, καὶ ἡ αὐτὴ κατηγορεῖται; ὁρθόδοξος. οὐκ ἀνάγκη. αἰρετικός. εἰ μὲν ἔν τω αὐτῷ εἰσι καὶ αὐτά, πῶς ἔκ κατηγορεῖται κατὰ τοῦ αὐτοῦ; εἰ δὲ ἔκ κατηγορεῖται, πῶς ἔκ ἔπειρος καὶ αὐτῷ; ὅπερ ἀδιώκτον, ὁρθόδοξος. οὐκ ἀπάρχη εἰς τὴν κατηγορεῖσθαι κατὰ τοῦ αὐτοῦ, τὸ εἶναι πωτόν μόνον, ἀλλὰ δὲ τὸ ὁραμῆναι εἰς τὸ ἔν, καὶ τὸ ὡσαύτως νοεῖσθαι, καὶ λέγεσθαι. ἐπεὶ ἔν θεός, καὶ θεότης καὶ ἡμεῖς πωτόν, ὃ δὲ τὸ πῶς. ἀφ' ὧν, τὸ ἔν, ἔχῃ ὡσαύτως νοεῖται θεός, καὶ θεότης. θεὸν μὲν γὰρ νοεῖται, καὶ λέγεται, πῶς ἐκ ὑποστάσεως φύσιν νοεῖται καὶ λέγεται, θεότης δὲ αὐτῷ πῶς φύσιν, ὡς γυναικὶ ὕψος, καὶ αὐτῷ ὑποστάσεως θεωρεῖται. ἀφ' ὧν, τὸν μὲν θεὸν κατηγορεῖται καὶ τῆς ὑποστάσεως, ὡς ἐκ ὑποστάσεως θεωρεῖται. πῶς δὲ θεότης ἐδοκίμασεν, ὡς καὶ ἐαυτῷ ὕψος, καὶ αὐτῷ ὑποστάσεως θεωρεῖται.

Ἰστέον γὰρ ὅτι ἡ θεότης οὐκ ἐστὶν αὐτῷ τῶν τριῶν ὑποστάσεων. θεωρεῖται δὲ καὶ αὐτῷ, αὐτῷ τῶν ὑποστάσεων θεωρεῖται καὶ γὰρ ἡ θεωρεῖα, οὐκ ἐστὶ κωλυτική τῆς ὑπαρξεως. ἐπεὶ γὰρ ἡ θεότης καὶ ἐαυτῷ νοεῖται, φύσις αὐτῷ ἰδιωματάων νοεῖται, φηλοῦν, ὅτι καὶ αὐτῷ ὑποστάσεων. εἰ γὰρ νοεῖται καὶ ἐαυτῷ, μεταὶ ὑποστάσεων, δηλονότι, καὶ μὴ ἰδιωματάων, ὅπερ ἔκ ὑποστάσεων. ἐπὶ, τὸ μὴ διωκόμενον νοεῖται αὐτῷ ἄλλως, ἀνάγκη πῶς εἶναι, καὶ οὐκ ἔστι. ἡ δὲ θεότης, ἢ πῶς τι ἐστὶν. ἀλλ' ὑποτάσσεται ὅτι. ὡς δὲ διωκόμενα θεωρεῖται καὶ ἐαυτῷ μόνον, καὶ ἔκ μετα ἄλλων. ἐπὶ, ὡς περὶ ὃ ἀπορροπῶν οὐκ ἐστὶν αὐτῷ πῶς. θεωρεῖται δὲ καὶ πῶς, καὶ ἐκρίνεται. αὐτῷ πῶς θεωρεῖται, καὶ ἐκρίνεται. ἐπὶ μὲν καὶ ἡ ψυχὴ ἔκ ἀπορροπῶν ζῶντος αὐτοῦ, οὐκ

*

οὐκ

Eiusdem disputatio de Deo, & deitate. XXVIII.

Turriano interprete.

A Ereticus. Vtrum tibi videtur, idem esse, Deus, & Deitas? an aliud? Orthodoxus. Idem. Hæc. Nonne, quæ eadem sunt, de eodem dicuntur? Orthodox. Non est necesse. Hæc. Si eadē sunt, quomodo non de eodem prædicantur? Sin verò non prædicantur, quomodo non sunt diuersa; quæ eadem sunt? quod quidem fieri non potest. Orthodox. Non satis est, vt prædicentur eadem de eodem, esse tantum eadem, sed oportet in eo conuenire, vt similiter dicantur, & intelligantur. quia igitur Deus & Deitas, sensu nostro idem sunt, modus autem significandi scilicet diuersus est; non enim similiter intelligitur Deus & Deitas; siquidem Deum intelligentes, & dicentes, naturam tanquam in hypostase intelligimus, & dicimus. Deitatem verò cum dicimus, ipsam naturam tanquam nudam, & sine personis, ratione tantum consideratam intelligimus, & dicimus, idcirco Deum prædicamus de hypostase, tanquam in hypostase consideratum; Deitatem verò nequaquam. (non enim dicimus, Pater est Deitas, sed Deus) tanquam per se, & solum sine personis consideratam.

Aduertendum autē est, quod Deitas non est sine tribus personis. considerata verò per se & sola, sine personis consideratur. Siquidem consideratio non prohibet existentiam. Quia enim Deitas secundum se considerata, natura sine proprietatibus intelligitur, liquet sine hypostasibus considerari, si enim consideratur per se cum hypostasibus, liquet considerari cum proprietatibus, quod quidem non erat positum. Deinde, quod non potest intelligi sine alio, necesse est ad aliquid esse, & non substantiam, Deitas autem non est ad aliquid, sed est substantia supra substantiam, quare potest considerari per se solam, & non cum alio. Rursus, sicut homo non est sine loco, consideratus verò per se, & definitus, sine loco consideratur, & definitur. item anima hominis viuentis non est sine corpore, considerata verò per se, sine corpore consideratur.

Ss 2

Sic

ὅτι ἐστὶν αὐτὸ σῶμα· Θεωρημένη δὲ καθ' ἑαυτὴν, αὐτὴ τὴν
θεωρεῖται. ἕως καὶ ἡ θεότης. αὐτὴ μὲν τῶν ὑποστάσεων ὅτι ἐστὶ
θεωρημένη δὲ καθ' ἑαυτὴν, ἀντὶ τούτων θεωρεῖται.

* φ. ἄλλο τι.

Αἰρετ. * ἄλλο γὰρ ἐστὶν ἕστια, καὶ ἄλλο ὑποστάσεις; ὀρθόδ. ἄλ-
λο, καὶ ἄλλο. ἕχ' ὡς πρῶγμα ἄλλο, καὶ ἄλλο; ἄλλο τι σημαίνει
τῆς ὑποστάσεως, καὶ ἄλλο τῆς ἕστιας, ὡς ὁ κέκε· τὴν οὕτως λέγεται
πῦρμα, καὶ καρπὸς, ἕχ' ὡς πρῶγμα ἄλλο, καὶ ἄλλο. ἄλλο δὲ τι
σημαίνει τὸ πῦρμα, καὶ ὁ καρπὸς ἄλλο. ἄλλο δὲ τι σημαίνει τὸ πῦρ-
μα, καὶ ἄλλο ὁ καρπός. ὅτι, τὸ μὲν πῦρμα τῶν μέλλοντός ἐστι γεωργίης
πῦρμα. ὁ δὲ καρπὸς τῶν παρελθόντων γεωργίης καρπός. αἰρετ. τί
σημαίνει ἡ ἕστια, καὶ τί ὑποστάσεις; ὀρθόδ. ἡ ἕστια τὴν κεινότητα
σημαίνει, καὶ εἴ τι ἐστὶν ἴδιον τῆς ἕστιας, τὴν κεινὸν τῶν ὑποστάσεων
τῶν ὑπὸ τῇ ἕστια. ἡ δὲ ὑποστάσεις ιδιότητος ἔχει, ἢ τις ὅτι ἐστὶ
κεινὴ τῶν τῆς αὐτῆς ἕστιας ὑποστάσεων μετὰ καὶ τῶν ἀριθμῶν δι-
στέλειται. αἰρετ. ἡ γὰρ ἕστια ὅτι ἔχει ιδιότητα; ὀρθόδ. ἕτε-
ριότητ· μετέχει, μὴ ἕως κεινῆς τῶν τῆς ἕστιας ὑποστάσεων. ἕ-

* ἕστια.

τε γὰρ διειδυμὸν πληθυντικὸν διστέλειται μία * ἕστια. τὸ γὰρ
ἀριθμὸν πληθυντικὸν διστέλειται, πάντως ιδιότητα ἔχει, καὶ
τὸ ἔχον ιδιότητα, διειδυμὸν διστέλειται. αὕτη γὰρ ἡ ιδιότης τὸν
ἀριθμὸν εἰσαγά. αἰρετ. ἔ. νοῦ, ὁ λέγεις, εἰπὶ περὶ αὐτῆς. ὀρ-
θόδ. λέγεις τὴν τῶν πατρὸς ἕστιας ἀπάντην, καὶ ἀόρατον, καὶ
ἀφθαρτον, καὶ διημιερῶν, καὶ θεόν; αἰρετ. ναί. ὀρθόδ. * καὶ
τὸν υἱὸν ὁμοίως; αἰρετ. ναί. ὀρθόδ. τὸν δὲ υἱὸν λέγεις πατρί-
ρα; αἰρετ. ἔ. ὀρθόδ. ὅτι ἀρα τῆς ἕστιας ἴδιον ἐστὶν ὁ πατήρ,
ἀλλὰ τῆς ὑποστάσεως. αἰρετ. πῶς; ὀρθόδ. ὅτι τὰ μὲν τῆς ἕ-
στιας ἴδια κεινὰ ὁμοίως εἰσὶ, πατέρες, καὶ υἱοί, καὶ πνέματ· καὶ
δὲ πατὴρ ἔ. κεινόν. εἰ δὲ ἄλλο τῆς ἕστιας τὸ ἴδιωμα, καὶ ἄλλο τῆς

* Hic Turr.
plura.

* C. B. ὅτι ἕχ.

ὑποστάσεως, ἔ. πῶτον σημαίνοντες ἕστια, καὶ ὑποστάσεις. αἰ-
ρετ. ὅτι ἐστὶν ἴδιον τῶν πατρὸς τὸ ἀχρόνητον, καὶ τῶν υἱῶν, τὸ ἴ-
διον, καὶ τὸ πνέματ· τὸ ἐκπερσῶν; ἀλλὰ τί μὴ καὶ τῆς
ἕστιας εἰπάμεν; ὀρθόδ. ὅτι * ἀνάγκη τῶν ἀριθμῶν ἰδιώματα
διεφύλα· ἡ δὲ ιδιότης, ἐτερότης. ἡ δὲ ἐπρότης, ἕστιας ἐτερου-
σιν

Sed negatio de-
bet abesse ὅ-
recte omissa est
a Turriano: nisi
forte in suo ex-
emplari eam
non reperit.

Hæc. Aliud est ne substantia, & aliud hypostasis? Orthod. Aliud & aliud, non tanquam res alia & alia: sed tanquam aliud significet hypostasis, & aliud substantia; sicut granum frumenti dicitur & est semen & fructus, non tanquam res alia & alia. aliud vero significat semen, & aliud fructus, quoniam se-

Ss 3

non

* Hic iterum
plura Turr.

* Et hic.

στον πατρί. τὸ δὲ ἐπεὶ ἔστιν, ἔχῃ ὁμοίως ἀθάνατον, ἔχῃ ὁμοίως ἀφθαρ-
τον, * καὶ τὰ λοιπὰ. μία οὖν ἐστὶ πατέρες, καὶ υἱός, καὶ ἀγίος
πνεῦματ' Θ. ὅταν δὲ λέγωμεν τρεῖς ὑπόστασις, πατέρες, καὶ υἱός,
καὶ ἀγίου πνεύματ' Θ., τὸ ἀληθές ἐστίν. λέγομεν τῶν ιδιοτήτων
τῷ διαφορᾷ ἐν τῇ ὑπόστασι, ἔχῃ δὲ καὶ ἐν τῇ ἐστί. αἰρετικὴ.
εἰ μία θεότης, μία καὶ ὑπόστασις. ὀρθόδ. * ἡ θεότης τὸ εἶναι κοι-
νὸν τῆς ὑποστάσεως ζημύνει. ὑπόστασις δὲ τὸ ἵε εἶναι. ἡ δὲ ἐστίς
τῶν τότης. ἔ. γὰρ πᾶσι ὑπόστασις θεότης. ἔ. δὲ πᾶσι ὑπόστασις
ἀνθρωπότης. εἰ δὲ ἔ. πᾶσι ὑπόστασις ἀνθρωπότης. ἔ. δὲ πᾶσι
ὑπόστασις θεότης, σὺν ἐπὶ τῶν τὸν ζημύνει ὑπόστασις θεότης, καὶ
ἀνθρωπότης. αἰρετ. ἡ ἀνθρωπότης ἔχῃ ὑφέστηκεν; ὀρθόδ. ναί.
αἰρετ. σὺκοῦ ὑπόστασις ἐστίν. ὀρθόδ. ἔ. ἐν ἀπμοῖς θεωρουμένη.
αἰρετ. ἵε ἐστίν ἀπμον, καὶ ἵε ἐστίν ἀνθρωπότης; ὀρθόδ. ἔ. ἀπ-
μὸν ἐστίν ἡ καὶ ἑκάστη ἡμῶν ὑπόστασις. ἀνθρωπότης δὲ, ἡ τῆς
ἐστίας κοινότης. αἰρετ. καὶ τίς ἡ διαφορὰ κοινότητ' Θ., καὶ ὑπο-
στάσεως; ὀρθόδ. ὅ. π. σὺ μὲν ἡ ὑπόστασις, σὺν ἐπὶ πάντων ἀνθρώ-
πων. ἡ δὲ ἀνθρωπότης, κοινὴ πάντων ἀνθρώπων. αἰρετ. ἡ ὑπό-
στασις τοῦ πατρὸς, σὺν ἐπὶ θεότης; ὀρθόδ. ναί. ἀλλ' ἡ θεότης τὸ εἶναι
ζημύνει. ἡ δὲ ὑπόστασις τὸ πῶς εἶναι. αἰρετ. καὶ ἡ ὑπόστασις τοῦ
θεοῦ σὺν ἐπὶ θεότης; ὀρθόδ. ναί. αἰρετ. δύο οὖν θεότητες. ὀρ-
θόδ. ἔ. ἔ. γὰρ ἄλλη, καὶ ἄλλη θεότης ἐστίν. αἰρετ. ἄλλη, καὶ ἄλλη
ὑπόστασις ἐστίν. ὀρθόδ. ἀλλ' ἔ. τὸ αὐτὸ ζημύνειν εἶπον θεότητα,
καὶ ὑπόστασιν. ἡ γὰρ θεότης, τὸ εἶναι ζημύνει. ἡ δὲ ὑπόστασις τὸ
ἵε εἶναι. ὡς γὰρ σὺν ἐστίν ἀνθρωπότης δύο Παῦλ' Θ., καὶ Πέ-
τρ' Θ., ἔ. τως ἔ. δὲ δύο θεότητες πατέρες καὶ υἱός. * (αἰρετ. σὺκοῦ
ἔ. ἡ ὑπόστασις τοῦ πατρὸς, καὶ θεότης; ὀρθόδ. ναί. ἀλλὰ ἡ θεότης
τὸ εἶναι ζημύνει, ἡ δὲ ὑπόστασις τὸ ἵε εἶναι. αἰρετ. καὶ ἡ ὑπόστασις
τοῦ υἱοῦ σὺν ἐπὶ θεότης; ὀρθόδ. ναί. αἰρετ. δύο οὖν θεότητες. ὀρ-
θόδ. ἔ. ἔ. γὰρ ἄλλη, καὶ ἄλλη θεότης ἐστίν. αἰρετ. ἄλλη, καὶ ἄλλη
ὑπόστασις ἐστίν. ὀρθόδ. ἀλλ' ἔ. τὸ αὐτὸ ζημύνειν εἶπον θεότητα, καὶ
ὑπόστασιν. ἡ γὰρ θεότης τὸ εἶναι ζημύνει, ἡ δὲ ὑπόστασις τὸ πῶς εἶναι.

* Patethest in-
clusa nō haben-
tur in versione
Turriani, sed
videntur mera
repetitiones.

non est similiter immortale, similiter incorruptibile, & sanctum, & immutabile. Similiter autem sunt Pater, & Filius, & Spiritus sanctus immortale, & reliqua. vna igitur substantia est Patris, & Filij, & Spiritus sancti. cū vero dicimus tres hypostasēs, dicimus quod verum est, differentiam proprietatū esse in hypostasi. Hær. Si vna est deitas, vna est hypostasis. Or. Si scires donū Dei, cognosceres, quod deitas significat esse commune hypostaseon. hypostasis vero significat *τὸ τί ᾧ*, id est, esse hoc aliquid, sicut humanitas significat esse commune, hypostasis vero esse hoc aliquid. non enim omnis hypostasis est deitas, nec omnis hypostasis est humanitas. Si autem non omnis hypostasis est humanitas, nec omnis hypostasis est deitas, igitur non significant idem hypostasis, & deitas, & humanitas. Hær. Humanitas non existit per se? Orth. Maxime, scilicet considerata in indiuiduis. Hær. Igitur hypostasis est. Orth. Dixi, in indiuiduis considerata. Hær. Quid est indiuiduum? & quid est humanitas? Ort. Indiuiduum est vnaquæq; hypostasis nostra. humanitas vero communitas substantiæ. Hær. Et quæ est differentia communis, & hypostasis? Orth. Quod tua hypostasis non est omnium hominum; humanitas verò communis est omnium hominum. Hær. Hypostasis patris non est deitas? Orth. Maxime. verum deitas esse siue essentiam significat, hypostasis verò hoc aliquid esse. Hær. Et hypostasis filij non est deitas? Orth. Est. Hær. Dux igitur sunt deitates. Orth. Nequaquā, non enim alia & alia deitas est. Hær. Alia & alia hypostasis est. Orth. At non idem significant, vt dixi, deitas, & hypostasis; Deitas enim significat esse: hypostasis verò, hoc aliquid esse. Sicut enim non sunt dux humanitates Petri & Pauli, sic non sunt dux deitates Patris & Filij. Hær. Non est igitur hypostasis patris deitas? Orth. Hypostasis quidem patris deitas est, hypostasis itē filij, deitas etiam est, non tamen quia sunt dux hypostasēs, idcirco sunt dux deitates. Hær. Quomodo non? Orth. Quia hypostasis Patris est immortalitas, & hypostasis Filij est immortalitas. Non sunt autē dux immortalitates. Hær. Quomodo? Ort. Quia non est differentia immortalitatis, immortalitas enim ab immortalitate non differt. Hær. Si verē est alia & alia hypostasis, quomodo non est alia & alia immortalitas?

Orth,

ως γὰρ σοὶ εἰσὶν αἰθρωπότητες δι' υἱὸν Παύλου, καὶ Πέτρον. ὥτως
 καὶ δι' υἱὸν θεότητος πατρὸς, καὶ υἱοῦ.) αἶρετ. σοκοῦν ἐχὶ ἡ ὑπόστα-
 σις τοῦ πατρὸς, καὶ θεότης, ὁρῶσθι. ἡ μὲν ὑπόστασις τοῦ πατρὸς,
 καὶ θεότης, καὶ ἡ ὑπόστασις τοῦ υἱοῦ, καὶ θεότης, ἐχὶ δι' ἐπειδὴ δι' υἱὸν
 ὑποστάσεις εἰσι, διὰ τοῦτο καὶ δι' υἱὸν θεότης, αἶρετ. πῶς ἐχὶ; ὁρ-
 ῶσθι. ἂν ἀθανασία, ἡ ὑπόστασις τοῦ πατρὸς, καὶ ἡ ἀθανασία καὶ
 ἡ ὑπόστασις τοῦ υἱοῦ. καὶ δι' υἱὸν δι' ἀθανασίαν. αἶρετ. πῶς; ὁρῶσθι.
 ὅτι μὲν ἐδιδίμεν διὰ φορέαν ἀθανασίας. ἀθανασία γὰρ ἀθανα-
 σίας ἐδίδεν διὰφέρει, ἐκ ἀθανασίας ἐστίν. αἶρετ. εἴπερ ἀληθῶς ἀλ-
 λη, καὶ ἀλλῇ ὑπόστασις ἐστὶ, πῶς ἐχὶ καὶ ἀλλῇ, καὶ ἀλλῇ ἀθανασία;
 ὁρῶσθι. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀλλῶ, καὶ ἀλλῶ ἐχομεν ὑπόστασιν, ἐχὶ δι' ἐκ
 ἀλλῶ, καὶ ἀλλῶ αἰθρωπότητα. καὶ ἡ ὑπόστασις Πέτρος, αἰθρωπι-
 τής, καὶ ἡ ὑπόστασις Παύλου, αἰθρωπότης ἐστίν, ἀλλ' ἐκ διὰ φορεῖ ἀν-
 θρωπότητες, καὶ ἀλλῶ, καὶ ἀλλῶ ὑπόστασιν ἐχομεν. ἐχὶ δι' ἐκ
 ἀλλῶ, καὶ ἀλλῶ ἀθανασίαν, διὰ τοῦτο ἐνδὲς βαπτίσματος ἐλαί-
 ῳμεν. ἡ γὰρ ἀλλῇ, καὶ ἀλλῇ ἀθανασία, ἀλλο, καὶ ἀλλο βαπτισμα,
 καὶ ἀλλῇ, καὶ ἀλλῇ πίσις, καὶ σοὶ ἐπέειπεν εἰς κυριῶ, μία πίσις,
 εἰς βάπτισμα; αἶρετ. ἀλλ' εἰ ἡμετερεῶς πίσις, ἀλλῇ ἐστὶ πνεῦμα τῷ ἀ-
 θανασίαν, καὶ τὸ βάπτισμα, ἀλλ' ἡ τοῦ θεοῦ ὑπόστασις, ἀλλῇ ἐστὶ πνε-
 ρα τῷ ἀθανασίαν. ὁρῶσθι. ἐδιδίμεν, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ὑπόστασις, καὶ
 ἀθανασία ἐστὶ, καὶ ἐμὸν ἀθανασία, ἀλλὰ καὶ ἀφθαρσία, καὶ δι-
 κασιμύνη, καὶ σοὶ ἐστὶ κατὰ ζωῆσιν ταῦτα ὁ θεός, ἀλλὰ κατὰ διὰ-
 φορεὰν ὁμοίας λεγόμεν. ἀθανασία μὲν, διὰ τὸ ἀπαλλάττειν.
 ἀφθαρσία δι' ἐκ, διὰ τὸ ἀλύτον. δικαιοσύνη δι' ἐκ, διὰ τὸ ἴσον. ἀγιασ-
 μὸς δι' ἐκ, διὰ τὸ φυλάσσειν ἀπὸ ἀμαρτίας, ἀπολύτρωσις, διὰ τὸ
 ῥῶζειν ἐκ φθορᾶς τῷ ζωῶν ἡμῶν. κυριότης, διὰ τὸ πάντων κρα-
 τεῖν. διώαμις, διὰ τὸ μηδὲν ἀντικεισθαι. ταῦτα δι' ἐκ πάντα, καὶ πᾶσι
 τῷ ὑπόστασιν υἱὸς θεωρεῖται ὁμοίως τῷ πατρί, καὶ ἐμετρεῖται. καὶ
 διὰ τὰς τοῦτο μὲν ὑπόστασις πατρὸς, καὶ υἱὸς λεγόμεν. μίαν δὲ θεότητα.

* Quae sequuntur
 non sunt in
 Textu antiq. ver-
 bone.

καὶ ἐξέστη, καὶ διώαμιν.

Διὰ.

Orth. Nos enim aliam & aliam hypostasim habemus, non autem aliam & aliam humanitatem. & hypostasis Petri homo est; & hypostasis Pauli homo est, & duæ sunt hypostases, & non duæ humanitates. & aliam, & aliam hypostasim habemus, non tamen aliam & aliam immortalitatem, quam per vnum baptismum accepimus. alia enim, & alia immortalitas, aliud & aliud baptismum; alia, & alia fides. & non est vnus Dominus, vna fides, vnum baptismum. Hæc. At si nostra hypostasis alia est præter immortalitatem, & præter baptismum, igitur hypostasis Dei alia est præter immortalitatem. Orth. Nequaquam, imò ipsa hypostasis immortalitas est; & non solum immortalitas, sed incorruptibilitas, & iustitia, & non est hæc Deus compositione, sed sic dictus secundum diuersas notiones. Immortalitas quidem, quia caret *sine* incorruptibilitas, quia non potest dissolui. iustitia propter æqualitatem. sanctificatio, quia seruatur à peccato, redemptio, quia vitam nostram seruatur à corruptione. dominatio, quia in omnibus dominatur, & in omnia habet imperium. virtus, quia nihil ei resistit. hæc omnia in hypostasi etiam filij similiter vt in patre & non participatè considerantur. & idcirco duas hypostases dicimus Patris & Filij, vnā vero deitatem, virtutem, & quæcunq; huiusmodi sunt. Hæc. Quomodo dictum est de Spiritu sancto: *non loquetur a semetipso, sed quæcunq; audierit, loquetur*, siquidem eiusdem naturæ est? Orth. Hoc est, quod declarat, ipsum non esse mendacem, & eiusdem naturæ esse. Hæc. Quomodo? Orth. Quia omne creatum, si est particeps rationis, quando vult, à se ipso loquitur, quia habet propriam voluntatem, cui imponit silentium, vt voluntatē Dei dicat. Spiritus autem sanctus non sic, sed tanquam Spiritus Dei, voluntatem Dei habet. & hoc est, quod ait, *non loquetur a semetipso*. Siquidem de se etiam dixit filius, *a me ipso facio nihil, sed sicut docuit me pater loquor*. *ibid.* *Ioan. 3.*

Ex Codice Bauarico.

Hæc. Nonne omnia, quæ de Deo dicuntur, dicuntur de illo essentialiter vel notionaliter? Orth. Vtique. Hæc. An non omnia, quæ de quopiam essentialiter prædicantur, insunt omnibus quæ eandem essentiam participant? Orth. Vtique. Hæc. Ea

Tt verò

verò quæ notionaliter, & quasi aduentitiè respectu essentiae prædicantur, nonne separabilia sunt siue cogitatione, siue re ipsa? Orth. Maxime. Hæret. Quomodo igitur nomen patris dicitur de patre? Si essentialiter, ergo & de filio. Si verò tanquam quiddam essentiae superueniens seu superadditum; concipi igitur poterit pater, quasi non esset. Rursus, si quæ prædicantur tanquam essentiae aduentitia, essentia erunt posteriora; naturale igitur erit patri esse patrem. Ex quo sequitur, Filium & Spiritum sanctum æquè esse patrem.

Animaduersion.

Hæc in suo exemplari non reperit Turrianus, quia in versione non expressit. Et certe non videntur digna Theodoro Abucara.

Eiusdem Theodori disputatio cum

XXIX.

Nestoriano.

Francisco Turriano interprete.

RTH. En, adest certamen disputationis, unde igitur incipienda nobis est disputatio? ab eane arte, quæ ad scientiam comparandam pertinet? an potius primum ab eo, quod ex aliis questionibus maxime necessarium est? Sed quod nam hoc est? ea scilicet accurate indagare, quæ de fide dubitantur. Hæc. Incipendum profecto est à dogmatibus fidei. Orth. Filius Deæ ex muliere natus, quid ex ea accepit, naturam, an hypostasim? Hæc. Naturam. Orth. Deinde, cum proprietatibus, an sine proprietatibus? Hæc. Solam naturam accepit sine proprietatibus. Orth. Relinquitur igitur, ut sine colore, & figura, & missione elementorum, & sine magnitudine. Quamobrem, neque agnoscebatur, neque videbatur, neque tenebatur, neque crescebat, ut ex puero fieret vir. Quid igitur? confiteris interitum coloris; & figure & aliorum, quæ exposita sunt, in Christo? Hæc. Minime. Orth. Confiteris igitur fuisse hæc in eo. Hæc. Confiteor. Orth. Quid? An non sunt hæc proprietates? Hæc. Cur non? Orth. Habuit igitur Christus naturam nostram cum proprietatibus.

WVA

Tt 2

natura

φύσιν ὁ χριστός. φύσις δὲ μὴ ἰδιωμάτων ὑπόστασις ἐστίν, ἣ ἐδοκεῖ σοί,
 αἰρετ. πάντο μὲν ἐν. ὁρθόδ. ὑπόστασιν ἄρα προσέλαβε, καὶ ἐμονέω
 τῇ φύσιν, ὡς προσέηκας. αἰρετ. ἕτως ἐχει. ὁρθόδ. ἀλλὰ καὶ τὸ α-
 διώτατον. αἰρετ. καὶ πῶς ἐχεις δεῖξαι; ὁρθόδ. καὶ γὰρ ἡ τοῦ ἡνωθῆσαι
 αἱ ὑποστάσεις, ἡ ἐμὴν καὶ ἡ τοῦ πατρὸς. εἰ μὲν ἐκχωρισμέναι, δύο
 ἔσται, ὁ χριστός, καὶ ὁ χ. εἰς. εἰ ἂν σέβῃ τὸν χριστὸν δι' ὅλον ἄντα, σέβῃ δὲ τὸν
 πατέρα, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, πῶς ἀδελφὸν κινδυνεύσεις βεβαίως εἶναι.
 εἰ ἡ ἡνωθῆσαι αἱ ὑποστάσεις εἰς μίαν ὑπόστασιν βούληται, ἔσται ἡ σω-
 θεὸς ὑπόστασις, ἔπειθ' αἰα καὶ ἡρώς, ἔδὲ ἀνθρωπεία, ἀλλὰ μέσον τῶ-
 ν. εἰ δὲ βούληται ὑπόστασις χριστός ἐστίν, ὁ χριστός ἄρα κατὰ σὲ ἔπει-
 θ' αἰα ὑπόστασις ἐστίν, ἔπειθ' ἀνθρωπεία, ἀλλὰ μέσον θεοῦ καὶ ἀνθρώπου.
 ἀλλὰ φερόμενον τῇ ἀσέβειαν. πῶς οὐκ ἴσθης τὸν λόγον; αἰρετ.
 ἔδοκίμως ἰκανός ἐμι, χαρίζμενος τοῦ ἡμῖν διδάξον τί προσέλα-
 βεν ὁ χριστός, φύσιν ἢ ὑπόστασιν; ὁρθόδ. φύσιν. αἰρετ. μετὰ ἰδιωμά-
 των ἢ ἀνὸ τῶν; ὁρθόδ. μετὰ ἰδιωμάτων. αἰρετ. ὑπόστασιν ἄ-
 ρα προσέλαβεν; ὁρθόδ. καὶ δὴ ταῦτα. αἰρετ. καὶ πῶς ἐν δὴ λον; ὁρθόδ.
 ἐγὼ σοὶ φράσω, ἐπὶ μὲν γάρ τι, ὁ λέγει τῇ ὑπόστασις, ἐπὶ δὲ π, ὁ λέ-
 γεται ὑπόστασιν, ἡ γὰρ τῆς ὑποστάσεως, καὶ κενὸν ἀμφοτέρων
 ἐστὶ τὸ συγκρίσθαι ἐκ φύσεως καὶ ἰδιωμάτων. ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ
 μὲν ὑπόστασις, οὐκ ἐστὶ μέρους πινός, * ὥς ὑπόστασις ἐστὶ, τὸ δὲ σῶ-
 μα τὸ πέτρῃ μέρους ἐστὶ, πέτρῃ γάρ ἐστιν, ὥς ὑπόστασιν, καὶ ἔχ-
 ῃ ὑπόστασις ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ πέτρῃ, καὶ πῶς φύσις ἐστὶ μετὰ ἰδιωμάτων,
 ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ τὸ συγκρίσθαι τῇ φύσιν τῶν ἰδιωμάτων εἰς γένεσιν
 ὑποστάσεως, ἀλλὰ δὲ βούληται εἰς τὴν καὶ τὴν μὴ εἶναι μέρους.
 ἐπεὶ οὐκ ἐστὶ μέρους ἐστὶ τὸ χριστὸς τὸ προσληφθέν ἐμψυχον σῶμα, ἀφ'
 τῆς οὐκ ἐστὶν ὑπόστασις, ἀλλ' ὑπόστασιν. ὡς οὐκ ἐστὶν ἀνθρω-
 πείᾳ τῷ πάλαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἵνα ὥσι δύο; γὰρ πρὶν γὰρ γένεσιν
 * βούληται, ἕτως ὥς τὸ σῶμα τὸ γένεσιν σαρκωθέντι βούληται
 τῇ τὸ προσληφθέν ἐμψυχον σῶμα, ἵνα ὥσι δύο. καὶ τῷ
 πῶς ἀρκεῖ μοι ἵκανῶς εἰρηάζειν εἰς λυ-
 σιν τῆς ἀπορίας.

* Desiderantur
 hic quadam in
 Græco.

* Τὴν. βούληται.
 γήσεται.

ΑΛΛΗ

natura autem cum proprietatibus hypostasis est. an non videtur tibi? Hær. Maximè. Orth. Hypostasim ergo assumpsit; & non solam naturam, vt prius posuisti. Hær. Sic est. Orthod. At hoc fieri non potest. Hær. Et vnde hoc docere potes? Orthod. Quia vel vnità sunt hypostases; vel remanserunt separatæ, & tunc Christus erit duo, & non vnus. Quare si colis Christum qui sit duo, colis etiam Patrem, & Spiritum eius, ergo cultor quatuor videris esse. Si autem vnità sunt in vnā hypostasim compositam, erit hypostasis composita, neque merè, & purè diuina, neque humana. Sed intermedia. Si autem Christus hypostasis composita est, Christus igitur opinione tuā neque hypostasis diuina est, neque humana: Sed media inter Deum & homines. at fugienda est impietas. Quomodo igitur soluis nobis argumentum? Hær. Non sum idoneus ad soluendum. quare in gratiam nostram, doce, quid assumpsit Christus, naturam ne, an hypostasim? Orthod. Naturam. Hær. Cum proprietatibus, an sine his? Orthod. Cum proprietatibus. Hær. Hypostasim igitur assumpsit. Orthod. Minimè. Hær. Et vnde hoc constat? Orthod. Ego tibi explicabo. est enim aliquid, quod dicitur hypostasis; & est aliquid, quod dicitur hypostaticum. & commune vtrique est componi ex natura & proprietatibus. differunt tamen, quia hypostasis nō est pars alicuius; hypostaticum verò pars est. verbi gratia, Petrus non est pars alicuius, quare hypostasis est, corpus autem Petri pars est, quare hypostaticum, & non hypostasis est corpus Petri, quamuis natura est cum proprietatibus. sed non satis est compositam esse naturam cum proprietatibus ad generationem hypostasis, sed oportet concurrere ad hoc, & non esse partem. Quia igitur pars Christi est assumptum corpus animatum, idcirco non est hypostasis, sed hypostaticum. & sicut non numeratur cum Petro corpus eius, vt sint duo, alterum enim cum altero ~~verum~~ ^{verum} ~~non~~ ^{non} ~~est~~ ^{est} ~~hypostasis~~ ^{hypostasis}, sic neque cum filio Dei incarnato connumeratur corpus animatum assumptum, vt sint duo. atque hæc quidem videntur mihi satis esse ad solutionem dubitationis.

* Ita coniungitur, si quasi videntur.

XXX.

Ἄλλη διαλέξεις ἔσονται πρὸς Ἰακωβίτην.

Ρεπκός. Πόπρον σοι δοκεῖ; ὁ χριστὸς θεὸς, ἢ ἀνθρω-
πὸς ἐστίν. ὀρθόδοξος. ἀμφοτέρω, καὶ ἐκάτερος. αἰρε-
τικ. πῶς; ὀρθόδοξ. καὶ γὰρ θεὸς ἐστὶ χωρὶς, ὁμοίως δὲ
καὶ ἀνθρώπος. καὶ ἅμα θεὸς, καὶ ἀνθρώπος. αἰρετ.

εἶτα, φύσις πῶς ἐστίν, ἢ ἄλλως πῶς; οἷον χάρμι, ἢ ἀσκήσιον, καὶ
περικεπῇ; ὀρθόδοξ. φύσις. αἰρετ. μιᾶς ἅρα φύσεως ἐστὶ θεὸς, καὶ
ἀνθρώπος. ὀρθόδοξ. πεπλάνησαι. ἔστι γὰρ τῇ αὐτῇ φύσιν, ἀλλ' ἑτέρα μὲν
ἐστὶν ἀνθρώπος. ἑτέρα δὲ θεός. αἰρετ. σὺ κεν' ἐπεί δὴ ἐπερὶ ἐστὶ, θεός,
καὶ ἀνθρώπος. φύσις πῶς ἐστίν ὁ χριστὸς. ἐπερὶ ἅρα ἐαυτοῦ ὁ
χριστὸς ἐστίν; ὀρθόδοξ. ἑδαμῶς. ἀλλ' ἐπερὶ τῇ φύσιν. τὸ γὰρ σε δεῖ
συμπεραίνειν ἐξ ὧν ὡμολόγηται. * ἀλλὰ λέγεις, ἀσάφες εἰρηκας; ἀλ-
λὰ σαφηνίσω. ὁ χριστὸς, θεός, καὶ ἀνθρώπος. θεὸς δὲ, καὶ ἀν-
θρώπος, ἐπερὶ τῇ φύσιν. ὁ χριστὸς ἅρα ἑτερον τῇ φύσιν. σταντὸν ἐν
εὐσφίσω. ἔστι γὰρ ἐπὶ τῇ φύσιν. ἢ δὴ καὶ ἐαυτοῦ ἑτερον. ἔστι γὰρ φύ-
σις ἐστίν, ἀλλ' ἐχει φύσιν. αἰρετ. ἐξω δὲ πῶς. τί ἐν δοκεῖ σοι; ἔστι
ὁ χριστὸς ἀνθρώπος; ὁ δὲ ἀνθρώπος ἐπερὶ θεός; ὀρθόδοξ. πάν-
μὲν ἐν. αἰρετ. ὁ χριστὸς ἅρα ἐπερὶ θεός. ὀρθόδοξ. ἀλλὰ περὶ διόριστον
τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσιν. τῇ γὰρ θείᾳ φύσιν ἔχει ἑτερον. αἰρετ. θεὸς ἅ-
ρα, καὶ ἔστι θεός. ὅπερ ἀντίφασις. ὀρθόδοξ. ἀλλ' οὐκ ἀντίφασις τὸ γὰρ. ἔ-
στι γὰρ καὶ τὸ αὐτό ἐστὶ καὶ θεός, καὶ ἔστι θεός, ἵνα γινῆται ἀντίφασις. ὡ-
σπερ γὰρ ὁ ἀνθρώπος αἰσθητὸν, καὶ οὐκ αἰσθητὸν ἐστὶ κατ' ἄλλο, καὶ
ἄλλο. καὶ μὲν γὰρ τὸ ζῶμα, αἰσθητὸν, καὶ οὐκ αἰσθητὸν καὶ πῶς ψυ-
χλὺ. καὶ οὐκ ἀντίφασις τὸ γὰρ. καὶ τὸν ἴσον τῆς ἀληθείας περὶ ἐπὶ
ὁ χριστὸς θεός, καὶ ἔστι θεός, κατ' ἄλλο, καὶ ἄλλο, καὶ οὐκ ἀντί-
φασις τὸ γὰρ. καὶ μὲν γὰρ πῶς θεότητα, θεός, καὶ δε

* Turrianus
hic Varias.

ΛΑΘ

Alia dissertatio eiusdem Abucaræ

XXX.

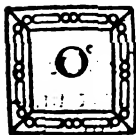
cum Jacobita.

HÆRETICUS. Vtrū videtur tibi esse Christus, Deus, an homo? Orthod. Vtraque seorsum, & vtrumque simul. Hær. Quomodo? Orth. Etenim Deus est separatim, similiter & homo; & simul Deus & homo. Hær. Deinde, estne hæc secundum naturam, an alio modo? gratia scilicet, vel exercitatione quapiam, & profectus? Orth. Natura. Hær. Vniū igitur naturæ est Deus & homo. Orth. Erras. non enim secundum eādem naturam, sed secundum aliam est homo; & secundum aliam Deus. Hær. Igitur quia aliud est Deus, & aliud homo, secundum autem naturam est hæc Christus. Christus igitur alius est à seipso. Orth. Minime, sed aliud natura dixi. hoc enim oportet concludere ex iis, quæ concessa sunt. Hær. Quod dicis, obscure dixisti, sed explana. Orth. Christus & Deus & homo est, Deus autem, & homo aliud natura, Christus igitur aliud natura. te ipsum igitur decépisti, non enim si aliud natura, continuo alius à seipso Christus, nō est Christus natura, sed habet naturam. Hær. Sint ista sic. Quid igitur tibi videtur, nonne Christus homo, homo autem aliud à Deo? Orth. Maxime, Hær. Christus igitur aliud à Deo. Orth. Adhibe distinctionem, secundum humanam naturam aliud à Deo, secundum diuinam naturā non aliud. Hær. Deus igitur & non Deus, quæ quidem contradictio est. Orth. At non est hæc contradictio. non enim secundum idem est Deus & non Deus, vt sit contradictio. Sicut enim homo est sub sensum cadens, & non sub sensum cadēs secundum aliud, & aliud. secundum enim corpus sub sensum cadit; secundum verò animam non cadit. & non est hæc contradictio secundū regulam veram: sic Christus Deus & non Deus, secundum aliud, & aliud, & non est hæc contradictio, secundum enim diuinitatem Deus secundum verò humanitatem non Deus. ac de his hæcenus.

Quæstio

XXXI

Ερώτησις Ωκυγυιασῶν, πρὸς πιστόν.

ἄπιστος. Ποία δικαιοσύνη, δέικα, ἢ πενήτην τα χροῖνες
 ἁμαρτήσαντες ἐν μυριάδας, μάλλον δὲ ἀπλῶ-
 τήσδ' αἰῶνας εἶναι τῶν κόλασιν; Ὁ πῖς. καὶ τί ἐστιν ἡ
 δικαιοσύνη παρά σοι; Ὁ ἄπιστος. τὸ καὶ ἀναλογία τῆς
 ἁμαρτίας εἶναι καὶ τῶν κόλασιν, τὸ ἐστιν, εἴ τις ἥμαρτε χροῖνες πε-
 νήτην τα, τὴν κολασθῆναι πρὸς τα πενήτην τα. Ὁ πῖς. ἔκ πῶσιν
 τρεῖσιν τῶν δικαιοσύνην μαρτυροῦμεν καὶ πόθεν σὺ τῶν τῶν ἐμαρτε;
 Ὁ ἄπισ. εἰπέ σὺ, ἔκ πῶσιν; Ὁ πῖς. πᾶσι δικαιοσύνην, ἢ ἔκ
 τῶν νόμων καὶ ἢ ἔκ τῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τρεῖσιν νόμοι, ἢ ἔκ
 τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων γινώσκωμεν. εὐδεμία δὲ τῶν δικαιο-
 συνη, χρὸν καὶ τῶν κόλασιν πῖς. οἶον. περὶ δὲ τις, ἢ κλέπτει, ἢ φο-
 νεῖ, μίαν ὥραν. ὁ δὲ νόμος καὶ οἱ τῶν ἀνθρώπων νόμοι φο-
 νεῖ οἷον τὸν φονεῖ, καὶ καλῶντες τὸν παρὰ νόμον, εἰ μίαν ὥραν
 καλῶσιν αὐτὸν, ἀλλὰ φονεῖ οἷον μὲν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα αὐτὸν ε-
 κόλασιν, ἢ τὸν πῖς, πολλὰ χροῖνοι ἀλγῶν ἔκ τῶν τραυμάτων πα-
 πτωκῶν καὶ ζῶσιν. καὶ σὺ δὲ, εἰ μοι καὶ οἷον πῖς εἰς τὸν σὺν γυναικα,
 ἢ θυγατέρα καὶ ἐλαβε, εἰ μίαν ὥραν ἐκρινε καὶ κολασθῆναι, ἀλλ-
 ἄ φόνος περὶ δὲ τῶν αἰώνων. ὅτι ἐστιν, αἰωνία κόλασις. ἀλλὰ καὶ αἱ φύ-
 σεις τῶν πραγμάτων, ὡσὺν τα. ὅσοι τρεῖς μένει καὶ φέρει εἰς πᾶν, ψυ-
 χὸν ὕδωρ πῖς, ἢ πῖς αἱ αἰῶνες τῶν βλαπτόντων, καὶ παρὰ νόμον
 πῖς πολλὰ χροῖνα καλῶσιν ὡς ἐπὶ πῖς. ἔκ γὰρ ψυχροποσίας πολλὰ
 καὶ, ἢ ἔκ αἱ αἰῶνες πυρὸς, ἢ ὅτι καὶ χροῖνα, δὲ καὶ καὶ ἐκόλα-
 σθῶμεν νόμον. ἡ φύσις δὲ δικαιοσύνη ἐστὶ. σὺ δὲ πῖς
 ἔχεις, ἢ εἴς τῶν δικαιοσύνην τῶν
 τῶν αἰῶν.

+XIII+

Qua-

Quæstio quam Origenista fidei proposuit.

XXXI.

Genebrardo interprete.

RIGENISTA. Quid iuris hoc est? ut qui annis decem, vel quinquaginta peccauerit, is decies millenis, imò etiam infinitis seculis pœnas luat? **Abuc.** Quid verò Iustitia tibi esse videtur? Orig. Ut pro ratione delicti pœna infligatur. Ut, verbi gratia, si quis annorum quinquaginta spatio peccauerit, is annis totidem & plectatur. **Abuc.** Quotnam modis iustitiam dicimus? &, vndenam, tu eam didicisti? Orig. Tu verò ipse dicito, quotnam modis? **Abuc.** Omnem iustitiam vel ex Dei lege, vel ex legibus, quas homines sancierint, vel ex rebus naturalibus cognoscimus. Harum autem iustitiarum specierum nulla temporalem pœnam irrogat. Prout fornicatur quispiam, vel furatur, vel occidit, vnius horarum spatio: at lex Dei, hominumque leges homicidam, capitis damnantes, extremoque supplicio facinorosum aliquem afficientes, non vnius in eum horarum spatio animaduertunt; sed si morte quidem plectant, æterno eum supplicio afficiunt, vel si verberent, diuturnum ei dolorem ex * rebus inferunt. Quin tu quoque si adulterum quempiam * *fort. vulu- cum vxore, filiæque deprehenderes, non vnius illum horarum spa- ribus.* tio puniendum, sed trucidandum censeret: quod quidem æternum est hominum supplicium. Sed ipsæ quoque rerum naturæ perinde se habent. Cum enim nobis ne frigidam, verbi gratia, bibamus aquam, neque quoque noxio cibi genere utamur, interdictum sit, in vetitum tamen nitamur, diuturnas nimirum pœnas damus. Itaque sæpe numero fit, ut ex frigida potu, ignisue contactu, vel aceti usu continuum morbum incurramus. Atqui natura iustissima est. Tu verò iustitiam vnde nam habes, aut inuenisti?

Vu

*D. Theo-

XXXII.

* Hanc disputationem non reperi in codicibus Banariis. Itaq; non nisi Latine exhibemus.

★ D. Theodori Abucaræ, Episcopi Cæsariensis, contra Sarracenos Theopaschitas.

Interprete Genebrardo.

Lio in conuentu Sarracenus, ex illustribus illis, Episcopum interrogans: Agè verò, inquit, Episcope; Deus ille tuus in cruce pendens, animam expirauit? Maximè verò, respondit Episcopus. Saracenus autem in risum profusus, & eos, qui tunc aderant, Saracenos, & Christianos ludibrio velut habens, extensa manu exclamauit; sine hypostasi factus est Christianorum Deus. Abuc. At vndenam sine hypostasi Deum Christianorum fuisse colligis? Sarac. Meo ipsius exemplo. Abuc. Quonam? Sarac. Ego quondam non eram, quoad vsque duæ mei partes in ventre matris meæ coaluerunt; corpus, inquam, & anima: vnde tertium quiddam enatum est. qui ego ex vtriusque partis concursu, & compositione, hypostasis vnica composita euasi. Cùm ergo in ipso mortis articulo separata fuerint, an non hypostaseos meæ nullitas tunc necessaria erit? Abuc. An verò compositionis tui exemplum, idem esse cum Christi compositione censes? Sarac. Quid ni censeam? Abuc. Antequam duæ tui partes illæ concurrerent, vt ipse confessus es, non eras: posteaquam verò natus es, vtriusque partis integras proprietates conseruare non potuisti: quandoquidem animæ immortalitatem, corporisq; brutalitatem amisisti: & tertium quiddam, vt dicebas, euasisti: nec anima, nec corpus, sed homo factus. At Christianorum Deus, vt cauillans obiiciebas, vel ante vtriusque partis suæ compositionem cum Patre, & Spiritu sancto erat: imò verò, ante omnia sæcula, eoq; ipso, quod compositus ex Virgine processit, nihil quidquam ex partium suarum proprietatibus

prietatibus amisit. Perfectus enim Deus mansit, ut & Pater perfectus est: factus autem est homo, ut & mater; quandoquidem Christi partes hæ sunt, diuinitas, & humanitas. At, ipso passionis tempore, cum à corpore separata est anima, ipse ab utraque parte inseparabilis mansit, indiuisa coniunctione colligatus, vnaque sui ipsius diuinitatis, & humanitatis hypostasis existens. Sarac. Vbinam ergo anima erat? Abuc. Corpus quidem in sepulchro; anima autem in inferno. His dictis Saracenus magna cum exclamatione: At quomodo, inquit, Verbum in utrisque tanto dissitis intervallo, coniunctum est, cum à neutro indiuisum manserit? Theodorus autem ridens; superest, inquit, ex hac tua sententia, ut Deus ille tuus, in Makenfi, & Magadenfi Mesquitis inueniri non possit. Sarac. An verò duæ illæ partes, quamlibet separatæ, participes diuinitatis erant? Abuc. Non minus, quam quo tempore coniungebantur. Sarac. Quis verò diuinitatis particeps corpus exanime in sepulchro iacens non mouebatur? Abuc. Quia Verbum in ipso tunc incorruptionem sacro illi cadaveri conuenientem seruabat. Tunc Saracenus tanquam reti quopiam implicatus, & elinguis; præ stupore obmutuit.

—S) (So

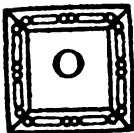
Vu 2

AMQ

XXXIII.

Α' ΜΘ ΔιάλογΘ̅ πρὸς Νεσοριανόν

Ἐ αὐτῷ.

ΡῥῶδιζΘ̅. εἰπέ μοι, τὸ χρεῖς ὄνομα πῶς φύσας
 ἐστὶ δηλωτικόν; τῆς θεότητΘ̅, ἢ τῆς ἀνθρωπότητΘ̅;
 ὁ νεσοριανός. κ̅ μιας ἀνὰ μέρος, ἀλλὰ τῶν δύο ὑ-
 ποστάσεων, ἡ γὰρ τῆς θεῆς, καὶ ἡ ἀνθρώπου ὁμοῦ. ὁ ῥ-
 ῥῶδι. καλῶς. εἰπέ μοι, ὁ ἐν χρεῖς ἐξηγήθη ἐκ γνωακῆς; ὁ νε-
 σορ. ναί. ὁ ῥῥῶδι. σὺ κ̅ν ὁ θεὸς λόγΘ̅, καὶ ὁ ἀνθρωπΘ̅ ἐξη-
 γήθη ἐκ γνωακῆς. ὁ χρεῖς γάρ, ὡς ὡμολόγησας, ὁ θεὸς ἐστὶ, καὶ ὁ ἀν-
 ῥωπΘ̅.* καὶ πάλιν ἐρωτῶ σε, ὁ χρεῖς ἀπίθανεν; ὁ νεσορ.
 ναί. ὁ ῥῥῶδι. σὺ κ̅ν ὁ θεός, καὶ ὁ ἀνθρωπΘ̅ ἀπίθανεν. καὶ τί σε
 γάρ ὁ χρεῖς ὁ θεός, καὶ ὁ ἀνθρωπός ἐστιν.

* Hae aliter
 Genebrardum.

XXXIV.

Τῆ Θεολόγου πρὸς χρέον, Ἐ αὐτῷ

Αβυκαρεῶ.

ῥώτησις. Ὁ χρέονΘ̅, ἐν χρέον, ἢ σὺ ἐν χρέον;
 ἀπόκρισις. διχῶς ἐστὶ πρὸς τὴν ἀπολογησάμεν.
 ἢ τοι γάρ διπλασιαστικῶς, καὶ ἐνδιόξως, καὶ παθητικῶς,
 ἢ ἀποδοτικῶς, καὶ ἀναγκαστικῶς, καὶ ἀληθινῶς. κ̅
 μὲν τοι ἀδιόξως. ῥώτησις. πῶς ἐν βέλπῃ περβαίνειν τὸν λόγον;
 διπλασιαστικῶς; ἀποκρισις. διπλασιαστικῶς.* ῥώτησις. ὁ χρέονΘ̅
 ἢ τοι ἐν χρέον ἐστὶν, ἢ τοι σὺ ἐν χρέον. εἰ μὲν γάρ σὺ ἐν χρέον, πε-
 ρωρῶσαι αὐτῷ. ὅπερ ἀδιώτατον. εἰ δὲ ἐν χρέον, ἐν αὐτῷ ἴσαι.

* Videtur hae
 vox omittenda
 hoc loco.

τὸ δὲ

Theodori Abucaræ Dialogus cum Nestoriano.

XXXIII

Interprete Genezardo.

B v c. Dic mihi hoc nomen Christus, vtram naturam indicat, diuinitatis, an humanitatis? Nestor. Non vnam in parte, sed vtramq; hypostasin, siue Dei, & hominis simul. Abuc. Rectè censes. Iam hoc mihi ediffere. An Christus ex Virgine natus? Nest. Maxime. Abuc. Ergò Deus verbum, & homo natus est ex Virgine. Christus enim, vt confessus es, Deus, & homo est. Hoc insuper à te peto. An Christus mortuus est? Nest. Maximè. Abuc. Ergò, Deus & homo mortuus est. Christus enim, vt vis, Deus & homo est * *quænam verò de causa Christus dicitur? Nest. Quia vnixit eum Deus Spiritu sancto.* Abuc. Vter igitur vnctus est, Deus verbum, an homo? Nestor. Absit, vt Deum verbum vinctum fuisse dicamus, sed hominem. Abuc. Christus igitur est homo. si enim is, qui vnctus est, Christus est, & homo is est, qui vnctus est, alius denique Deus verbum, & alius homo est, vt vultis, consequitur, vt homo sit Christus in parte. Quid ergò vobis ipsis, & aliis imponentes Christum Deum, & hominem esse dicitis?

**Sequentia desunt in Græco Ban. Codice.*

* De tempore, eiusdem Abucaræ.

XXXIV.

Iacobo Gretsero Interprete.

INTERROG. Num tempus est in tempore, an non? Resp. Dupliciter ad hoc responderi potest, dialecticè videlicet & probabiliter & verisimiliter; vel demonstratiuè, necessariò, & verè, non tamen improbabiliter. Interrog. Quomodo igitur disputationem instituire cupis, dialecticè an demonstratiuè? Resp. Dialecticè. Tempus neque in tempore est, neque non est in tempore: si enim non esset in tempore, à seipso separatum esset, quod fieri

** Notat R. P. Antonius Possewinus in suo Apparatu sacro, exsare in Bibliotheca Vienneñsi opusculum Abucaræ de tempore; hoc ipsum est se nullius dubi-*

Vu 3

nequit,

τὸ δὲ ἐν πνι, περιέχεται ὑπὸ αὐτῶ. ἀλλὰ μὲν, ἐπὶ πρὸν ἐστὶ τὸ περιέχ-
 μαιον παρὰ τὸ περιέχον. ἐπὶ πρὸν ἄρα ἐαυτῶ ἐστὶν ὁ χρόνος. ἔπειτα ἀδι-
 ναπν, εἰς τὸν ὡς ἐδείχθη, ἀδιώατον ἐστὶ τὸ πρὸν χρόνον ἐαυτῶ περιωρίσθαι
 * fort. leg. εἰ δὲ ἀδιωατῶ πρὸν δὲ καὶ τὸ ἐαυτῶ ἐπὶ πρὸν εἶναι * Ὡς δὲ τὸ δὲ συνέβη ἐκ
 ταῦτα συνέβη. τὰ ὑποπίπτειν τὸν χρόνον, ἢ τὸ ἐν χρόνῳ, ἢ ἐν χρόνῳ, διήλυν, ὅτε
 ἀδιώατον, πρὸν χρόνον εἶναι ἐν χρόνῳ, ἢ ἐν ἐν χρόνῳ. πᾶσα γὰρ ὑπό-
 θεσις ἀπαγύσεται εἰς ἀδιώατον, καὶ αὐτὴ ἀδιώατος ἐστὶ καὶ ὥς τὰ ἀφ-
 λεκτικῶς εἴρηται, καὶ ἐν δόξῳ.

Εἰ δὲ θέλεις καὶ τὸ ἀποδεικτικῶς λέγειν, ἐκ ὁκλήσω. ὁ χρόνος
 ἐκ ἐν χρόνῳ ἐστὶν. ἐστὶ δὲ ἐκ τῶν ὁμοίων περὶ τῆς πτωσιδαται. ὡ-
 σπερ γὰρ ὁ τίπθ ἐκ ἐστὶ ἐν τίπθ. πᾶς γὰρ τὸ ἐν τίπθ, σῶμα. ὁ δὲ
 τίπθ ἐκ σῶμα ἐστὶ, καὶ ἡ ψυχὴ ἐκ ἐν ψυχῇ ἐστὶν, ἀλλὰ ἐκ τῶ ζώμα-
 π. καὶ ἡ κίνησις, ἐκ ἐν κινήσει, ἀλλὰ ἐν κινημένῳ, καὶ τὰ ζώματα,
 ἐκ ἐν ζώμασιν, ἀλλὰ ἐν κινησμένοις ζώμασιν, ὥστε καὶ ὁ χρόνος
 ἐκ ἐν χρόνῳ ἐστὶν, ἀλλὰ ἐν χρόνοις. ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ κινημένα. ἀφ-
 ἡμῶς γὰρ κινήσεως ἐστὶν ὁ χρόνος. ὥστε καὶ μὲν πρῶτον λόγον, ἐκ κινήσεως
 ἐστὶν ὁ χρόνος. ἐπειδὴ καὶ ἡ κίνησις ἐκ τῶ κινημένῳ ἐστὶ, καὶ ὁ χρόνος
 ἄρα ἐκ τῶ κινημένῳ ἐστὶ διὰ μέσῃ τῆς κινήσεως, ὥστε ὁ ἀληθὺς ἐστὶ
 εἰπεῖν, ὅτι ὁ χρόνος, ἐκ ἐν χρόνῳ ἐστὶν. ἀλλὰ ἐκ κινήσει, ἢ ἐκ κινημέ-
 νῳ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐκ κινήσει, διότι περὶ δὲ ἐκ κινημένῳ ὡς εἴ-
 ρηται.

XXXV.

Ἑτέρα ἐρώτησις τῷ αὐτῷ.

ἀρβάρθ. Τίνα λέγεις αἶπον καλεῖται, καὶ καὶ Χρῆς.
 πάντων τῶν ἀγαθῶν πρὸν θεόν, καὶ δὲ ἐκ. Βάρθ. καὶ
 τὰ καὶ τίνα λέγεις αἶπον εἶναι; Χρῆς. τὸ πρὸν, ἐκ τῆς
 ἡμετέρας βασιλείας εἶναι. καὶ τῆς τῶ διὰ βόλῃς πανήρ-
 γίας. Βάρθ. χαλινῶν, Χρῆς. διὰ τὸ αὐτοξῆσιον. Βάρθ. ἡ γὰρ αὐ-
 τοξῆσιον, ἢ, καὶ ὅσα θέλεις, διώαται, καὶ ποιεῖς Χρῆς. ἐκ δὲ ὅμο-
 τοις. ἐκ ἀλλῶ δὲ ἐκ πέντασμου ὑπὸ θεῷ αὐτοξῆσιον. Βάρθ. ποῖα
 ταῦτα;

nequit, si verò sit in tempore, in seipso erit: quod verò in aliquo inest, continetur ab illo: Atqui id quod continet, & quod continetur, distincta sunt: Distinctum igitur à seipso est tempus: quod est impossibile. si igitur, ut ostensum, impossibile est, tempus à seipso separatum esse; multò minus fieri potest, ut à seipso diuersum sit. Si verò hæc consequuntur ex hypothesi illa; Tempus vel non esse in tempore, vel esse in tempore; planum fit, fieri non posse, ut tempus sit in tempore, vel non sit in tempore. Omnis enim hypothesis, quæ ad impossibile ducit, ipsa etiam impossibilis est. Et hæc dialecticè & probabiliter dicta sint.

Si verò velis ut & demonstratiuè de his differam, libenter parebo. Tempus non est in tempore; quod ex similibus confirmare licet. Quemadmodum enim locus nō est in loco, nam omne, quod in loco est, corpus est: at locus non corpus; & anima non est in anima; sed in corpore, & motus non est in motu, sed in mobili, & colores non sunt in coloribus, sed in corporibus coloratis; sic & tempus non est in tempore, sed in rebus temporis subiectis; quæ alia non sunt, quàm mobilia. Nam tempus est numerus motus. Itaque secundum primam rationem tempus est in motu; cumque motus sit in mobili, etiam tempus in mobili erit interuentu motus. Quapropter verè dicitur: tempus non esse in tempore, sed in motu, vel in mobili, sed primariò quidem in motu; secundariò autem in mobili.

Alia dissertatio, de auctore boni & mali xxxv. habita cum Sarraceno.

Iacobo Gretsero interprete.

ARBARVS. Quem statuis auctorem boni & mali?

Christ. Omnium bonorum Deum; mali verò, nequaquam. Barb. Et quem nam mali auctore dicis?

Christ. Aio hoc ex nostra socordia, & ex Diaboli versutia nasci. Barb. Quam ob rem? Christ. Propter libertatem arbitrij. Barb. Quid igitur? Liberi arbitrij es, & quæcunque vis, potes ac facis? Christ. Solum in duobus; in aliis autem nō sum creatus

πάντα; Χρῆς. τὰ καλὰ μὲν πράγματα, ἡ Φοβῆμα τὸν νόμον. ἀλλὰ
 τιμῶμαι, καὶ ἐλεῖμαι ὑπὸ τῷ θεῷ. ὁμοίως καὶ ὁ Διόβολος ἀντιξέ-
 σι πῶτα ὑπὸ τῷ θεῷ, καὶ ἡμάρτηκα. καὶ ὁ θεὸς τῆς ἰδίας ἑ-
 ξίως ἐξέωσεν αὐτόν, ἀλλ' ἴσως αὐπρεῖς μοι, πῶτα εἰς καλὰ, καὶ κα-
 κά; ἰδοὺ ὁ ἥλιος, καὶ ἡ ῥαλλίη, καὶ οἱ ἀστέρες καλὰ εἰσι. ποιήσονται
 ἐκ τῶν. λέγω οὐ σοι, ὅτι κατὰ τὸ αὐθρόπινον ἐργάζομαι καλὰ,
 καὶ κακά. καλὰ μὲν. οἷόν ἐστι Διοξολογία θεῷ, καὶ προσωχή. κακά
 δὲ. πορνεία, κλεψία. ἐπεὶ οὐ, ὡς λέγεις σὺ, καλὰ, καὶ κακά ἐκ
 θεῷ εἰναι, εὐρεθήσεται κατὰ σὲ ἁδικῶς ὁ θεός. ὅπερ σὺ κῆρ. ἐπεὶ γὰρ
 ὁ θεὸς προσέταξεν, ὡς σὺ λέγεις, τὸν πόρον πρὸς αὐτόν, καὶ τὸν κλέπτην
 κλέπειν, καὶ τὸν ἀνδροφόνον ἀνδροφονεῖν, ἄλλοι εἰσι τιμῆς. ὅτι, τὸ θε-
 λημα τῷ θεῷ ἐπείσται. εὐρεθήσονται δὲ καὶ οἱ νομοθέται σε ψευδοῦς,
 καὶ τὰ βιβλία σε ψευδεπὶ γραφα. προσάσσει γὰρ τὸν πόρον, καὶ
 τὸν κλέπτην δαίρειται ποιήσας τὸ θελημα τῷ θεῷ. καὶ τὸν ἀνδρο-
 φόνον ἀποκτενέτω, ὃν ἔδει λυμῶσαι.

* μητέρων

Καὶ ὁ Σαρακλῆος, θέλων εἰσεῖναι τὸν θεὸν αἶπον τῷ καλῷ, καὶ τῷ
 κακῷ, ἔστι γινώσκων ἐπὶ τῷ πόρῳ, καὶ τῷ μοιχῷ ὁ θεός. Φησι, τίς
 πλάττει τὰ βρέφη ἐν κοιλίαις τῶν * μητέρων; Χρῆς. ἐδαμῶς
 εὐρίσκω μετὰ τῷ πρώτῳ ἐδομάδια τῷ γραφῶν λέγουσιν.
 πλάττει ἐν θεῷ, ἢ κλῖζαντι. καὶ πῶτα ἐδαμῶς σὺ ἀποδείξεις, ὅτι με-
 τὰ πᾶσι τῶν ἐκ τῆς ἐκείνης, πᾶσι τῆς ἐκείνης, τῷ ἐν τῇ κείνῃ διηλαδῇ
 τίξῃ ὅτι τῷ Νῶε. πλάσσει γὰρ τὸν αὐθρόπινον τῷ πρώτῳ ἐδομάδι,
 εἰπὶν ἀνένοθε, καὶ πλεονέχει, καὶ πλεονέχει τῷ γυν. καὶ ἐπειδὴ
 ἐμψυχῶν ὁ αὐθρόπινος, ἐμψυχον ἀνένοθε ἔχων, ἐν τῇ ἰδίᾳ γο-
 ναίᾳ ἀνένοθε ἀνέφυσεν. ὡς αὐθρόπινος γυνῆ. καὶ ἂν φησι καὶ ἡ θεία
 γραφή. Ἀδάμ ἐγέννησε τὸν Σηθ. ἔστι Σηθ ἐγέννησε τὸν Εὐάν. ἔστι
 ἐγέννησε τὸν Καὶν. ἔστι οὐκ εἰπὶν, ὁ θεὸς ἐμπλάσει τὸν Σηθ, ἢ τὸν Εὐάν,
 ἢ ἄλλον πινά. ὁ οὐκ Ἀδάμ ὑπὸ θεῷ μονοῦται πῶτα. οἱ δὲ
 ἄλλοι γινώσκον, καὶ γινώσκον. ἔτω καὶ ἡ γῆ, τῷ προστάγματι τῷ θεῷ βλα-
 σάνει. βλασφάνει γὰρ φησι, ἡ γῆ βοῶντιν χόρτου. ἡ περὶ τῇ γῇ
 πάλιν πίπῃσι, ἢ καὶ ὑπὸ ἄλλῃ ἀπειρομένη, βλασάνει, μὴ πλάττει-
 μίνη

creatus à Deo liber. Barb. Quæ ista? Christ. Si bona agam, non timeo legē; sed honore afficior, & misericordiam consequor à Deo. Similiter & diabolus libero arbitrio à Deo conditus est; sed peccauit, & ideo propria statione deiectus est. At fortè quæres; quæ nam sint bona; quæ mala. Ecce sol & luna & stellæ bona sunt. Fac vnum ex istis. Dico igitur tibi, me, hominum more, agere bona & mala: Bona quidem, cuiusmodi diuini numinis celebratio, & precatio. Mala verò cuiusmodi fornicatio, & furtū. Cum igitur, vt tu affirmas, bona & mala Deum auctorem habeant, iniustus erit, tuâ sententiâ, Deus, quod dictu nefas. Cum enim Deus præceperit, vt scortator scortetur, fur furetur, & homicida homicidium committat, digni erunt honore, vtpote qui voluntatem Dei perficiant. Legislatores quoque tui mendaces erunt & libri falsis titulis prænotati. Mandant enim vt scortator & fur cœdatur, cum tamen voluntati diuinæ obtemperent; & homicidam interfici iubent, quem honoratum oportuit.

Cæterum Sarracenus ostendere volens Deum esse auctorem boni & mali; adiutoremq; tam scortatori, quàm adultero; sciscitatus est: Quis format infantium corpora in materno utero? Christ. Non inuenio, exacta hebdomade prima, Deum quidquam formare * aut creare. Et tu nequaquam demonstrabis, post hanc quidquam creatum esse, excepta Irīde, arcu videlicet illo in nubibus posito, tempore Noë. Cum enim hominem prima hebdomade creasset, dixit. *Crescite & multiplicamini, & replete terram;* & quia homo animatus est, animatum habens semen; semen in propria vxore produxit. Itaq; homo generat, prout dicit diuina scriptura: *Adam genuit Seth, & Seth genuit Enos, & Enos genuit Cainā.* Neq; dixit: Deus * formauit Seth, vel Enos, vel alium quempiam. Adam igitur solus à Deo conditus est: alij autem generantur & generant. Sic & terra iussu Dei germinat. Ait enim. *Germinet terra herbam fanī:* quæ in terrā decidens, vel ab alio sparsa, iterum germinat, nō quasi ab alio inuenit originem, &c. *Videtur hic auctor in ea fuisse opinio, quæ nonnullis Johelastis arrisit; solas causas secundas effectum producere; neq; ad hanc productionem Deum aliter concurrere; quā quia initio causis secundis vim agēdi tribuit. Quæ opinatio in re à Philosophis & Theologis reicitur, asserentibus Deum ad singulos effectus producendos concursu suo generali, causis secundis opem ferre, & quasi adminiculari.*

**Hæc non videtur satis cōformia illi Saluatoris dicto Ioan. 5. Pater meus vsque modo operatur, & ego operor. Et illud, quæ de creatione rationalis animæ sana doctrina tradit.*

Gen. 1. & 5.

**Imò etiam Deum concursu suo cū causa secunda formauit Seth in vtero, & c. quemcumq; alium paruum. Quod probè intelligens pia illa Machabæorum gemitrix hæc piè effata est. 2. Machab. 7.*

Nescio qualiter in vtero meo apparuis, neq; enim ego spiritū donavi vobis & vitam, & lingulorū membrā non ego ipsa compegi; sed enim mundi creator, qui formauit hominibus natiuitatē, quique omnium

X x

forme-

formetur; sed quia primo Dei præcepto obtemperat. Ecce enim ego, vt & prius dicebam, tam ad bonum quàm ad malum liber, vbiounq; libertate propria vsus, semen iacio, seu in propriam, seu in alienam mulierem; foetus profertur ac produci-
tur vi primi illius diuini præcepti; quia id quod sparsum est, in se virtutem seminalem continet; non autem quòd Deus quotidie * formet ac operetur, quia prima die omnia fecit. Barb. Et quomodo dicit Deus ad Hieremiam? *Priusquàm in vtero forma-
rem te noni te; & antequam exires de vulua, sanctificauit te.* Christ. Deus cuiuscunque viri vim seminalem animatam ab vtero primo-
que ortu formauit, ab Adamo & sic deinceps, & quilibet ho-
mo * prius habens in vtero suo filium, eundem quoque pro-
gignit; pari modo filius alium progenerat. Illud verò, *antequàm
exires de vulua sanctificauit te*, hunc sensum habet; quia, vt Euange-
lium testatur, *quotquot receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei
fieri, qui non ex sanguinibus, neq; ex voluntate carnis, neque ex voluntate
viri, sed ex Deo per sanctum baptismum nati sunt.* Barb. Eratne ba-
ptismus ante Christum? Nam Hieremias ante Christum vixit.
Christ. Erat vtique baptismus per mare & nubem: Omnes enim,
inquit, *in Moyse baptizati sunt.* Si dicas: Quomodo baptizati sunt,
qui ante Moysen vixerunt? respondeo tibi id quod Christus
meus de se pronunciauit: *Antequam Abraham fieret, ego sum.* Et a-
libi: *Ego pro eis sanctifico meipsum.*

Barb. Num eum, qui voluntatem Dei facit, bonum an ma-
lum dicis? Et si quidem bonum dicis; proba & Iudæos, tan-
quam qui voluntatem Christi, Dei tui, vt ais, fecerint. Christ.
Tu quidem appellas voluntatem; Ego verò patientiam & lon-
ganimitem nomino; Qua de causa, audi. Cum Deus dixe-
rit: *non furaberis, non fornicaberis, nō occides*; num iussit, vt furemur,
scortemur, adulteria & homicidia committamus? Barb. Ne-
quaquam, si enim voluisset, non interdixisset. Christ. Rectè
statuis Deum nolle, vt furemur & fornicemur; si igitur nunc
ab eam furtoq; & fornicatione me obstringam; num factum
illud meum nominabis voluntatem Dei; an patientiam & lon-
ganimitem? Barb. Patientiam & longanimitem. Christ. Sic
cum Deus potuisset ab illis pœnas repetere, clementer igno-
uit.

Xx 2

* Solus non for-
mat fœtū, nec
solus operatur;
sed cum causis
secundis; quia
producit in mō-
ribus sanum &
berbū; & Psal.
146. dicitur:
sed producit
hoc cum causis
secundis.

Hier. 1.

* Prius ipse primū
habet, sicut
causa efficiū
præexistit enim
effectus in cau-
sa virtualiter.

Ioan. 1.

1 Cor. 10.

Ioan. 8.

Ioan. 17.

Exod. 10.

* Λέγω πλείους παρ' ἑξαι αὐτὰς, ζυμωχώρησεν. ὅταν γὰρ * θέλεις, αὐτὸ μεταποιήσω, ὁποδιδώσί μοι.

Βάρβ. ἢ λέγεις εἶναι τὸν χειρὸν; Χρυσ. λόγον θεῷ, σοφίαν θεοῦ, υἱὸν θεῷ, βραχίονα θεῷ, διώαμιν, καὶ ἄλλα μυρία. σὺ δὲ ἢ λέγεις εἶναι τὸν χειρὸν; Βάρβ. πνεῦμα, ἢ λόγον θεῷ φημί τὸν χειρὸν. Χρυσ. ἄρα δὲ τὸ πνεῦμα, ἢ ὁ λόγος ἄκλισα εἰσιν, ἢ κλίσαι; Βάρβ. κλίσαι. Χρυσ. ἢ τίς ἐκλίσεν τὸν λόγον τῷ θεῷ, καὶ τὸ πνεῦμα; ἀλλὰ γὰρ τοῦ κλίσαι αὐτὰ τὸν θεόν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ θεός· ἀρα χωρὶς λόγου, καὶ πνεύματος; ἢ τίς εἶπεν τὸν θεὸν ἄλογον, ἢ διχα πνεύματι ἀγνῆς; Βάρβ. ἀλλὰ σιωπῆται.

Ἑτέραι ἐρωτήσεις.

XXXVI.

ἀ λόγια κυρίως κλίσαι εἰσιν, ἢ ἄκλισαι; τῷ δὲ πνεύματι βάλ्लετο, θέλων ὁποδεῖξαι κλίσιν εἶναι τὸν λόγον τοῦ θεῷ, ὅπερ σὺκ ἔστιν, εἰ μὲν γὰρ εἶπης, κλίσαι εἰσιν, εἶπεν σοι, τὰ κτιστὰ θεοῦ ἔκλινοντα. εἰ δὲ εἶπης, ἄκλισαι, ἐρεῖ σοι, ὅτι ἰδὲ ἄρα πάντα λόγια θεῷ ὑπαρχόντα, κλίσαι μὲν εἰσι, θεοῦ δὲ σὺκ εἰσὶ, καὶ ἰδὲ σὺ ὁμολογεῖς, ὅτι ὁ χειρὸς ὢν λόγος τοῦ θεοῦ, σὺκ ἔστι θεός. διὸ μήτε κλίσαι εἶπης, μήτε ἄκλισαι. ἀλλ' εἰπὲ, ἐγὼ εἶνα μόνον λόγον τῷ θεῷ ὁμολογῶ, ἐνυπύσσον, ἄκλινον ὄντα, τὸν δὲ πᾶσαν γραφίαν μου, καὶ λέγω λόγια, ἀλλὰ ῥήματα. Βάρβ. καὶ πῶς λέγεις ὁ θεωφύτης, τὰ λόγια κυρίως, λόγια ἀγνά; καὶ ἐχὶ τὰ ῥήματα κυρίως λόγια ἀγνά. Χρυσ. ὁ θεωφύτης τροπολογικῶς ἐλάλησε, καὶ ἐκ κυριολογικῶς. Βάρβ. καὶ τί ἐστι τροπολογία, καὶ κυριολογία; Χρυσ. κυριολογία μὲν ἐστὶ βεβαία ὁποδεῖξις πράγματι. τροπολογία δὲ, ἀβέβαια ὁποδεῖξις. Βάρβ. σὺκ ἐνδεχεται θεωφύτης εἰπὴν ἀβέβαιον ὁποδεῖξιν. Χρυσ. ἐν τοῖς θεωφύταις ἐστὶ τὸ πᾶν ἀψυχα προσωποποιεῖν, καὶ σκοπῶν θείαν αὐτὰς ὁφθαλμῶν, καὶ ὅμματι ζήντας αὐτοῖς. ὡς τὸ, ἡ θάλασσα εἶδεν, καὶ ἰφθυῖν. ἰδὲ ἡ θάλασσα ὁφθαλμῶν σὺκ ἔχει. καὶ γὰρ ἐστὶν ἡ ψυχή. ἢ πάλιν τί σοι ἐστὶ θάλασσα, ὅτι ἰφθυες; ἢ τὰ ἐξ ἧς. ἢ ἡ μαχαίρα μου φάσκει κρεῖα. τὸ δὲ

uit. Si enim tandem non agam perfectam poenitentiam, debitam mercedem reddet.

Barb. Quem dicis esse Christum? Christ. Verbum Dei, sapientiam Dei, filium Dei, brachium Dei, virtutem, & alia innumera. Tu verò quid dicis esse Christum? Barb. Christum dico esse Spiritum & verbum Dei. Christ. Num hæc, spiritus & verbum, increata sunt an creata? Barb. Creata. Christ. Et quis creauit verbum Dei & spiritum? Et antequam hæc Deus crearet, quomodo se habebat Deus? Num spiritu & verbo carebat? Et quis Deum verbo & spiritu carentem statuere auit? Ad hæc barbarus contigit.

Alia dissertatiuncula.

XXXVI

Iacobo Gretsero interprete.

Loquia Dei num creata sunt, an increata? Hoc autem aduersarius proponit, vt ostēdat verbum Dei esse creatum; quod dictu nefas. Si enim dixeris esse creata; mox dicet tibi; creata non nominantur Dij. Si verò dixeris, increata; statim occurret; ecce omnia hæc eloquia Dei creata sunt, Dij verò non sunt; fateris ergo, Christum, qui est Dei verbum (seu eloquium) non esse Deum. Quapropter neq; creata, neque increata dicas, sed dicito: Ego vnicum Dei verbum confiteor, in hypostasi subsistens, increatum; Totam verò Scripturam sacram non voco λόγια, sed ῥήματα. Barb. Et quomodo dicit Propheta; *Eloquia Domini, eloquia casta.* Nonne verba Domini sunt eloquia casta? Christ. Propheta tropologicè locutus est, non propriè. Barb. Et quid est tropologia, & quid propria locutio? Christ. Propria locutio est firma rei demonstratio. Tropologia autem, infirma demonstratio. Barb. Haud asserere licet Prophetam attulisse infirmam demonstrationem. Christ. Mos apud Prophetas receptus est, etiam inanimatis rebus personam tribuere; hinc videas illis oculos aspectumque assignari; vt *mare vidit, & fugit.* Mare profecto oculos non habet; Est enim inanimè. Rursus. *Quid est tibi mare, quod fugisti?* Et quæ sequuntur.

psal. 113;

Xx 3

Et,

διὲ φαγαῖν ὅτι σίμασι ἐστὶ τρώγοντες, καὶ πάντες. ἡ δὲ μά-
χαιρα τέμνει μὲν, ἔκαστα πίνει διέ. ἀλλὰ καὶ ποταμὸς προεῖπας
χειρὶν εἰσάγει, καὶ βυθὸς ἀλλομένους, καὶ ὅρη σκιρτῶντα. ἔτι καὶ
τὰ ῥήματα τροπολογήσεις, ἐκάλεισ λόγια, ἀπὲρ οὐκ εἰσὶ λόγια,
ἀλλὰ ῥήματα.

XXXVII.

Ἐτέρω ἐρώτησις.

Ἀρβ. ὡς λέγει περὶ σίκου, ἀπέθανεν, ἡ ζῆ; χρεῖς. οὐκ
ἀπέθανε. καὶ τὸν λέγω παρὶ τῇ γεφυρῇ διποδεί-
ξει. ὡς γὰρ φέρε εἰπεῖν, ὁ πρῶτος αὐθροπὸς ὑπώ-
σε, καὶ τὴν πολυρῶν ἀφῆρεθῃ. ἔτι καὶ αὐτὴ τὴν ψυ-
χὴν τὴν παναγίαν τῷ θεῷ, ὡς ἐν ὑπὸ παρέρειρε.

Βάρβ. ἰδοὺ πᾶσι πᾶσι ἐν τῇ τῇ σαρκοῦς με, καὶ ἡ σαρξ
πληγῆσαι μάλωπα ἀπετέλεσε, καὶ ἐν τῷ μάλωπι ἐγγύς σκώληξ.
τίς αὐτὸν ἔφαλε; χρεῖς. εἶπομεν, ὅτι μετὰ τὴν πρῶτὴν ἐδομα-
δια τῆς κοσμοποιίας, ἐδωμῶς ἐρίσκομεν τὸν θεὸν πλάσσαντα πᾶ-
σι, ἀλλὰ, πάντα τὰ ἐντα ἐξαήμερον ποιήσεις, ἐξ αὐτῶν τῶν ὄντων, ἔ-
πειρα ἡρώδου ἡσυχόησεν μόνον θελήματι αὐτοῦ. μετὰ γὰρ τὴν πα-
ράδοσιν κατεκρήνη ἡ γῆ ἀκύνθας, καὶ τριβόλους ἀνατέλλειν. πᾶ-
σι ἐν, καὶ ἡ σαρξ ἡμῶν * κατεκρηθῆναι, φθίρειν, καὶ σκώλη-
ποι ἀνατέλλει.

* κατεκρη-
θῆναι.

XXXVIII.

Ἐτέρω ἐρώτησις.

Αρ. Τίς ἐστὶ παράσι μέζων, ὁ ἀγιάζων, ἡ ὁ ἀγιαζο-
μενος; τὸν διὲ ἡρώτησεν πρὸς Βαβυλῶνα, καὶ ἔχρη-
σεν. χρεῖς. ἀπερχομένης σου ἐν τῷ βαλαινῷ μετὰ
δύλας σου λέσαισιν βαλόμενος. ἔτι αὐτοῦ, τίνα λε-
γεις μέζονα; ἐκείνον τὸν οἰκτρὸν διῆλον, καὶ ἀργυροῦντος, ἡ σω-
πῶν

Et, *gladium meum comedit carnes*. At comedere oris est manducan-
 tis & bibentis. Porro gladius scindit quidem; sed non bibit.
 Quin & fluuios manibus plaudentes inducunt; & colles sal-
 tantes, & montes exsiliantes. * Sic & ῥήματα per tropologiam
 nominauit λόγια, quæ non sunt λόγια, sed ῥήματα.

Demi. 32.

* Hæc apertè non
 possunt expri-
 mi Latine.

Quantum uis
 operis est di-
 stinctione, quæ
 adfert inter
 λόγια & ῥή-
 ματα. Res ali-
 ter expedito
 potest, ut uel
 pueri notum.
 XXXVII.

Alia quæstio.

Iacobo Gresero interprete.

Arb. Quam appellatis Deiparam, num mortua
 est, an uiuit? Christ. Non est mortua; Et hoc as-
 sero demonstratione sacrarum litterarum fre-
 tus. Quemadmodum enim, exempli causa,
 primus homo dormiens costa spoliatus est; sic & Deipara
 quasi in somno sanctissimam animam Deo tradidit.

Barb. In carne mea vulneratus sum. Et caro saucia vib-
 cem accepit; Et in vibice vermis exstitit. Quis eum forma-
 uit? Christ. Respondemus, nusquam proditum esse, Deum,
 post primam illam, qua mundus conditus est, hebdomadem,
 aliquid formare; quia cum omnia sex illis diebus condidif-
 set, voluit ut de cætero alia ex aliis nascerentur sola voluntate
 sua. Post transgressionem enim damnata est terra, ut spinas &
 tribulos proferat. Tunc etiam caro nostra damnationis sen-
 tentiam subiens pediculos & vermes progignit.

Vide quæ no-
 tata desunt. 33.

Alia quæstio.

XXXVIII.

Iacobo Gresero interprete.

Ar. Quis apud te maior est? Sanctificans an san-
 ctificatus? Hanc quæstionem proposuit de Ba-
 ptista & Christo. Christ. Quando cum seruo tuo
 in balneum te confers, ut ab illo abluaris; quem
 arbitaris potiorē? Illumne miserum seruulum, & are com-
 para-

πὸν τὸν καθαρῶντα ὑπὸ αὐτῶν; ὁ δὲ Σαρακηνός, ὡς παρὰ τὸν
ἀπικρέθη.

XXXIX.

Τῷ Ἀβκαρεῶ, πρὸς τινα ἐρωτήσαν-
τες αὐτόν.

* Ita habet C.
B. sed quid hoc
vocabulu?

δοκλήν, καὶ μετέληψιν ἀκαθάρτων, καὶ καθαρῶν τῆς
ἐν τῇ παλαιᾷ ἡ διατάξεις * ἡνόμενον διηγόρευσε, ὡς
ἐν τῇ νείᾳ μετέληψιν καθαρῶν, καὶ δοκλήν ἀκαθάρ-
των γινώσκουσιν ἐλθόντες αὐτοῖς νόμῳ πατρὶς αὐτοῖς ἐκ-
δοδάζοντες τὴν διαφοράν; ἀλλ' εἰ μὲν τῷ ποιῶσι καὶ τὴν ἐνό-
μῳ παραδοσιν, ἐχρῶν αὐτοῦ πάντων μεταλαμβάνουσιν, καὶ ἀπέ-
χονται, ὡς ὁ νόμος ἐκήρυξε. προσβάτων μὲν ἐδίδοτες καὶ νόμοι,
ὡς ἐδίδοτες διὰ καμῆλας, καὶ παρδάλεως. εἰ δὲ μὴ τῷ νόμῳ δι-
δόντωνται, ὡς πάλιν τῶν ὑπὸ αὐτῶν ἀπαγορευόντων ἀπύχου-
ται, οἷον ἵππων, καμῆλας, ἡ μὲν, ἡ ἱνὸς τῶν ἀκαθάρτων; νυνὶ δὲ,
μὴ καθόλου τῷ νόμῳ πενήμονες, μήτε εἰς τὸ παυτὸς ἀπειθῶν-
τες, ὡς ἐδίδοσαν τὸν μέρος τὴν ἐκάστω ποιῶσι φύσει, καὶ
παρακλήσιν, λέγων διὰ τὸν νόμον, καὶ τῆς χάριτος, καὶ τῇ ἀμ-
φοτέρῃ ἀπειθείᾳ, καὶ πενήμονῃ, ὑπὸ νόμον, καὶ χάριν, καὶ πεί-

* forte. ὅτι αὐ-
τὸν μὴ * ὑπὸ αὐτῶν καθιερῶνται;

τὰ, ντε refeta-
tur ad νόμον
ὅς χάριν.

Ἀποκρίσεις.

τῇ νείᾳ διαθήκῃ, ἐπὶ αὐτῶν ἐπὶ παρεχόμενων εἰς τὸ εἶμα,
καὶ οἱ τὸν αὐθροπον. ἀπύχονται δὲ ὡς ἐ μεταλαμ-
βάνουσιν, ἐ κατὰ διαγόρευσις ἐ νόμῳ. ἀλλὰ κατὰ
τὸ διυπαίρεσιν τῆς τῶν ἐ μεταλαμβανόντων ἐκείνων
σωτηρίας. τινες δὲ διὰ τὴν κατὰ τὴν ἐγκρατείαν, κατὰ τὴν
εἰκότιαν ἀρίστην καὶ ὡς ἀπύχονται καθαρῶν. καὶ μὴ καθαρῶν.
καὶ τῶν

paratum mancipium, an teipsum, qui ab illo mundaris? Sarcenusa ad hæc nullum responsum dedit.

Abucaræ ad cuiusdam quæstionem. XXXIX.

Iacobo Gretsero interprete.

VM lex vetus disertè explicârit, à quibus, tanquam immundis, abstinendum sit; & quibus, tanquam mundis, vescendum; quomodo in nouo Testamento cognoscitur, quæ, tãquam munda manducare liceat; & quæ, vt immunda, fugere oporteat; cum nulla exstet lex, quæ horum differentiam tradat? Quod si cum legis antiquæ norma homines in horum obseruatione se conformant, debebant sanè omnia comedere, & ab omnibus abstinere, quæ lex præscribat; exempli caussa, ouibus vesci debebant; abstinere autem à camelo & pardali. At si legi non sunt subiecti, quo pacto abstinent ab illis, quæ lex vetat, vt ab equo, camelo, mure, & id genus aliis immundis? Nunc verò cum neque legi perfectè obtemperent, neque perfectè non obtemperent; nonne planum relinquitur, eos vtriusque præscripta ex parte exequi, legis inquam & gratiæ, dumque partim non obediunt, partim obediunt, sub lege & gratia; & rursus nec sub hac, neque sub illa constitutos esse?

Responsio.

IN nouo Testamento nihil eorum, quæ in os intrant, coinquinat hominem. A comedendis autem quibusdam abstinere aliqui, non legis præcepta secuti; sed propriæ conscientiæ, eò quod hæc vel illa manducare non libeat, obsecuti. Nonnulli etiam studio & amore continentiæ, proprio arbitrato, omnino & à mundis & ab immundis sibi temperant; quanquam non ignari omnem creaturam Dei esse bo-

Y y nam;

καὶ τοὶ ἐδιδότες, ὅτι πᾶν κρίσμα θεῷ καλόν· καὶ ἐδίει δόπουλητον
 μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἀλλ' ὅμως πλὴν θεοῦ τῇ κατη-
 ρώσῃ τῆς ἐγκρατείας εὐχαριστίας, μείζονα τῆς θεοῦ τῇ μεταλή-
 ψει βρωμάτων εὐχαριστίας θέμεθα· διὰ ταῦτα οὐκ ἐδίει ἐκείνοι-
 * ἰ. ἀνὰ μέ-
 ρος.
 νον νόμον, καὶ χάριτος, * ἀλλὰ μέριον, ἀλλὰ χάριτος μό-
 νης τὸ πᾶν ὑπάρχει, τῆς τε μετοχῆς, καὶ τῆς δόπουλῆς τῶν μεταλαμ-
 βαομένων, καὶ τὸν εἰρημένον τρόπον.

'Αλλως. Ἀγέθαι.

Οὐκ ἐν πῶς βρώμασι καί τις. ἀλλ' ἐν τῇ κατεργασίᾳ τῆς πίστεως
 διαμονῇ· ἡ δὲ περὶ βρωμάτων χρησις, ἐφ' ἣται τῇ σωτηρίᾳ
 τῶν ἐσθίωντων, καὶ πρὸς τὴν ἡμέραν χρησιανέε. ἰσχυροῖς δὲ δια-
 στή τῶν βρωμάτων, καὶ, ὡς ἔτυχεν, διέδοται. ἀλλ' εἰς αἰνίγμα
 ὅπως ῥυθμίζειν αὐτῶν χρησὶν, πλὴν κατὰ τὸν βίον διέξοδοι αὐτῶν
 ἀπὸ τῆς διαίτης ὠφελεμένῳ. οἷον, ἵνα διὰ βραχείως ὑπομνή-
 * τῆς ἐδωδῆς. σωμην, λαγωῶν, καὶ συῶν ἀπ' ἑρξῆ * πλὴν ἐδωδῶν ἰσχυροῖς ἐνό-
 μεον. ἵνα διὰ τέτα πείρασιν διελθῶν αὐτοῖς, ἐν οἷς ἀνδρίζε-
 σθαι εὐσεβεῖς, μηδὲν ἔχοντες περὶ σῆμα. μηδὲ σαρφίτη βίον, καὶ
 βελυγρῶ ἀντιπαιδείᾳ. ὡσαύτως καὶ θεοῦ τῶν ἄλλων ζώων, ὧν ἀ-
 π' ἔστιν πλὴν μετέλθῃν, θεοσκοπεύοντας πλὴν ἐνυπῆσαν
 αὐτοῖς φυσικῶν ἰδιοτροπῶν, πρὸς ταῦτά, καὶ
 φυσικῶν ῥυθμίζειν ὁρ-
 μήν.

nam; & nihil eorum reiiciendum, quod cum gratiarum actione sumitur. Nihilominus illam gratiarum actionem, quæ in studio continentia sita est, præstantiorem censemus illa, quæ in sumptione esculentorum consistit. Propter hæc igitur nihil quasi per partes commune est legi & gratiæ; sed omnia solius sunt gratiæ, siue quis abstineat; siue hæc vel illa ciborum generaumat, ut dictum est. 1. Tim. 4

Aliter. Aretha.

Fides non consistit in esca; sed in destinata & deliberata fidei perseverantia. Vsus verò ciborum permittitur consuetudini manducantium, etiam prius quam Christiani fiant. At Iudæis præscripta est ciborum differentia, non fortuito, sed ut insinuaretur, quomodo vitam suam instituere ac componere deberent; ita ut ex ipsa victus ratione utilitatem perciperent; verbi gratia, (lubet enim vnum aut alterum exemplum adferre) à leporum & porcorum esu arcet Iudæos lex; ut ostendat, nihil formidinis & pavoris eis inesse, in his præstandis, in quibus fortiter agere pietas & æquitas iubet; neque eos vitam impuram, & sordium immunditiæ detestandam sectari. Similiter & in aliis animalibus, quorum esum lex prohibuit, considerare oportet naturales, quibus prædita sunt, proprietates; easque ad animæ appetitiones accommodare.

Admonitio.

Aliquoties in altero Bavarico codice dissertatiunculi Abucara subicitur hoc vel simile seu scholium, seu quo alio nomine appellare libet. Alios autem. Quas additiunculas reperit quoque in suo exemplari Turrianus; qui aliquot huius generis scholia Aretha Episcopi græcè adscripsit ad oram seu marginem versionis suæ; maxime in opusculo tertio. Quæ nos omisimus, evulgatur illa aliàs cum variis veterum fragmentis, quæ ex codicibus Bavaricis exterpimus.

XL.

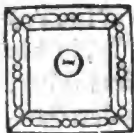
Εκ τῶ αὐτοῦ Θεοδώρου Ἐπισκόπου Καρῶν πρὸς τὸν Ἀδάμ. Φωτίε.

Ῥὴ εἰδέναι, ὅτι δέον ἐνοεῖν, καὶ λέγειν, ὡς τὸ Ἄ-
δὰμ σῶμα, φύσιν θνητὴν ἔχον, καὶ παθητὴν. Θείας
δὲ χάριτι, ἀθάνατον διεφυλάττειτο, καὶ ἀπαθείς. μέ-
γας αὖ αὐτῇ παρὰ θεοῦ τῆς Φυσικῆς ἀπεγύμνα-
σεν. ἔτι γὰρ καὶ ὁ τῶν ἀγίων χορὸς δόξα φαίνεται.

XLI.

Τί ἐστὶ θάνατος καὶ πῶς θανατεύεται ὁ θά- νατος. διόξαι γὰρ καὶ τὸ ἐκκλησία. καὶ ἰδέε δόξα θησκομεν.

* λεγομένη.

Ἄνατος ἔστι ἐστία ἐστὶν, ἔτι καὶ ἐαυτὴν ὑφέστηκε. ἀλ-
λὰ πᾶσι θάνατος ἐστὶν ἐστία γινόμενον καὶ μέχρι τῆς γῆ-
δος, τὸ εἶναι * λεγόμενον. ἐπειδὴ κατὰ παλαιότητα,
καὶ διαφόρως κατηγορεῖται ὁ θάνατος, οἷον εἰδέ-
ναι, ὅτι θάνατος μὲν ἀγγέλων, ἡ τῆς ἐκπαρείας, καὶ φωτισμοῦ
διόξαι ἐκπίπτει, ὃν καὶ πᾶσι θάνατος ἔστι ἀγγέλων, ὁ κατανα-
θάναι θάνατος δὲ διαφόρως, καὶ διαίμονι, ἡ αἰώνιος πυρὸς ἀποκλή-
ρωσις ἐπὶ ἐχάτων. θάνατος ἀνθρώπων ἡ διαφόρως τῆς ψυχῆς
ἀπὸ τῆς ζωῆς. θάνατος ψυχῆς, ἡ ἀπὸ θεῶν ἀλλοτριώσις. θάνα-
τος δὲ θανάτου ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως, ὅς ἐστιν ὁ χριστός. μέ-
γας γὰρ αὐτός, ὁ θάνατος τῇ διαφόρως τῶν ἀνθρώπων ὑπερβα-
ν καὶ ζωῇ αὐτοῦ ἡ ἀνεκπείρα τῆς ἀναστάσεως ἐνομιζέτο, ἀπὸ τῆς δι-
αφόρως. ἐπὶ ἀπὸ θανέ, καὶ ἀνέστη, εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ πᾶσι τῆς * ὑπερβα-
ν ἐστὶν. οὐκ ἐπὶ γὰρ διαφόρως ἀνεκπείρα, ἀλλὰ ἐκπείρα ἀνα-
στάσεως ὑπερβα. καὶ τὸ ἐπὶ αὐτῷ θάνατος. τὸ γὰρ θανατεύει θανα-
τεύεται τῇ ἐλπίδι τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως. οὐκ ἐπὶ γὰρ ἰδὲ χριστιανὸν ἐλ-
πίδι τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως ἀποθνήσκοντες, καὶ κοίμησιν τὸ πᾶν ἄνθρωπον
ὄνομα

Ex eodem Theodoro Abucara, Episcopo XL.

Carum, de Adamo. * Photij.

Iacobo Gretsero Interprete.

* Photij, quomodo Abucara? sed nam Viri-
usque, quia Abucara ex Pho-
tios

CIRE oportet, & sentiendum & dicendum esse corpus Adami naturâ suâ mortale & passibile fuisse; diuinâ verò gratia immortale & impassibile perstitisse, donec transgressio illud naturali dono spoliavit; & hoc omnes sancti Patres tradunt.

Quid sit mors, & quomodo mors XLI.

morti dedatur.

Iacobo Gretsero interprete.

MORS neque substantia est, neque per se subsistit, sed est passio quædam substantiæ adueniens; quæ esse dicitur, quousque mors aduenit. Cum verò mors de pluribus prædicetur, animaduertendum est, mortem Angelo nihil esse aliud, quàm casum ex cœlesti & luciflua illa beatitudinis gloria, quo primo ille Angelus corruit, factus Satan. Mors autem diabolo est fors & hæreditas æterni ignis in nouissimis. Mors homini est seiunctio animæ à corpore. Mors animæ, est abalienatio à Deo. Mors mortis, primitiæ resurrectionis nostræ, qui est Christus. Nam vsque ad Christum mors corruptioni hominum inseruiebat, & vita ipsi videbatur, quòd nulla resurrectionis spes suppeteret. At ex quo Christus mortuus est ac resurrexit, in contrarium recidit hoc ministerium, neq; enim amplius spe destitutæ corruptioni, sed speratæ resurrectioni seruit; & hoc ipsi mors est. Nam quod antea occidebat, id nunc spe resurrectionis nostræ occiditur. Quoties enim intuetur Christianum spe resurrectionis nostræ mori, mortemq; pro somno ducere, corruit; & à validiore percutitur. Est autem resurrectio validior morte. Neci

Yy 3

igitur

ὀνομαζόμενον, πίπθῃ, καὶ βάλλεταί τῷ ἰαχυροτέρῳ. ἰαχυροτέρῳ δὲ τῷ
 θανάτῳ ἢ ἀνάστασις. τῇ θανάτῳ τῶν ἀρετῶν τῇ τῷ χριστῷ εἰσακτεῖται ὁ θάνα-
 τος. καὶ * τῷ ἀπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ὁποθιήσκησι * χριστιανοῖς.
 ἀρετῶν αὐτῇ παιαύτῃ * ὑπερῶς θανάτῳ τῷ θανάτῳ μερικῶς. ὅταν
 * χριστιανοί. διὰ τὸ πᾶν ἀναστῇ ἐπ' ἡμέραν τῇ ἀπαρχῇ, καὶ αὐτοὶς κτ' τὸν ἀπόστολον μὴ
 * ὑπερῶς. ἔχων ὃ ὑπεργῆσεν καταργεῖται ὁλοπλῶς.

XLII.

Συμβόμιον διδασκαλία πρὸς θεῶν ὀνομάτων, τῶν
 περὶ τῶν τριάδων, καὶ τῶν ἰδικῶν ἐκάστης τριάδος.

ἐν ὀνόματι κοινῇ διὰ τῆς ἁγίας τριάδος δὴ καλεῖται,
 ὡς ὅτι τῆς θεϊκῆς ἑσίας λεγόμενα. οἷον τὸ θεός, τὸ κύ-
 ριον, ἀγαθός, δίκαιος, σοφός, δεισιππής, βασιλεὺς,
 δεισιππής, εὐμενής, σωτηρ, ἄγιος,
 καὶ ὅσα παλαιὰ κοινῶς ὅτι τῆς θεῆας φύσεως ἱερέμενα. καὶ ὅσα ἐστὶ
 μίαν διὰ τῆς ἁγίας τριάδος. ἐστὶ δὲ καὶ ἰδικὰ, ἡ γὰρ ὑπερῶς καὶ
 οἷον ὁ πατήρ, ὁ υἱός, ὁ ἅγιος πνεῦμα. τῶν ὄντων κοινῶν ὀνομάτων, τῶν
 ὅτι τῆς ἑσίας λεγομένων ἐληφθῇ τὸ μὲν, θεός, ὅτι τῷ πατρί. καὶ ἐ-
 γέρειτο αὐτῷ ὡς ἐξ αἵματος. διότι αὐτὸς υἱός, καὶ πνέμα. καὶ
 εἰς αὐτὸν ἀναφέρονται. τὸ δὲ κύριον, ὅτι τῷ υἱῷ ὡς σωτῆρι. τὸ δὲ
 ἅγιον πνεῦμα, ὅτι τῷ πνέματι. ὅθεν οἱ ἀπόστολοι, καὶ πᾶσα ἐκ-
 κλησία ἡ θεῆα γραφῇ, ὅτ' αὐτὸς εἶπεν ὁ θεός ὑμῶν ἀπολύτως, καὶ ἀπολύ-
 διορίτως, καὶ ὡς ὅτι πᾶν σὺν ἁρθρῳ, καὶ χωρὶς ἰδιώματος ὑπε-
 ρῶς, τὸν πατέρα διηλοῖ, οἷον. Παῦλος διὰ τῆς ἱστορίας Χριστοῦ
 κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγελισμὸν θεῶν, ἡτοι τῷ πα-
 τρι. καὶ πάλιν, πολυμερῶς, καὶ πολυτρόπως πάλαι ἐπὶ θεὸς λαλή-
 σαι τῶν πατέρων. ἡ γὰρ ὁ πατήρ. καὶ τὸ ὑμῶν ὅτι τῆς πίστεως, εἰς
 ἕνα θεόν, ἡτοι τὸν πατέρα. καὶ εἰς ἕνα κύριον, ἡτοι τὸν υἱόν. καὶ ὁ ἀπόστο-
 λος. εἴπερ γὰρ εἰσι πολλοὶ θεοί. ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεός, ὁ πατήρ καὶ εἴπερ
 εἰσι κύριοι πολλοί, ἀλλ' ἡμῖν εἷς κύριος, ὁ υἱός. θεός δὲ ἐξαίρετως
 λέγεται. ἐπεὶ δὲ ἡ ἐνωσις, ἡτοι ἀνάπληξις, καὶ ἀνακεφαλαίωσις τῆς
 τριάδος, ὁ πατήρ ἐστιν, ὡς εἶπεν ὁ θεολόγος. ἡμῖν δὲ εἷς θεός

πατήρ

igitur data est mors per Christi resurrectionem. Et huius gratia spe resurrectionis freti moriuntur Christiani: semper igitur hac spe mors corruptionis minister particulatim perimitur; at quando omnes resurgent, primitias Christum secuti, ipsa etiam mors perfecte euacuabitur, teste Apostolo, non habens amplius cui operam suam locet. 2 Cor. 13.

Breuis doctrina de diuinis nominibus, XLII.

tam communibus sanctissimæ Trinitatis, quam propriis cuiusque personæ.

Iacobo Gretsero interprete.

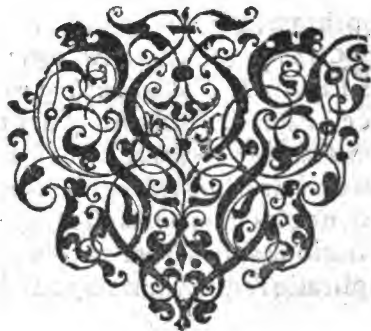
SVNT quædam nomina sacrosanctæ Trinitati communia, & de diuina essentia seu natura dici consuetæ; ut Deus, Dominus, bonus, iustus, sapiens, potens, Rex, Dominus, creator, prouidus, Saluator, sanctus, & alia huius generis, quæ communiter de natura diuina enunciantur; neque vnius personæ propria sunt. Sunt verò etiam nomina propria seu hypostatica, ut Pater, Filius, Spiritus sanctus. Ex communibus nominibus, quæ de natura prædicantur, hoc quidem, *Deus*, Patri attribuitur; eique quodammodo peculiare euasit; quia est principium Filij & Spiritus sancti, & ad illum referuntur. At, *Dominus*, Filio similiter attribuitur. *sanctus Spiritus*, spiritui. Hinc Apostoli, & vniuersa propemodum scriptura; quando pronunciant vocem *Deus* præcisè & indefinitè; & ut plurimum cum articulo, & absque personali proprietate, patrem significant; Exempli gratia. *Paulus seruus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Euangelium* Rom. 1.
Dei, siue Patris. Iterum: *Multifariam multisq; modis loquens olim patribus Deus*, hoc est, Pater. Et symbolum fidei. *Credo in vnū Deum*, hoc est, Patrem, *et in vnum Dominum*, hoc est, Filium. Et Apostolus. *Etsi sunt, qui dicantur dī, nobis tamen vnus Deus, Pater.* Hebr. 1.
Et quāuis multi Domini, nobis tamen vnus est Dominus, Filius. Deus verò peculiari ratione appellatur Pater; cum ipse Trinitatis sit vnitio siue explicatio & quasi summa, ut dixit Theologus; 1 Cor. 2.
no-
bis

πατήρ, ὅτι μία θεότης. καὶ πάλιν, εἰς ἐν αἵτιον τῆ ἡμῶν, ἡ πνεύματι
 ἀναφερομένων, ἡ ζωηθεμένων, ἡ δὲ ζωαλειφομένων. καὶ πάλιν.
 ἔνωσις ὁ πατήρ. ἐξ ἧς πρὸς ὃν ἀναφέρεται καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐκδηλῶν ὁ υἱός, καὶ τὸ
 πνεῦμα τῶν πατέρων λέγονται. καὶ ὁ πατήρ αὐτῶν. οἷον, ὁ υἱός τῶν θεῶν. (α-
 φία τῶν θεῶν. λόγος τῶν θεῶν. διωάμις τῶν θεῶν. βραχίον τῶν θεῶν. διέξια
 τῶν θεῶν. καὶ τὸ πνεῦμα ὡσὺν τῶν. πνεῦμα τῶν θεῶν. διὰ τοῦτο τῶν θεῶν.
 εἰς αὐτὸν ἐν τὸν πατέρα ἀναφέρονται. καὶ ὁ πατήρ εἰς αὐτά. εἰ δὲ καὶ
 εὐρὴς τὸ θεὸς ὄνομα Ἰησοῦ τῶν υἱῶν, καὶ τὸ κύριον Ἰησοῦ τῶν πατέρων, καὶ τῶν
 πνεύματι, καὶ τὸ ἄγιον, καὶ τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ τῶν πατέρων. ὡς τὸ, ἄ-
 γιον ὁ θεός, διηλὸν ὁ πατήρ. καὶ τὸ πνεῦμα ὁ θεός. ταῦτα ὀνόματα
 τῆς φύσεως ὅντα κατηγορεῖν περὶ καὶ τῶν ὑποστάσεων. κατηγορε-
 κῶς ἐν ἑκ τῆς φύσεως λέγονται καὶ υἱὸς ὁ θεός. καὶ ὡς Ἰησοῦ τὸ παλεῖν,
 χωρὶς ἄρθρου. εἰ μὴ πῶς περὶ αὐτοῦ περὶ αὐτοῦ λόγος ἐγγενὴς ἡ φράσις.
 καὶ τίτω καὶ ἀναφορὰν γινώσκων εἰς αὐτὸν, ὡς εἰς περὶ τῶν ὀνομάτων
 περὶ τῶν, τὸ ἄρθρον. ὡς ἔχει περὶ, ἐξ ὧν ὁ χριστὸς περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ὁ ὢν
 Ἰησοῦ πάντων θεός. καὶ τῶν διὰ τῆς γινώσκων. ὅτι ὕδεν τῶν ὀνομάτων
 τῆς ἐσίας τῶν θεῶν διηλωπῶν ἐστίν. ὡς περὶ καὶ τῶν λοιπῶν πραγμά-
 των. ἐὰν γὰρ εἴπωμεν λίθον, ἢ χρυσόν, ἢ βοῦν, ἢ ἄνθρωπον, τίτῳ ἐσίου
 ἐκείνου διὰ τῶν ὀνομάτων διηλωμένον. ἐὰν δὲ εἴπωμεν, θεόν, ἢ καὶ κύ-
 ριον, ἢ βασιλέα, ἢ πατέρα, ἢ υἱόν, ἢ εἰσθηπῶν ὄνομα Ἰησοῦ θεοῦ,
 ἐνέργειαν, ἢ χάριν ζημιόνομεν. θεὸς μὲν γὰρ ἡ ποιητής,
 ἐνέργειας. βασιλεὺς δὲ, ἢ διὰ τῶν, ἢ

alter MSS.

χρίστων.

πατήρ, * χάρις.

bū verò vnus Deus pater, quia vna diuinitas. Rursus: *Vnus Deus retine-* Naz. orat. de
bitur, si ad vnum principium referamus, non autem componamus aut com- stat. Episcopo-
miscaamus. Iterum: *Pater vnitio est, ex quo & ad quem referuntur, qui* rum.
ex ipso sunt, Filius & Spiritus sanctus: Filius namque & Spiritus di-
 cuntur Patris non Pater illorum; verbi gratia; Filius Dei, sa-
 pientia Dei, Verbum Dei. Virtus Dei, brachium Dei, dextra
 Dei. Similiter & Spiritus: Spiritus Dei, digitus Dei. Ad Patrem
 igitur referuntur; * non pater ad illos. Quod si nomen Dei e-
 tiam filio tributum reperias, & nomen Domini, patri & spiri-
 tui: item nomen sancti & Spiritus, patri; vt in illo: *sanctus Deus; vbi*
manifestum est, significari patrem, & in illo: Spiritus est Deus: no- * nisi qua rela-
ueris hæc & id genus alia nomina de natura enunciari solita, tium refertur
enunciari quandoque etiam de hypostasibus. Simpliciter igi- ad terminum,
 tur ob naturam dicitur filius, *Deus*; & plerumque sine articulo; & principium
 nisi oratio, quæ præcessit, sit de ipso filio: Tunc enim refertur ad id, quod ex
 articulus ad filium, tanquam ad iam prius cognitam perso- ipso.
 nam; vt in illo: *Ex quibus Christus secundum carnem.* Et: *Qui est super*
omnia Deus benedictus. Neque hoc ignorare oportet; nullum no-
 men diuinam essentiam exprimere; vt fieri solet in aliarum
 rerum nominibus. Si enim nominemus lapidem, aurum, bo-
 nem, hominem, substantiam vniuersulque indicamus: At si
 de Deo dicamus; Deus, Dominus, Rex, Pater, Filius, aut aliud
 quippiam, actionem vel habitudinem significamus: Deus
 enim vel creator, nomina sunt actionis: Rex autem,
 Dominus vel pater; habitudinis.

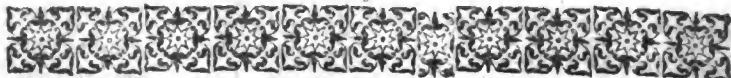
Finis opusculorum Theodori Abucara.

Laus Deo Virginiæ Matri.

Z z

OBSE-

OBSERVATIO.

VICTORIBVS in præfatione ad lectorem nominatis, qui viriliter aduersus Eutyphianos decertarunt, adde Concilium Chalcedonenſe, & Epistolam S. Leonis ad sanctum Flavianum Episcopum Constantinopolitanum, quibus vel primus locus tribuendus erat; & Legationem Imper. Manuelis ad Armenios Acephalorum hæresi infectos, quæ Græcè & Latinè ante aliquot annos prodiit.

In Anastasio Sinaita folio 351. illustre habes contra Sacramentarios testimonium realis & substantialis præſentia corporis & sanguinis Christi. At solidum non est, quod ex corruptione specierum colligit Anastasius contra Gaianitas seu Aphthartodocetas, corruptionem corporis Christi; quia licet species Eucharistia corruptantur, non tamen corrumpitur corpus Christi; sed desinit sub illis esse; & hoc non modò iam verum est; Christo ad omnimodam incorruptionis statum euecto; sed & in vltima cœna, cum corpus adhuc gestaret corruptibile; minimè corpus illius corruptum est; corruptis in sumptione speciebus Eucharisticis; sed desinit esse sub speciebus corruptis. Illud insuper duriusculum est; quod ait; corpus incorruptibile non manducari, cum ipsemet paulò post folio 353. fateatur corpus Christi nunc esse incorruptibile; neque neget iam quoque à fidelibus corpus Christi in Eucharistia verè & realiter manducari; licet omnino sit incorruptibile per donum gloriæ, cuius luculentum testimonium inuenies capite 13. Ex quo etiam petere licebit explicationem huius duriusculi dicti, prout primo intuitu apparet: quia loquitur Anastasius de tali incorruptibili corpore, quale fingeant Gaianitæ; quod scilicet in ipsam diuinitatem conuersum esset; & diuinitatis naturam induisset, & per

per consequens, tam latè diffunderetur, quàm diuinitas; neque quidquam cum corporibus nostris amplius haberet commune; præter nomen, quæ omnia perspicuè patent ex cap. 13. Et tale corpus planè spiritale, & vbiq; diffusum negat manducari posse; sicut nec diuinitas manducari dicitur, licet in omnibus rebus, quæ manducantur, existat. tametsi hoc loco non meminit Anastasius, nisi naturæ Angelicæ & animæ rationalis.

F I N I S.

